

ДЕПАРТАМЕНТ У СПРАВАХ МОЛОДІ ТА СПОРТУ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ДЕПАРТАМЕНТ СПОРТИВНИХ ІМІДЖЕВИХ ПРОЕКТІВ ТА МАРКЕТИНГУ
ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ДЕПАРТАМЕНТ У СПРАВАХ СІМ'Ї, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

***СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І
СПОРТУ***

В КОНТЕКСТІ 25-РІЧЧЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ
*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ ІV РЕГІОНАЛЬНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ*
м. Харків, 11-13 травня 2016 р.

***СТРАТЕГИЧЕСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ РАЗВИТИЕМ ФИЗИЧЕСКОЙ
КУЛЬТУРОЙ И СПОРТА***

В КОНТЕКСТЕ 25-ЛЕТИЯ НЕЗАВИСИМОСТИ УКРАИНЫ
*СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ ІV РЕГИОНАЛЬНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ ИНТЕРНЕТ-
КОНФЕРЕНЦИИ*
С МЕЖДУНАРОДНЫМ УЧАСТИЕМ
г. Харьков, 11-13 мая 2016 г.

**STRATEGIC MANAGEMENT OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS
DEVELOPMENT IN THE CONTEST OF THE 25TH ANNIVERSARY OF
INDEPENDENCE OF UKRAINE**

*THE COLLECTION OF ІV REGIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL INTERNET
CONFERENCE WITH INTERNATIONAL ATTENDEES*
April 11-13, 2016

Харків
Харківська державна академія фізичної культури
2016

УДК 796.06[388](477)

ББК 75.4

С 83

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Імас Є.В.	<i>д.е.н., професор</i>	НУФВіСУ, м. Київ
Пристапа Є.Н.	<i>д.пед., професор</i>	ЛДУФК, м. Львів
Ажиппо О.Ю.	<i>д.пед., професор</i>	ХДАФК, м. Харків
Ткачов С.І.	<i>д.пед., професор</i>	ХДАФК, м. Харків
Єрмаков С.С.	<i>д.пед., професор</i>	ХДАДМ, м. Харків
Камаєв О.І.	<i>д.фіз.вих., професор</i>	ХДАФК, м. Харків
Цьось А.В.	<i>д.фіз.вих., професор</i>	СНУ, м. Луцьк
Мічуда Ю.П.	<i>д.фіз.вих., професор</i>	НУФВіСУ, м. Харків
Борисова О.В.	<i>д.фіз.вих., професор</i>	НУФВіСУ, м. Харків
Томенко О.А.	<i>д.фіз.вих., професор</i>	СумДПУ ім. А.С.Макаренка
Кириленко В.В.	<i>директор Департаменту у справах молоді та спорту Харківської обласної державної адміністрації</i>	ХОДА, м. Харків
Чубаров О.С.	<i>директор Департаменту спортивних іміджевих проєктів та маркетингу Харківської міської ради</i>	ХМР, м. Харків
Лобойченко К.А.	<i>директор Департаменту у справах сім'ї, молоді та спорту Харківської міської ради</i>	ХМР, м. Харків
Попов А.М.	<i>заслужений працівник фізичної культури і спорту, директор Харківського обласного вищого училища фізичної культури і спорту</i>	ХОВУФКіС, м. Харків
Бондар А.С.	<i>к.фіз.вих., професор</i>	ХДАФК, м. Харків
Горбенко О.В.	<i>к.фіз.вих., професор</i>	ХДАФК, м. Харків
Путятіна Г.М.	<i>к.фіз.вих., доцент</i>	ХДАФК, м. Харків
Леонов Я.В.	<i>к.е.н., доцент</i>	ХДАФК, м. Харків
Середа Н.В.	<i>к.фіз.вих., доцент</i>	ХДАФК, м. Харків
Стадник С.О.	<i>к.фіз.вих.</i>	ХДАФК, м. Харків
Петренко І.В.	<i>ст. викл.</i>	ХДАФК, м. Харків
Хомко І.Г.	<i>ст. викл., відповідальна за випуск</i>	ХДАФК, м. Харків

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ ХАРКІВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АКАДЕМІЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВІД 30.12.2013р. ПРОТОКОЛ №6

Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту в контексті 25-річчя незалежності України : зб. матеріалів IV регіональної наук.-практ. інтер.-конф. з міжнародною участю, м. Харків, 11-13 трав. 2016 р. / Департамент у справах молод. та спорту ХОДА ; Департамент спорт. іміджевих проєктів та маркетингу ХМР ; Департамент у спр. сім'ї, молоді та спорту ХМР ; Харків. держ. академія фіз. культ. ; Каф. менедж. фіз. культури. - Харків : ХДАФК, 2016. - 172 с.

У збірнику розміщено наукові статті та тези доповідей науковців, аспірантів, магістрантів, студентів, викладачів вищих навчальних закладів, керівників та тренерів спортивних шкіл, управлінців сфери фізичної культури і спорту.

УДК 796.06[388](477)

ББК 75.4

*Матеріали викладено в авторській редакції з незначними коректорськими правками.
Збірник матеріалів розміщено у Google Scholar*

ЗМІСТ

МЕНЕДЖМЕНТ ТА МАРКЕТИНГ ФІЗКУЛЬТУРНО СПОРТИВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Ажиппо О. Ю., Саннікова М. В., Бондар А. С., Горбенко О. В.

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ ТА СПОРТОМ В СУЧАСНИХ
РИНКОВИХ УМОВАХ 8

Дутчак Ю. В.

АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОСТІ СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ 12

Мічуда Ю. П., Огньов Ю. М.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ З РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ
МАТЕРІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНСЬКОГО СПОРТУ 16

Нурмедов Мерген

ОРГАНИЗАЦИОННО-УПРАВЛЕНЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ ФИЗИЧЕСКОЙ
КУЛЬТУРЫ И СПОРТА В ТУРКМЕНИСТАНЕ 21

Путятин Г. Н., Леонов Я. В.

ФОРМИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ РАЗВИТИЯ ФИЗИЧЕСКОЙ
КУЛЬТУРЫ И СПОРТИВНОЙ ИНДУСТРИИ В НОВОЙ ЭКОНОМИКЕ 25

Свистунов С. В., Светличная С. А.

ТЕКУЩАЯ СИТУАЦИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ НАПРАВЛЕНИЯ «WORKOUT IN
THE OFFICE» В УКРАИНЕ НА ПРИМЕРЕ ПРОЕКТА «ФИТНЕС В ОФИС» 29

Свистунов С. В., Кравченко О. В.

РОЗРОБКА ТИПОВОЇ МОДЕЛІ ЗОВНІШНІХ КОМУНІКАТИВНИХ ПРОЦЕСІВ
РАЙОННИХ ЦЕНТРІВ ФІЗИЧНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ «СПОРТ ДЛЯ ВСІХ» 34

Середа Н. В., Литвиненко Р.

МАРКЕТИНГОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ НЕОЛІМПІЙСЬКИХ ВИДІВ СПОРТУ 39

Середа Н. В., Мошкін К. О.

АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ В ДІЯЛЬНОСТІ
ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З НЕОЛІМПІЙСЬКИХ ВИДІВ СПОРТУ 43

**ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ СПОРТИВНОГО
РЕЗЕРВУ**

Вареник О. М.

ОРГАНІЗАЦІЙНА ВЗАЄМОДІЯ В СИСТЕМІ ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКОГО СПОРТУ 48

Квасниця О. М.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ КОМАНД ЧЕМПІОНАТУ
УКРАЇНИ З РЕГБІ-7 53

Стадник С. А.

ФОРМИРОВАНИЕ СЕТИ УЧИЛИЩ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В УКРАИНЕ 57

**ІННОВАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНОЮ
ОСВІТОЮ У СФЕРІ ФКС**

Сівко П.В.

СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
СПОРТИВНИХ МЕНЕДЖЕРІВ 64

Твардовський В.

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ З БАСКЕТБОЛУ В
ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ 68

Ярмошук О. О.

СКЛАДОВІ КОМПОНЕНТИ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТА «ФІЗИЧНА
КУЛЬТУРА» В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ 71

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УПРАВЛІННЯ ОЛІМПІЙСЬКИМ,
ПАРАЛІМПІЙСЬКИМ ТА НЕОЛІМПІЙСЬКИМ РУХОМ У РЕГІОНІ**

Краснянский К. В., Кропивницкая Т. А.

ОСНОВЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ КОМПЛЕКСНЫХ СОРЕВНОВАНИЙ В
НЕОЛИМПІЙСКОМ СПОРТЕ 75

Кропивницкая Т. А., Девятаева О. В.

РАЗВИТИЕ ПЛЯЖНОГО ФУТБОЛА В БРАЗИЛИИ 80

Латышев Н. В.

ОСОБЕННОСТИ АНАЛИЗА СОРЕВНОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В СПОРТИВНОЙ
БОРЬБЕ 85

Сергієв Т. В.

АНАЛІЗ ТАКТИЧНИХ СИСТЕМ ПОБУДОВИ ГРИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ
СТАНОВЛЕННЯ ФУТБОЛУ 87

Томенко О. А., Чередніченко С. В.

ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СПОРТИВНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ 93

Широкоступ Р. М.

РОЗВИТОК ПЛЯЖНОГО ФУТБОЛУ В СВІТІ ТА УКРАЇНІ 97

Ярмолюк Е. В., Бойко Д. М.

ЭКОЛОГИЯ И ИГРЫ XXXII ОЛИМПИАДЫ 101

Ярмолюк О. В., Білько Б. Є.

НОК УКРАЇНИ ТА ОЛІМПІЙСЬКА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ ЯК КЛЮЧОВІ ФІГУРИ В
РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В ОЛІМПІЙСЬКОМУ СПОРТІ В УКРАЇНІ 1107

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ТА СПОРТ У РЕГІОНІ В ПРОЦЕСІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Антипова Ж. И., Гоголева Е. Н.

РАЗВИТИЕ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА В ОДЕССКОМ РЕГИОНЕ 113

Ждамірова Ю. М., Петренко І. В.

РОЗВИТОК МАСОВОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В МІСТІ ХАРКОВІ 117

**ПИТАННЯ ФІЛОСОФІЇ, ПСИХОЛОГІЇ І СОЦІОЛОГІЇ ЗДОРОВ'Я, ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ**

Дарійчук С. В., Завгородня Т. К.

ТІЛОВИХОВНА ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧА ТЕМАТИКА НА ШПАЛЬТАХ
ПРАВОСЛАВНИХ КАЛЕНДАРІВ БУКОВИНИ АВСТРО-УГОРСЬКОГО ПЕРІОДУ 121

Дорошенко М. О, Юр В. Р., Шклярук Е. П

СООТНОШЕНИЕ СИЛ НА ОЛИМПИЙСКИХ ИГРАХ ВО ВТОРОМ ПЕРИОДЕ РАЗВИТИЯ 124

Кожокар М. В., Стражнікова І. В.

ОСНОВНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ ЧЕРНІВЕЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ 129

Котляр А. А. , Мамут Д. Г.

ПРОВЕДЕНИЕ XI ОЛИМПИЙСКИХ ИГР В АТМОСФЕРЕ МИЛИТАРИЗМА И НАЦИЗМА 134

Кравчук И. Н.

ИСТОРИЯ САМБО В УКРАИНЕ 139

Павлюк І. С., Долиніна М. М.

ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ТА КОМЕРЦІОНАЛІЗАЦІЯ СПОРТИВНИХ ІГОР В УКРАЇНІ 142

Салтан Н. М., Салтан О. М.

УКРАЇНСЬКІ РАДЯНСЬКІ СПОРТИВНІ ТРАДИЦІЇ 146

Стражнікова І. В.

ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

У ЗАХІДНОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ

152

Фідірко М. О., Нікітченко М. Б.

ПИТАННЯ ФІЛОСОФІЇ, ПСИХОЛОГІЇ І СОЦІОЛОГІЇ ЗДОРОВ'Я, ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І
СПОРТУ

157

Цибанюк О. О.

ОСОБЛИВОСТІ РЕГЛАМЕНТУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ УСТАНОВ, ЩО ЗАЙМАЛИСЬ
ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ І СПОРТОМ РУМУНІЇ II ПОЛОВИНИ ХХ СТ.

161

Шутова С. Е., Батьковская А. М.

БАСКЕТБОЛ И ЕГО ПУТЬ К ОЛИМПИЙСКИМ ИГРАМ

166

МЕНЕДЖМЕНТ ТА МАРКЕТИНГ ФІЗКУЛЬТУРНО- СПОРТИВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ ТА СПОРТОМ В СУЧАСНИХ РИНКОВИХ УМОВАХ

Ажиппо О.Ю., доктор педагогічних наук, професор, член секції з фізичного виховання і спорту при НАПН України

Саннікова М.В., кандидат юридичних наук, доцент

Бондар А.С., кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

Горбенко О.В., кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

Харківська державна академія фізичної культури

У статті розглянуто основні напрямки розвитку фізичної культури та спорту в умовах ринкової економіки, подано рекомендації та запропоновано заходи, які сприятимуть вирішенню низки стратегічних завдань розвитку фізичної культури та спорту в сучасних ринкових умовах для підвищення рівня залучення населення до оздоровчої рухової активності.

Ключові слова: фізична культура та спорт, стратегія розвитку, фінансування, спонсорська діяльність.

Вступ. Сьогодні актуальним залишається питання створення в нашій державі належних умов для підвищення рівня залучення населення до оздоровчої рухової активності, що сприятиме розв'язанню гуманітарних і соціально-економічних проблем для особи, суспільства та держави. Для вирішення цих нагальних завдань, Указом Президента України від 9 лютого 2016 року № 42/2016, затверджено Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація», яка передбачає подальший розвиток і оптимізацію системи ідей та поглядів, визначених Національною доктриною розвитку фізичної культури і спорту. Слід зазначити, що в цих документах окреслено основні шляхи реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту.

Роль держави у формуванні та удосконаленні сфери фізичної культури і спорту як важливого чинника здоров'я населення визначено у роботах Обозної О. та Ніколаєва О., авторами встановлено взаємозв'язок між фізичною активністю людини та станом її здоров'я, виявлено основні закономірності збереження якісного способу життя і здоров'я громадян України. У свою чергу Мичуда Ю., Рудя Я. Ярова Н. у своїх наукових працях відмічали необхідність відновлення та реформування сфери фізичної культури і спорту, дослідники проаналізували основні напрями та заходи розвитку сфери в ринкових умовах.

Мета дослідження. Розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізму управління сферою фізичної культури та спорту в сучасних ринкових умовах.

Матеріал і методи дослідження. У роботі застосовано комплекс наукових методів дослідження адекватних поставленій меті, а саме: аналіз літературних джерел, аналіз документів, системний аналіз.

Результати дослідження та їх обговорення. Аналіз досліджень сучасних вчених свідчить про те, що для економічних методів у сфері фізичної культури та спорту характерне таке регулювання, яке здійснюється з урахуванням матеріальних інтересів, шляхом створення ситуацій, що стимулюють необхідну поведінку виконавців. Це положення регламентує Закон України «Про фізичну культуру і спорт», у якому зазначено, що держава стимулює розвиток фізкультури й спорту шляхом розширення матеріально-технічної бази, надання пільг щодо оподаткування та кредитування, а також морального й матеріального заохочення спортсменів, фахівців галузі, інших суб'єктів фізкультурно-спортивної індустрії [4].

У своїх наукових працях Рудя Я. пропонує вжити наступні заходи з метою розвитку сфери фізичною культури та спорту в умовах ринкової економіки:

- забезпечити додаткове інвестування соціального сектора як сфери відтворення людського капіталу;
- розвивати концепції та механізми взаємодії влади, бізнесу та суспільних організацій;
- розробити законодавче забезпечення механізмів державно-приватного партнерства;
- розробити методи оцінювання стану сфери фізичної культури та спорту, реалізація яких сприятиме підвищенню ефективності та соціальної орієнтованості цієї сфери [3].

Автор [3] вважає, що необхідно сформулювати методологічні основи розвитку сфери фізичної культури та спорту, а саме: розроблення і впровадження законодавчої бази регулювання сфери фізичної культури та спорту (законів, постанов, кодексу), у яких необхідно чітко сформулювати роль держави та приватного сектора; передбачити пільги та преференції для приватного сектора, який надає фізкультурні та спортивні послуги та здійснює спонсорство розвитку цієї сфери; відокремити особливості надання спортивних послуг; розробити заходи мотивації серед населення занять спортом, у тому числі професійним; розробити методіку оцінювання конкурентоспроможності спортивної послуги та механізм її підвищення; запровадити заходи щодо регулювання надання послуг у вигляді спортивних видовищ за рівнями значимості.

Погоджуючись з думками авторів та проаналізувавши чинні нормативно-правові документи можна констатувати, що сучасні політичні та соціально-економічні зміни у державі стимулюють до пошуку оптимальних шляхів фінансування сфери фізичної культури

та спорту. Реформа, яка передбачає передачу в місцеві бюджети частки загальнонаціональних податків, створює економічну зацікавленість громад в розвитку спортивної інфраструктури, підтримці бізнесу та громадських організацій у сфері фізичної культури і спорту. Децентралізація і дерегуляція прибирає штучні перешкоди для бізнесу і підприємницької діяльності – зайві дозволи, інстанції, надмірний контроль. Окрім того, активні, спроможні та зацікавлені громади – це головний рушій на територіальному рівні, вони є підтримкою тих змін, які необхідні сфері фізичної культури та спорту для підвищення оздоровчої рухової активності.

З метою реалізації стратегічних завдань розвитку сфери фізичної культури та спорту, на наш погляд, можна запропонувати наступні заходи:

1) створення спеціальних фондів для благодійної діяльності по відношенню до сфери фізичної культури та спорту (передбачено Національною стратегією з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» сприяння створенню всеукраїнського фонду розвитку рухової активності та здорового способу життя «Активна Україна – здорова нація»;

2) залучення коштів для фінансування фізичної культури та спорту за рахунок реалізації інвестиційних проектів соціально-економічного розвитку регіонів, розроблення територіальними громадами інвестиційних програм (проектів) розвитку фізичної культури і спорту на основі планів заходів з реалізації районних та регіональних стратегій розвитку;

3) створення Агенцій розвитку фізичної культури і спорту територіальних громад для широкого залучення коштів міжнародних фінансових організацій, в тому числі на грантовій основі;

4) запровадження законодавчого та нормативно-правового механізму економічних пільг (сплата за комунальні платежі за тарифами фізичних осіб, позбавлення орендної плати і т.д.), щодо діяльності суб'єктів сфери фізичної культури і спорту різних форм власності, перш за все дитячо-юнацьких спортивних шкіл та спортивних клубів за місцем проживання у межах територіальної громади;

5) встановлення видатків на фізичну культуру і спорт з бюджету громади (не менш 4-6%);

6) встановлення видатків на фізичну культуру і спорт з доходу національних лотерей пропорційно надходжень на території громади (не менш 20-25%);

7) встановлення видатків на фізичну культуру і спорт з доходу від продажу тютюнових та алкогольних товарів, медикаментів на території громади (не менш 3-5%);

8) запровадження законодавчого та нормативно-правового механізму економічних гарантій (позбавлення частки податків у пропорції 1:1) за меценатську ініціативу, спрямовану на підтримку діяльності суб'єктів фізичної культури і спорту;

9) реорганізація системи центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» у систему громадського спорту;

10) запровадження маркетингових концепцій та іміджевих проектів на рівні територіальних громад за ініціативою спортивних клубів та федерацій за видами спортивної діяльності, розробка «Програми Спортивного маркетингу України»;

11) врегулювання механізму ліцензування у сфері фізичної культури та спорту;

12) передбачення запровадження законодавчого та нормативно-правового механізму економічного стимулювання спонсорської діяльності (за цільове спрямування 4% від податків на дохід у пропорції: 3% на підтримку діяльності суб'єктів фізичної культури і спорту та 1% на розвиток свого бізнесу);

13) запровадження програми філателії та нумізматики фізкультурно-спортивної тематики.

Висновки. На підставі аналізу сучасних наукових досліджень та нормативно-правових документів, що регламентують діяльність у сфері фізичної культури та спорту, розроблено рекомендації та запропоновано заходи, які сприятимуть вирішенню низки стратегічних завдань розвитку фізичної культури та спорту в сучасних ринкових умовах для підвищення рівня залучення населення до оздоровчої рухової активності.

Перспективою подальших досліджень у даному напрямку є вивчення нормативно-правової бази спонсорської та благодійної діяльності у сфері фізичної культури та спорту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закону «Про благодійну діяльність та благодійні організації» // Відомості Верховної Ради (ВВР) [Електронний ресурс]. – К., 2013. – № 25, ст.252. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5073-17>

2. Законі «Про рекламу» // Відомості Верховної Ради України (ВВР) [Електронний ресурс]. – К., 1996. – N 39. – ст. 181. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80>

3. Рудя Я.В. Розвиток сфери фізичної культури та спорту в ринкових умовах / Рудя Я.В. // Науковий Вісник Національної академії внутрішніх справ, № 2, 2013. – с.83-88

4. Ярова Н. Методи адміністративно-правового регулювання у галузі фізичної культури та спорту / Н. Ярова // Адміністративне право. – 2008. – № 11. – С.75–78.

Одержано 23. 04. 2016

АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОСТІ СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Дутчак Ю.В., кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

Хмельницький національний університет

В статті розглянуто питання комплексного підходу до ефективності сфери фізичної культури і спорту.

Ключові слова: *ефективність, сфера фізичної культури і спорту*

Вступ. В сучасних соціально-політичних умовах в нашій державі особливої актуальності набуває проблема підвищення ефективності закладів фізичної культури і спорту, зокрема, так і сфери фізичної культури і спорту, загалом. Сфера фізичної культури і спорту є пріоритетом гуманітарної політики нашої держави, яка забезпечує гармонійний розвиток людини, формування основних систем і вдосконалення функціональних можливостей організму людини. Вона також є головним чинником фізичного здоров'я людини. Недостатність рухової активності населення стримує формування здорового способу життя, від якого на 50% залежить стан здоров'я людини. Роль медицини у цьому випадку – лише 8-10%.

Окремі питання ефективності у сфері фізичної культури і спорту розглядали у своїй дослідженнях, як вітчизняні науковці Мічуда Ю.П. (2008), Дутчак М.В. (2009) та і зарубіжні – Степанова О.М. (2012), Сейранов С.Г. (2013).

Метою статті є обґрунтувати та запропонувати комплексний підхід до ефективності сфери фізичної культури і спорту.

В статті були використані наступні **методи дослідження:** теоретичний аналіз та узагальнення матеріалів спеціальної, науково-методичної літератури та спеціалізованих веб-сайтів.

Результати досліджень.

У спеціальних літературних джерелах [2,5] обґрунтовано доведено, що ефективність є індикатором розвитку організації.

В сучасній науковій думці немає єдиного підходу щодо поняття ефективності. Ефективність, на думку Сініцина Т.А, це співвідношення ефекту та витрат на його здійснення [5]. Друкер П.Ф. відзначає, що ефективність – це наслідок того, що «правильно створюються потрібні речі» [5]. Ми вважаємо, що найбільш повно поняття ефективності стосовно сфери фізичної культури і спорту пропонує Ю.П. Сурмін, який відзначає, що ефективність – показник успішності функціонування системи для досягнення встановлених цілей [3].

Сфера фізичної культури і спорту відноситься до сфери нематеріального виробництва, тобто сфери надання послуг, що призводить до цілого ряду особливостей формування місії та цілей. В основу формування ознак ефективності сфери фізичної культури і спорту доцільно використати показники стану розвитку цієї сфери, викладені в ст. 7 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», до яких відносять рівень фізичного здоров'я різних груп населення; залучення громадян до занять масовим спортом; залучення інвалідів до занять фізкультурно-спортивною реабілітацією; залучення дітей та молоді, у тому числі дітей та молоді з інвалідністю, до занять у дитячо-юнацьких спортивних школах; досягнень спортсменів України на міжнародних спортивних змаганнях, передусім Олімпійських, Паралімпійських і Дефлімпійських іграх, Глобальних іграх спортсменів з порушенням інтелекту, Всесвітніх іграх з неолімпійських видів спорту; забезпеченості кадрами сфери фізичної культури і спорту; фінансового та матеріально-технічного забезпечення сфери фізичної культури і спорту; створення умов для доступу інвалідів до спортивних споруд [1].

Проаналізувавши показники стану розвитку сфери фізичної культури і спорту вважаємо за можливе сформувати структурну схему ефективності сфери фізичної культури і спорту (рис. 1).

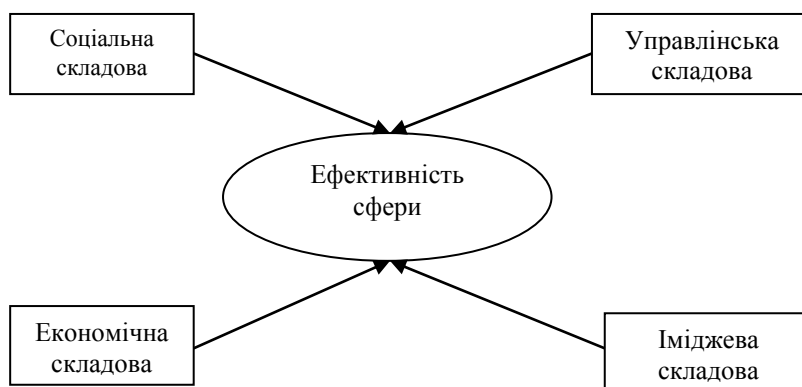

Рис. 1. Структурна схема ефективності сфери фізичної культури і спорту

Відзначаємо, що запропоновані складові перебувають у постійній взаємодії, будь які зміни в одній із складових, призведуть до певних змін у інших.

Під соціальною складовою розуміємо ефективність впливу на здоров'я людей, залучення до занять спортом для всіх різних верств населення та дітей в системі дитячо-юнацьких спортивних шкіл та створення умов для доступу людей з обмеженнями до спортивних споруд. Дана складова забезпечує формування здорового способу життя, збільшення тривалості творчого довголіття, зменшення антисоціальної поведінки та соціальної адаптації осіб з певними обмеженнями. Таким чином, відбувається процес самореалізації, самовдосконалення та самоутвердження особистості, розвиток духовно-

моральних та етичних цінностей в суспільстві, забезпеченні поваги, свободи та гідності, а також благополуччя та щастя людини.

Під час занять фізичними вправами відбувається засвоєння людиною нових знань й нових навиків та вмінь, а також у забезпечення комплексного виховного впливу на людину. Активний спосіб життя сприяє підвищенню соціальної активності людини та ефективності її участі у трудовій діяльності, а також вихованню високих моральних якостей (доброти, справедливості, чесності, благородства тощо).

Під економічною складовою розуміємо ефективність у вигляді отримання прибутку від надання фізкультурно-спортивних послуг, як системо утворюючого елемента сфери. Фізкультурно-спортивна послуга характеризується невідчуваністю, неможливістю зберігання, нестабільністю якості та обов'язковістю регулярного споживання [4].

В економіці держави існують три взаємопов'язаних сектори – приватний, суспільний та державний. Внесок кожного у задоволення потреб населення країни у фізкультурно-спортивних послуг залежить від багатьох чинників – загального рівня розвитку економіки, рівня доходів населення, специфіки законодавчої бази тощо. Надання фізкультурно-спортивних послуг забезпечує зайнятість людей в даній сфері та поповнення бюджетів різних рівнів через сплату відповідних податків. Економічна складова впливає на продуктивність праці та якість робочої сили, що залежить від життєвої позиції, творчої ініціативи, фізичних та інтелектуальних можливостей працівників. Заняття фізичною культурою та спортом спричиняють не лише позитивні зміни у стані здоров'я людей, а й сприяє поліпшенню показників економічного розвитку країни. Зокрема, збільшується внесок у формування внутрішнього валового продукту країни за рахунок двох джерел: 1) надходжень від реалізації населенню фізкультурно-оздоровчих та спортивно-оздоровчих послуг; 2) доходів від придбання населенням, що займається фізкультурою і спортом, продуктів та послуг, необхідних для занять (додаткові та супутні послуги, спортивний одяг, спортивне взуття, екіпіровка, обладнання, спеціальне харчування тощо) [2].

Під іміджевою ефективністю розуміємо підвищення іміджу держави в світі, що забезпечується успішними виступами українських атлетів на спортивних змаганнях міжнародного рівня. Позитивний імідж держави безпосередньо пов'язаний із ставленням до нього як інших країн світу, так і власних громадян країни. Від іміджу держави залежить і рівень патріотизму країни та її мешканців. Варто зазначити й те, що особливої уваги репутація набуває для тих країн, які розвиваються, намагаючись при цьому наздогнати тих, які вже давно розвинені.

Під управлінською складовою ефективності розуміють результативність роботи всього трудового колективу, системи заходів, які є наслідком окремих зусиль керівників і

спеціалістів [3]. Керівники та спеціалісти закладів фізичної культури і спорту характеризують забезпеченість кадрами сфери. На даний час існує три підходи до оцінки ефективності управління: інтегральний, рівневий та часовий.

Виділяють наступні шляхи підвищення ефективності кадрів сфери фізичної культури і спорту:

- просування по службі;
- забезпечення прийняттого рівня освіти;
- набуття практичного досвіду;
- підвищення кваліфікації працівників управління;
- провадження періодичної атестації [3].

Висновок: Проведене теоретичне дослідження дозволило сформуванню комплексної моделі ефективності сфери фізичної культури і спорту.

Перспективи подальших досліджень передбачають розробку параметрів для оцінки складових ефективності сфери фізичної культури і спорту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon1.rada.gov.ua/cgi-big/laws/main.cgi (дата звернення : 4. 04. 2016)

2. Дутчак М. В. Теоретико-методологічні засади формування системи спорту для всіх в Україні : дис. ... д – ра наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / М. В. Дутчак. – К., 2009. – 457 с.

3. Дутчак Ю.В. Система підвищення кваліфікації спортивного менеджера як шлях підвищення ефективності закладу фізичної культури і спорту / Матеріали II регіональної науково-практичної конференції з міжнародною участю «Стратегічне управління розвитком галузі «Фізична культура і спорт» // Харків : ХАФК, 2014. – с. 112-115.

4. Имас Е.В. Маркетинг в спорте: теория и практика: монография / Е.В. Имас, Ю.П. Мичуда, Е.В. Ярмолюк. – К.: НУФВСУ, изд-во «Олимп. лит.», 2015. – 288 с.

5. Рац О. М. Визначення сутності поняття «ефективність функціонування підприємства» / О. М. Рац // Економічний простір: зб. наук. праць. – № 15. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2008. – С. 275–285.

Одержано 18. 04. 2016

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ З РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ МАТЕРІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНСЬКОГО СПОРТУ

Мічуда Ю.П., доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор

Огньов Ю.М., студент 4 курсу кафедри менеджменту і економіки

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Проаналізовано підходи до формування змісту та структури інвестиційних проектів у спорті, охарактеризовано проект будівництва спортивно-тренувального комплексу з футболу для західних областей України

Ключові слова: інвестиція, інвестиційний проект, спортивно-тренувальний комплекс, футбол.

Вступ. Національною доктриною розвитку фізичної культури і спорту визначено, що у матеріально-технічному забезпеченні галузі пріоритети мають надаватися формуванню розгалуженої мережі сучасних спортивних споруд з урахуванням запитів різних соціальних, професійних, демографічних груп населення, їх інтересів та рівня спортивної підготовленості [4]. Зрозуміло, що забезпечення цих пріоритетів вимагає відповідних коштів, що ставить на порядок денний проблему інвестування проектів розвитку матеріальної інфраструктури спорту.

Проблеми інвестування проектів спорудження об'єктів у різних галузях вітчизняної економіки привертають достатню увагу дослідників. Водночас їхні праці не завжди містять аналіз тих моментів інвестиційного процесу, які важливо враховувати на стадії підготовки конкретних інвестиційних проектів у сфері спорту. Це, зокрема, стосується визначення оптимальної структури проекту. Водночас єдиного підходу до вирішення цього питання у вітчизняній та зарубіжній науці і практиці не існує. Різні фахівці мають відмінні погляди на це питання. Існує багато стандартів і вимог до інвестиційних проектів та бізнес-планів. Така невизначеність додає труднощів практикам бізнесу під час складання інвестиційних планів. Тому дана тематика є актуальною для дослідження. Крім того кожен об'єкт інвестування є особливим, тому для нього необхідно розробляти індивідуальний інвестиційний план зі своїми особливостями структури.

Мета дослідження – визначення підходу до формування структури інвестиційного проекту будівництва та експлуатації спортивно-тренувального комплексу з футболу для західних областей України.

Завдання дослідження: 1) виявити особливості проекту будівництва сучасного спортивно-тренувального комплексу; 2) обґрунтувати структуру інвестиційного проекту

будівництва та експлуатації спортивно-тренувального комплексу з футболу для західних областей України.

Результати дослідження та їх обговорення. Інвестиційний проект – це пакет інвестицій і пов'язаних з ними видів діяльності, які характеризуються:

- певною метою (цілями), вирішенням проблеми досягнення результатів;
- обмеженістю фінансових ресурсів і періоду від початку до завершення проекту;
- наявністю певних зовнішніх умов (інституційних, економічних, правових тощо);
- взаємозв'язаністю процесів вкладення ресурсів (грошових, фінансових, інтелектуальних) та отримання результатів [3].

Виходячи з цього, ГО «Вінницька районна федерація футболу» розробляється робочий проект будівництва сучасного спортивно-тренувального комплексу із стадіоном у с. Агрономічне Вінницького району Вінницької області. Відповідно до характеристики об'єкту проектування спортивно-тренувальний комплекс проектується в такому складі:

- двоповерховий адміністративно-побутовий цегляний корпус з частково накритими трибунами на 1000 глядачів;
- футбольне поле відкритого типу зі штучним покриттям розміром на обладнане прожекторним освітленням, водовідведенням та огорожею;
- трьохповерховий готель на 25 номерів з рестораном та конференц-залою;
- одноповерховий спортивно-тренувальний корпус для ігрових видів спорту (футзал, волейбол, баскетбол з розмірами залу 30x 48 метрів у вісях та висотою 9,5 до низу ферми) з триповерховою адміністративно-побутовою прибудовою з методичними кабінетами дитячо-юнацької спортивної школи та медично-діагностичний центр;
- заглиблені пожежні резервуари (2 шт.) ємністю 150 куб. м з протипожежною насосною станцією;
- очисні споруди для дощових стоків;
- трансформаторна підстанція;
- відкритий тенісний корт;
- стоянки для автомашин та автобусів.

Даний спортивно-тренувальний комплекс має стати центром футбольних зборів та ігор для п'яти західних областей України. Заняття футболом для дітей будуть проводитись безкоштовно. Проекту надано відповідальну місію: пропаганду здорового образу життя серед молоді та дітей, залучення до занять футболом широких мас населення, доступність спорту для дітей, розвиток спортивної інфраструктури міста.

Особливістю даного інвестиційного проекту з точки зору проектного аналізу є те, що частина об'єктів комплексу має суто спортивне та соціальне значення та не генерує

грошових потоків. Це стадіон, тренувальний комплекс, медично-діагностичний центр і відповідна інфраструктура. Спорудження цих об'єктів передбачає значні інвестиційні витрати. Кошторисна вартість спортивно-тренувального комплексу – близько 30 млн. грн.

Проте це – соціально виправдані інвестиції, адже вченими доведено, що кожна гривня, інвестована в спорт, заміняє п'ять гривень, які в майбутньому треба буде інвестувати в охорону здоров'я. Крім того, здорова та спортивно орієнтована молодь – це значний потенціал розвитку економіки нашої держави.

До проекту комплексу входять також й інші об'єкти: готель, ресторан, тенісні корти, тренажерний зал, фітнес-центр та сауна. Ці складові комплексу здатні приносити грошові потоки та генерувати прибуток. Тобто, за допомогою додаткових об'єктів даного проекту можна окупити тренувальний комплекс з відповідною інфраструктурою і весь проект в цілому.

Як бачимо, особливістю цього проекту є те, що він є одночасно як соціальним, так і комерційним. Тому необхідно розробити особливу процедуру його економічного обґрунтування та реалізації.

Для цього слід взяти до уваги технології формування інвестиційних проектів, які свого часу були науково обґрунтовані й втілені у практику будівництва спортивних об'єктів. В різних країнах зміст таких технологій багато в чому визначається такими чинниками, як соціально-економічне середовище розвитку сфери фізичної культури і спорту, рівень розвитку ринку фізкультурно-спортивних послуг, характер участі держави у розвитку галузі тощо.

Згідно з класифікацією представників західноєвропейської спортивної науки в Україні під впливом комплексу чинників сформувався так званий «бюрократичний» тип суспільної організації сфери фізичної культури і спорту, який характеризується дуже активною роллю органів влади у регулюванні відносин у цій сфері. Цьому типу притаманне існування у країні спеціального законодавства, що регламентує функціонування сфери [5]. З огляду на це розробка та реалізація інвестиційних проектів з розвитку матеріальної інфраструктури спорту має здійснюватись відповідно до встановлених державою вимог, викладених у відповідних офіційних актах, зокрема у Законі України «Про інвестиційну діяльність».

Згідно з цим законом інвестиційний проект, який спирається на фінансову підтримку держави, повинен мати таку структуру:

1. резюме (мета проекту, напрями використання інвестицій, відповідність проекту стратегічним програмним документам держави);
2. загальну характеристику стану та проблем, пов'язаних розвитком об'єктів та суб'єктів інвестиційної діяльності результати аналізу ринків збуту продукції;

3. організаційний план, плани маркетингової та виробничої діяльності;
4. план реалізації проекту (строк введення в дію основних фондів, кадрове забезпечення, організаційна структура та управління проектом, розвиток інфраструктури);
5. фінансовий план (оцінка фінансової та економічної спроможності проекту);
6. інформацію про ризики проекту, запобіжні заходи і страхування ризиків у випадках, передбачених законом;
7. прогноз економічного та соціального ефекту від реалізації проекту;
8. прогноз надходжень до бюджетів та державних цільових фондів;
9. пакет документів з обґрунтуванням оцінки впливу на навколишнє природне середовище [1].

Водночас вітчизняні дослідники обґрунтовують й інші підходи до визначення структури інвестиційного проекту, насамперед такого, який не потребує бюджетного фінансування. Один із можливих варіантів структури інвестиційного проекту може мати такий вигляд: 1) коротка характеристика інвестиційного проекту (резюме); 2) характеристика галузі (її привабливість), в якій реалізується інвестиційний проект; 3) характеристика продукції (послуг); 4) розміщення об'єкта; 5) аналіз ринку; 6) обсяг і структура виробництва продукції (послуг); 7) забезпеченість випуску продукції (послуг) основними ресурсами (факторами виробництва); 8) стратегія маркетингу; 9) управління реалізацією інвестиційного проекту; 10) оцінка ризиків та їх страхування; 11) фінансовий план; 12) стратегія фінансування інвестиційного проекту [2].

Розробляючи проект будівництва спортивно-тренувального комплексу із стадіоном у с. Агрономічне слід взяти до уваги, що його фінансування буде здійснюватись частково із місцевого бюджету, а частково коштами приватних інвесторів. З огляду на це з метою формування оптимальної структури та змісту проекту доцільно скористатись різними підходами (у тому числі і двома розглянутими вище).

Отже, обґрунтування інвестиційного проекту будівництва та експлуатації спортивно-тренувального комплексу має, на нашу думку, містити такі розділи:

розділ 1. Резюме ;

розділ 2. Загальна характеристика проекту: інформація про об'єкти проекту, місце розташування, кошторисна вартість проекту ;

розділ 3. Характеристика послуг комплексу: асортимент послуг, відмінні ознаки та привабливість послуг для споживачів; переваги порівняно з іншими послугами ;

розділ 4. Аналіз споживачів (клієнтів): диференціація потенційних клієнтів за різними ознаками, купівельна спроможність потенційних клієнтів, їх територіальна приналежність;

розділ 5. Аналіз ринку послуг проекту: стан галузі, перспективи на ринку, можливості комплексу, сучасні тенденції на ринку, аналіз конкурентів, вплив зовнішнього середовища;

розділ 6. План маркетингу: цінова політика комплексу, стратегія збуту, стратегія виходу на ринок, рекламна політика, просування послуг на цільовий ринок;

розділ 7. Організаційний план: організаційна структура управління комплексом, забезпечення персоналом, визначення організаційно-правової форми комплексу;

розділ 8. Інвестиційний план: календарний графік проекту, графік інвестиційних витрат;

розділ 9. Фінансовий план: інвестиційні витрати проекту, загальні витрати, аналіз точки беззбитковості, прогнозований прибуток, прогнозовані грошові потоки, показники ефективності інвестиційного проекту, аналіз фінансових коефіцієнтів;

розділ 10. Аналіз ризиків проекту: можливі ризики, шляхи їх усунення та мінімізації збитків від них, страхування ризиків.

Додатки.

Запропонована структура дозволить забезпечити сприятливі умови для створення позитивного ставлення потенційних інвесторів до ідеї надати фінансову підтримку інвестиційному проекту, спрямованому на вирішення важливого для села Агрономічне соціального завдання – залучення його мешканців до активних занять спортом.

Висновки. В результаті проведеного дослідження на основі аналізу різних точок зору та існуючої практики було обґрунтовано структуру інвестиційного проекту, проект будівництва сучасного спортивно-тренувального комплексу із стадіоном у с. Агрономічне. У разі втілення цього проекту у життя буде створено сприятливі умови для занять футболом населення у кількох західних областях країни.

Перспективи подальших досліджень. Результати проведеного дослідження можуть слугувати відправним пунктом для обґрунтування комплексу детальних показників, які характеризують різні сторони інвестиційного проекту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність»: Станом на 8 вересня 2011 року. – Х.: ТОВ «Одісей», 2011. – 61 с.
2. Гаврилов А.О. Використання бізнес-планування як інструмент для прийняття інвестиційних рішень / А.О. Гаврилов // Економіка & держава, 2010. – №5. – С. 87-91
3. Марцин В. Організація та проведення оцінки інвестиційного середовища / В. Марцин // Економіка, фінанси, право, 2009. – №2. – С. 6-11.
4. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту. Затверджена Указом Президента України від 28 вересня 2004 року № 1148/2004. – К., 2004. – 16 с.

5. Camy J. *Improving employment in the field of sport in Europe through vocational training*. Vocasport / J. Camy, L. Clijsen, A. Madella, A. Pilkington [Електронний ресурс] – Доступ до дж.: // [http:// europa.eu.int /comm/sport /documents/lotvocasport](http://europa.eu.int/comm/sport/documents/lotvocasport).

Одержано 20. 04. 2016

ОРГАНИЗАЦИОННО-УПРАВЛЕНЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА В ТУРКМЕНИСТАНЕ

Нурмедов Мерген, студент 4 курса, кафедры менеджмента физической культуры

Научный руководитель – кандидат наук по физическому воспитанию и спорту, доцент
Середа Н.В.

Харьковская государственная академия физической культуры

В статье рассмотрены организационно-управленческие аспекты развития физической культуры и спорта в Туркменистане. Сформирована организационная структура управления физической культурой и спортом в Туркменистане.

Ключевые слова: управление, физическая культура, спорт, Туркменистан.

Введение. Физическая культура является важным средством повышения социальной и трудовой активности людей, удовлетворение их моральных, эстетических и творческих запросов, жизненно важной потребности взаимного общения, развития дружеских отношений между народами и укрепление мира. Физическая культура и спорт есть важной составной частью культуры народа Туркменистана, направленной на укрепление здоровья, развитие физических и интеллектуальных способностей человека с целью гармоничного формирования личности. Для укрепления здоровья нации государство гарантирует реализацию гражданами своих прав в сфере физической культуры и спорта с помощью создания необходимых правовых, организационных, финансово-экономических, социальных и других условий.

Цель исследования – охарактеризовать организационно-управленческие аспекты функционирования физической культуры и спорта в Туркменистане.

Задачи исследования:

1. Охарактеризовать структуру управления физической культурой и спортом в Туркменистане.
2. Проанализировать государственную политику развития физической культуры и спорта в Туркменистане.

Методы исследования: анализ литературных источников, анализ документов, организационный анализ, системный анализ.

Результаты исследования и их обсуждения. Туркменистан – демократическое, правовое и светское государство, в котором государственное правления осуществляется в форме президентской республики. Государственное устройство Туркменистана основывается на принципе разделения властей на законодательную, исполнительную и судебную, которые действуют самостоятельно, уравновешивая друг друга (рис.1.).

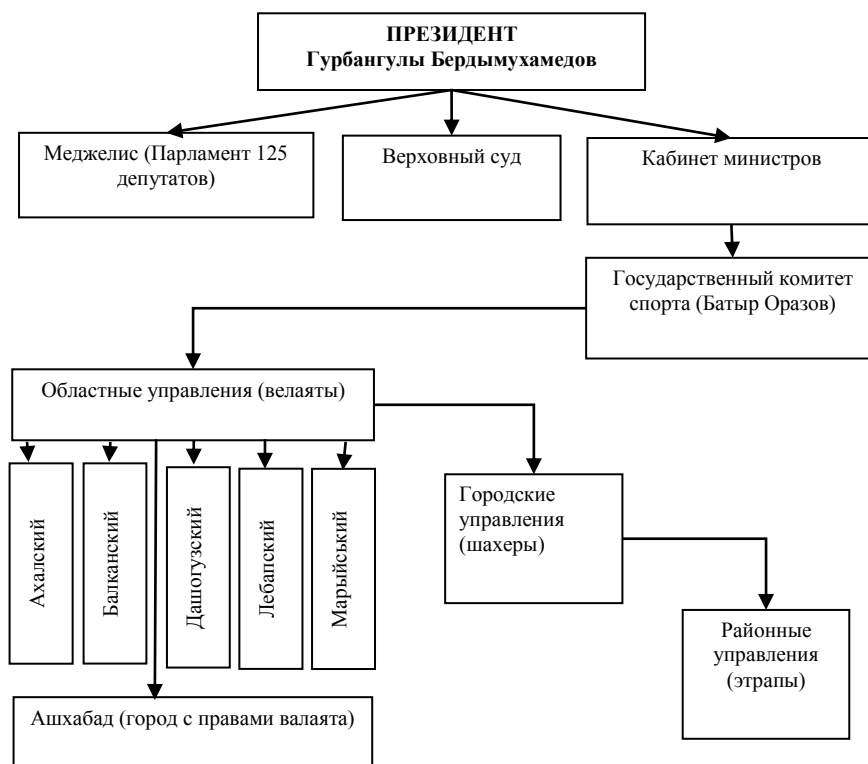

Рис.1. Организационная структура управления физической культурой и спортом в Туркменистане

В Туркменистане осуществляется президентское правление. В его состав правления входят: президент; депутаты меджлиса; халк векиллеры, избираемые народом по одному от каждого этрапа (района); председатель верховного суда, председатель высшего хозяйственного суда, генеральный прокурор, члены кабинета министров, главы администрации везаятов (областей), арчыны (мэры муниципальных советов) шахеров (городов), а также поселков, являющихся административными центрами этрапов [2,3].

Законодательство Туркменистана о физической культуре и спорте основано на Конституции Туркменистана и состоит из действительного Закона и принятых соответственно нормативно правовых актов Туркменистана. Государственное управление в сфере физической культуры и спорта осуществляют Кабинет Министров Туркменистана, а также уполномоченный орган государственного управления в области физической культуры и спорта, органы местной исполнительной власти.

К функциям Кабинета Министров Туркменистана в сфере физической культуры и спорта относятся:

- формирование и осуществление государственной политики в сфере физической культуры и спорта;
- утверждение Национальной программы развития физической культуры и спорта;
- финансирование физической культуры и спорта;
- организация государственной системы подготовки и переподготовки специалистов в сфере физической культуры и спорта;
- контроль за выполнением законодательства в области физической культуры и спорта;
- лицензирование деятельности по предоставлению физкультурно-оздоровительных и спортивных услуг.
- реализация Национальной программы развития физической культуры и спорта в Туркменистане;
- организация создания сети спортивных секций, клубов на предприятиях, в организациях, учебных заведениях;
- развитие национальных видов спорта [1,2,6].

Туркменский спорт за последние годы все более ярко заявляет о себе на мировой арене. Самые различные спортивные соревнования регулярно проводятся на базе государственных учреждений, вузов и школ страны. Определяющую роль в динамичном развитии национального спорта играют такие факторы, как наличие прекрасно оборудованных спортивных комплексов и высокого тренерского потенциала. Во всех этрапах велаятов имеются спортивные школы, всего – 114 школ.

В Туркменистане функционируют многочисленные спортивные сооружения, созданные с учетом мировых стандартов. В их числе: Олимпийский водноспортивный комплекс, Национальный олимпийский спортивный дворец, Спортивный комплекс для занятий зимними видами спорта. Ярким свидетельством успешности реализуемой Туркменским государством стратегии в области охраны здоровья и развития спорта является и тот факт, что они получил право провести V Азиатские игры в закрытых помещениях и по боевым искусствам в 2017 году. Местом проведения Азиады-2017 станет грандиозный суперсовременный Олимпийский городок в Ашхабаде, включающий более 30 объектов, также в 2015 году туркменские спортсмены приняли участие в 162 международных спортивных соревнованиях, завоевав 411 медалей - 143 золотых, 98 серебряных и 170 бронзовых [3].

Одним из важнейших направлений государственной политики в сфере физической культуре и спорте Туркменистана является пропаганда. Средства массовой информации,

органы государственного управления физической культурой и спортом, органы здравоохранения, образовательные учреждения, профсоюзные, молодежные и женские организации, общественные объединения физкультурно-оздоровительной и спортивной направленности ведут широкую пропаганду физической культуры и спорта, олимпийского движения, повышают уровень знаний населения в практическом использовании физической культуры для сохранения и укрепления здоровья.

Выводы. В результате проведенного исследования выявлено, что сегодня в стране формируется современная инфраструктура, способствующая укреплению здоровья нации, воспитанию физически крепкого и духовно богатого молодого поколения. Повсеместно возведены и продолжают строиться как медицинские учреждения, оснащенные новейшим оборудованием и предоставляющие населению, в том числе сельскому, полный набор современных услуг, так и различные спортивные объекты – стадионы, ипподромы и другие спортивные сооружения, в которых созданы все необходимые условия для эффективных занятий физкультурой и спортом. В рамках реализации «Национальной программы Президента Туркменистана по преобразованию социально-бытовых условий населения сел, поселков, городов этрапов и этрапских центров на период до 2020 года» запланировано строительство более двухсот спортивных школ на 75 тысяч мест, свыше ста спортсооружений, а также реконструкция 70 действующих спортивных объектов.

Перспективы дальнейших исследований. Проанализировать эффективность функционирования органов управления физической культурой и спортом в Туркменистане.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Государственный комитет Туркменистана по статистике: [электронный ресурс] // Режим доступа к ресурсу <http://www.stat.gov.tm/ru/content/info/socio-economics/archive/>
2. Закон Туркменистана «О физической культуре и спорте»: от 19 ноября 2013 г. / Ведомости Меджлиса Туркменистана. – Ашхабад. – № 338-339. – 2014 г. – 32 с.
3. Новые горизонты развития физической культуры и спорта в Туркменистане [электронный ресурс] // Режим доступа к ресурсу http://www.ambturkm.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=559:2011-08-19-11-31-48&catid=2:2011-02-18-13-16-36&Itemid=2
4. Переверзин И.И. Менеджмент спортивной организации: [учебное пособие. – 3-е изд., перераб. и доп.] / И.И. Переверзин. – М.: «Физкультура и спорт», 2006. – 464с.
5. Приходько І.І. Організація і менеджмент фізичної культури: [навчальний посібник для студентів ВНЗ фізичної культури] / І.І. Приходько. – Х.: «Цифрова друкарня №1», 2013. – 178 с.
6. Туркменистан: спортивный потенциал и перспективы развития [электронный ресурс] // Режим доступа к ресурсу http://www.ambturkm.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=14:-c----&catid=3:2011-03-10-09-06-17&Itemid=21

Одержано 18. 04. 2016

У статті розглянуті організаційно - управлінські аспекти розвитку фізичної культури і спорту в Туркменістані. Сформована організаційна структура управління фізичною культурою і спортом в Туркменістані.

ФОРМИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ РАЗВИТИЯ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТИВНОЙ ИНДУСТРИИ В НОВОЙ ЭКОНОМИКЕ

Путятин Г. Н., кандидат наук по физическому воспитанию и спорту, доцент

Леонов Я. В., кандидат экономических наук, доцент

Харьковская государственная академия физической культуры

Авторами осуществлена попытка позиционирования инновационной политики развития сферы физической культуры и спортивной индустрии через активизацию научной деятельности в условиях экономики знаний.

Ключевые слова: *инновации, экономика знаний, образование, научная деятельность, физическая культура, спортивная индустрия.*

Введение. В связи с социально-экономической и политической ситуацией в Украине, а также с перспективой ее интеграции в мировое сообщество, приоритетным направлением государственной политики является развитие инновационных технологий производства товаров и услуг, а также новых методов управления.

Углубление реформирования экономики существенно влияет на развитие сферы физической культуры и спортивной индустрии в Украине. Практическое внедрение в жизнь инновационной политики требует научно обоснованного инструментария проведения реформ, налаживание передовых форм современного спортивного бизнеса и развития экономического потенциала физкультурно-спортивных организаций с учетом их ресурсных возможностей [1, 2, 3].

Исследования показывают, что во второй половине XX в. в результате значительных трансформаций, которые привели к формированию постиндустриальных обществ, все более ощутимой становилась необходимость в использовании такого фактора, как информация. Причем, речь идет об информации всех видов: научно-техническую, экономическую, финансовую, отчетную, статистическую и др. Экономические субъекты без предварительного ознакомления с необходимыми данными просто не могли принимать необходимые решения. Жесткая конкуренция на рынке заставляла организации все больше заниматься инновационной деятельностью. Последняя предполагает, прежде всего, получение новых данных в определенной области и уже на их основе осуществлять

определенные технологические и технические разработки [4, 5, 6]. Данный факт позволяет говорить о новом феномене XXI века - “экономика знаний”.

Цель исследования – обоснование походов к формированию инновационной политики в сфере физической культуры и спортивной индустрии.

Материал и методы исследования. Анализ литературных источников и документов, системно-функциональный анализ, организационный анализ.

Результаты исследования и их обсуждение. Начиная со второй половины XX в. роль экономики знаний растет особенно быстрыми темпами. Развитие экономики, которая строится на знаниях есть непрерывный процесс инвестирования в человеческий капитал, а следовательно и развитие человеческой личности. Поэтому не удивительно, что по уровню конкурентоспособности экономик первые места в мире занимают именно те страны, которые устанавливают высокие социальные стандарты и способствуют всестороннему росту человека. Одним из главных признаков новой экономики является ее дематериализация. Это означает смену акцентов с материальных благ на нематериальные (услуги). Материальные блага потребляются, однако их удельный вес падает, что связано с изменением запросов потребителей в новую эпоху. Экономика знаний приносит изменения не только со стороны производства, но и со стороны потребления. А в связи с удовлетворением потребностей более низкого уровня в обществе доминирующими становятся потребности более высокого уровня, которые в свою очередь требуют активного потребления знаний. Таким образом, знания при данных условиях выступают и в роли фактора производства и продукта.

Движущей силой экономики знаний выступают инновации, а источником - знания, образование, наука. Поэтому она требует существенного роста количества и качества работников интеллектуального труда, широкого внедрения коммуникационных технологий, инновационного продукта, что порождает постоянные эволюционные и трансформационные изменения, повышение способности всех субъектов хозяйствования к новым условиям существования.

Украина традиционно считается страной с весомым научным потенциалом, признанными в мире научными школами, развитой системой подготовки кадров, в том числе в сфере физической культуры и спортивной индустрии.

В 2013 г. общий объем расходов на выполнение научных и научно-технических работ организациями по сравнению с 2012г. увеличился на 0,4% и составлял 11161,1 млн.грн. (2012г. – 10558,5 млн.грн.; 2011г. – 9591,3 млн.грн.). Объем финансовых расходов на выполнение научных и научно-технических работ в 2013г. за счет государственного бюджета уменьшился по сравнению с 2012 г. на 4 % и составил 4762,1млн.грн. (2012г. – 4709,1 млн.грн.; 2011г. – 3855,7 млн.грн.). Удельный вес общего объема расходов в ВВП

составил 0,77%, в т.ч. за счет средств государственного бюджета - 0,33%. По данным Евростата, в 2012 г. средний уровень объема расходов на научные исследования и разработки стран ЕС-27 в ВВП составлял 2,06%. Большею часть расходов на исследования и разработки была в Финляндии – 3,55%, Швеции – 3,41%, Дании – 2,99%, Германии – 2,92%, Австрии – 2,84%, Словении – 2,80%, Франции – 2,26%, Бельгии – 2,24%, Эстонии – 2,18% и Голландии – 2,16%; наименьшей- в Румынии, Кипре, Болгарии, Латвии (от 0,42% до 0,66%).

В Украине удельный вес общего объема научных и научно-технических работ в ВВП составил 0,81%.

При этом распределение финансирования на выполнение научных и научно-технических работ по отдельным отраслям наук сохраняло такую тенденцию (табл.1).

Таблица 1

Распределение объемов финансирования на выполнение научных и научно-технических работ по отдельным отраслям наук

Отрасль науки	Годы, объемы финансирования		
	2005	2010	2013
Сельскохозяйственные науки	5,5%	6,1%	5,7%
Строительство и архитектура	3,4%	2,8%	2,3%
Медицина	3,2%	4,5%	3,9%
Физическое воспитание и спорт	0,03%	0,06%	0,06%

Финансирование расходов на выполнение научных и научно-технических работ по источникам финансирования то тем же отраслям наук в 2013г. имело такой структурный вид:

- сельскохозяйственные науки – из государственного бюджета (76,9%); средства фондов специального назначения (0,3%); собственные средства организаций (16,2%); средства заказчиков (6,2%); другие источники (0,2%).
- строительство и архитектура – из государственного бюджета (25,3%); средства фондов специального назначения (2,3%); собственные средства организаций (2,2%); средства заказчиков (67,5%); другие источники (2,7%).
- медицина – из государственного бюджета (67,8%); средства фондов специального назначения (0%); собственные средства организаций (5,2%); средства заказчиков (26,7%); другие источники (0,3%).
- физическое воспитание и спорт - из государственного бюджета (94,5%); средства фондов специального назначения (0%); собственные средства организаций (0,04%); средства заказчиков (0%); другие источники (5,46%).

Следует отметить, что формирование инновационного общества через развитие систематизированной инновационной научно-образовательной деятельности определяет степень развития экономики знаний. Капиталовложения в научную и образовательную

деятельности способствуют развитию человеческого капитала, как основы конкурентоспособного государства.

Выводы.

В новых условиях инновационная политика развития сферы физической культуры и спортивной индустрии должна быть нацелена на:

- повышение конкурентоспособности хозяйствующих субъектов всех форм собственности;
- развитие самоуправления регионов на базе комплексных региональных проектов и программ;
- развитие системы физкультурно-спортивных услуг с критериальным значением контроля достижений высокого качества жизни в каждом регионе страны;
- ориентация всех участников инновационной политики на активизацию научно-исследовательской деятельности в сфере

Перспективы дальнейших исследований. В дальнейшем предполагается разработка механизмов инновационного развития спортивной индустрии.

Литература.

1. Ибрагимов М.М. *Философия спорта как новый антропологический проект: монография.* - К.: НУФВСУ. Изд-во "Олимп.лит.", 2014. – 296 с.
2. Леонов Я.В. *Управлінські технології в операційній економіці спорту* / Леонов Я.В., Путятіна Г.М. // *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Глобальна економічна динаміка як фактор напруги соціально-політичних процесів: цикли, криза і конфлікти"* 23 – 30 жовтня, Афіни, 2014. – С.231 – 235.
3. Леонов Я.В. *Фізична культура та спортивна індустрія як державні пріоритети розвитку сучасного суспільства* / Леонов Я.В., Путятіна Г.М. // *Proceedings of the III International Sciences Congress "Problems and Prospects of Research in the Americas and Eurasia"* (Buenos Aires, Argentina, 3-5 December 2014). Buenos Aires, 2014.
4. Подунай В.В. *Формирование экономики знаний как объективной предпосылки повышения конкурентоспособности страны* / В.В. Подунай // *Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова.* 2013. – Т. 18. – Вип.4/3. – С. 57. – 61.
5. Старовойт О.В. *Економіка знань у стратегії інноваційного розвитку освіти.* автореф. дис. канд. філос. наук: спец. 09.00.10 / О.В. Старовойт, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – К., 2010. – 19 с.
6. Ченцова М.В. *Концепция экономики знаний как новое направление формирования современной экономической парадигмы* / М.В. Ченцова // *Вестник Финансовой академии.* – 2008. – № 2(46). – С. 90.
7. <http://ec.europa.eu>
8. <http://dsmsu.gov.ua/>

Одержано 19. 04. 2016

Авторами здійснена спроба позиціонування інноваційної політики розвитку сфери фізичної культури і спортивної індустрії через активізацію наукової діяльності в умовах економіки знань.

ТЕКУЩАЯ СИТУАЦИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ НАПРАВЛЕНИЯ «WORKOUT IN THE OFFICE» В УКРАИНЕ НА ПРИМЕРЕ ПРОЕКТА «ФИТНЕС В ОФИС»

Свистунов С.В., кандидат философских наук, доцент

Светличная С.А., студентка Национального университета физического воспитания и спорта
Украина

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины

*В работе рассматриваются вопросы, связанные с оказанием фитнес-услуг
сотрудникам офисных компаний – направление Workout in the office.*

Ключевые слова: малоподвижный образ жизни, фитнес в офисе, Workout in the office.

Введение. Работа в офисе считается привлекательной благодаря комфортным условиям труда и престижности, так как придает определенный статус в обществе. Но люди часто забывают, что малоподвижный образ жизни, пагубно сказывается на их здоровье. В современном мире появился новый термин – «профзаболевания офисных работников». По статистике от них страдает около 35 % всех работников умственного труда (синдром сухого глаза, варикозное расширение вен, сколиоз, остеохондроз, тромбоз, синдром хронической усталости, геморрой, синдром запястного канала) [1].

Сидячий образ жизни – дорога к раку. Такой вывод озвучен в исследовании, представленном на ежегодной конференции Американского института исследования рака [5]. Ученые утверждают, что 92 000 случаев рака груди и кишечника в год связаны именно с нехваткой физической нагрузки. По их подсчетам, каждый час, проведенный на сидячем положении, должен компенсироваться двумя минутами физической активности.

По мнению руководителя изыскания Кристин Фриденрейх из канадской организации Alberta Health Services Cancer Care, высокий уровень физической активности сокращает риск заболевания раком груди и кишечника на 25-30 %. В свою очередь, исследование австралийского Института сердца и диабета показало, что даже периодические тренировки не спасут людей, ведущих сидячий образ жизни. Поэтому эксперты рекомендуют во время работы делать небольшие активные перерывы – вставать, ходить, совершать любую двигательную активность [5].

Забота руководителей офисных компаний о своих сотрудниках за границей стоит в приоритете, поскольку здоровый коллектив – залог успеха компании. Workout in the office – это направление, благодаря которому офисный сотрудник может в удобное время, не выходя за пределы офиса, позаниматься фитнесом, тем самым предупредить возникновение ряда опасных для жизни заболеваний и привести свое тело в форму.

Цель исследования. Задачи исследования. Цель исследования – изучение текущей ситуации и перспектив развития занятий фитнесом в офисных компаниях, а также выявление ключевых позиций для построения концепции предоставления такого рода услуг ФСО.

Теоретическая часть работы базируется на анализе существующей информации о направлении *Workout in the office* в Украине и за границей. Исследовательская – основана на составленном бизнес-плане и практической реализации проекта «*Fitness v office*» в г. Харьков весной 2015 года.

Задачи исследования:

- провести анализ существующих форм *Workout in the office*;
- определить концепцию и ключевые вопросы необходимые для разработки стратегии проекта ФСО по предоставлению фитнес-услуг в офисе.

Результаты исследования и их обсуждение. Индустрия физкультурно-спортивных организаций в последние годы набирает обороты. Это связано с желанием людей быть здоровыми, подтянутыми и находиться в тренде. Несмотря на экономико-политическую ситуацию в нашей стране, фитнес-клубы, центры, студии продолжают открываться и всевозможными способами привлекать и удерживать клиентов.

Особенно популярными стали новые направления в сфере фитнеса, которые экономят время человека и показывают, на сколько просто заниматься двигательной активностью, где бы вы не находились.

Поскольку современный житель мегаполиса, в первую очередь, ценит свое время. Каждый лишний час, даже минута проведенные в дороге – потрачены впустую. Кто-то покупает абонементы сразу в несколько фитнес-клубов: рядом с домом, работой и в местах, которые часто посещает. Кто-то занимается в удобное для себя время и месте индивидуально с тренером. Но всё это – сегменты общества, которые могут позволить подобные затраты и тем самым выбирают приоритет времени за деньги.

В свою очередь, простой рядовой офисный сотрудник чаще всего посещает клуб, близкий к дому или работе. Но частота занятий зависит от его мотивации, организованности и осознанности выбора – за здоровый образ жизни или нет.

Сегодня, направление фитнеса в офисе, появившееся изначально за границей, набирает обороты в России. Вместе с тем, надо вспомнить, что еще в советское время существовала производственная гимнастика, которая выполняла функцию современного направления *Workout in the office*. Исходя из концепции советского общества и принятой практики она проводилась ежедневно и транслировалась по всесоюзному радио в 11 часов дня. В большинстве случаев, как и многое плановое в то время, производственная гимнастика носила формальный характер и реализовывалась лишь в некоторых коллективах.

Произошедшая трансформация общества потребовала новых адекватных подходов. Занятие гимнастикой или фитнесом происходит лишь в тех коллективах, где сотрудники осознали потребность и мотивированы. В крупных производственных коллективах открывают собственные спортзалы со штатными сотрудниками. В больших офисных зданиях открываются фитнес-центры. Не охваченными остаются многие небольшие и средние коллективы.

В Украине, на сегодняшний день, так же есть такой вид деятельности, но этот рынок еще не освоен полноценно. В Киеве функционирует ФСО «ФитнесКорп», которая предоставляет услуги корпоративного фитнеса [2]. Так же некоторые крупные фитнес-клубы оказывают услугу выездного тренера в офисные компании.

На момент реализации проекта «Fitness v office» харьковский рынок услуг, относительно занятий физической активностью в офисных компаниях под наблюдением тренера, был свободен.

Анализируя данные компании «Студия Спортивных Решений» [4] и информацию на официальном сайте организации «ФитнесКорп» [2], в таблице представлена краткая характеристика об услугах и направлениях работы Workout in the office, включая созданный проект в Харькове.

Таблица 1

Краткая характеристика рынка услуги «Workout in the office»

Рынок	Существующие организации	Информация о предоставляемых услугах	Направления фитнеса
Зарубежный опыт	Workout in the office (USA). Gemma's workout in the Office	Тренер приезжает в офис с программой «Healthy Day in the Office». Лекции по питанию	Фитнес-пауза, стретчинг, кроссфит, Йога, пилатес
	Фитнес-пауза в офисе. Фитнес офис. Организация корпоративов и фитнес разминок в офисе (Россия)	Квалифицированный специалист приезжает на предприятие или в организацию, большую и не очень, проводит фитнес-паузу (производственную гимнастику) или полноценное занятие	Фитнес-пауза, зумба, тренировки в зависимости от профессии, корпоративный фитнес
Украина	Фитнес в офисе - корпоративный фитнес (г. Киев)	Проводятся занятия в удобное время для клиентов. Количество занимающихся 4-10 человек	Фитнес-пауза, фитнес, йога, стретчинг, танцы
	Проект «Fitness v office» (г. Харьков)	Групповые и индивидуальные занятия по специально разработанной программе	Фитнес-программа «Energy Body»

Основные услуги в рамках проекта «Fitness v office» – проведение групповых и индивидуальных занятий по фитнесу в офисах клиентов или на ближайшей к офису открытой площадке, а также непосредственно в арендованном зале для фитнеса в бизнес-центрах города. Клиентам предоставляется выбор фитнес-программ составленных по специальной

методике построения тренировочных занятий для сотрудников офисных компаний и людей, ведущих малоподвижный образ жизни.

Основываясь на результат реализованного проекта, можно выделить основные пункты концепции по предоставлению фитнес-услуг в офисных компаниях:

1. Занятия в арендованном зале проводятся по составленному расписанию.
2. На тренировки по запросу клиентов тренер приезжает в любой удобный для них день и час до начала рабочего дня, во время него или после.
3. Проведение групповых и индивидуальных занятий по одной из предложенных фитнес-программ.

Так же, в ходе проведенного практического исследования было определено, что ФСО по предоставлению фитнес-услуг в офисных компаниях может быть ориентирована на два сегмента рынка, что позволит более гибко реагировать на изменения рыночной ситуации. Первым и основным потенциальным клиентом является офисный сотрудник, а вторым (ситуативным, страховочным) – студент (близких за местом расположения к офисам высших учебных заведений). При снижении спроса на одном рынке можно быстро переключиться на другой, уже освоенный.

Сделать фитнес доступным в любое время, даже в рабочее и в любом месте, даже на работе – это миссия проекта «Fitness v office». Исходя из этого, лаконичной формулировкой маркетинговой стратегии для такого рода ФСО будет следующее объяснение – нужно создать формальную сеть точек доступа клиент-тренер (аренда залов в офисных помещениях) и разработать оптимальную сетку занятий.

При разработке стратегии проекта физкультурно-спортивной организации по предоставлению фитнес-услуг, необходимо учесть следующие ключевые вопросы [3]:

1. Цели проекта. Привлечение потока клиентов из целевой аудитории; поддержание клиентского потока в воронке продаж (услуги); увеличение скорости превращения потенциального клиента в клиента организации; узнаваемость организации на рынке спортивно-оздоровительных услуг и среди офисных компаний, где работают потенциальные клиенты.

2. Целевая аудитория. Девушка 25-35 лет, работающая офисным сотрудником в средней или большой компании. Большую часть рабочего времени проводит в сидячем положении. Малоподвижный образ жизни вне рабочее время. Питание хаотичное. Второй, дополнительный сегмент ЦА - это девушка студентка от 17 до 24 лет. Первую половину дня проводит на занятиях в университете (5-6 часов в сидячем положении). После учебы дополнительно сидит 1-2 часа. С лишним или нормальным весом, но с низким процентом мышечной массы. Ведет малоподвижный образ жизни.

3. Конкурентное преимущество. Доступность занятий фитнесом, не покидая рабочее пространство; экономия времени; специальная фитнес-программа для офисных сотрудников; график занятий составляется под клиентов.

4. Стратегия ценообразования. Анализ ценовой политики прямых и непрямых конкурентов: их достоинства и недостатки; обоснование выбранной ценовой политики организации.

5. Рекламная тактика. Недорогая, но эффективная реклама: полиграфические материалы; реклама в Интернете; BTL (прямая почтовая рассылка); личные продажи; другое.

Выводы. Направление Workout in the office пришло в Украину из-за границы и, на сегодняшний день, является перспективным в сфере предоставления фитнес-услуг. Оно актуально для людей, которые заботятся о своем здоровье и ценят свое время.

Существует большое количество вариаций занятий фитнесом в офисах: фитнес-паузы, йога, стретчинг, табата, кросфит, фитнес-челенджеры, специальные фитнес-программы и многое другое.

На основании проведенного исследования в рамках проекта «Fitness v office» были определены: основная концепция предоставления услуг и ключевые вопросы для разработки стратегии ФСО по направлению Workout in the office. Главным критерием отбора при оказании такого рода услуг является квалифицированный специалист, доступность и экономия времени.

Перспективы дальнейших исследований связаны с формулированием целей и задач краткосрочного и долгосрочного планирования, в условиях развития ФСО по предоставлению фитнес-услуг в офисных компаниях.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Мария Никитина. Топ-10 профессиональных болезней офисных работников / Никитина Мария [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.likar.info/coolhealth/article-73433-top-10>.

2. Фитнес в офисе. Корпоративный фитнес // Официальный сайт компании «ФитнесКорп» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://fitnesscorp.strikingly.com>.

3. Янч Джон. Маркетинг без диплома. Просто и практично / Джон Янч; пер. с англ. Ю. Константиновой; [науч. ред. В. Смирнов]. – М.: Манн, Иванов и Фербер, 2015. – 304 с.

4. Serg Rusakoff. Инновация в оздоровлении от компании «Студия Спортивных Решений» / Rusakoff Serg [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://forum.ivd.ru/index.php?showtopic=90538>.

5. Whitelocks Sadie. Sitting around can increase risk of breast and colon cancer / Sadie Whitelocks [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.dailymail.co.uk/health/article-2057214/>.

Одержано 27. 04. 2016

У роботі розглядаються питання, пов'язані з наданням фітнес - послуг співробітникам офісних компаній - напрямок Workout in the office .

РОЗРОБКА ТИПОВОЇ МОДЕЛІ ЗОВНІШНІХ КОМУНІКАТИВНИХ ПРОЦЕСІВ РАЙОННИХ ЦЕНТРІВ ФІЗИЧНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ «СПОРТ ДЛЯ ВСІХ»

Свистунов С.В., кандидат філософських наук, доцент

Кравченко О.В., пошукач Національного університету фізичного виховання і спорту
України

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Центри фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» почали свою діяльність відносно нещодавно, через що їх система зовнішніх комунікацій потребує аналізу та вдосконалення. Для цього необхідно побудувати модель зовнішніх комунікацій.

Ключові слова: комунікативні канали, комунікації, спорт для всіх, стейкхолдери.

Вступ. Головним суб'єктом і об'єктом системи спорту для всіх є конкретна людина. Інші суб'єкти розподілені на три групи: суб'єкти, які безпосередньо організують та здійснюють заходи із залучення людей до рухової активності; суб'єкти, які сприяють залученню людей до рухової активності; суб'єкти, які забезпечують управління взаємодією зазначених вище суб'єктів [2]. На даний момент зовнішні комунікаційні процеси, які є стратегічно важливими для будь-якої організації, не є достатньо налагодженими та проходять з певними деформаціями. Це пов'язане з недостатнім і несистемним аналізом зв'язків організацій з навколишнім середовищем. Для цього необхідно уявляти систему зв'язків між центрами фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» та групами впливу й створити відповідну базову модель, що наочно відобразить як зовнішні комунікації, так і механізм взаємодії між собою груп впливу. О.М. Вареник (2014) [1] відобразив своє бачення моделі організаційної взаємодії між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні, проте вона більшою мірою відображає механізм залучення населення до регулярної рухової активності на місцевому рівні. Отже, необхідність створення моделі, яка відображає систему стейкхолдерів центрів «Спорт для всіх» лишається нагальною.

Вивченням комунікаційних процесів фізкультурно-спортивних та інших організацій займаються такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як М.В. Дутчак, С.В. Свистунов, О.М. Вареник, Ж.В. Ніколаєва, В.Ліпартеліані, Р.Е. Фріман, Р.К. Мітчел, Б.Р. Агл, Д.Д. Вуд, Д.В. Петухов, К. Еден, Ф. Акерман та інші. Проте, незважаючи на всебічність їх досліджень, комунікації українських центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» вивчені недостатньо, що вимагає подальших досліджень, отже проведене нами дослідження є доречним і актуальним.

Мета дослідження. Завдання дослідження. Метою даного дослідження було розробити типову модель зовнішніх комунікативних процесів районних центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх». Для цього були використані такі методи, як опитування з метою виявлення груп вплив та параметрів комунікативних зв'язків з ними, системний аналіз, абстрагування, порівняння і зіставлення для дослідження зовнішніх комунікативних систем районних центрів «Спорт для всіх». На основі даного дослідження була розроблена типова модель зовнішньої взаємодії центру «Спорт для всіх» районного рівня.

Результати дослідження та їх обговорення. Центри фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» є закладами фізичної культури і спорту, які здійснюють діяльність шляхом залучення різних груп населення, зокрема соціально незахищених, до занять фізичною культурою [4]. Метою діяльності центрів «Спорт для всіх» є створення сприятливих умов для реалізації прав громадян на заняття фізичною культурою і спортом, задоволення їх потреб в оздоровчих послугах, а також поглиблення знань щодо розуміння ціннісних орієнтацій фізичної культури і спорту [3]. На рисунку 1 зображено типову модель зовнішніх комунікативних процесів районних центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх». Аналізуючи її, по-перше, визначимо, що не зі всіма стейкхолдерами комунікативні зв'язки однаково насичені. Під насиченістю тут слід розуміти кількість, інформативність повідомлень та їх частоту. Наприклад, районні центри частіше взаємодіють зі споживачами, ніж із закладами охорони здоров'я. Це пояснюється тим, що основна діяльність спрямована саме на задоволення інтересів існуючих споживачів та залучення нових, а комунікативні процеси між регіональними центрами та закладами охорони здоров'я відбуваються в основному під час проведення масових заходів або з метою отримання фахових порад.

Рис. 1. Типова модель зовнішніх комунікаційних процесів районних центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх»

Районні центри «Спорт для всіх» під час своєї діяльності взаємодіють з різними групами впливу, тобто стейкхолдерами. До основних стейкхолдерів відносяться органи місцевого самоврядування (районна державна адміністрація), спонсори, інвестори, меценати, партнери, засоби масової інформації, вище (обласні) та нижчестоящі (міські, сільські) центри «Спорт для всіх» тощо. Від районної державної адміністрації центри отримують матеріально-технічне забезпечення відповідно до затверджених місцевих бюджетів, натомість центри мають відзвітувати в письмовій формі стосовно використаних ресурсів. Також, адміністрації надсилають центрам рішення та розпорядження в письмовій формі, на які центри відповідають зміною своєї діяльності відповідно до вимог, викладених у цих нормативно-правових актах. За власною ініціативою центри можуть подавати пропозиції та прохання стосовно вдосконалення діяльності їх роботи або створення нових проектів. Для цього може використовуватися як письмова, так і усна комунікація з використанням телефонів, електронної пошти або без них. Крім того може вестися двосторонні обговорення з певних питань.

Так само, як і інші центри, районні центри підзвітні за використані ресурси та підлягають контролю зі сторони контролюючих органів. Окрім доцільності використання ресурсів, контролюючі органи перевіряють відповідність умов праці та надання послуг встановленим законодавством вимогам. Зі споживачами центри можуть працювати як

безпосередньо, так і опосередковано, якщо в даних районах в райцентрі є місцевий центр «Спорт для всіх». Під час взаємодії з наявними споживачами представники центрів безпосередньо проводять з ними тренування, передають інформацію стосовно корисності рухової активності, надають рекомендації щодо ведення здорового способу життя і самостійного виконання певного комплексу вправ, розповідають про наявні й майбутні проекти тощо. Для інформування потенційних споживачів використовують ЗМІ, Інтернет. При цьому центри інформують споживачів стосовно корисності рухової активності, послуг, які надаються центрами, місця, часу, умов надання послуг. Крім того надаються рекомендації щодо ефективного виконання вправ, а також інформація стосовно партнерів, спонсорів, меценатів, інвесторів центрів.

Дані центри можуть співпрацювати з обласними центрами «Спорт для всіх», тобто центрами вищими у ієрархії мережі центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», а також з міськими районного значення, сільськими, селищними. Дані центри можуть проводити спільні заходи з іншими центрами різного рівня або допомагати один одному у проведенні власних. Також можуть обмінюватися необхідним інвентарем для проведення фізкультурно-масових заходів.

Відповідно до рівня центрів залучаються і представники місцевих засобів масової інформації. Оскільки заходи та діяльність центрів мають досить локальне значення, до співпраці залучаються локальні ЗМІ. Партнери, інвестори, спонсори, меценати також здебільшого належать до тих, хто зацікавлений саме в конкретному районі. З огляду на локальність діяльності центрів, у них є більше змоги враховувати особливості місцевого населення, що має відобразитися в особливостях місцевих програм. При цьому використовуються документальна комунікація, телефонний зв'язок, електронна пошта, усна комунікація під час обговорення умов співпраці.

Під час реалізації програм районні центри «Спорт для всіх» використовують партнерську допомогу. З партнерами центри спілкуються переважно усно, телефоном, електронною поштою, але за певних випадків присутня документальна комунікація. Під час взаємодії окрім безпосередньої участі у проведенні заходу центри та партнери проводять обговорення умов проведення заходів, участь у них сторін, їх права та обов'язки тощо. Для пошуку та залучення нових партнерів використовується мережа Інтернет.

Можлива співпраця з відповідними ФСО, які можуть залучати клієнтів центрів до членства в них, допомагати центрам з матеріально-технічними та людськими ресурсами. Спортивні федерації, асоціації, спілки, клуби за необхідності надають центрам приміщення, обладнання та устаткування, а також методичні рекомендації. Для взаємодії з цими організаціями використовується переважно усна комунікація за допомогою телефонного

зв'язку і при особистій взаємодії та електронна пошта. Також присутня письмова комунікація та рідше – інші комунікативні канали.

Значну допомогу центри отримують від діяльності волонтерів. Вони отримують волонтерську допомогу під час своєї діяльності, а особливо – проведення масових заходів. Волонтери виконують свою роботу на основі власного ентузіазму. Проте центри намагаються заохочувати волонтерів різноманітними бонусами та програмами. При взаємодії центрів з волонтерами використовується переважно усна комунікація та мобільний телефон, рідше – інші комунікативні канали. Під час спілкування обговорюються умови проведення заходів, діяльності волонтерів загалом тощо. Для залучення нових волонтерів та для оголошення про проведення нових проектів центри використовують мережу Інтернет.

На масові заходи залучають представників закладів охорони здоров'я, які до того ж можуть рекомендувати діяльність центрів відвідувачам зі скаргами на здоров'я та тим, які проходять курс реабілітації або планові огляди. Також, допомога закладів з охорони здоров'я необхідна для ефективного програмування різних довгостроковий та короткострокових проектів. При цьому присутні документальна та усна комунікації, тобто обговорення, підготовка заходів та підведення підсумків.

Слід зазначити, що стейкхолдери центрів «Спорт для всіх» можуть взаємодіяти не лише з центрами, а й між собою, в тому числі з питань, які мають вплив на діяльність центрів. Наприклад, незадоволені споживачі можуть поскаржитись до органів місцевого самоврядування стосовно неналежної якості послуг, які надаються центрами. Аналогічний результат можуть мати звернення контролюючих органів, незадоволених спонсорів тощо. Проте таким чином можна навпаки висвітлювати позитивний імідж центрів. З іншого боку, стейкхолдери можуть грати роль посередника. Так, засоби масової інформації можуть розглядатися як окремий стейкхолдер, тобто дії центрів будуть спрямовані саме на задоволення потреб ЗМІ, так як і посередник для передачі інформації для задоволення потреб або зацікавлення інших стейкхолдерів.

Висновки. Нами розроблено типову модель зовнішніх комунікаційних процесів районних центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх». Така модель може слугувати прототипом для побудови моделі конкретного регіонального центру фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх». На її основі можна аналізувати наявний стан системи зовнішніх комунікацій регіональних центрів «Спорт для всіх» та шукати шляхи їх вдосконалення для вирішення як оперативних, так і стратегічних завдань.

У перспективі подальших досліджень є побудова моделі зовнішніх комунікаційних процесів мережі центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», тобто моделі всеукраїнського масштабу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вареник О.М. Організаційна взаємодія між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні: дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02 / Олег Миколайович Вареник; НУФВСУ. – Київ, 2014. – 244 с.

2. Дутчак М. В. Система спорту для всіх як складова здорового способу життя / М. В. Дутчак // Олімпійський спорт і спорт для всіх: XIV міжнародний науковий конгрес, присвячений 80-річчю НУФВСУ (Київ, 5–8 жовтня 2010 р.). – Київ, 2010. – С. 613.

3. Інноваційні технології оздоровчо-рекреаційної фізичної культури у діяльності центрів «Спорт для всіх»: навч.-метод. посібник / І.В. Макущенко, В.М. Пристинський, Л.О. Демінська, Т.М. Пристинська. – Донецьк-Слов'янськ, 2008. – 82 с.

4. Про затвердження «Положення про центри фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх»: Наказ Міністерства молоді та спорту України від 31.01.2014 № 323 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0310-14/paran11#n11>.

Одержано 30. 04. 2016

МАРКЕТИНГОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ НЕОЛІМПІЙСЬКИХ ВИДІВ СПОРТУ

Середа Н.В., кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент

Литвиненко Р., студент 4 курсу

Харківська державна академія фізичної культури

У статті наведено охарактеризовано маркетингові засади розвитку неолімпійських видів спорту. Наведено результати дослідження та вдосконалення маркетингової діяльності фізкультурно-спортивних організацій, де є відділення з неолімпійських видів спорту.

Ключові слова: розвиток, маркетинг, неолімпійські види спорту.

Вступ. Система управління розвитком неолімпійського спорту в Україні складається з трьох груп органів і організацій: державні органи управління-державні організації, що здійснюють діяльність, спрямовану на створення умов для реалізації державної політики в сфері неолімпійського спорту; громадські організації; неурядові організації, а також фізкультурно-спортивні товариства.

Мета дослідження – охарактеризувати використання маркетингу у розвитку неолімпійських видів спорту.

Завдання дослідження.

1. Проаналізувати зміст маркетингової діяльності неолімпійських видів спорту.
2. Дослідити ефективність використання маркетингу в розвитку неолімпійських видів спорту.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження проводилося у 6 дитячо-юнацьких спортивних школах м. Харкова, де є відділення з неолімпійських видів спорту. У дослідженні використовувались наступні методи дослідження: аналіз літературних джерел та

документів, організаційний аналіз, системний аналіз, анкетування, методи математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення. Визначено, що 50% респондентів вважають систему управління неолімпійським спортом на державному та регіональному рівні однією з тих, яка найбільше потребує реформування, далі думки респондентів розділились, а саме за систему ефективної підготовки та забезпеченості національних збірних команд України та етапи формування та реалізація політики розвитку неолімпійських видів спорту респонденти віддали по 25 % своїх голосів відповідно.

Найбільш перспективними умовами розвитку неолімпійського спорту в Україні респонденти вважають оптимізацію управління діяльністю організацій у системі підготовки спортсменів (35%), інтеграція неолімпійського спорту до міжнародного співтовариства (25%), інноваційний розвиток ресурсного забезпечення (20%), проведення фундаментальних та прикладних досліджень з проблем визначення та вдосконалення ресурсного потенціалу суб'єктів неолімпійського спорту (13%), вдосконалення нормативно-правового, науково-методичного та медико-біологічного забезпечення системи підготовки спортсменів (7%) (рис.1).

Рис. 1. Перспективні умови розвитку неолімпійського спорту

Найефективнішим засобом у функціонуванні та розвитку в неолімпійському спорті в Україні респонденти вважають: розробку концепції маркетингової політики та економічного розвитку суб'єктів неолімпійського спорту (45%), формування стратегій та інноваційних технологій управління неолімпійським спортом на державному, галузевому та регіональному рівнях (35%), розробка методики оцінки ресурсного потенціалу розвитку неолімпійського спорту в Україні (20%).

На думку 33% респондентів в першу чергу для покращення соціальних вподобань спортсменів потрібно сприяти збалансуванню росту економіки, ще 27% вважають потрібно мінімізувати негативний вплив середовища, 21% респондентів пропонують прискорення інтеграції принципів сталого розвитку в контексті проведення спортивних заходів, використання видів спорту з метою попередження конфліктів та побудови миру (13%) і лише 7% респондентів обрали максимізацію позитивного впливу на розвиток регіонів держави.

Проаналізувавши, ми визначили, що більшість респондентів, а саме 35% пропонують для покращення в роботі фізкультурно-спортивних організацій де культивуються неолімпійські види спорту - оновити матеріально-технічну базу, використовувати інноваційні технології у спортивно-тренувальному процесі (24%), покращити організаційно-управлінську діяльність (17%), покращити організацію медичного забезпечення (12%), підвищити рівень спортивно-педагогічної майстерності тренерсько-викладацького складу спортивних шкіл (12%) (рис.2).

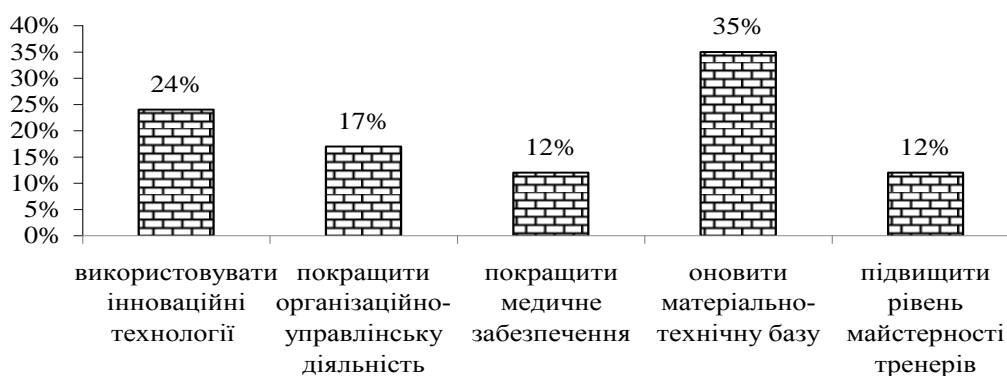

Рис. 2. Характеристика показників вдосконалення маркетингової діяльності розвитку неолімпійських видів спорту

На запитання, що може вирішити проблему розвитку неолімпійських видів спорту за допомогою використання маркетингу респонденти відповіли, сприяння зростанню іміджу неолімпійських видів спорту (45%), збільшення кількості тих, хто займається не олімпійськими видами спорту (28%), орієнтація роботи спортивної організації в умовах ринку (13%), об'єктивна оцінка власної професійної діяльності (7%), вдосконалення організаційно-управлінської діяльності (7%).

Найкращим засобом для покращення в роботі організації управління та розвитку відділення з неолімпійських видів спорту респонденти вважають: збільшити об'єм фінансування на відділення з неолімпійських видів спорту (45%), покращення спортивної база (27%), підвищення престижу неолімпійських видів спорту (13%), підвищення рівня

кадрового забезпечення (7%), підвищення ефективності діяльності відділення (3%), вдосконалення навчально-методичного забезпечення (3%), покращення спортивних досягнень вихованців (2%) також були й такі варіанти за які респонденти не віддали жодного голосу - підведення підсумків власної діяльності, збереження стабільності контингенту у відділенні, нічого не потрібно змінювати, збільшення кількості дітей у групах початкової підготовки (рис.3.).

Рис. 3. Засоби покращення роботи відділення з неолімпійських видів спорту

Реалізація державної політики стосовно розвитку неолімпійських видів спорту протягом останніх років обумовила в районі певні позитивні зміни у сфері фізичної культури і спорту. Збережена система проведення спортивних заходів, передусім комплексних багатоступеневих змагань.

Висновки.

1. За результатами дослідження встановлено, що до основних напрямків маркетингової діяльності неолімпійських видів спорту відносяться: поліпшення надання фізкультурно-спортивних послуг; вивчення споживачів, конкурентів і конкуренції; забезпечення ефективної цінової політики; формування попиту; стимулювання збуту і реклами; оптимізація каналів розповсюдження інформації стосовно спортивно-масових заходів; організація технічного сервісу і розширення асортименту фізкультурно-спортивних послуг.

2. Досліджено, що 70% працівників ФСО з неолімпійських видів спорту використовують маркетингову діяльність у власній професійній роботі. На ефективності їх діяльності найбільше впливає оптимізація системи управління та інтеграція неолімпійського спорту у міжнародне співтовариство, збільшення об'ємів фінансування.

Перспективи подальших досліджень. Розробка та експертне оцінювання практичних рекомендацій маркетингової програми розвитку неолімпійських видів спорту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Долбишева Н.Г. Неолімпійський спорт як соціальний інститут на рівні державності / Н.Г. Долбишева // Слобожанський науково-спортивний вісник : [наук.-теорет. журн.]. – Харків: ХДАФК, 2015. – № 2 (46). – С. 70-74.
2. Имас Е.В. Маркетинг в спорте: теория и практика: монография / Е.В. Имас, Ю.П. Мичуда, Е.В. Ярмольок. – К.: НУФВСУ, изд-во «Олимп. лит.», 2015. – 228 с.
3. Леонов Я.В. Стратегічні перспективи розвитку неолімпійського спорту в Україні / Я.В. Леонов, Г.М. Пуятіна // Слобожанський науково-спортивний вісник : [наук.-теорет. журн.]. – Харків: ХДАФК - №5(43). - 2014. – С. 29-34.
4. Неолімпійський спорт: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фізичного виховання і спорту / [Є.В. Имас, С.Ф. Матвеев, О.В. Борисова та ін.]. – К.: НУФВСУ, вид-во «Олімпійська література», 2015. – 184 с.
5. Серета Н.В. Особливості маркетингової стратегії фізкультурно-спортивних організацій з неолімпійських видів спорту / Н.В. Серета // Фізична культура, спорт та здоров'я: матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції, (Харків, 10–12 грудня 2014 р.) [Електронний ресурс]. – Харків: ХДАФК, 2014. – С. 257-259. – Режим доступу: http://hdafk.kharkov.ua/docs/konferences/konf_10_12_2014.pdf

Одержано 20. 04. 2016

АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ В ДІЯЛЬНОСТІ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З НЕОЛІМПІЙСЬКИХ ВИДІВ СПОРТУ

Серета Н.В., кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент

Мошкін К.О., студент 5 курсу

Харківська державна академія фізичної культури

У статті наведено характеристику новітніх засобів медіа комунікацій. Розкрито особливості використання маркетингових комунікацій при формуванні позитивного іміджу фізкультурно-спортивних організацій з неолімпійських видів спорту.

Ключові слова: маркетингові комунікації, неолімпійські види спорту, Інтернет ресурси.

Вступ. В умовах насиченого ринку фізкультурно-спортивних послуг недостатньо розробити нову послугу, встановити на неї оптимальну ціну і вибрати ефективні канали розподілу. Все більшої ваги в управлінні фізкультурно-спортивною організацією набуває така складова комплексу маркетингу, як методи просування послуг, під якими розуміють сукупність маркетингових рішень, що спрямовані на збільшення відповідного контингенту. Менеджмент будь-якої фізкультурно-спортивної у певний період часу переорієнтовується на побудову її іміджу.

Мета дослідження – проаналізувати ступінь використання маркетингових комунікацій в діяльності фізкультурно-спортивної організації з неолімпійських видів спорту.

Завдання дослідження.

1. Проаналізувати зміст маркетингових комунікацій в діяльності фізкультурно-спортивних організацій.
2. Визначити пріоритетність використання маркетингових комунікацій у діяльності фізкультурно-спортивної організації з неолімпійських видів спорту.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження проводилося у 6 дитячо-юнацьких спортивних школах м. Харкова де є відділення з неолімпійських видів спорту. У дослідженні використовувались наступні методи дослідження: аналіз літературних джерел та документів, організаційний аналіз, системний аналіз, анкетування, методи математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення. Система маркетингових комунікацій фізкультурно-спортивної організації спрямована на інформування, переконання, нагадування споживачам про її послуги, а також створення позитивного іміджу. Сильний імідж організації та її послуги вказує на унікальні ділові здібності (спеціальні навички, уміння), які дозволяють підвищувати пропоновану споживачам цінність товарів і послуг [1]. Вагомий внесок у дослідження сутності формуванні позитивного іміджу організації та інтегрованих маркетингових комунікацій, а також їх стратегічного планування внесли Д.І. Акімов [1], Л.М. Городенко [2], О.В. Ярмолюк [10], А.А. Золотарова [10].

Актуальними є дослідження формування та розвитку неолімпійського спорту таких українських фахівців Н.Г. Долбишевої [3], Г.М. Путятіної [5], Я.В. Леонова [5], Є.В. Імаса [6], С.Ф. Матвеева [6], О.В. Борисової [6], Н.В. Середи [8, 9].

Маркетингові комунікації варто розглядати як невід’ємний компонент системи управління фізкультурно-спортивною організацією. Згідно досліджень Городенко Л.М. [2] маркетингові комунікації – це основа для всіх сфер ринкової діяльності, мета яких полягає у задоволенні сукупних потреб споживачів фізкультурно-спортивних послуг. Для найбільшої ефективності, комунікаційні програми необхідно розробляти спеціально для кожного сегменту, ринкової ніші і навіть окремих споживачів фізкультурно-спортивних послуг. Зміст маркетингової комунікації визначається безліччю факторів, серед яких головну роль відіграють цілі і характер впливу на адресат. Вплив реклами на одержувача покликано створювати у нього соціально-психологічну установку.

За результатами проведеного опитування визначено тенденцію розширення поля електронної інформації. Основу такого суспільства складає бурхливо зростаюча мережа електронної економіки, що включає тренерів та адміністративний персонал, споживачів і користувачів інформації і знань в електронній формі. Результати дослідження

підтверджують, що 41% респондентів отримують інформацію стосовно неолімпійських видів спорту з мережі Інтернет (рис.1.).

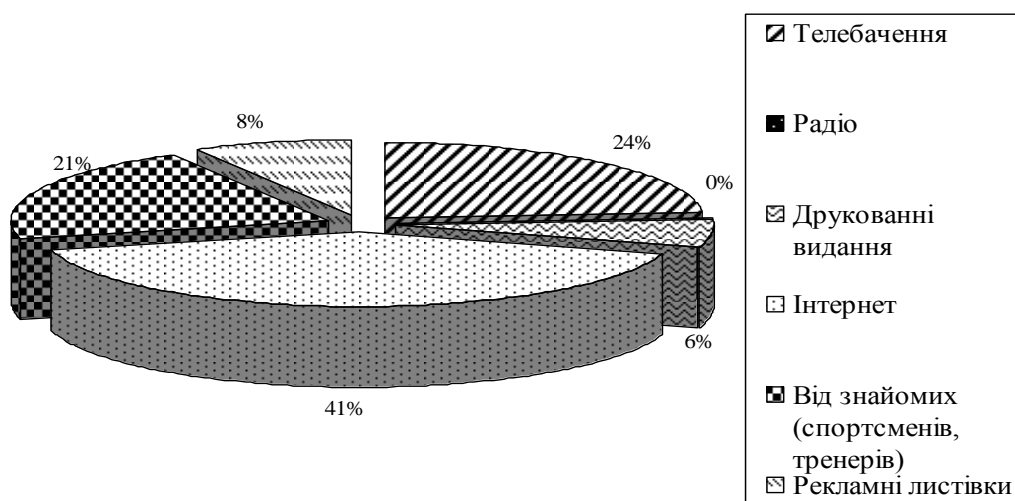

Рис.1. Використання джерел маркетингових комунікацій в діяльності фізкультурно-спортивних організацій з неолімпійських видів спорту

Отже, інтернет-сайт є однією із ключових ланок нових медіа. Унікальність нових медіа полягає в тому, що вони дають можливість взаємодіяти безпосередньо зі споживачами, без нав'язливого впливу традиційних маркетингових технологій. Та поняття нових медіа не обмежується тільки наявністю сторінки в соціальних мережах, це набагато ширший спектр інструментів і засобів комунікації, а саме:

блоги — це сайти, на яких записи зроблені у вигляді журнальних статей, поміток або просто цікавих посилань;

мікроблоги — короткі оновлення статусу, що передбачають обмеження обсягу тексту;

фото- та відео сервіси – подібні сайти дають можливість користувачам ділитися власними фотографіями та відео файлами;

соціальні закладки – це модернізовані звичайні закладки в браузері, які слугують для збереження необхідних сторінок, які мають певні відмінності, оскільки зберігаються не в комп'ютері користувача, а в мережі Інтернет, що гарантує їх безпеку у разі непередбачених проблем;

соціальні новини – сайти соціальних новин збирають посилання на події, статті, зображення, опубліковані в мережі Інтернет. Усі новини оцінюються користувачами і найпопулярніші відображаються на головній сторінці ресурсу;

подкасти –цифровий медіафайл або низка таких файлів, які розповсюджуються Інтернетом для відтворення на портативних медіапрогравачах чи персональних комп'ютерах.

За змістом вони можуть нагадувати радіошоу, звукову виставу, містити інтерв'ю, лекції тощо;

Інтернет-форуми – це спосіб організації спілкування відвідувачів Інтернет-сайту, завдяки якому можна обговорювати певне питання, читати та відповідати на повідомлення інших учасників форуму;

геосоціальні мережі — соціальні медіа, що пропонують користувачам можливість за допомогою мобільних телефонів, смартфонів чи комунікаторів позначати місця, які вони відвідують (рис.2.).

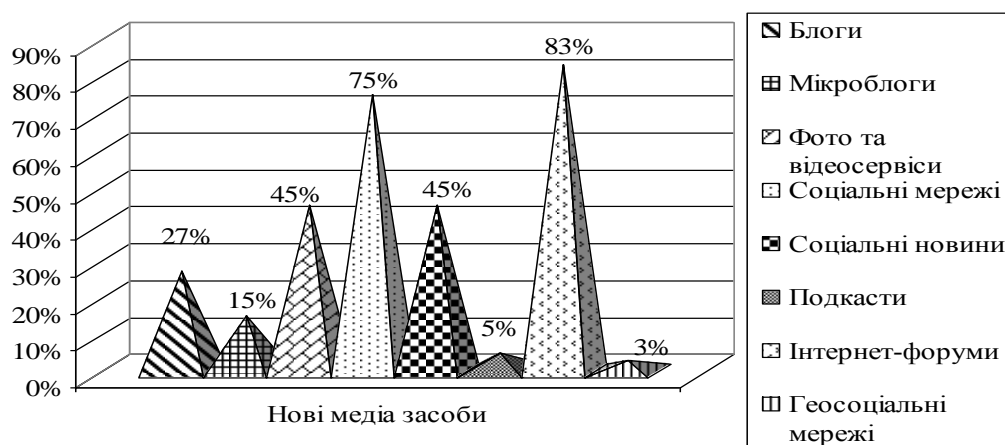

Рис.2. Характеристика використання нових засобів медіа комунікації в діяльності фізкультурно-спортивних організацій з неолімпійських видів спорту

Незважаючи на те, що нові медіа дуже різноманітні, маркетологи-практики здебільшого надають перевагу саме соціальним мережам 75 % та Інтернет-форумам – 83%.

У формуванні іміджу важливе місце займає стратегічне управління в організації. Стратегічне управління створює конкурентні переваги, які забезпечують успішне існування і розвиток фізкультурно-спортивної організації в довгостроковій перспективі.

Висновки.

1. За результатами проведеного аналізу теоретико-методичних джерел визначено, що маркетинговий комунікаційний процес має низку елементів, передбачає певну послідовність, наявність прямих та зворотних зв'язків. Зовнішня його простота приховує ті досить складні завдання, які потрібно вирішувати маркетологам для забезпечення ефективної комунікації зі споживачами фізкультурно-спортивних послуг. В результаті проведеного аналізу літературних джерел визначено 6 основних інструментів маркетингових комунікацій: реклама, персональні продажі, стимулювання збуту, пропаганда, паблік рилейшенз, директ-маркетинг.

2. За результати проведеного дослідження визначено, що мережа Інтернет (41%) є однією із ключових ланок нових медіа. Здійснення ефективної комунікації через нові медіа є

важливим фактором успішного функціонування ФСО з неолімпійських видів спорту, їх бренду та послуг для зростання кількості споживачів, розширення цільової аудиторії та підтримання, а в разі необхідності — покращення їх репутації. Розроблена організаційна модель спростить процедуру формування позитивного іміджу фізкультурно-спортивної організації з неолімпійських видів спорту орієнтуючись на основні функції менеджменту фізичної культури.

Перспективи подальших досліджень. Розробка організаційної моделі використання маркетингових комунікацій в діяльності фізкультурно-спортивних організацій з неолімпійських видів спорту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акімов Д. І. Соціальний маркетинг як концепція регулювання соціальної сфери суспільства : автореф. дис. ... д-ра соціол. наук : 22.00.04 / Д. І. Акімов; МОНМС України, Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. - Харків, 2012. – 25 с.
2. Городенко Л.М. Термінологічно-означальне тлумачення Інтернету як виду мережевої комунікації / Л.М. Городенко // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія «Соціальні комунікації». – Харків: ХНУ, 2010. - №903. – Вип.2.- С.41-45.
3. Долбишева Н.Г. Неолімпійський спорт як соціальний інститут на рівні державності / Н.Г. Долбишева // Слобожанський науково-спортивний вісник : [наук.-теорет. журн.]. – Харків: ХДАФК, 2015. – № 2 (46). – С. 70–74.
4. Имас Е.В. Маркетинг в спорте: теория и практика: монография / Е.В. Имас, Ю.П. Мичуда, Е.В. Ярмолюк. – К.: НУФВСУ, изд-во «Олимп. лит.», 2015. – 228 с.
5. Леонов Я.В. Стратегічні перспективи розвитку неолімпійського спорту в Україні / Я.В. Леонов, Г.М. Пуятіна // Слобожанський науково-спортивний вісник : [наук.-теорет. журн.]. – Харків: ХДАФК - №5(43). - 2014. – С. 29-34.
6. Неолімпійський спорт: навч.посіб. для студ. вищ. навч. закл. фізичного виховання і спорту / [Є.В. Имас, С.Ф. Матвеев, О.В. Борисова та ін.]. – К.: НУФВСУ, вид-во «Олімпійська література», 2015. – 184 с.
7. Садовник О. Створення іміджу українського спорту засобами масової комунікації / О. Садовник // Молода спортивна наука України. – Львів, 2003. – Випуск 7. – Т.1. – С. 24-26.
8. Серета Н.В. Значення маркетингових комунікацій при роботі зі споживачем дитячо-юнацьких спортивних шкіл / Н.В. Серета // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка [Текст]. – Чернігів: ЧНПУ, 2015. – Вип.129. Т.ІІ. – С. 52-55.
9. Серета Н.В. Особливості маркетингової стратегії фізкультурно-спортивних організацій з неолімпійських видів спорту / Н.В. Серета // Фізична культура, спорт та здоров'я: матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції, (Харків, 10–12 грудня 2014 р.) [Електронний ресурс]. – Харків: ХДАФК, 2014. – С. 257-259. – Режим доступу: http://hdafk.kharkov.ua/docs/konferences/konf_10_12_2014.pdf
10. Ярмолюк Е.В. Маркетинговые коммуникации организационного комитета соревнований «Киевский марафон - 2014» / Е.В. Ярмолюк, А.А. Золотарева // Слобожанський науково-спортивний вісник: [наук. – теорет. журн.]. – Харків: ХДАФК, 2015. - №3(47). – С. 129-139.

Одержано 20. 04. 2016

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ СПОРТИВНОГО РЕЗЕРВУ

ОРГАНІЗАЦІЙНА ВЗАЄМОДІЯ В СИСТЕМІ ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКОГО СПОРТУ

Вареник О.М., кандидат наук з фізичного виховання та спорту

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Визначено коло зацікавлених осіб, основні напрями узгоджених дій між суб'єктами дитячо-юнацького спорту щодо підвищення ефективності підготовки спортивного резерву та організації рухової активності дітей та молоді.

Ключові слова: дитячо-юнацький спорт, організація, взаємодія, суб'єкти.

Вступ. У Резолюції Генеральної асамблеї Організації об'єднаних націй «Спорт як засіб сприяння освіті, здоров'ю, розвитку і миру», законах України «Про молодіжні та дитячі громадські організації», «Про освіту», «Про позашкільну освіту», «Про фізичну культуру і спорт», у документах концептуального та стратегічного характеру: Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року, Національній стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року "Рухова активність - здоровий спосіб життя - здорова нація", визначені актуальні завдання морального, духовного, ціннісного розвитку підростаючого покоління. Важливого значення в цьому контексті набуває дитячо-юнацький спорт.

Значних зусиль докладено представниками сучасної науки щодо вивчення умов та теоретичного обґрунтування процесів становлення та розвитку системи дитячо-юнацького спорту в Україні. Серед українських науковців є такі, що присвятили чимало своїх робіт вивченню різних аспектів діяльності системи дитячо-юнацького спорту як важливої складової національної фізичної культури: Арєф'єв В.Г. (2005), Бондар А.С. (2014), Волков Л.В. (2005), Платонов В.М. (2004), Шинкарук О.А. (2011) та ін. . Слід виділити ряд вчених, які присв'ятили свої праці дослідженню саме організаційно-управлінських аспектів функціонування системи дитячо-юнацького спорту: Павлюк І.С. (2008), Переплютчиков Д.О. (2011), Путятіна Г.М. (2012), Серєда Н.В. (2014), Трубіна М.В. (2014) та ін..

Питання налагодження організаційної взаємодії між різними суб'єктами системи залучення населення до рухової активності протягом тривалого часу вивчаються зарубіжними авторами (G. Dahlgren, В.В. Новокрещенов). Теоретико-методологічною основою для їх розробки стали праці відомих вчених: соціологів П.А. Сорокіна,

Н. Смелзера; одного із засновників синергетичної теорії Г. Хакена; розробника теорії стейкхолдерів Р. Фрімана тощо.

Певними здобутками в цьому напрямку збагатилась за останні роки і українська наука як на загальнотеоретичному рівні (М.В. Туленков, 2009), так і на рівні застосування організаційної взаємодії в окремих сферах діяльності суспільства: економіці (Н.В. Бичкова, 2010); освіті (Т.Г. Харченко, 2002; С.О. Омельченко, 2008; О.І. Шиян, 2010); охороні здоров'я (О.І. Мартинюк, 2006). На особливу увагу в контексті нашого дослідження заслуговують дослідження фахівців з питань територіального управління (О.Ю. Бобровська, 2010).

У роботах сучасних науковців у сфері фізичної культури і спорту в достатній мірі розкрито питання взаємодії суб'єктів, що причетні до організації рухової активності різних груп населення (А. Нестерова, Н. Городній, Н. Тхір).

Досліджень, в ході яких системно вивчалися б особливості налагодження організаційної взаємодії між суб'єктами системи дитячо-юнацького спорту, включаючи організації, що безпосередньо не відносяться до сфери фізичної культури і спорту, на жаль, не виявлено. Однією з важливих причин низького рівня задоволення потреб населення у руховій активності вчені вважають стихійність дій окремих суб'єктів здорового способу життя та відсутність між ними налагодженої взаємодії. Комплексне вивчення умов налагодження та здійснення такої взаємодії, на нашу думку, дозволить підвищити ефективність діяльності дитячо-юнацьких організацій фізкультурно-спортивного спрямування.

Мета дослідження: вдосконалення організаційної взаємодії між суб'єктами дитячо-юнацького спорту.

Завдання дослідження: обґрунтувати необхідність налагодження організаційної взаємодії; визначити коло зацікавлених осіб; визначити основні напрями узгодженої діяльності між суб'єктами щодо підвищення ефективності діяльності системи дитячо-юнацького спорту.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел та документів; системний аналіз; організаційний аналіз та організаційний діагноз; моделювання.

Результати дослідження та обговорення. Ключовою дефініцією в контексті нашого дослідження є «організаційна взаємодія». Найбільш змістовне, на нашу думку, тлумачення в контексті нашого дослідження дає М.В. Туленков, який визначає організаційну взаємодію в загальному вигляді як вид соціальної взаємодії, що є комплексним і взаємоузгодженим зв'язком елементів організаційної системи та її структури управління при їх одночасних і узгоджених взаємовідносинах із зовнішнім середовищем, у якому вона функціонує. У будь-

якому соціальному утворенні організаційна взаємодія передбачає розподіл повноважень, функцій і взаємних зобов'язань між структурними підрозділами, рівнями управління та працівниками [3].

Аналізуючи питання організації роботи суб'єктів системи дитячо-юнацького спорту, не можна розглядати їх діяльність ізольовано від інших сфер діяльності людини (освіта, охорона здоров'я, житлово-комунальний комплекс та ін.), без прямої чи опосередкованої участі яких, ефективне її функціонування є неможливим. Аналогічно й сама система дитячо-юнацького спорту є невід'ємною частиною соціальної інфраструктури. Наявність у сфері фізичної культури і спорту таких взаємозв'язків обумовлена її поліфункціональністю [2].

Дитячо-юнацький спорт на сьогодні передбачає функціонування сукупності взаємопов'язаних та взаємозалежних елементів. Кожен суб'єкт цієї системи повинен мати чітко визначений правовий статус, повноваження, роль і місце у виконанні соціального замовлення перед фізичною культурою і спортом [2].

З точки зору організаційної взаємодії, що виникає між різними сторонами, що є прямо чи опосередковано причетними до організації дитячо-юнацького спорту, актуальними є групування та класифікація кола фізичних та юридичних осіб, зацікавлених у результатах такої взаємодії. Для цього необхідно проаналізувати їх діяльність з точки зору ступеня участі у процесі організації рухової активності населення, відомчої приналежності, відносин власності, ринкових, управлінських та інших аспектів.

В науково-літературних джерелах таких суб'єктів автори називають по-різному: зацікавлені сторони, причетні особи, групи впливу та ін. Останнім часом, особливо в економічній літературі, все частіше можна зустріти термін «стейкхолдер» (від англ. stakeholder – власник долі, акціонер, учасник) [4; 5]. В широкому розумінні, стейкхолдер – одна з фізичних або юридичних осіб, зацікавлених у фінансових та інших результатах діяльності компанії, об'єднання.

Суб'єктами державного управління системою дитячо-юнацького спорту на місцевому рівні є управління з фізичної культури і спорту міських, районних адміністрацій. Вони реалізують низку управлінських функцій, серед яких ключову позицію в контексті нашого дослідження займає координація діяльності підприємств, установ, організацій усіх форм власності, зацікавлених у розвитку фізичної культури і спорту та залучення позабюджетних коштів на реалізацію програм та заходів, спрямованих на розвиток спорту для всіх.

Як зазначалось, інтеграційні процеси об'єднують функціонування і розвиток суб'єктів сфери фізичної культури і спорту з такими суб'єктами спорту для всіх, що підпорядковані іншим відомствам (освіта, охорона здоров'я, житлово-комунальний комплекс та ін.). Нами було охарактеризовано діяльність тих з них, що найчастіше згадуються у літературних

джерелах як такі, діяльність котрих найбільше пов'язана з процесом організації рухової активності різних груп населення.

Найбільш тісною та плідною, на нашу думку, може і повинна стати взаємодія між спортивними організаціями, що представляють дитячо-юнацький спорт та закладами освіти, де навчаються діти і молодь. Так, до суб'єктів, що представляють систему освіти слід віднести навчальні заклади, клуби оздоровчої направленості, що створюються та функціонують при них, позашкільні заклади освіти та інші структури. Організуючи фізкультурно-оздоровчу просвітницьку та виховну роботу у вільний від уроків та академічних занять час, вони надають по суті ті самі послуги, що і спеціалізовані установи фізичної культури та спорту. Очевидною є необхідність впровадження в навчальний та виховний процес освітніх закладів нових форм та методів організації рухової активності, які б сприяли популяризації здорового способу життя та розкривали б переваги рухової активності для підростаючого покоління [2]. Найбільш перспективною формою ми вбачаємо запровадження клубної системи організації позаурочної роботи, та залучення до неї також і фахівців з дитячо-юнацького спорту.

Підсумки всеукраїнських опитувань, вказують саме на те, що в Україні переважна частина осіб, що займаються регулярною руховою активністю, це люди віком від 16 до 24 років. А до цієї вікової групи в основному входить молодь, що навчається в навчальних закладах різного рівня. Аналізуючи участь суб'єктів системи освіти у сприянні залучення населення до спорту для всіх, необхідно враховувати також і те, що більшість спортивних споруд, які на сьогодні є найближчими до споживача, тобто знаходяться безпосередньо за місцем проживання населення, знаходяться у користуванні саме загальноосвітніх закладів і могли б більш раціонально використовуватись в позаурочний час для залучення місцевого населення до занять фізичною культурою та спортом. Окрема роль навчальним закладам відводиться у підготовці та підвищенні кваліфікації кадрів системи дитячо-юнацького спорту.

Нині в Україні відбувається інтеграція сфери фізичної культури і спорту у ринкове середовище. Це об'єктивно веде до виникнення у ній якісно нових процесів та явищ. Відбуваються істотні зміни у системі соціально-економічних відносин, в тому числі і системі дитячо-юнацького спорту та спорту вищих досягнень. Організації, що представляють спорт вищих досягнень повинні бути не лише зацікавленими у підготовці системою дитячо-юнацького спорту якісного резерву, але й також брати в цьому активну участь. У свою чергу держава та спортивні федерації повинні сприяти підвищенню рівня такої зацікавленості.

В умовах розбудови демократичного суспільства, зростає роль громадських організацій у вирішенні існуючих проблем як на загальнодержавному рівні, так і на рівні

окремих місцевих громад. До об'єднань громадян, взаємодія з якими може стати корисною у процесі залучення населення до рухової активності, слід віднести спортивні федерації, асоціації, товариства, спортивні клуби, що об'єднують різні групи людей для задоволення їх спільних інтересів у сфері фізичної культури і спорту, організації волонтерів тощо.

Взаємодія із закладами охорони здоров'я є абсолютно необхідною в процесі визначення медичних норм для занять спортом, в організації диспансерних оглядів, діагностиці рівня їх фізичного здоров'я дітей та молоді. Парки та інші суб'єкти, що володіють відповідною базою, яка може використовуватись для проведення фізкультурно-спортивних заходів та регулярних оздоровчих занять з дітьми, також повинні зайняти чільне місце в системі дитячо-юнацького спорту на муніципальному рівні. Засоби масової інформації повинні сприяти популяризації рухової активності та занять спортом серед дітей та молоді, відмовившись від реклами товарів, які не сприяють покращенню здоров'я.

Основним напрямками організаційної взаємодії між суб'єктами дитячо-юнацького спорту, у першу чергу повинна стати мобілізація усіх наявних ресурсів, виявлення та максимальне включення в процес інших резервних можливостей. Найбільш актуальною на сьогодні є необхідність підвищення ефективності використання матеріально-технічних, фінансових ресурсів, кадрового потенціалу, соціальної активності місцевих громад, можливостей органів місцевого самоврядування, громадських організацій.

Налагодження дієвої взаємодії між суб'єктами спорту для всіх на місцевому рівні потребує застосування відповідних підходів, які повинні забезпечити вирішення визначених завдань. Одним із таких підходів в контексті нашого дослідження може стати корпоративне партнерство, що набуває широкого застосування в процесі створення та розвитку соціальних об'єктів, соціальних якостей, процесів і стосунків на рівні муніципальних утворень в різних соціальних сферах [1].

Висновки. Отже, за результатами проведеного дослідження, можна стверджувати, що налагодження дієвої організаційної взаємодії між суб'єктами дитячо-юнацького спорту дозволить підвищити ефективність його діяльності. На сьогодні в Україні існують базові умови для подальшого розвитку дитячо-юнацького спорту, в тому числі, і на рівні організації ефективної взаємодії між всіма його елементами як відкритої соціальної системи.

Отримання максимального синергетичного ефекту можливе за умови залучення до такої взаємодії усіх осіб, що найбільше зацікавлені у подальшому розвитку системи дитячо-юнацького спорту

Основним напрямками організаційної взаємодії між суб'єктами дитячо-юнацького спорту, у першу чергу повинна стати мобілізація усіх наявних ресурсів, виявлення та максимальне включення в процес інших резервних можливостей.

Перспективи подальших досліджень. З огляду на вищевикладене в подальшому постає необхідність визначення структури організаційної взаємодії між суб'єктами дитячо-юнацького спорту на місцевому рівні та розробки дієвих механізмів її налагодження, що повинні втілюватись у відповідних соціальних проектах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бобровська О. Ю. *Методичні засади корпоративного управління соціальною сферою : навч. посіб.* / О. Ю. Бобровська. – Донецьк: ДДТУ, 2010. – 262 с.
2. Вареник О. *Умови розвитку організаційної взаємодії у системі спорту для всіх на муніципальному рівні* / О. Вареник // *Теорія і методика фіз. виховання і спорту.* – 2011. - №03. - С. 36–39.
3. Туленков М. В. *Теоретико-методологічні основи організаційної взаємодії в соціальному управлінні : монографія* / М. В. Туленков. – К.: Каравела, 2009. – 512 с.
4. Goslin A. *Sport for All and Social Integration: the Case of South African Rainbow Nation* // *TAFISA Magazine.* – 2007. – № 1. – P. 66–70.
5. Palm J. *TAFISA and the WHO Global Strategy on Diet, Physical Activity and Health* / J. Palm // *TAFISA Magazine.* – 2006. – N 1. – P. 14–19.

Одержано 29. 04. 2016

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ КОМАНД ЧЕМПІОНАТУ УКРАЇНИ З РЕГБІ-7

Квасниця О.М., старший викладач

Хмельницький національний університет

Проведено порівняльний аналіз показників фізичної підготовленості команд чемпіонату України з регбі-7 сезону 2014 року. Встановлено, що майже у всіх показниках загальної та спеціальної фізичної підготовленості, перевагу мають регбісти що посіли перше місце у чемпіонаті України з регбі-7.

Ключові слова: *регбі-7, аналіз, фізична підготовленість.*

Вступ. Регбі, в групі командних видів спортивних ігор, відрізняє велика багатогранність і структурна складність змагальної діяльності, яка характеризується поліфункціональністю гравців ліній нападу, захисту і півзахисту [4,5]. Упродовж гри відзначається часта зміна виду активності, темпу та направленості фізичної роботи. Отже, фізична підготовка спортсмена посідає особливе місце в системі спортивного тренування [1].

Узагальнення передового досвіду вказує на недостатню розробку питань теорії та методики фізичної підготовки у регбі-7, наявність достатньої кількості невивчених проблем, інколи також запозичення досвіду підготовки з інших видів спортивних ігор [2,3]. Відсутні дані про структуру та зміст фізичної підготовки кваліфікованих регбістів та її особливості в залежності від амплуа, змагальну діяльність та взаємозв'язки фізичної підготовленості та змагального результату тощо. Зазвичай аналіз показників команд проводиться окремо від

змагальної діяльності та фізичної підготовленості, але дуже важливо виявити вплив фізичної підготовленості на змагальний результат [1, 2, 4].

Мета роботи – проаналізувати залежність змагального результату від рівня фізичної підготовленості команд чемпіонату України з регбі-7.

Отримані результати. З метою визначення впливу фізичної підготовленості гравців на змагальний результат команди, проведено аналіз загальнокомандних показників фізичної підготовленості команд-учасників чемпіонату України з регбі-7 2014 року.

Реєстрація і статистичний облік показників рівня фізичної підготовленості проводився упродовж підготовчого періоду сезону 2014 р. гравців команд суперліги чемпіонату України з регбі-7, а саме: «Олімп» (м. Харків) підсумковий результат сезону – 1 місце та «Роланд» (м. Івано-Франківськ) – 8 місце.

Порівняльний аналіз показників загальної фізичної підготовленості команд, які посіли перше і останнє місце у чемпіонаті представлено у таблиці 1.

Таблиця 1

Показники загальної фізичної підготовки спортсменів команд, які посіли 1 та 8 місця на чемпіонаті України 2014 та їх порівняльний аналіз

№	Тести	Результати тестування				Різниця між показниками команд, %
		Команда, яка посіла 1 місце («Олімп»)		Команда, яка посіла 8 місце («Роланд»)		
		\bar{x}	m	\bar{x}	m	
1	Біг на 10 метрів з високого старту (с)	1,79	0,02	1,87	0,02	4,7
2	Кидок набивного м'яча (1 кг) із-за голови (м)	15,34	0,39	13,39	0,20	12,7
3	Кидок набивного м'яча (2 кг) від грудей (м)	14,36	0,23	12,31	0,20	14,3
4	Потрійний стрибок з місця (м)	7,27	0,06	7,02	0,06	3,4
5	Кистьова динамометрія (кг)	76,50	1,65	66,66	1,52	12,9
6	Станова динамометрія (кг)	215,75	3,66	202,00	1,69	6,4
7	Нахили тулуба вперед із положення сидячи (см)	9,66	1,67	9,33	0,93	3,4
8	Статична рівновага за методикою Бондаревського, права нога (с)	35,00	2,48	23,83	2,20	31,9
9	Статична рівновага за методикою Бондаревського, ліва нога (с)	25,83	1,92	19,33	2,95	25,2
10	Гарвардський степ-тест (ум. од.)	119,08	1,98	104,75	2,43	12,0
11	Піднімання штанги на груди (кг)	110,95	2,77	92,08	0,91	17,0
12	Поштовхи штанги лежачи на лаві за 20с (к-ть разів)	17,58	0,37	14,33	0,50	18,5

Всі показники загальної фізичної підготовки у лідера чемпіонату кращі ніж в аутсайдера. Найбільша різниця між показниками команд у відсотках в тестах: статична рівновага за методикою Бондаревського, права нога (31,9 %), ліва нога (25,2%), поштовхи штанги лежачи на лаві за 20 с (18,5 %), піднімання штанги на груди (17,0 %) та кидок

набивного м'яча (2 кг) від грудей (14,3 %), а найменша – у тесті потрійний стрибок з місця (3,4 %) та нахили тулуба вперед із положення сидячи (3,4 %).

У таблиці 2 наведені показники спеціальної фізичної підготовки команд «Олімп» (1 місце) і «Роланд» (8 місце) та їх порівняльний аналіз.

Також усі показники спеціальної фізичної підготовленості кращі у першого місця, ніж у восьмого. Найбільша різниця між показниками в тестах удари ногою по м'ячу з рук на точність (15,3 %), передача м'яча способом «spin» на точність, права сторона (14,2 %), в той час як найменша у тесті біг на 30 метрів з високого старту з м'ячем (1,8 %).

Таблиця 2

Показники спеціальної фізичної підготовки спортсменів команд, які посіли 1 та 8 місця на чемпіонаті України 2014 та їх порівняльний аналіз

№	Тести	Результати тестування				Різниця між показниками команд, %
		Команда, яка посіла 1 місце («Олімп»)		Команда, яка посіла 8 місце («Роланд»)		
		\bar{x}	m	\bar{x}	m	
1	Біг на 30 метрів з високого старту з м'ячем (с)	4,09	0,03	4,18	0,03	1,8
2	Біг на 60 метрів з високого старту з м'ячем (с)	7,72	0,04	7,85	0,03	4,5
3	Передача м'яча способом «spin» на точність, права сторона (к-ть разів)	8,83	0,43	7,58	0,30	14,2
4	Передача м'яча способом «spin» на точність, ліва сторона (к-ть разів)	8,42	0,36	7,50	0,30	10,9
5	Удари ногою по м'ячу з рук на точність (к-ть разів)	8,17	0,36	6,92	0,44	15,3
6	Кидок регбійного м'яча у три кроки на дальність (м)	27,11	0,43	24,40	0,35	10,0
7	Англійський біговий тест (м)	596,50	2,95	579,50	2,65	2,9

Психофізіологічні та антропометричні показники обох команд чемпіонату (1 та 8 місця у турнірній таблиці за підсумками) подані у таблиці 3.

Таблиця 3

Психофізіологічні та антропометричні показники спортсменів команд, які посіли 1 та 8 місця на чемпіонаті України 2014 та їх порівняльний аналіз

№	Тести	Результати тестування				Різниця між показниками команд, %
		Команда, яка посіла 1 місце («Олімп»)		Команда, яка посіла 8 місце («Роланд»)		
		\bar{x}	m	\bar{x}	m	
1	Точність «відчуття часу (3 с)»	2,88	0,08	3,03	0,12	5,1
2	Точність «відчуття часу (5 с)»	4,77	0,11	4,89	0,13	2,6
3	Точність «відчуття часу (8 с)»	7,75	0,10	7,84	0,20	1,2
4	Проста реакція на появу сигналу (мс)	137,33	1,84	146,41	1,80	6,6
5	Реакція вибору з двох сигналів (мс)	183,91	3,01	190,50	2,96	3,6
6	Переключення до інших дій (мс)	185,75	2,08	205,41	4,93	10,6
7	Реакція на рухомий об'єкт (мс)	6,01	0,44	7,03	0,80	16,9
8	Точність «відчуття простору» (мм)	4,80	0,39	5,34	0,42	11,1
9	Зріст (см)	183,83	2,15	181,83	1,68	1,1
10	Вага (кг)	93,50	2,21	87,41	2,57	6,5

Як і інші показники, психофізіологічні показники кращі у лідера чемпіонату. Різниця між показниками двох команд у тестах реакція на рухомий об'єкт (16,9 %), точність «відчуття простору» (11,1 %) та переключення до інших дій (10,6 %) найбільша. Найменша різниця у тесті точність «відчуття часу (8 с)» (1,1 %). Середньо командні антропометричні показники команди, яка зайняла 1 місце, також кращі ніж у команди, яка посіла 8 місце: зріст вище на 1,1 %, а вага на 6,5 %.

Висновки. Виявлено, що всі середні показники фізичної підготовленості лідера чемпіонату України 2014 з регбі-7 кращі, ніж показники команди, яка посіла 8 місце. Найбільша різниця у наступних тестах: статична рівновага за методикою Бондаревського, права нога (31,9 %), ліва нога (25,2 %), поштовхи штанги лежачи на лаві за 20 с (18,5 %), піднімання штанги на груди (17,0 %), реакція на рухомий об'єкт (16,9 %), удари ногою по м'ячу з рук на точність (15,3 %), передача м'яча способом «spin» на точність, права сторона (14,2 %). Також гравці команди, яка посіла перше місце, мають більший зріст (1,1 %) та вагу (6,5 %), ніж їх опоненти з команди, яка посіла восьме місце.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці програми розвитку загальної та спеціальної фізичної підготовленості у регбі-7 з урахуванням ігрових амплуа.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Базильчук О.В. Система диференційованої фізичної підготовки кваліфікованих гандболісток: методичні рекомендації для тренерів з гандболу / О.В. Базильчук, М. М. Линець. – Хмельницький: ХДУ, 2004. – 59 с.*
2. *Линець М.М. Диференційована фізична підготовка кваліфікованих волейболістів / М.М. Линець, Я.І. Гнатчук // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. - Чернігів, 2007. – Вип. 44. – С. 240-246*
3. *Лисенчук Г.А. Управление подготовкой футболистов. – К.: Олимпийская литература, 2003. – 272 с.*
4. *Мартиросян А.А. Досвід розробки і практичного застосування методики комплексної оцінки фізичної підготовленості кваліфікованих регбістів / А.А. Мартиросян // Молода спортивна наука України. – 2004. – Вип.8, Т.1. – С.262-265.*
5. *Hale B. Rugby tough. / B. Hale, D. Collins – London: Human kinetics., 2002.– 249 p.*
Одержано 29. 04. 2016

ФОРМИРОВАНИЕ СЕТИ УЧИЛИЩ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В УКРАИНЕ

Стадник С.А., кандидат наук по физическому воспитанию и спорту, доцент

Харьковская государственная академия физической культуры

В работе рассмотрено формирование сети училищ физической культуры в Украине в контексте становления и развития системы подготовки спортивного резерва, начиная с 20 – 30-х гг. XX века, послевоенных лет, включая 70-е гг. советского периода и заканчивая современным этапом за годы существования независимой Украины. Определены два этапа формирования современной сети училищ физической культуры в Украине.

Ключевые слова: *училища физической культуры, система подготовки спортивного резерва, становление, этапы.*

Введение. В Законе Украины «О физической культуре и спорте» указывается, что развитие резервного спорта относится к приоритетным направлениям государственной политики в сфере физической культуры и спорта. Современная система подготовки спортивного резерва в нашей стране включает сеть детско-юношеских спортивных школ, специализированных детско-юношеских школ олимпийского резерва, школы-интернаты и лицеи-интернаты спортивного профиля, училища физической культуры, школы высшего спортивного мастерства, центры олимпийской подготовки. Анализ исследований и публикаций показал, что процесс становления системы подготовки спортивного резерва представляет научный интерес. Авторами работ рассматривались отдельные аспекты деятельности специализированных учебных заведений резервного спорта [1]; становление и развитие сети спортивных школ в Украине [3]; история физкультурно-спортивных обществ и центров олимпийской подготовки [4]; физическое воспитание и спорт во второй половине 1940-х гг. [6]. Однако в литературе до настоящего времени не нашла должного освещения история становления и развития сети училищ физической культуры в Украине.

Цель исследования – определение этапов формирования современной сети училищ физической культуры в Украине.

Материал и методы исследования:

Для решения поставленной цели исследования нами использовались методы исследования: анализ литературных источников и анализ документальных материалов. В ходе исследования было проанализировано 50 литературных источников, в которых рассматривались исторические аспекты становления современной системы подготовки спортивного резерва. Анализ документальных материалов (постановлений, приказов, положений) позволил проследить процесс становления и развития сети училищ физической культуры в Украине.

Результаты исследований и их обсуждение. Как показал проведенный анализ литературы, система подготовки спортивного резерва начала формироваться еще в довоенный период советских времен и прошла несколько этапов, начиная с 20 – 30-х гг. XX века, послевоенных лет, включая 70-е гг. советского периода и заканчивая современным этапом за годы существования независимой Украины. Каждый из этапов характеризовался своими организационными формами подготовки, качественными и количественными показателями и внес свой вклад в развитие физкультурно-спортивного движения. В конце 20-х – начале 30-х гг. XX века большое внимание уделялось укреплению физкультурного движения. В 1930 году вместо кружков физической культуры при рабочих клубах были созданы коллективы физической культуры на заводах, фабриках и в учебных заведениях. Коллектив физической культуры (КФК) стал основным звеном физкультурного движения в тот период [5].

Существенное влияние на развитие физкультурного движения оказали спортивные школы. Первые детские спортивные школы (ДСШ) были созданы в 1934 году в г. Москве, г. Ростове-на-Дону, г. Ташкенте и в других городах. Основными задачами их деятельности были: обеспечение всестороннего физического развития детей; повышение уровня спортивного мастерства; выявление талантливых в спортивном плане детей; подготовка членов сборных команд. Однако развитие сети детских спортивных школ в предвоенные годы сдерживало ряд факторов, среди которых нехватка кадров, отсутствие материально-спортивной базы, недостача спортивного инвентаря и оборудования [3].

В течение 1935-1936 гг. была создана система добровольных спортивных обществ (ДСО) – «Динамо» (1923 г.), «Спартак», «Локомотив», «Красное знамя» (1935 г.). Это способствовало укреплению коллективов физической культуры, дало возможность вовлечь широкие народные массы в физкультурное движение. Спортивная работа с детьми в довоенный период также проводилась в юношеских секциях и командах ДСО профсоюзов, в парках культуры и отдыха, пионерских отрядах и лагерях. В 1940 году в СССР свыше 830 тыс. учащихся 5-10 классов посещали спортивные секции школьных КФК и 46 тыс. школьников обучались различным видам спорта в 240 ДСШ [5].

Развитие физкультурного движения было прервано Великой отечественной войной (1941 – 1945 гг.), а в послевоенные годы начался новый этап в становлении системы подготовки спортивного резерва. Исследуя физическое воспитание и спорт в УССР во второй половине 1940-х гг., Ю. Тимошенко [6] отмечает, что на фоне массового занятия физической культурой и спортом (1949 г. – 5 800 154 занимающихся), наблюдались довольно низкие показатели спортивной подготовки. Так, на 01.01.1949 г. в УССР было 39 заслуженных мастеров спорта СССР, 212 мастеров спорта СССР, всего лишь 1 643

спортсмена I разряда, 63 052 спортсменов массовых разрядов, 416 судей всесоюзной и республиканской категорий.

С целью повышения спортивного мастерства учащейся молодежи в возрасте от 16 лет и старше были созданы спортивные школы молодёжи, что в дальнейшем послужило основой для открытия в 1970 году первых школ высшего спортивного мастерства [5].

Как указывается в работе [4], в 70-е гг. XX века на базе школ высшего спортивного мастерства, спортивных школ, в системе ДСО профсоюзов стали формироваться опорные пункты олимпийской подготовки (ОПОП) по видам спорта. В конце 70-х гг. в СССР действовало 350 ОПОП, охватывающих перспективных спортсменов, занимающихся всеми олимпийскими видами спорта. В Украинской ССР функционировало 28 пунктов по единоборствам и прикладным видам спорта, 24 – по водным видам, 9 – по лёгкой атлетике, 10 – по игровым видам спорта. Исключительно важным звеном системы олимпийской подготовки спортсменов того времени были построенные в 70-х гг. комплексные и специализированные базы олимпийской подготовки для сборных команд по всем олимпийским видам спорта, где были созданы полноценные условия для учебно-тренировочного процесса, необходимые условия для проживания, рационального питания, медицинского и научно-методического обслуживания [4].

Однако стремительный рост достижений в мировом спорте требовал поиска новых, эффективных организационных форм подготовки юных спортсменов, что стало предпосылкой для создания специализированных учебных заведений спортивного профиля. В ходе исследования мы определили 2 этапа формирования сети училищ физической культуры в Украине. Выделяя каждый из этапов, мы руководствовались той государственной политикой по отношению к специализированным учебным заведениям спортивного профиля, которая была в то время, что влекло за собой изменение организационных форм, главных задач в подготовке спортсменов и т.д.

Первый этап (1966 – 1988). В Украинской ССР первая общеобразовательная школа-интернат спортивного профиля была создана в 1966 году на 600 мест на базе республиканской специализированной школы в г. Киеве. Согласно Постановлению Совета Министров УССР №13 от 26 января 1971 года «Об организации общеобразовательных школ-интернатов спортивного профиля в УССР» в этом же году были созданы школы-интернаты спортивного профиля в городе Луганске (на базе средней школы-интерната №2 им. Г.С. Титова) – на 450 мест, в городе Львове (на базе средней школы-интерната №3) – на 420 мест и в городе Харькове (на базе школы-интерната №6) – на 420 мест [1].

Основной целью открытия специализированных учебных заведений спортивного профиля было создание оптимальных условий для развития спортивных талантов и

способностей учеников. Учебный процесс в школах-интернатах спортивного профиля был основан на принципе взаимодействия учебно-воспитательного и учебно-тренировочного процессов, чтобы через интенсивную спортивную подготовку, как правило, от природы талантливых детей, не снижался их общеобразовательный уровень. Поэтому с первых дней своего существования новым учебным заведениям пришлось решать целый комплекс задач организационного и административно-хозяйственного плана.

Сеть школ-интернатов спортивного профиля постепенно расширялась. В 1979 году был создан спортинтернат в г. Николаеве, в 1983 году открыты общеобразовательные школы-интернаты спортивного профиля в г. Днепропетровске и в г. Бровары. Основными формами спортивной подготовки в общеобразовательных школах-интернатах спортивного профиля были групповые учебно-тренировочные и теоретические занятия, занятия по индивидуальным планам, спортивные соревнования, учебно-тренировочные сборы. Набор учеников осуществлялся на определенные спортивные отделения с последующей комплектацией классов. За классами прикреплялись постоянные тренеры, классные руководители, воспитатели, кураторы спортивных отделений [2].

Как утверждают в своей работе О. Вацеба, С. Родак [1], практика работы спортинтернатов показала, что основным недостатком в их деятельности было то, что по окончании общеобразовательной школы преобладающая часть перспективных спортсменов терялась в период перехода от юношеского спорта к спорту высших достижений. Для решения этой проблемы соответственно Постановлению Совета Министров СССР от 25 марта 1986 г. № 382 «О мероприятиях по подготовке советских спортсменов к Олимпийским Играм 1988 и 1992 гг.» деятельность спортинтернатов была переведена на двенадцатилетний срок обучения. Совместным приказом Министерства образования СССР и Государственного комитета СССР по физической культуре и спорту от 6 августа 1986 г. № 175/520 было утверждено новое Положение о средней общеобразовательной школе-интернате спортивного профиля, согласно которому выпускники школ такого типа получали диплом о среднем специальном образовании.

Во второй половине 80-х гг. XX века развитие современной сети специализированных учебных заведений спортивного профиля продолжалось. Школы-интернаты спортивного профиля имели благоприятные условия для подготовки и воспитания спортсменов высокого класса: усиленное пятикратное питание, режим обучения согласован с задачами тренировочного процесса, обеспечение участия в учебно-тренировочных сборах и соревнованиях, наличие квалифицированных тренерских кадров. Так, в 1988 году еще одна общеобразовательная школа-интернат спортивного профиля была создана в г. Херсоне.

Второй этап (1989 – настоящее время). Однако время выставляло новые требования к подготовке спортсменов. Появилась необходимость в создании таких условий на базе школ-интернатов спортивного профиля, которые давали бы возможность их воспитанникам после окончания спортивной карьеры осуществлять профессиональную деятельность в сфере физической культуры и спорта. Второй этап подразделяется на 2 периода.

Первый период второго этапа (1989 – 1991). Совместным приказом Государственного комитета СССР по народному образованию и Государственного комитета СССР по физической культуре и спорту от 27 января 1989 г. № 48/36 общеобразовательные школы-интернаты спортивного профиля были реорганизованы в училища олимпийского резерва.

В июне 1989 года было утверждено Положение об училище олимпийского резерва, соответственно которому училища являлись средними специальными учебными заведениями, обеспечивающими подготовку физкультурных кадров и кандидатов в сборные команды страны. Срок обучения в училищах составлял 6 лет: 4 года в общеобразовательной школе-интернате, которая стала составной частью училища, и 2 года в училище для получения квалификации «тренера по спорту» по специальности «Физическая культура». Срок обучения членов сборной команды СССР мог быть продлен. Соответственно письму Госкомспорта СРСР от 8.05.1990 г. № ВВ-42/1350 выпускники училищ, которые получили диплом о среднем специальном образовании, могли зачисляться на второй курс институтов физической культуры по собеседованию.

Харьковская область занимала особое место в развитии сети специализированных учебных заведений спортивного профиля. В г. Харькове приказом № 2417-к от 12.08.1986 г. Харьковским областным управлением образования была основана еще одна школа-интернат спортивного профиля – Харьковская городская школа-интернат зимних видов спорта. В 1993 г. на базе Государственного экспериментального учебно-спортивного центра Украины по легкой атлетике в г. Харькове было открыто училище олимпийского резерва.

Появление училищ олимпийского резерва открыло новую страницу в системе подготовки спортсменов высокого класса, так как в них для воспитанников предоставлялась возможность не только повышать свое спортивное мастерство, но и получать физкультурное образование. Сеть существующих училищ была увеличена с появлением еще 2 училищ олимпийского резерва (в г. Симферополь и в г. Донецк).

Второй период второго этапа (1992 – настоящее время). С распадом СССР и появлением независимого государства Украины училища олимпийского резерва, соответственно приказу Министерства образования Украины от 16 июня 1992 г. № 42, были переименованы в училища физической культуры. В этом же году было утверждено

Временное положение о высшем училище физической культуры. Соответственно этому Положению училище физической культуры стало высшим учебно-воспитательным заведением I уровня аккредитации, призванное обеспечивать вместе с подготовкой спортивного резерва для пополнения сборных команд Украины также подготовку кадров по специальности «Физическая культура» с присвоением квалификации младшего специалиста «тренера по спорту».

На смену Временному положению о высшем училище физической культуры Постановлением Кабинета Министров Украины от 5 ноября 1999 г. № 2061 было утверждено Положение о специализированном учебном заведении спортивного профиля. До настоящего времени все специализированные учебные заведения спортивного профиля, в систему которых входят и училища физической культуры, осуществляют свою деятельность в соответствии с этим Положением.

Сегодня сеть училищ физической культуры в Украине представлена 8 учебными заведениями: Республиканское высшее училище физической культуры, Херсонское высшее училище физической культуры, Харьковское областное высшее училище физической культуры и спорта, Броварское высшее училище физической культуры, Харьковское государственное высшее училище физической культуры №1, Днепропетровское высшее училище физической культуры, Львовское государственное училище физической культуры, Николаевское высшее училище физической культуры.

Выводы

1. Создание в 70-х гг. XX века школ-интернатов спортивного профиля, а затем появление в 1989 году училищ олимпийского резерва, было новым подходом в подготовке спортсменов. Это способствовало не только повышению уровня мастерства перспективных спортсменов без отрыва от обучения, но и предоставило возможность замкнуть систему подготовки от спортсмена-разрядника до члена сборной команды страны с высшим образованием в сфере физической культуры и спорта.
2. Определено 2 этапа формирования сети училищ физической культуры в Украине: 1 этап (1966 – 1988 гг.) – создание школ-интернатов спортивного профиля, главной задачей которых являлась подготовка спортивного резерва для пополнения сборных команд; 2 этап (1989 г. – настоящее время) – создание училищ олимпийского резерва и в дальнейшем высших училищ физической культуры, которые осуществляли уже не только подготовку спортивного резерва, но и подготовку кадров для отрасли физической культуры и спорта. Второй этап включает два периода: первый (1989 – 1991 гг.) – реорганизация школ-интернатов спортивного профиля и создание училищ олимпийского резерва и второй период (1992 г. – настоящее время) – училища олимпийского резерва стали высшими учебными

заведеннями I рівня акредитації і були переіменовані в вищі училища фізическої культури.

Перспективи **дальнейших исследований** цілесобразно зв'язувати з научно-методическим обоснованием ефективності підготовки спортивного резерву і кадрів для сфери фізическої культури і спорту на базі училищ фізическої культури з урахуванням особливостей регіонів.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Вацеба О. Актуальні питання діяльності спеціалізованих навчальних закладів резервного спорту / О. Вацеба, С. Родак // *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. – 2009. – №2. – С. 28 – 34.
2. Левадня С. А. Исторический аспект системы подготовки спортивных резервов / С. А. Левадня // *Науковий часопис: зб. наук. праць / за ред. О. В. Тимошенко*. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. – С.117– 120.
3. Путятин Г. Н. История становления и развития спортивных школ в Украине (1930-1990 гг.) / Г. Н. Путятин // *Слобожанський науково-спортивний вісник*. – 2006. – №10. – С. 203 – 206.
4. Система олимпийской подготовки и направления совершенствования подготовки спортсменов к играм Олимпиады 2008 г. в Пекине / А. К. Артемьев, М. М. Булатова, И. М. Бурый [и др.] // *Наука в олимпийском спорте*. – К.: Олимп. лит., 2005. - №1. – 166 с.
5. Столбов В. В. История физической культуры / В. В. Столбов, Л. А. Финогенкова, Н. Ю. Мельникова / Под ред. В. В. Столбова, изд. 3-е перераб. и доп. – М.: Физическая культура и спорт, 2001. – 423 с.
6. Тимошенко Ю. Физическое воспитание и спорт в УССР во второй половине 1940-х годов: историко-теоретический анализ / Ю. Тимошенко // *Наука в олимпийском спорте*. – 2010. – № 1 – 2. – С. 142 – 149.

Одержано 29. 04. 2016

У роботі розглянуто формування мережі училищ фізичної культури в Україні в контексті становлення і розвитку системи підготовки спортивного резерву, починаючи з 20 - 30 - х рр. ХХ століття, післявоєнних років, включаючи 70 - е рр. радянського періоду і закінчуючи сучасним етапом за роки існування незалежної України. Визначено два етапи формування сучасної мережі училищ фізичної культури в Україні.

ІННОВАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНОЮ ОСВІТОЮ У СФЕРІ ФКС

СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ СПОРТИВНИХ МЕНЕДЖЕРІВ

Сівко П.В., студент 2 курсу Харківської державної академії фізичної культури

Науковий керівник - Путятіна Г.М., кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

Харківська державна академія фізичної культури

Автором запропоновано узагальнена характеристика системи підготовки та підвищення кваліфікації спортивних менеджерів. Здійснено аналіз сучасних програм зі спортивного менеджменту в інтернет-ресурсах.

Ключові слова: спортивний менеджер, підготовка, підвищення кваліфікації.

Вступ. Одним із чинників конкурентоспроможності фізкультурно-спортивної організації є її ефективний менеджмент, який забезпечується компетентними фахівцями [1, 3]. Сучасний менеджер, для успішної праці в сфері фізичної культури та спорту, повинен постійно поповнювати й оновлювати свої професійні знання та знайомитися з інноваційними технологіями в професійній діяльності. Значення інноваційної діяльності в сучасному світі важко переоцінити. Використання нововведень в організації управлінської праці відкриває перед фізкультурно-спортивними організаціями нові перспективи стратегічного характеру [2, 5].

Мета дослідження – обґрунтування сучасних тенденцій в системі підготовки та підвищення кваліфікації спортивних менеджерів.

Матеріал та методи дослідження. У роботі використано методи спостереження, логічного аналізу, аналізу наукової літератури, аналізу передового зарубіжного та вітчизняного досвіду, системного аналізу.

Результати дослідження та їх обговорення. Сучасна система підготовки та підвищення кваліфікації спортивних менеджерів в Україні проводиться на конкурсній основі, відповідно до затвердженої Концепції реалізації ступеневої освіти для підготовки фахівців за ступенями «бакалавр» та «магістр» за спеціальністю: "Фізична культура і спорт". В системі підготовки та перепідготовки спортивних функціонерів можна виділити такі цілі: які віддзеркалюють зміст соціально-економічних відносин нашого суспільства; які віддзеркалюють основні вимоги до кадрів у відповідності до вимог сьогодення; які характеризують зростаючі вимоги до особистості. В Україні функціонують спеціалізовані вищі навчальні заклади по підготовці і перепідготовці спортивних менеджерів

(Національний університет фізичного виховання і спорту України, Харківська державна академія фізичної культури). Результатом діяльності цих закладів є продукування компетентних фахівців, які забезпечують:

- інтеграцію фізкультурної освіти, науки й економічної практики в єдиний комплекс.

За допомогою фізкультурної освіти більшість наукових розробок, методик, технологій упроваджується в початковий процес і практику;

- кадровий потенціал для загальноосвітніх шкіл, середніх спеціальних навчальних закладів, військових училищ і вищих навчальних закладів всіх профілів. Ця категорія і відображає інтереси держави;

- систему державної служби фахівцями фізкультурно-спортивного профілю вищої кваліфікації;

- міжнародні спортивні організації і комітети фахівцями;

- підготовку спортивних менеджерів і підприємців, які працюють в галузі спортивно-оздоровчої та спортивно-масової підготовки, а також в системі спорту вищих досягнень.

Підвищення кваліфікації фахівців є однією з умов ефективного використання кадрів на основі Концепції безперервної освіти, яка полягає в тому, що фахівець не припиняє освіту після отримання диплома про закінчення навчального закладу, а продовжує його впродовж всього професійного життя [4]. Безперервна освіта спортивних менеджерів, необхідна з таких причин:

❖ відповідно до спеціалізації діяльності випускники не можуть бути однаково компетентним в різних видах діяльності;

❖ дія закону старіння інформації. Інформацію, яку отримали майбутні фахівці під час навчання, може опинитися частково або повністю застарілою, зміненою в період їх професійної діяльності. Виникає необхідність оновлення інформації.

На даний час для підвищення кваліфікації використовуються такі її форми:

❖ навчання на факультетах підвищення кваліфікації ВНЗ фізкультурного профілю;

❖ участь у науково-практичних конференціях;

❖ участь у тематичних семінарах;

❖ самостійне вивчення науково-методичної літератури та передового досвіду колег;

❖ стажування;

❖ on-line освіта;

❖ участь в асоціаціях (Європейська асоціація спортивного менеджменту EASM, Європейська асоціація спортивної економіки ESEA).

Філософія раціональності є світоглядною і теоретичною основою для науково-практичних рішень спортивних менеджерів сьогодення. Сучасний стан України

характеризується ускладненням зовнішнього організаційного середовища, різким зростанням темпів і посиленням конкуренції. Прихованим резервом і новим шляхом підвищення ефективності є «людський капітал». Інвестиційна політика розвинених країн (Японія, США) передбачає вкладення в управлінський персонал, що є найбільш вигідним в довгостроковому плані.

Аналіз зарубіжного досвіду свідчить про те, що сучасним напрямом в менеджменті є спортинг, яке засновано на використанні спортивної ідеології, принципів та методів в бізнесі. Спортинг — це дослідження і практичне використання теорії і практики спорту в бізнесі та економіці. У розвиток теорії і практики спортинга внесли свій внесок Фредерік Тейлор, Френк Гілбрет, Джек Уелч, Тім Голви, Роберт Євангеліста, Томас Леонард, Джон Уїтмор, Джек Стек та ін. Виділяють три джерела та складові частини спортинга:

1. спорт (теорія і практика спорту і спортивної індустрії);
2. економіка (економічні науки: маркетинг, менеджмент тощо);
3. соціально-психологічні науки (психологія, логіка, риторика) [6].

Безумовно, використання інноваційних організаційно-управлінських технологій спортивними менеджерами є можливим за умови їх особистого професійного вдосконалення та розвитку. Окрім загальноприйнятих форм підвищення кваліфікації, певне місце займає така форма, як участь в асоціаціях. Так, наприклад, Європейська асоціація зі спортивного менеджменту (EASM) була створена в 1993 році в якості незалежного об'єднання людей, що беруть участь або зацікавлені в ефективному управлінні спортом в самому широкому сенсі цього слова. Членство EASM складається з учених та фахівців державного, громадського і комерційного секторів.

EASM має широку міжнародну мережу експертів і національних організацій в області спортивного менеджменту та має тісні європейських і міжконтинентальних відносин (Міжнародний Альянс Sport Management). Основними цілями EASM є:

- заохочувати і стимулювати наукові дослідження у спортивному менеджменті,
- сприяти та розвивати обмін інформацією та поширення передового досвіду,
- робота з організаціями - членами для підтримки асоціацій з управління спортивними організаціями,
- розвивати управління спортом,
- співпрацювати з іншими міжнародними організаціями ,
- сприяти проведенню міжнародних конференцій,
- навчити спортивному менеджменту та створення освітніх обмінів з методів ефективного управління спортом,
- сприяти обміну практичним і науковим досвідом у галузі спортивного менеджменту ,

- видавати журнали, інформаційні бюлетені, журнали у друкованому вигляді, електронні або інші форми засобів масової інформації,
- підтримувати і розвивати бази даних, веб - сайти та інші інформаційні матеріали та дані зі спортивного менеджменту [7].

Корисним, на наш погляд, є використання в процесі підготовки та підвищення кваліфікації спортивних менеджерів такого інтернет-ресурсу як Masterstudies.com. Дана норвезька компанія спеціалізується на об'єднанні освітніх програм університетів, коледжів та наукових шкіл. Відома раніше як Masterstudies Marketing Group, вона була заснована в 2002 році, щоб реагувати на швидко зростаючої глобалізації вищої освіти.

Це експерт в галузі веб-маркетингу вищої освіти, який працює з більш ніж 2900 закладами у більш ніж 80 країнах. Будь-який заклад може рекламувати будь курс або ступеневу програму для потрібної аудиторії: це ступінь бакалавра або магістра, ступінь магістра ділового адміністрування, доктора філософії, магістра права, диплом, сертифікат або просто річний курс. Masterstudies.com. працює більш ніж з 300 сайтами по всьому світу з урахуванням цільової групи потенційних студентів. Освітні програми легко знайти у всіх основних пошукових системах [8].

Висновки.

Проблема підготовки та підвищення кваліфікації спортивних менеджерів безпосередньо пов'язана з проблемою збереження людського капіталу в фізкультурно-спортивних організаціях. Ефективність менеджменту залежить від рівня компетентності власне спортивного менеджера, який в свою чергу має використовувати різноманітні форми та засоби професійного вдосконалення та розвитку.

Перспективи подальших досліджень в даному напрямку полягатимуть у визначенні основних проблем та перспектив розвитку спортивного менеджменту як науки.

Література

1. *Заветный С.А. Личность и общество: проблемы и перспективы управления. Монография. / С.А. Заветный. – К.: Изд. ПАРАПАН, 2008. – 256 с.*
2. *Мудрик В.И. Организационно-управленческие основы физической культуры и спорта : учебные и справочные материалы / В.И. Мудрик, Ю.П. Мичуда, С.А.Заветный. – Харьков : Вид. ХНАДУ, 2008. – 407 с.*
3. *Мудрик В.И. Менеджмент в системе органов управления физической культурой и спортом в провинции Хебей Китайской Народной Республики: монография / В.И. Мудрик, Ю.П. Мичуда, Чжу Фен, Г.Н. Путятина, Я.В. Леонов. – Варшава, 2015. – С. 104 – 116.*
4. *Путятіна Г. М. Складові персональної культури керівника фізкультурно-спортивної організації / Г.М. Путятіна // Матеріали II регіональної науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю «Стратегічне управління розвитком галузі «Фізична культура і спорт», 14 грудня 2013 року. – Харків, 2014. – С. 20-28.*
5. *Путятіна Г.М. Раціоналізація праці керівників фізкультурно-спортивних організацій / Г.М. Путятіна / Слобожанський науково-спортивний вісник: [наук.-теорет.журн.] – Харків: ХДАФК, 2016. - №1(51). – С. 72-75.*

6. Смирнов В. Спортинг как новая парадигма менеджмента XXI века, или Спортивная революция в менеджменте / Владимир Смирнов // Топ-менеджер. - № 2, 2008. — с. 104—106.

7. <http://www.easm.net>

8. <http://www.masterstudies.com/>

Одержано 15. 04. 2016

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ З БАСКЕТБОЛУ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Твардовський В., викладач

Житомирський державний університет ім. Івана Франка

В статті розглядається застосування інноваційного підходу до навчання на уроках фізичної культури. Інноваційний підхід має свої переваги та дає можливість вчителю більш глибоко вивчити технічні, індивідуальні особливості учнів.

Ключові слова: баскетбол, фізична культура, тренажер.

Вступ. В умовах модернізації освіти в Україні особливої значущості набуває проблема цілісного розвитку особистості. Реалізація цього завдання може забезпечуватися лише за умови здійснення особистісно-орієнтованого навчання, виховання та розвитку. Індивідуалізація та диференціація навчально-виховного процесу є пріоритетними складовими особистісно-орієнтованої моделі освіти [7].

Необхідність орієнтації на кожну дитину актуалізує проблему індивідуального підходу в організації особистісно-орієнтованого фізичного виховання. Індивідуальний підхід є запорукою ефективності педагогічного процесу. Диференційований підхід базується на знаннях про індивідуальні особливості учнів.

За останні роки значно підвищилася зацікавленість дітей до занять з елементами баскетболу [1]. Індивідуальний-диференційований підхід до навчання на уроках з фізичної культури з елементами баскетболу в початкових класах переконливо свідчить про доцільність використання елементів баскетболу як одного із засобів фізичного виховання дітей. Так, Е.Й. Адашкявичене [1], О.В. Кенеман [3], Т.І. Осокіна [5] та інші рекомендують застосовувати гру в баскетбол або додавати елементи баскетболу в рухливі ігри. Доведено, що вправи та ігри з м'ячем удосконалюють навички з основних рухів у дітей, розвивають не лише великі, але й дрібні м'язи кисті рук, підвищують рухливість суглобів [3, 5]. Аналіз літературних джерел свідчить про недостатність досліджуваної проблеми.

Мета дослідження – застосування інноваційних тренажерів на уроках з баскетболу в 1 – 4 класах.

Завдання дослідження – удосконалити використання тренажерів на уроках з баскетболу в 1 – 4 класах.

Результати дослідження та їх обговорення. За літературними даними баскетбольних тренажерів існує безліч, але ми зупинимося на найбільш іноваційних та доступних для дітей даного віку, і в той же час ефективних на уроках.

1. Junior Training Basketball 27,5. Тренажер допомагає правильно розвивати головні положення тіла при кидку, ловінні, передачі та дриблінгу. Тренажер-м'яч навчає правильному положенню рук та правильному положенню тіла за допомогою малюнків та методичних роз'яснень.

2. Shotloc №3. Тренажер резиновий, м'який, зручний застосовується для якісного відпрацювання тільки кидків. Він дає можливість правильно розмістити пальці та розширити долоню при кидках.

Тренажер-м'яч (Hoop Teach

Junior Training Basketball 27,5, рис 1)

Shotloc №3,(рис 2)

Дослідження проводилося протягом першого півріччя на базі ЗОШ №21 м. Житомир із залученням дітей 6-10 років, які займалися на уроках з фізичної культури з елементами баскетболу. В ході дослідження експериментальної групи (n=20) застосовувались тренажери Junior Training Basketball 27,5, та Shotloc №3, вправи виконувались в межах 4-6 повторень, і лише при активності самих дітей поступово збільшували кількість повторень до 8-10 і більше разів. Заняття в контрольній групі проводилось згідно вимог навчальної програми.

Результати тестів з технічної підготовки на заняттях з баскетболу в початкових класах

Таблиця 1

№		До експерименту	Після експерименту
1	Ведення м'яча n=20	Е 43 % К 47 %	Е 61 % К 51 %
2	Передача м'яча n=20	Е 42 % К 42 %	Е 64 % К 47 %
3	Кидки м'яча в корзину n=20	Е 42 % К 42 %	Е 68 % К 46 %

В усіх трьох контрольних показниках виявлені достовірні відмінності. Найбільший приріст результатів спостерігається при контрольному нормативі 7 кидків м'яча однією

рукою від плеча у корзину, стоячи збоку від щита на відстані 1,5м. – 68 % у експериментальній групі проти 46 % в контрольній групі та у нормативі передача м'яча 64 % проти 47 % відповідно.

Висновки. Результати дослідження свідчать, що інноваційний підхід до навчання на уроках з фізичної культури з елементами баскетболу в початкових класах має свої переваги та дає можливість вчителю більш глибоко вивчити технічні, індивідуальні особливості учнів. При правильній організації занять у дітей виробляються стійкі навички техніки володінням м'яча, старанність і дисциплінованість, увага, наполегливість, уміння володіти своїм тілом.

Аналізуючи проведене дослідження можна констатувати наступні факти: що при ознайомленні та навчанні вправ, які сприяють творчому розвитку особистості та підбору найбільш доступних технічних, координаційних вправ зі складністю рухових дій з урахуванням індивідуальних особливостей та застосування тренажерів для ефективного засвоювання технічних елементів баскетболу підвищується рухова активність дітей, що забезпечує необхідне фізичне навантаження на всі групи м'язів дитини.

Застосування інноваційного підходу до навчання на уроках з баскетболу виявлені достовірні відмінності. Найбільший приріст результатів спостерігається при контрольному нормативі 7 кидків м'яча однією рукою від плеча у корзину, стоячи збоку від щита на відстані 1,5 м. – 68 % у експериментальній групі проти 46 % в контрольній групі та у нормативі передача м'яча 64 % проти 47 % відповідно.

Перспективи подальших досліджень. В даному напрямку передбачається застосування інноваційного підходу до навчання в 10-11 класах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адашкявічене Е. Й. Баскетбол для дошкільнят. М.: Просвещение, 1983.
2. Васильков Г. А. Азбука мяча.- К.: Здоров'я, 1986.- 104с.
3. Гришин В. Г. Ігри з м'ячем і ракеткой.М.: Педагогіка, 1975.
4. Єрмолова В. М. Іванова Л. І. Дерев'яно В. В. Навчаємо граючись. Методичний посібник для вчителів фізичної культури 1-4 класів. – К.:Літера ЛТД,2012.- 208с.
5. Осокіна Т. І. Фізична культура в дитячому саду. М.: Просвещение, 1978.
6. Кенеман А. В .; Хухлаєва Д. В. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку. М.: Просвещение, 1980.
7. «Фізична культура для загальноосвітніх навчальних закладів. 1-4 класи» (авт. Т. Круцевич, В. Єрмолова та ін., 2011).

Одержано 10. 04. 2016

СКЛАДОВІ КОМПОНЕНТИ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТА «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА» В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Ярмошук О. О., кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

Рівненський державний гуманітарний університет

В статті висвітлюються компоненти педагогічних технологій викладання предмету ФК в загальноосвітній школі. В якості основних складових змісту циклу технології виділені компоненти - визначення мети, селекції, програмування, стимулювання і мотивації, оперативно-діяльнісний, оціночно-аналітичний.

Ключові слова: *інновації, педагогічні технології, фізична культура, загальноосвітня школа.*

Постановка проблеми. Реформа освіти зумовила проникнення в теорію і практику вітчизняної педагогічної думки нових ідей, підходів, принципів, форм організації та методів реалізації процесів освіти і виховання. Так ми розглядаємо і педагогічну технологію, яка може бути представлена і як один з підходів до організації та здійснення навчально-виховного процесу, і як принцип організації, і як метод його реалізації, і як ідея побудови навчання і виховання одночасно.

Разом з тим педагогічна технологія, що базується на відповідних науково-теоретичних концепціях, в сучасному її розумінні, аж до кінця 1990-х рр., в нашій країні не була широко представлена. Звідси педагогічну технологію як ідею, напрямок, підхід, принцип і метод організації та здійснення навчально-виховного процесу, слід розглядати як педагогічні інновації.

Завдання дослідження – висвітлити компоненти педагогічних технологій викладання предмету ФК в загальноосвітній школі.

Виклад основного матеріалу. Сутність поняття *технологія* можна виразити як сукупність (знань, операцій, методів, прийомів) і система (приписів). Таким чином, сутність технології спочатку відображає плинність явищ, які призводять до, заздалегідь визначених результатів. Технологічність педагогічних процесів виражається в тому, що вони складаються з певної сукупності дій вчителя та учнів, адміністрації загальноосвітніх шкіл та педагогічних колективів - адміністрації і учнівських колективів. Послідовність і взаємозв'язок зазначених дій забезпечують зміну стану суб'єктів - учасників дидактичного процесу, що веде до досягнення мети (результату). Ці дії становлять компоненти діяльності вчителя (педагога) і навчальної діяльності учнів, що виховуються [1-3].

Однак проникнення ідей технологічності педагогічних процесів в теорію освіти призвело до того, що за кілька років виникло багато аспектів застосування цього терміну і

безліч понять, пов'язаних з ним: «педагогічні технології», «технологія освіти», «технології навчального процесу», «технології навчально-виховного процесу», «технології виховання», «комп'ютерні технології», «технології педагогічної діяльності», «технології професійно-педагогічної діяльності вчителя», «технології навчання», «технології модульного навчання», «дидактичні технології» і т. п. [4,5].

У більшості робіт педагогічна технологія розглядається як система, рідше - як спосіб. Таким чином, під педагогічною технологією, в її загально педагогічному аспекті, слід розуміти процес розробки (обґрунтування) і реалізації такої дидактичної системи навчального предмета, яка забезпечує безумовне досягнення цілей його викладання. З даної дефініції робиться обґрунтовано визначене поняття «технологія навчання на уроках "Фізична культура"». Педагогічна технологія, будучи адаптованою до цієї дисципліни, націлена на радикальну зміну характеру дидактичного мислення і практичних дій педагогів та учнів.

Під технологією навчального процесу з предмету «Фізична культура» розуміється розробка і реалізація дидактичної системи, орієнтованої на досягнення мети і завдань з даної дисципліни. У дефініціях збережені двохаспектні сутності педагогічної технології і спадкоємність. Разом з тим, акцентуючи увагу на цей варіант визначення, ми не претендуємо на вичерпну конкретизацію даного поняття [4].

В якості основних складових змісту циклу технології виділені компоненти - визначення мети, селекції, програмування, стимулювання і мотивації, оперативно-діяльнісний, оціночно-аналітичний

Компонент цілепокладання обумовлює вивчення мети викладання предмета «Фізична культура», яка вказана в директивно-нормативних матеріалах органів виконавчої влади країни в сфері освіти. Змістом такої роботи може бути вивчення мети, умов школи для її досягнення, включаючи фактори, про які вже йшлося, а завершенням - адаптація мети і формулювання конкретизованої цільової орієнтації.

Селективний (відбірковий) компонент передбачає співвідношення конкретизованої мети зі змістом навчальної програми. У процесі цієї роботи вчитель повинен врахувати обов'язковість засвоєння учнями цієї школи, в повному обсязі, змісту з фізичної культури. Тут важливо також орієнтуватися в доборі матеріалу регіонального та місцевого компонентів змісту освіти з урахуванням факторів, які обумовлюють своєрідність навчально-виховного процесу з дисципліни в цій школі. Є ще обставини, які мають враховуватися в реалізації селективного (відбіркового) компонента: стан навчально-матеріальної бази і особливості професійної підготовленості вчителя. Ці обставини мають бути враховані вчителем ще при постановці мети. Таким чином, сутність селективного компонента - відбір і обґрунтування

оптимальних, конкретизованих меті змісту освіти, дидактичних процесів із засобами, формами і методами їх практичної реалізації.

Компонент програмування в роботі вчителя фізичної культури - це обґрунтування послідовності вивчення навчального матеріалу, застосування раціональних форм організації навчально-виховного процесу, обраних засобів і методів його здійснення. Програмування завершується розробкою методичних документів, що встановлюють послідовність реалізації згаданих форм в навчальному році, чверті (триместрі, семестрі) і на заняттях фізичної культури для кожної паралелі навчальних класів.

Стимуляційно-мотиваційний компонент - це створення і реалізація умов, які спонукають учнів до активної пізнавальної діяльності, засвоєння змісту освіти з цього предмета. Разом з тим, даний компонент не завжди входить у зміст циклу технології навчально-виховного процесу. Тому формування інтересу, відносин, установки учнів на засвоєння змісту навчальної дисципліни просто неможливе.

Операційно-діяльнісний компонент - це безпосередньо дидактична взаємодія вчителя і учнів, коли вчитель, оперуючи педагогічно обробленими засобами, надає педагогічні впливи, регулює їх і домагається досягнення мети кожного уроку. У великих макро-, мезо- і мікроциклах і малому мезоциклі цей компонент може бути реалізований в опосередкованій дидактичній взаємодії, що виражається в розробці матеріалів методичного забезпечення навчально-виховного процесу на заняттях.

Оціночно-аналітичний компонент - інваріантна складова технології навчально-виховного процесу наскрізного характеру, яка служить елементом змісту будь-якого циклу. Сутність компонента - контроль за результатами дидактичного взаємодії з учнями - отримання конкретної інформації, що характеризує ситуацію за підсумками функціонування циклу; оцінка отриманої інформації; аналіз оцінних суджень; виділення позитивних і негативних сторін процесу; розробка рекомендацій для початку нового циклу технології навчально-виховного процесу з урахуванням результатів попереднього.

Висновки. Описані компоненти технології викладання предмету ФК в школі, тільки в сукупності і у взаємозв'язку, становлять зміст циклів технології навчально-виховного процесу. Ця структура циклів технології викладання фізичної культури сформувалася в нашій країні і може мати глобальний, тобто прийнятний для викладання предмета в інших державах, характер.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балахнічова Г. В. *Формування професійної майстерності майбутнього фахівця фізичної культури* / Г. В. Балахнічова, Л. В. Заремба. – Луцьк : РВВ "Вежа" ВДУ ім. Лесі Українки, 2004. – 82 с.
2. Буркова Л. *Технології в освіті* / Л. Буркова // *Рідна школа*. – 2002. – № 2. – 124 с.

3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.

4. Нісімчук А. С. Сучасні педагогічні технології / А. С. Нісімчук, О. С. Падалка, О. Т. Шпак. – К. : Вид. центр “Просвіта”, 2000. – 368 с.

5. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів / Б. М. Шиян. – Т. : Богдан, 2004. – 272 с.

Одержано 25. 04. 2016

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УПРАВЛІННЯ ОЛІМПІЙСЬКИМ, ПАРАЛІМПІЙСЬКИМ ТА НЕОЛІМПІЙСЬКИМ РУХОМ У РЕГІОНІ

ОСНОВЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ КОМПЛЕКСНЫХ СОРЕВНОВАНИЙ В НЕОЛИМПИЙСКОМ СПОРТЕ

Краснянский К. В., преподаватель кафедры профессионального, неолимпийского и адаптивного спорта

Кропивницкая Т.А., кандидат наук по физическому воспитанию и спорту, доцент

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины

В статье рассмотрены особенности формирования финансовой политики во время подготовки комплексных соревнований в неолимпийском спорте, проанализированы основные источники получения прибыли.

Ключевые слова: неолимпийский спорт, комплексные соревнования, экономическая программа, статьи доходов.

Вступление. Сегодня спортивные соревнования являются не только средством определения сильнейших спортсменов и команд, но и масштабными развлекательно-коммерческими мероприятиями. Они требуют вложения огромных денежных инвестиций, а также при правильной реализации финансовой политики могут принести значительную прибыль своим организаторам [1].

Особый интерес вызывает анализ особенностей финансового обеспечения комплексных соревнований в неолимпийском спорте как сравнительно молодых и менее популярных, в сравнении с Олимпийскими играми, соревнований. Изучение экономических основ комплексных соревнований в неолимпийском спорте поможет выявить пути повышения эффективности их проведения.

Цель исследований – изучение основ финансового обеспечения соревнований в неолимпийском спорте.

Задачи исследования:

1. Проанализировать особенности формирования экономических программ комплексных соревнований.
2. Выявить статьи доходов международных комплексных соревнований.

Методы исследования. Синтез и анализ (в т.ч. научно-методической литературы и материалов сети Интернет), систематизация, обобщение.

Результаты исследований и их обсуждение. В последнее время спорт и связанные с ним явления становятся все более привлекательной сферой для инвестиционного капитала,

ведется активное строительство современных специализированных спортивных комплексов, на спорт работает целая индустрия по производству спортивных товаров [1]. Кроме этого, огромным толчком для развития спортивной индустрии в стране является проведение масштабных комплексных соревнований, которые являются катализатором привлечения финансовых средств в отрасль спорта. Так, финансирование сферы спорта во время подготовки Олимпийских игр в Пекине (КНР) возросло более чем в 10 раз. Однако вложение больших финансовых средств не всегда влечет за собой финансовый успех проведения соревнования. Например, Олимпийские игры в Афинах в 2004 г. стали финансовым провалом. Их стоимость, значительно превысила планируемые цифры и составила 13 млрд. евро. Эта сумма была серьёзным бременем для страны с населением 11 млн человек. Государственный долг Греции заметно вырос, что впоследствии стало одной из причин экономического кризиса. Анализ работ А. Smith [1] свидетельствует, что финансовый успех спортивного соревнования зависит от грамотно построенной экономической программы этого мероприятия, которая представляет собой комплексную систему целевых ориентиров экономического обеспечения соревнований, эффективных путей и средств достижения указанных ориентиров, включающих научно-исследовательские, производственные, социально-экономические, организационно-хозяйственные, финансовые меры, которые взаимосвязаны с ресурсами, исполнителями и сроками. Необходимость привлечения больших финансовых инвестиций в процесс организации комплексных соревнований с одной стороны, и невысокая популярность подобных мероприятий в неолимпийском спорте с другой, требует создания гибких экономических программ, которые способны удовлетворить интересы организаторов, спонсоров, меценатов, спортивных функционеров и др [5]. Анализ теории и практики показал, что на данный момент не существует единой модели формирования подобных программ в неолимпийском спорте. Так, при определении путей финансирования подготовки Всемирных игр основным фактором выступает политика организационного комитета. Например, выбор спонсоров Всемирных игр 2005 в Дуйсбурге (Германия) осуществлялся исключительно организационным комитетом соревнований и, как следствие, подавляющим большинством спонсоров, этих соревнований, стали местные компании. Существенно изменилась маркетинговая политика и спонсорство на Всемирных играх 2009 г. С целью привлечения к спонсорству компании, по аналогии с Олимпийскими играми была разработана рекламно-спонсорская программа, где были выделены категории спонсоров с четкими критериями требований и возможностей, однако подобная программа во время проведения следующих игр реализована не была [4].

Анализ официальных сайтов руководящих организаций неолимпийского спорта [2,3,4] позволил выявить, что основным источником финансовой поддержки соревнований

выступает спонсорство, что характерно для новых и развивающихся мероприятий, однако как показывает практика проведения Олимпийских игр необходимо осуществлять постоянный поиск новых и совершенствовать уже существующие пути получения прибыли. Кроме этого, одним из основных путей получения прибыли от проведения Олимпийских игр является продажа прав на телетрансляцию. Меньшая популярность комплексных соревнований в неолимпийском спорте (соответственно меньшая зрительская аудитория) вызывает небольшой интерес к ним со стороны телеканалов. Однако, сегодня, все большее значение приобретает возможность трансляции спортивных соревнований в сети Интернет. Активную деятельность, направленную на освещение соревнований в режиме он-лайн введет ассоциация SportAccord. Так, организация всех мультиспортивных соревнований проводимых под патронатом SportAccord сопровождается созданием соответствующих порталов (сайт соревнований, канал YouTube). Кроме этого, проведение соревнований сопровождается использованием передовых технологий, что позволяет следить за прохождением соревнований в режиме он-лайн. Например, за результатами финальных поединков по го и сянци во время проведения Всемирных интеллектуальных игр SportAccord 2012 г. через сеть Интернет следили более 350 000 зрителей [3]. Также высокой популярностью имел официальный сайт Всемирных игр единоборств SportAccord в 2013 г. который посетило более 1 млн. уникальных пользователей [3]. Высокая активность интернет пользователей на официальных сайтах игр SportAccord позволяет использовать эти порталы в коммерческих целях. Например, право размещения своего логотипа на сайте Всемирных игр единоборств имели исключительно компании, которые являются генеральными спонсорами на этих мероприятиях. Национальные бизнес партнеры могли получить такое право лишь за дополнительные финансовые взносы в фонд соревнований. Таким образом, рассмотрение Интернета как перспективного источника финансирования позволяют предположить, что в ближайшем будущем он превратится в важную составляющую финансовых поступлений комплексных соревнований в неолимпийском спорте.

Проведение комплексных соревнований требует наличия большого количества спортивных объектов, которые должны быть оснащены современным спортивным оборудованием, которые выдвигаются видами спорта в программе соревнований, что влечет за собой необходимость огромных денежных инвестиций в развитие инфраструктуры. Например, большая часть (90 %) финансовых средств выделенных на проведение Олимпийских игр в Пекине в 2008 г. была потрачена на развитие и реконструкцию олимпийской столицы. Как правило, большинство расходов связанных с развитием инфраструктуры берет на себя страна, проводящая соревнования.

Невысокая популярность подобных соревнований в неолимпийском спорте и как следствие невозможность требовать от государства вложения в них огромных денежных инвестиций, требует от руководства неолимпийского спорта создание гибких и льготных условий для городов-организаторов. Например, соревнования Всемирных игр единоборств SportAccord 2010 г. и Всемирных интеллектуальных игр SportAccord 2011-2014 гг. были проведены на объектах XXIX Олимпиады. Также в правилах Всемирных игр отсутствуют жесткие требования к городам-организаторам, однако как показывает практика, при подготовке этих соревнований, часто строятся или реконструируются уже существующие спортивные сооружения [5].

Таким образом, государственная поддержка проведения комплексных соревнований в неолимпийском спорте осуществляется путем прямого участия в строительстве или реконструкции стадионов, бассейнов, спортивных комплексов. Кроме этого, в создании и укреплении материальной базы также принимают участие муниципалитеты и местные власти - они возводят за счет своих бюджетов новые спортплощадки и гимнастические залы, несут расходы по ремонту и содержанию уже существующих объектов спортивного назначения.

Однако финансирование спортивных сооружений не ограничивается бюджетными средствами. Их непрямоe обеспечение проводят Международные спортивные федерации (МСФ), так как именно эти организации обеспечивают проведение соревнований по соответствующим видам спорта. Так, в правилах Всемирных интеллектуальных игр SportAccord право обеспечения соревнований на этих играх закрепляется за соответствующими федерациями. Соответственно с этими положениями финансовые затраты на доставку соответствующего оборудования, к местам проведения соревнований, его обслуживание, судейство ложатся на МСФ [3].

Таким образом, основными источниками финансирования международных комплексных соревнований являются: государственные дотации, продажа прав на теле-трансляции, реклама в сети Интернет, а также непрямоe финансовое обеспечение со стороны МСФ. Необходимо отметить, что существует множество дополнительных источников прибыли от проведения комплексных соревнований таких как: продажа сувенирной продукции, лицензионная деятельность и т. д. Также к источникам финансирования состязаний в неолимпийском спорте можно отнести продажу билетов на соревнования, однако эта возможность получения финансовых инвестиций может быть не всегда реализована. Например, организационный комитет Всемирных игр в Кали (Колумбия) обеспечил возможность просмотра соревнований для всех желающих.

Выводы. Сегодня соревнования выступают большими коммерческими проектами, успех которых зависит от грамотно построенных экономических программ этих мероприятий. Анализ особенностей финансового обеспечения комплексных соревнований в неолимпийском спорте показал, что сегодня отсутствует единый механизм формирования экономической политики их проведения, что объясняется невысокой популярностью этих мероприятий.

В отличие от олимпийского спорта, где основным источником прибыли является продажа прав на телетрансляцию, неолимпийский спорт характеризуется получением основных инвестиций за счет спонсорства, что характерно для развивающихся соревнований. Кроме этого, огромное значение для проведения комплексных соревнований играет финансовая поддержка государства и местных органов власти.

Перспективы дальнейших исследований. Изучение особенностей экономического обеспечения комплексных соревнований по неолимпийским видам спорта в различных странах. Определение основных статей растрат при проведении соревнований и факторов, влияющих на экономическую успешность спортивного соревнования, что поможет разработать рекомендации, направленные на создание эффективной экономической программы комплексных соревнований в неолимпийском спорте.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. *Smith. A. Introduction to Sport Marketing: A Practical Approach / A. Smith. – Butterworth-Heinemann, 2008.*
2. *Официальный сайт Всемирных игр единоборств SportAccord // [Электронный ресурс] режим доступа: <http://www.worldcombatgames.com>*
3. *Официальный сайт Международной ассоциации интеллектуального спорта [Электронный ресурс] режим доступа <http://www.imsaworld.com>*
4. *Официальный сайт SportAccord [Электронный ресурс] режим доступа :<http://www.sportaccord.com>*
5. *Долбишева Н. Г. Историчні аспекти та хронологія Всесвітніх ігор у Міжнародному спортивному русі : монографія / Н. Г. Долбишева. – Д. : Вид-во Маковецький, 2012. – 258 с.*

Одержано 30. 04. 2016

У статті розглянуто особливості формування фінансової політики під час підготовки комплексних змагань в неолімпійських спорті, проаналізовано основні джерела отримання прибутку.

РАЗВИТИЕ ПЛЯЖНОГО ФУТБОЛА В БРАЗИЛИИ

Кропивницькая Т.А., кандидат наук по физическому воспитанию и спорту, доцент
Девятаева О.В., старший преподаватель кафедры профессионального, неолимпийского и адаптивного спорта

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины

В статье изучено соотношение сил на международной спортивной арене и установлено, что сборные команды Бразилии занимают лидирующие позиции в пляжном футболе. Проанализированы условия, обеспечивающие эффективное функционирование данного вида спорта в стране и выделены особенности его развития.

Ключевые слова: пляжный футбол, развитие, Бразилия.

Введение. В конце 90-х г. XX ст. в мире отмечается интенсивное развитие пляжных спортивных игр, в том числе и пляжного футбола [1]. Сегодня о высокой популярности данного вида спорта свидетельствует проведение большого количества соревнований на международном уровне, включение его в программу Европейских игр, региональных пляжных игр, а в 2016 г. – в показательную часть программы Игр Олимпиад [2, 5]. Лидирующие позиции на международной арене по пляжному футболу принадлежат Бразилии. Ее сборные команды выигрывали 13 чемпионатов мира из 17 проведенных, побеждали на всех Южноамериканских пляжных играх и других крупных региональных соревнованиях [3]. Это свидетельствует о том, что в Бразилии сформирована эффективная система развития данного вида спорта, которая может служить ориентиром для других стран.

Цель исследований – изучение опыта развития пляжного футбола в Бразилии, что позволит определить мировые стандарты функционирования данного вида спорта.

Задачи исследований:

1. Изучить соотношение сил на международной спортивной арене и определить страны, занимающие лидирующие позиции по пляжному футболу.
2. Проанализировать условия, обеспечивающие эффективное развитие данного вида спорта в стране-лидере.
3. Выделить особенности развития пляжного футбола в стране – лидере данного вида спорта.

Методы исследований: анализ литературных источников, документальных материалов официальных сайтов организаций (Конфедерации футбола Бразилии, Конфедерации пляжного футбола Бразилии) и информации сети Интернет; синтез и обобщение.

Результаты исследований и их обсуждение. Сегодня главными международными соревнованиями по пляжному футболу являются чемпионаты мира. Они начали проводиться с 1995 г., и с 2005 г. считаются официальными, т.к. были организованы под патронатом FIFA. Сборные команды Бразилии по пляжному футболу являются многократными чемпионами и призерами данных соревнований (табл. 1) [3, 4, 5].

Таблица 1

Результаты выступлений сборных команд Бразилии на чемпионатах мира по пляжному футболу

Чемпионат мира	Призовое место		
	I	II	III
2005, Бразилия	Франция	Португалия	Бразилия
2006, Бразилия	Бразилия	Уругвай	Франция-
2007, Бразилия	Бразилия	Мексика	Уругвай
2008, Франция	Бразилия	Италия	Португалия
2009, ОАЭ	Бразилия	Швейцария	Португалия
2011, Италия	Россия	Бразилия	Португалия
2013, Таити	Россия	Испания	Бразилия

С целью изучения особенностей развития пляжного футбола в стране-лидере – Бразилии, нами были проанализированы климатогеографические условия страны, ее экономическое состояние, подходы к развитию спорта и др. составляющие оказывающие влияние на функционирование данного вида спорта в стране.

По данным Конфедерации футбола Бразилии (Confederacao Brasileira de Futebol, CBF) футбол, со множеством своих разновидностей, таких как пляжный футбол, мини-футбол, фут-зал и др., является самым популярным национальным видом спорта в стране. 74 % населения Бразилии практикуют занятия различными видами футбола, в том числе и пляжным на всех уровнях, от профессионального до массового [3].

В Бразилии пляжный футбол появился вначале 90-х гг. [5]. В 1994 г. бразильская телекоммуникационная кампания «Globo Tv» во главе с Роберто Маринью и совместно с кампанией по спортивному маркетингу «Koch Tavares» провели первый международный чемпионат по пляжному футболу под названием «Мундиалито» на пляжах Копкабаны. В то время новый вид спорта имел исключительно развлекательный характер и применялся как способ привлечения населения к активному отдыху [3, 5].

Благодаря успешному проведению первых соревнований стремительно возрос интерес к данному виду спорта зрителей. Впоследствии удалось успешно продать права на телетрансляцию соревнований.

В пляжном футболе изначально акцент был сделан на шоу, и сегодня это играет ключевую роль в развитии вида спорта. Во-первых, игровая среда – пляжи, которые

предполагают сочетание активного отдыха, здорового образа жизни с солнцем, морем и красивым пейзажем. Во-вторых, правила игры, размеры поля и песочная поверхность обеспечивают активные и захватывающие для зрителей действия спортсменов. За одну игру может быть забито более 10 голов, что подтверждает динамичность и зрелищность вида спорта. В-третьих, время игры делится на 3 периода по 12 минут с интервалами для отдыха. Данный формат облегчает действия телевизионным программам, которые могут показать мероприятие за один час: с церемонией открытия, закрытия соревнований и двумя коммерческими перерывами, во время которых можно эффективно использовать и продавать рекламу [5].

Сегодня пляжный футбол в Бразилии достиг высокого уровня функционирования и развивается не только как активное проведение досуга, но и как профессиональный вид спорта.

В отличие от пляжных волейбола и гандбола, высшие управляющие органы которых входят в структуры классических вариантов игры, по пляжному футболу в 1998 г. в стране была создана отдельная управляющая организация – Конфедерация пляжного футбола Бразилии (Confederação Brasileira de Beach Soccer, CBBS) [3]. Она является членом Южноамериканской конфедерации футбола (Confederacion sudamericana de futbol, CONMEBOL), Международной федерации футбола (Fédération Internationale de Football Association, FIFA) и Всемирной ассоциации пляжного футбола (Beach Soccer Worldwide, BSWW). В основные направления деятельности CBBS входит развитие вида спорта, организация национальных соревнований по пляжному футболу, а также проведение ежегодного чемпионата среди бразильских штатов.

По данным CBBS в Бразилии насчитывается более 300 команд и 15 тыс. профессиональных спортсменов, которые занимаются пляжным футболом на уровне спорта высших достижений, а их подготовку обеспечивают свыше 500 высококвалифицированных тренеров [3].

В международном рейтинге национальных федераций по пляжному футболу CBBS занимает первое место, так как спортсмены ее сборных команд побеждали в большинстве чемпионатов мира.

Сегодня, в состав CBBS входит 22 региональные федерации по пляжному футболу, благодаря чему функционирование данного вида спорта происходит эффективно во всех регионах страны. В задачи каждого регионального органа управления, входит организация и проведение отборочных турниров, а также развитие, пропаганда и популяризация пляжного футбола в конкретном регионе Бразилии.

Спортсмены национальных сборных команд Бразилии по пляжному футболу на международном уровне участвуют в следующих крупнейших соревнованиях: отборочном турнире к чемпионату мира и, как правило, в самом чемпионате; Мундиалито; клубном Мундиалито; профессиональном турнире Pro Beach Soccer Tour; Межконтинентальном кубке, Южноамериканских пляжных играх [3].

В Бразилии проводится большое количество соревнований по пляжному футболу на национальном уровне:

- чемпионат Бразилии;
- молодежный турнир среди спортсменов до 23 лет;
- клубный чемпионат;
- чемпионат северной части Бразилии;
- клубный чемпионат северной части Бразилии;
- кубок чемпионов.

Структура управления в CBBS представлена следующими органами, взаимодействующими между собой (рис. 1) [3].

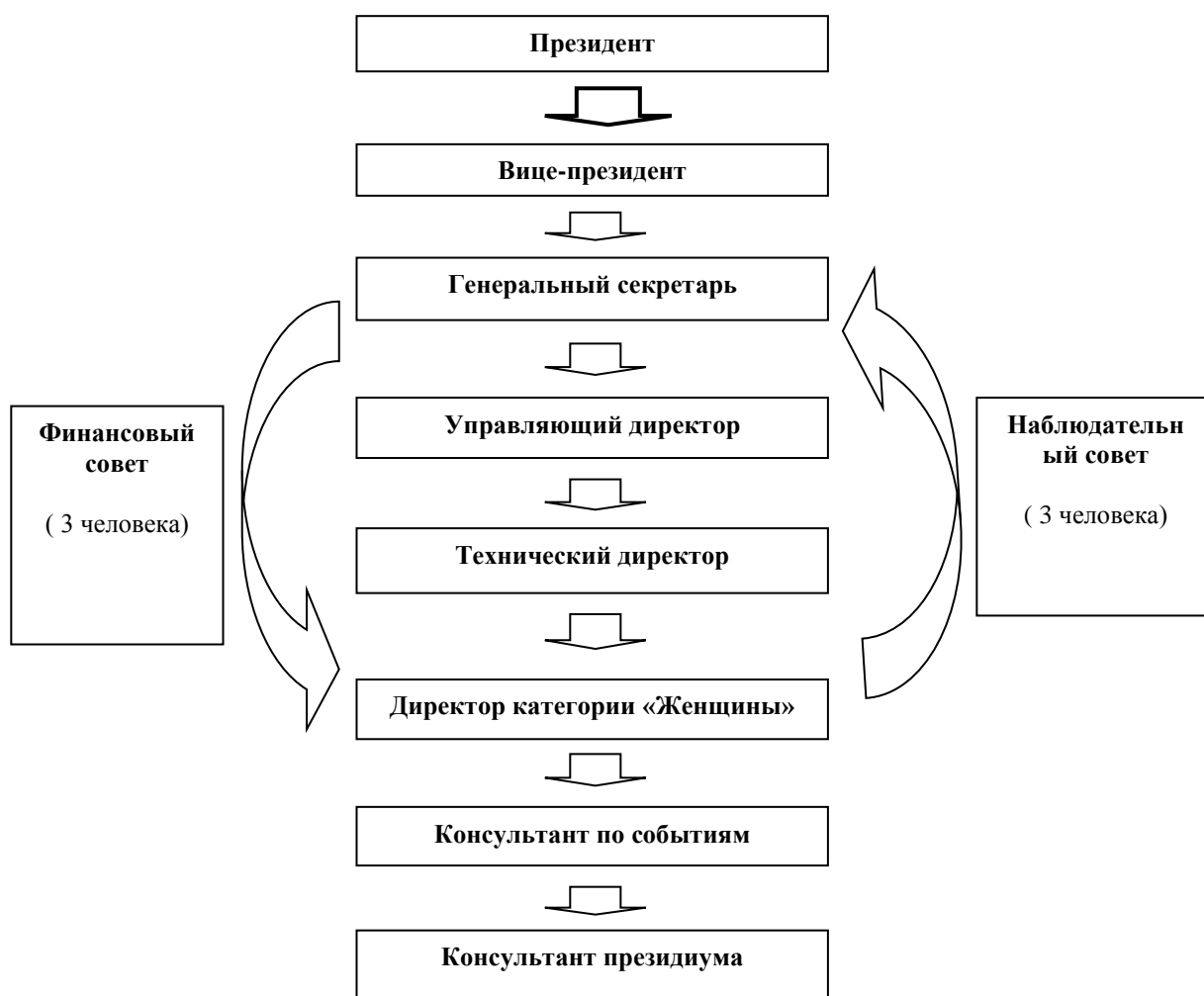

Рис. 1. Организационно-управленческая структура CBBS

Бразилія має вигідне кліматогеографічне положення, велике кількість природних пляжів, теплий клімат, що дозволяє спортсменам займатися круглий рік, і не вимагає від країни будівництва закритих спортивних комплексів для круглодобових тренувальних занять пляжним футболом. Крім того, значительні економічні (ВВП – 3,107 трлн. дол.) і людські ресурси (населення – 200,4 млн. осіб) держави, створюють ефективні передумови для розвитку пляжних ігрових видів спорту, в тому числі і пляжного футболу.

Слід також відзначити, що FIFA в 2015 р. за програмою «Фонд спадщини» вкладає в розвиток пляжного футболу Бразилії 100 млн. дол. [4]. За словами генерального секретаря Жерома Вальке гроші планується направити на розвиток чоловічого і жіночого футболу, в тому числі і пляжного, популяризацію даного виду спорту серед дітей, облаштування і реконструкцію футбольних полів в регіонах, не задіяних в організації Чемпіонату світу 2014 р., який був проведений в Бразилії. «Фонд спадщини» – це ініціатива FIFA, метою якої є підтримка організаторів чемпіонатів світу, які повинні отримати не тільки сиюминутну вигоду від проведення турнірів, але і розвиватися в подальшому. Таким чином, в 15 містах Бразилії, не приймаючих чемпіонат світу 2014 р., буде розвиватися футбольна інфраструктура, а кошти FIFA розподілять по 27 бразильським штатам [5].

Висновки:

Проведені дослідження дозволили встановити особливості розвитку пляжного футболу в країні – лідері даного виду спорту. До них можна віднести: високу популярність пляжного футболу серед населення Бразилії; розвиток даного виду спорту на комерційній основі; проведення великої кількості національних змагань, а також участь збірних команд Бразилії в найбільш великих міжнародних турнірах; сприятливі кліматогеографічні умови країни; наявність великої кількості природних пляжів і можливість спортсменам займатися на них круглий рік; ефективне функціонування керівної організації і її підрозділів в 22 штатах Бразилії, що дозволяє розвивати пляжний футбол по всій території країни.

Особливості розвитку пляжного футболу в Бразилії можна використовувати і іншими державами, які хочуть ефективно розвивати даний вид спорту і демонструвати високі спортивні результати на міжнародному рівні, в тому числі і Україні, що і є перспективами подальших досліджень.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Киласов А.В. *Етнокультурне різноманіття – нова парадигма у розвитку спорту* / А.В. Киласов, С.Н. Гавро // *мат. V Міжнар. конгр. «Людина, спорт, здоров'я» 21-23 квітня 2011 р.* – СПб: Вид-во «Олімп. Санкт-Петербург». – 2011. – С. 161–163.

2. Костюкевич В.М. *Теорія і методика спортивної підготовки (на прикладі командних ігрових видів спорту). Навчальний посібник* / В.М. Костюкевич – Вінниця: Планер, 2014. – 616 с.

3. *Confederação Brasileira de Beach Soccer* [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.cbbsbrasil.com.br/site/index.php>

4. *FIFA development program* [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.fifa.com/development/index.html>

5. *Popularization football in Brazil* [Електронний ресурс] // Режим доступу: [http://www.cbf.com.br/cbf-tv/a-cbf.History of development of beach football // Beach Soccer Worldwide. – \[Electronic resource\] / access mode: http://www.beachsoccer.com/sport/history](http://www.cbf.com.br/cbf-tv/a-cbf.History of development of beach football // Beach Soccer Worldwide. – [Electronic resource] / access mode: http://www.beachsoccer.com/sport/history)

Одержано 29. 04. 2016

У статті вивчено співвідношення сил на міжнародній спортивній арені і встановлено, що збірні команди Бразилії займають лідируючі позиції в пляжному футболі. Проаналізовано умови, що забезпечують ефективне функціонування даного виду спорту в країні і виділені особливості його розвитку.

ОСОБЕННОСТИ АНАЛИЗА СОРЕВНОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В СПОРТИВНОЙ БОРЬБЕ

Латышев Н.В., канд. наук по физ. воспитанию и спорта

Донецкий национальный университет (г. Винница)

Определены и систематизированы наиболее важные понятия, направления и подходы при анализе соревновательной деятельности в современной спортивной борьбе.

Ключевые слова: спортивная борьба, анализ, соревновательная деятельность.

Введение. Сегодня правильное и своевременное решение задач подготовки борцов в олимпийском спорте требует глубокого и всестороннего анализа соревновательной деятельности с целью выявления ее новых особенностей и требований [1, 2, 5]. Такой анализ, безусловно, открывает действенные резервы повышения успешности подготовки и результативности соревнований. Но отсутствие единой системы анализа соревновательной деятельности, позволяющей объединять уже известные положения и закономерности и вновь появляющиеся тенденции ее развития, существенно снижает возможности дальнейших исследований и эффективность тренерской деятельности. Поэтому поиск новых подходов к анализу соревновательной деятельности и их систематизация с целью уточнения методики подготовки в вольной борьбе на основе актуальных требований соревновательной деятельности является важной задачей спорта высших достижений [3, 4].

Цель – выделить сложившиеся основные направления и виды анализа соревновательной деятельности в современной спортивной борьбе.

Результаты исследования. Обобщая результаты ранее выполненных работ и данные последних исследований соревновательной деятельности борцов вольного стиля, нами сформулированы основные направления (подходы, виды) анализа соревновательной деятельности. Ниже представлены наиболее важные и часто используемые направления таких исследований. Также сформулированы цели для каждого из них.

1. Популярность и особенности спортивной борьбы как вида спорта (в мире и на континенте). Цель – выявить тенденции развития, географические, этнические и исторические особенности; определить пути повышения популярности, зрелищности и коммерциализации спортивной борьбы.

2. Сравнительная оценка популярности борьбы в различных странах, тенденций развития, динамика достижений на мировой спортивной арене. Целью данного анализа является коррекция и разработка различного рода национальных программ по развитию и популяризации спортивной борьбы на уровне государства или в отдельных областях и регионах на уровне федераций и в целом.

3. Анализ достижений конкретных спортсменов различных стран за определенный период времени (или за всю спортивную карьеру в целом). Цель: коррекция планирования, организации и программ многолетней подготовки спортсменов.

4. Анализ конкретных соревнований является наиболее распространенным направлением исследований соревновательной деятельности. Он имеет многоцелевой характер: определение конкретных показателей соревновательной деятельности борцов, которые могут быть использованы для определения модельных характеристик и непосредственно для коррекции систем подготовки спортсменов; сравнение данных, полученных для разных групп борцов на одном соревновании или при сравнении данных на различных соревнованиях и пр.

5. Комплексный анализ предполагает использование нескольких подходов к анализу соревновательной деятельности одновременно для достижения конкретной цели. Чаще всего он используется для проверки гипотез, достижения частных целей или углубленного изучения отдельных аспектов соревновательной деятельности борцов.

Границы между направлениями и видами анализа являются условными: при проведении одного вида анализа могут быть задействованы и другие в зависимости от цели исследования.

Выводы. В связи с частыми изменениями правил соревнований в спортивной борьбе анализ соревновательной деятельности позволяет своевременно корректировать содержание

и методику тренувальної діяльності, що є актуальною задачею підготовки спортсменів в олімпійському спорті. На основі проведених досліджень виділені основні напрями і види аналізу змагальної діяльності в спортивній боротьбі.

Перспективи розвитку роботи. Буде продовжено аналіз змагальної діяльності в спортивній боротьбі з метою подальшого уточнення змісту основних понять і побудови єдиної цілісної системи аналізу змагальної діяльності.

СПИСОК ІСПОЛЬЗОВАНИХ ІСТОЧНИКІВ

1. Бойко В. Ф. Змагальна діяльність висококваліфікованих борців вільного стилю на сучасному етапі / В.Ф. Бойко, І.І. Малінський, В.А. Андрійцев, В.В. Яременко // *Фізичне виховання студентів*. – 2014. – № 4. – С. 13–19.

2. Платонов В. Н. Періодизація спортивної тренувальної роботи. Загальна теорія і її практичне застосування. – К.: Олімпійська література, 2013. – 624 с.

3. Тараканов Б.І. Системно-історичний аналіз і тенденції розвитку вільної боротьби в програмах олімпійських ігор / Б.І. Тараканов, Р.Н. Апоїко // *Наукові записки університету імені П.Ф. Лесгафта*. – 2013. – № 4 (98). – С. 160–165.

4. Загальні закономірності ведення змагального поєдинку і загальні вимоги до техніко-тактичної підготовленості борців високої кваліфікації / Г. В. Коробейников, С. В. Латышев, Н. В. Латышев, А. Ю. Горашенко, Л. Г. Коробейникова // *Фізичне виховання студентів*. – 2016. – № 1. – С. 37–42, doi:10.15561/20755279.2016.0105

5. López-González, D. Technical-Tactical Performance in Greco-Roman Wrestling: Analysis of 2013 Senior World Championships through Multivariate Analysis / D. López-González // *International Journal of Wrestling Science*. – 2014. – №1. – р. 95-130, DOI:10.1080/21615667.2014.10879004

Одержано 28. 04. 2016

Визначено та систематизовано найбільш важливі поняття, напрями і підходи при аналізі змагальної діяльності в сучасній спортивній боротьбі.

АНАЛІЗ ТАКТИЧНИХ СИСТЕМ ПОБУДОВИ ГРИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ СТАНОВЛЕННЯ ФУТБОЛУ

Сергієв Т.В., студент 3 курсу кафедри футболу

Науковий керівник – Дев'ятова О.В., ст. викладач кафедри професійного, неолімпійського та адаптивного спорту

Національний університет фізичного виховання і спорту України

В роботі висвітлюється аналіз тактичних систем побудови футболу, що використовувалися національними збірними командами під час проведення чемпіонатів Європи 2008 та 2012 рр. Були виділені тактичні системи країн, що зайняли лідируючі позиції на даних змаганнях.

Ключові слова: футбол, тактичні схеми, чемпіонати Європи.

Вступ. Актуальність тематики тактичних схем на сучасному етапі розвитку футболу визначається тим, що рівень техніко-тактичної підготовленості більшості професійних клубів, національних збірних є вирішальним фактором результативності та вдалого виступу команд. Процес підготовки футболістів високої кваліфікації набуває все більш складний комплексний характер. З врахуванням значних досягнень у системі фізичної підготовки футболістів, зниження розбіжностей між технічною підготовкою гравців, на одне з найперших місць виходить загальнокомандна гра, тактична підготовка гравців [1, 3].

В першу чергу, це стосується побудови гри в середині футбольного поля. Провідні збірні та клубні команди світу на сьогоднішній день використовують тактичні схеми побудови гри з двома і більше центральними півзахисниками. При такій організації підвищується не тільки надійність гри в обороні, але і мобільність всієї команди, а також значно зростає ефективність атакуючих дій [2].

Футбольні схеми або ж, як їх ще називають – тактичні побудови – це розстановка гравців і їх можливі переміщення під час гри. Розстановку задає головний тренер, виходячи з великої кількості факторів. Якщо звернути увагу на стартову позицію одного певного гравця, то можна сказати яку функцію в грі він буде виконувати [2, 3].

Виходячи з того, що футбол – гра командна, щоб упорядкувати гру потрібно використовувати тактичні схеми, які найбільш повно відповідають грі тієї чи іншої команди. Таким чином стає очевидним факт, що тактична підготовка футболістів повинна будуватися з урахуванням змін і вимог, що висуваються особливостями реалізації тактичних схем в сучасному футболі. Жорстка спортивна конкуренція також висуває нові, вищі вимоги до тактичної підготовки спортсменів, тренерів, наукових співробітників і менеджерів. Ці вимоги сприяють підвищенню ефективності навчально-тренувального процесу та змагальної діяльності футболістів [1].

Отже, питання дослідження тактичних схем в сучасному футболі є надзвичайно важливим в практичній діяльності тренера та в обґрунтуванні тренувально-підготовчого процесу футболістів. Все це визначає актуальність та важливість даної тематики, дозволяє визначити мету та завдання даної роботи.

Мета дослідження – проаналізувати застосування тактичних схем на сучасному етапі розвитку футболу.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати існуючі тактичні схеми, які використовувались національними збірними командами з футболу.
2. Визначити тактичні схеми, які були використані країнами-лідерами чемпіонатів Європи 2008 і 2012 рр.

Результати дослідження та їх обговорення. З метою оцінки тенденцій тактичних змін, які відбуваються в сучасному футболі, проаналізуємо використання схем національних збірних команд з футболу на чемпіонатах Європи 2008 та 2012 рр. (табл. 1).

Таблиця 1

Тактичні схеми національних збірних команд з футболу на чемпіонатах Європи

2008 р.		2012 р.	
Країна	Тактична схема	Країна	Тактична схема
Австрія	1-4-3-3	Англія	1-4-4-2 або 1-4-4-1-1
Греція	1-4-3-3 глибокий захист при тактичній схемі 1-4-5-1	Греція	1-4-3-3 або 1-4-2-3-1 або глибокий захист при тактичній схемі 1-4-5-1
Іспанія	1-4-2-3-1	Данія	1-4-2-3-1
Італія	1-4-4-2 (з ромбом в центрі поля)	Ірландія	1-4-4-2
Нідерланди	1-4-2-3-1	Іспанія	1-4-3-3-0
Німеччина	1-4-2-3-1	Італія	1-4-4-2 (з ромбом в центрі поля) та 1-3-5-2
Польща	1-4-3-3	Нідерланди	1-4-2-3-1 (з адаптацією до 1-4-1-3-2)
Португалія	1-4-3-3	Німеччина	1-4-2-3-1
Росія	1-4-3-3	Польща	1-4-2-3-1 або 1-4-3-3
Румунія	1-4-3-3	Португалія	1-4-3-3
Туреччина	1-4-3-3	Росія	1-4-3-3
Франція	1-4-3-3	Україна	1-4-1-3-2
Хорватія	1-4-2-3-1	Франція	1-4-3-3 або 1-4-2-3-1
Чехія	1-4-2-3-1	Хорватія	1-4-2-3-1
Швейцарія	1-4-4-2	Чехія	1-4-1-4-1 або 1-4-2-3-1
Швеція	1-4-4-1-1	Швеція	1-4-4-1-1

Більшість збірних під час виступу на Євро 2012 поєднували декілька тактичних схем, таке становище потребує від гравців чіткого розуміння тих змін та необхідності їх застосування під час матчу. На відміну від Євро 2008, на Євро 2012, дванадцять команд віддали перевагу грі за тактичною схемою 1-4-3-3 або її більш новому варіанту 1-4-2-3-1 (Чехія, Данія, Голландія, Німеччина, Польща, Іспанія та Україна). Чемпіони часто воліли використовувати тактичну схему 1-4-6-0 без чітко визначеного форварда. Хорватія, Франція, Греція, Португалія і Росія сформували квінтет, який віддавав перевагу тактичній схемі 1-4-3-3. Тільки чотири збірні грали по тактичній схемі 1-4-4-2: Англія, Ірландія, Швеція та Італія, причому остання зіграла два перші матчі по тактичній схемі 1-3-5-2. Тенденція до цього типу «тіньового форварда», не діючого попереду, була розширена на Євро 2012, де дев'ять команд обрали цей вид атакуючих відносин, що було б надзвичайно рідкісним пару десятиліть тому.

Аналізуючи тактичні схеми команд протягом Євро-2012, особливу увагу слід звернути на тактичну схему, яку застосувала збірна Іспанії, та яка викликала значну увагу з боку фахівців. Увага підсилюється й тим, що збірна Іспанія стала переможцем 3-х останніх великих футбольних турнірів, в тому числі на Чемпіонаті світу 2010 р., що до даного часу не

вдавалося жодній збірній. Тактична схема, яка використовувалася Іспанією на Євро-2008, 1-4-2-3-1, трансформувалася в тактичну схему Дель Боске - 4-6-0 з так званим “falsenine” (прихованого нападника), якого грав Сеск Фабрегас. Більшість футбольних експертів заявили, що у подібної тактики немає майбутнього. Недоліки даної тактичної схеми продемонструвала збірна Італії, яка в, стартовому поєдинку показала, що у даної тактичної побудови є недоліки (результат 1:1). Більше того, перед заключним груповим матчем іспанці зовсім могли не потрапити в плей-офф.

В подальшому розвитку турніру збірна Іспанії набрала найбільшу кількість очок на турнірі (якщо виходити зі зведеної таблиці), найменше пропустила і найбільше забила м'ячів. Разом з тим, визнаючи загальну перевагу іспанської команди на Євро 2008-2012, фахівці визначають, що тактична схема команди багато в чому побудована на підставі врахування особливостей загального рівня технічної підготовки гравців. В грі збірної Іспанії всі схеми - це умовність, але певна система і закономірність гри існує. Всі гравці в міру можливості обороняються і атакують, використовуючи постійний пресинг у разі втрати м'яча. Фактично, запропонована тактика Іспанії являє собою нову модифікацію тактики «тотального футболу».

Оцінюючи можливості застосування даної тактики в грі інших команд, фахівці виходять з того, що така адаптація потребує значного технічного рівня гравців, їх взаємодії та взаєморозуміння на полі. Незважаючи на відсутність вираженого нападника, збірна Іспанії налічує 5-6 гравців, які мають можливості загрожувати воротам суперника, а висока точність та взаєморозуміння під час комбінацій, які розігруються на невеликих ділянках поля потребують використання гравців самого високого рівня. Тим самим, гра футбольної збірної Іспанії, незважаючи на високий рівень та досягнення, не може служити прикладом для адаптації в будь-якому клубі чи збірній.

Тактичні зміни, які запропонувала збірна Іспанії, стала не єдиною на Євро-2012. Наприклад, тенденцією стала гра без яскраво виражених крайніх півзахисників, функції яких виконували флангові захисники і нападники. За такою схемою грала російська збірна, Португалія, Німеччина і багато інших команд. Статистичні показники команд, з урахуванням тактичних схем на Євро 2008, 2012 рр. наведено в таблицях 2-3.

Таблиця 2

Тактичні схеми національних збірних на чемпіонаті Європи 2008 р.

Тактична схема	Контроль м'яча	Подолано командою відстань за гру (м)	Кількість передач м'яча	Точність
1-4-3-3	52%	112394	497	65%
1-4-2-3-1	49%	113714	531	68%
1-4-4-2	49%	112141	510	67%
1-3-5-2	51%	116813	548	69%

На Євро 2008 р. команди, які використовували тактичні схеми 1-4-3-3 та 1-3-5-2 мали найкращі показники за рівнем володіння м'ячем, при цьому, схема 1-3-5-2 потребувала від гравців команд більш високого рівня фізичної підготовки, що виявилось у найбільшому показнику щодо середньої відстані, подоланої гравцями команди. Так само, використання даної схеми потребувала від гравців команди більш високої кількості передач під час матчу. З восьми чвертьфіналістів, майже всі (за винятком Італії), використовували варіації тактичної схеми 4-2-3-1. Ще одним трендом стала універсалізація центрфорвардів. Якщо раніше єдиний нападник був зобов'язаний виділятися насамперед антропометрією і добре грати головою, у дотик, на випередження, то тепер до списку необхідних якостей додалися ще і здатність зробити передачу, пройти по флангу, комбінувати з партнерами в середині поля.

Таблиця 3

Тактичні схеми національних збірних на чемпіонаті Європи 2012 р.

Тактична схема	Контроль м'яча	Подолано командою відстань за гру (м)	Кількість передач м'яча	Точність
1-4-3-3	46%	112394	497	65%
1-4-2-3-1	52%	113714	531	68%
1-4-4-2	45%	112141	510	67%
1-4-6-0	59%	109393	779	80%
1-3-5-2 (Італія, перші два матчі)	47%	116813	548	69%

Показники Євро 2012 р. характеризують, що (за винятком Іспанії), найбільшу перевагу з володіння м'ячем отримали команди, які використовували тактичні схеми 1-4-2-3-1, а також Італія за схемою 1-3-5-2. Результати команд, які характеризують вихід з групового турніру та призові місця, наведено в таблиці. Для заповнення таблиці використовувалися лише ті збірні, які приймали участь на протязі обох чемпіонатів 2008 та 2012 рр. Дані чемпіонатів свідчать, що серед команд, які на протязі обох чемпіонатів показали високі результати, слід відзначити команди Іспанії, Італії, Німеччини, Португалії. При цьому, даними командами використовувалися різні тактичні схеми. Незмінною залишилася тактична схема Німеччини - 1-4-2-3-1, Італії - 1-4-4-2 (з ромбом в центрі поля), Португалії - 1-4-3-3.

Важливо відзначити, що всі тактичні схеми команд (за винятком Іспанії), залишалися незмінними на обох чемпіонатах. При цьому, Італія використовувала декілька тактичних схем на протязі чемпіонату.

Важливо відзначити, що ті учасники Євро-2012, які зробили ставку на гру з крайніми півзахисниками, так і не змогли вийти з групи (Ірландія, Польща та Україна). На Євро 2012 р. 25 % забитих м'ячів з відкритої гри стали результатами швидкої атаки. Це висунуло на

перший план ефективність захисних блоків і ефективність вивертів для протидії швидким атакам, таких як безпосередній тиск на гравця з м'ячем, використання «тактичних фолів», щоб зруйнувати швидкі атаки, або постійна присутність чотирьох, п'яти або шести гравців позаду м'яча в якості запобіжного обережності, коли команда атакує.

Висновки

Проведене дослідження свідчить, що більшість збірних під час виступу на Євро 2012 р. поєднували декілька тактичних схем. На відміну від Євро 2008 р., на Євро 2012 р., дванадцять команд віддали перевагу грати за тактичною схемою 1-4-3-3 або її більш молодому варіанту 1-4-2-3-1 (Чехія, Данія, Голландія, Німеччина, Польща, Іспанія та Україна). Чемпіони часто використовували тактичну схему 1-4-6-0 без визнаного форварда. Хорватія, Франція, Греція, Португалія і Росія сформували квінтет, який віддавав перевагу тактичній схемі 1-4-3-3. Тільки чотири збірні грали по тактичній схемі 1-4-4-2: Англія, Ірландія, Швеція та Італія - причому остання зіграла два перші матчі по тактичній схемі 1-3-5-2. Тенденція до цього типу була розширена на Євро 2012 р., де дев'ять команд обрали цей вид атакуючого відносини. Аналізуючи тактичні схеми команд протягом Євро-2012, особливу увагу слід звернути на тактичну схему, яку застосувала збірна Іспанії, та яка викликала значну увагу з боку фахівців. Така увага підсилюється й тим, що збірна Іспанія стала переможцем протягом 3-х останніх великих футбольних турнірів, в тому числі на Чемпіонаті світу 2010 р. В грі збірної Іспанії всі схеми - це умовність, але певна система і закономірність гри існує. Фактично, запропонована тактика Іспанії являє собою нову модифікацію тактики «тотального футболу».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зеленцов А. М. Тактика и стратегия в футболе / А. М. Зеленцов, В. В. Лобановский, В. Г. Ткачук, А. И. Кондратьев. – К. : Здоровье, 1989. – 192 с.
2. Лисенчук Г. А. Тактика футбола / Г. А. Лисенчук, В. Г. Лоос, В. Г. Догадайлов. – Киев, 1991. – 88 с.
3. Соломонко В. В. Футбол / В. В. Соломонко, Г. А. Лисенчук, О. В. Соломонко. – К: Олімпійська література, 1997. – 287 с.
4. Офіційний сайт Євро-2008 [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.uefa.com>
5. Технический рапорт Евро-2012 [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ffu.org.ua/>

Одержано 28. 04. 2016

ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СПОРТИВНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ

Томенко О. А. доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор

Чередніченко С. В., доцент

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Шляхом інтерв'ювання та аналізу документальних матеріалів розкрито структуру, зміст та особливості освітньої діяльності Спортивного комітету України як громадської організації, що опікується розвитком неолімпійських видів спорту.

Ключові слова: Спортивний комітет України, неолімпійські види спорту, освітні проекти.

Вступ. Стрімке зростання популярності неолімпійського спорту в Україні й значні досягнення наших спортсменів, які представляють неолімпійські види спорту на міжнародному рівні пояснюються тим, що існує певна система його управління й організації. У вітчизняній науково-методичній літературі достатньо повно представлена ієрархія управління неолімпійським спортом в Україні з боку держави та громадських організацій, але діяльність Спортивного комітету України розглянута лише фрагментарно [2; 5], і організації освітніх проектів та програм взагалі не приділено уваги. Тому необхідно розкрити основні напрями освітньої діяльності цієї організації в системі неолімпійського спорту.

Спортивний комітет України (СКУ) – це громадська організація, метою якої є сприяння розвитку видів спорту, що не входять до програми Олімпійських, Паралімпійських ігор, підтримка діяльності громадських організацій, що сприяють розвитку даних видів спорту, координація їх діяльності [1; 3; 5]. Він представляє Україну у міжнародних спортивних організаціях, на всесвітніх і європейських іграх з неолімпійських видів спорту, приймає участь у наданні спортивним федераціям з неолімпійських видів спорту статусу національної спортивної федерації, напряму співпрацює з федераціями з неолімпійських видів спорту [1]. До складу СКУ входять близько 43 спортивних федерацій з неолімпійських видів спорту [3; 5].

Мета: визначити особливості освітньої діяльності Спортивного комітету України як громадської організації, що опікується розвитком неолімпійських видів спорту.

Матеріал і методи дослідження. Для досягнення цілей дослідження ми використали комплекс взаємодоповняльних методів, серед яких:

- Аналіз та узагальнення науково-методичної літератури та матеріалів мережі Інтернет.
- Аналіз документальних матеріалів.

- Соціологічні методи (інтерв'ювання).

Протягом дослідження проаналізовано спеціальну літературу та on-line версій закордонних бібліотек, установчі документи Спортивного комітету України та документи з його діяльності, а також матеріали офіційних електронних джерел.

Аналіз документальних матеріалів був проведений у архіві Спортивного комітету України для визначення особливостей освітньої діяльності та проведених заходів. Нами проаналізовані документи зі створення та діяльності СКУ (регламент, протоколи настановної сесії, статут, щорічні інформаційно-статистичні звіти тощо). Для визначення особливостей діяльності СКУ ми застосували напівстандартизовані інтерв'ю та бесіди з керівництвом організації - віце-президентом Олександром Мандріком та виконавчим директором Олександром Брикульським.

Виклад основного матеріалу. Аналіз документальних матеріалів свідчить, що метою діяльності СКУ є сприяння розвитку видів спорту, що не входять до програми Олімпійських, Паралімпійських ігор, підтримка громадських організацій, що сприяють розвитку даних видів спорту, координація їх діяльності.

Для досягнення мети СКУ: сприяє діяльності громадських організацій з видів спорту, що не входять до програми Олімпійських ігор, приймає участь у розвитку і захищає олімпійський рух в Україні стосовно питань, пов'язаних з видами спорту та видами програм, що не входять до програми Олімпійських ігор, а також, поряд із ще чотирнадцятьма напрямками роботи, приймає участь у організації та проведенні семінарів, конгресів, науково-практичних конференцій, що пов'язані з діяльністю СКУ; бере участь у дослідницькій та освітній діяльності в сфері спорту тощо.

За даними віце-президента СКУ Олександра Мандріка та виконавчого директора Олександра Брикульського СКУ - це гнучка структура, яка має ознаки ієрархічної. Їй одночасно притаманні вертикальні і горизонтальні зв'язки між керівними органами, що дозволяє оперативно приймати управлінські рішення, успішно співпрацювати як із органами державної влади, так і з громадськими організаціями, федераціями з видів спорту. На постійній основі у комітеті діють чотири комісії: комісія з питань бюджету, комісія з питань PR, спортивна комісія та комісія з розвитку дитячо-юнацького спорту. Особливе місце у роботі комітету займає виконавча дирекція, яку очолює Олександр Брикульський. На його думку, одним з основних напрямів діяльності Спортивного комітету України є освітній.

Для досягнення освітніх завдань з метою розвитку неолімпійських видів спорту СКУ реалізовує такі програми: спеціальні освітні семінари та академії для представників товариств й організацій, діяльність яких пов'язана з неолімпійськими видами спорту, спортивних федерацій, тренерів, суддів і спортивних керівників; академії та освітні програми

для навчальних закладів різного рівня (університетів, коледжів, шкіл, спортивних клубів); конференції зі спортивної науки.

На підставі аналізу документальних матеріалів та інтерв'ювання виконавчого директора СКУ О.Брикульського нами досліджувалася хронологія зародження та особливості розвитку семінарів і академій СКУ. Загалом вже проведено 18 таких заходів. Їх основними цілями є освітні, але не менш важливим вважається мотивування фахівців до використання досвіду й отриманих знань, для популяризації неолімпійських видів спорту у своїх регіонах. У 2011 році у м. Київ було реалізовано 5 з них: семінари з управління спортивними організаціями, з маркетингу та фандрайзингу, з організації ефективного тренувального процесу, з підготовки спортсменів вищих досягнень, з організації спортивних подій та висвітлення їх у ЗМІ загальною кількістю 150 учасників (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна характеристика семінарів і академій, проведених СКУ

<i>Семінар / секція</i>	<i>Терміни проведення, місце</i>	<i>Кількість учасників</i>
2011		
Семінар з управління спортивними організаціями	23-25 вересня 2011, м. Київ	30
Семінар з маркетингу та фандрайзингу	07-09 жовтня 2011, м. Київ	30
Семінар з організації ефективного тренувального процесу	21-23 жовтня 2011, м. Київ	30
Семінар з підготовки спортсменів вищих досягнень	11-13 листопада, 2011 м. Київ	30
Семінар з організації спортивних подій та висвітлення їх у ЗМІ	25-27 листопада, 2011 м. Київ	30
2012		
Академія СКУ. Секція "Маркетинг та фандрайзинг"	03-04.11.12, м. Київ	35
Академія СКУ. Секція "Підготовка спортсменів вищих досягнень"	08.12.12 09.12.12, м. Харків	35
2013		
Академія СКУ. Секція «Психологічний супровід підготовки спортсменів та робота прес-служби спортивної організації»	22-23 червня 2013, м. Київ	38
Академія СКУ. Секція «Правова допомога щодо змін до статутів федерацій»	15-17 листопада, 2013 м. Київ	30
Академія СКУ. Секція «Маркетингові стратегії розвитку спорту»	06 – 08 грудня 2013 м. Київ	38
2014		
Академія СКУ. Секція "Спортмедікап"	02 липня 2014 м. Київ	40
Академія СКУ. Секція "Порядок використання коштів на проведення заходів СКУ"	05 липня 2014 м. Київ	40
Академія СКУ. Секція "Спорт Кемп"	25 жовтня 2014 м. Київ	40
2015		
Академія СКУ. Наукова конференція "Спорт та сучасне суспільство"	05 березня 2015 м. Київ	40
Академія СКУ. Секція "Спортмедікап"	02 липня 2015, м. Київ	30
Академія СКУ. Секція "Спорткемп" – семінар для інструкторів зі спеціальної фізичної підготовки ЗСУ	06 - 12 липня 2015, смт. Десна	65

в Десні		
Академія СКУ. Секція "Військово-спортивна підготовка"	16 – 21 листопада 2015, смт. Десна	40
Академія СКУ. Секція "Спеціальна фізична підготовка"	23-30 листопада 2015, м. Київ	40
ЗАГАЛОМ: 18 семінарів та академій		661

У 2012 секціями «Маркетинг та фандрайзинг» та «Підготовка спортсменів вищих досягнень» розпочато проведення освітніх заходів Академії СКУ. У них прийняли участь близько 70 осіб.

З 2013 року робота Академії СКУ набула більших обсягів, про що свідчить проведення секцій «Психологічний супровід підготовки спортсменів та робота прес-служби спортивної організації», «Правова допомога щодо змін до статутів федерацій», «Маркетингові стратегії розвитку спорту», які як правило проводилися у м. Київ. (табл. 1).

У 2014 році реалізовано секції: «Спортмедіакап», «Порядок використання коштів на проведення заходів СКУ», «Спорт Кемп» для 120 учасників. За 2015 рік проведено 5 секцій Академії, де узяли участь 215 осіб. Причому їх тематика розширилася до актуальних питань спеціальної фізичної підготовки ЗСУ, дві з них пройшли в смт. Десна. Кількість учасників від спортивних федерацій не була обмеженою, але СКУ брав на себе видатки на проживання та проїзд тільки 2–3 учасникам від кожної федерації з виду спорту.

Програма семінарів та академій стандартно складаються з лекцій і групових дискусій зі спеціальних напрямів. Учасникам інколи пропонується подати короткі повідомлення про свій досвід, кращі з яких презентуються іншим учасникам.

На думку О.Мандріка, для забезпечення максимального ефекту освітніх заходів слід проводити моніторинг зацікавлень фахівців та постійно враховувати законодавчі інновації щодо сфери спорту. За даними віце-президента, провідним напрямом освітніх проектів СКУ є напрям спортивного маркетингу, що, як правило, стосується вивчення особливостей спонсорства, промоутерства, контрактів, управлінських та організаційних аспектів неолімпійського і спортивного руху. Крім того, з кожним роком посилюється роль мас-медіа в неолімпійському русі передусім у зв'язку зі збільшенням аудиторії, охопленої засобами масової інформації. Організація не залишається осторонь і учасниками освітніх заходів поглиблено вивчаються тенденції й технології висвітлення спортивних подій та неолімпійського руху у ЗМІ, кіноіндустрії, Інтернет-комунікаціях.

Висновки

1. Особливостями освітньої діяльності Спортивного комітету України як громадської організації є проведення за останні 6 років 18-ти сесій та академій за участю 661 учасника. Їх основними цілями є освітні, але не менш важливим вважається мотивування фахівців до

використання досвіду й отриманих знань, для популяризації неолімпійських видів спорту у своїх регіонах. Найбільшу кількість заходів СКУ проведено у 2011 та 2015 роках.

2. Провідними напрямками освітніх проєктів СКУ є напрями спортивного маркетингу, організаційних аспектів неолімпійського і спортивного руху та розвитку мас-медіа в неолімпійському русі.

Перспективи подальших досліджень полягають у пошуку шляхів удосконалення освітньої діяльності СКУ за рахунок вивчення відповідного досвіду Олімпійської академії України та Міжнародної олімпійської академії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вісник спортивного комітету України / Спортком. – К., 2011. – № 2. – 56 с.
2. Долбишева Н. Г. Ієрархія управління неолімпійського спорту в Україні / Н. Г. Долбишева // Теорія і практика фізичного виховання : [науково-методичний журнал]. – 2012. – С. 393–400.
3. Спортивний комітет України : [Електронний ресурс] // Режим доступу до дж. : <http://www.scu.org.ua>.
4. Томенко О.А. Особливості висвітлення проблем розвитку неолімпійських видів спорту у вітчизняних засобах масової інформації / О.А. Томенко // Стратегічне управління розвитку фізичної культури і спорту. Матеріали III регіональної науково-практичної інтернет-конференції за участю міжнародних спеціалістів: ХДФК, 2015. – С.157-162.
5. Томенко О.А. Організаційна структура та особливості діяльності Спортивного комітету України / О.А. Томенко // Слобожанський науково-спортивний вісник. – № 5. – 2015. – С. 34–37.

Одержано 25. 04. 2016

РОЗВИТОК ПЛЯЖНОГО ФУТБОЛУ В СВІТІ ТА УКРАЇНІ

Широкоступ Р.М., студент 3 курсу, кафедри футболу

Науковий керівник – Дев'ятаєва О.В., ст. викладач кафедри професійного, неолімпійського та адаптивного спорту

Національний університет фізичного виховання і спорту України

В роботі визначені історичні аспекти розвитку пляжного футболу. Проаналізовані результати виступів українських спортсменів на міжнародних змаганнях та визначені перспективи подальшого розвитку даного виду спорту в нашій країні.

Ключові слова: пляжний футбол, розвиток, перспективи.

Вступ. Сьогодні одними з видів спорту, що активно розвиваються в світі є пляжні спортивні ігри – волейбол, футбол, гандбол, регбі, теніс і баскетбол. Пляжний волейбол виник ще на початку ХХ ст., інші види з'явилися в другій половині минулого століття, проте широкої географії розвитку і популярності в світі всі пляжні спортивні ігри досягли тільки до початку ХХІ ст .

В Україні пляжний футбол сьогодні активно розвивається. Слід зазначити, що за нетривалий період його культивування на території нашої країни, українські команди складають гідну конкуренцію європейським збірним з пляжного футболу. З огляду на високу популярність пляжного футболу в світі, а також досягнення наших спортсменів на міжнародному рівні, і його можливі перспективи включення в програми Ігор Олімпіад, як об'єкт досліджень був обраний саме цей вид спорту.

Мета дослідження – визначення перспектив розвитку пляжного футболу в Україні.

Задачі дослідження:

1. Вивчити історичні аспекти виникнення пляжного футболу в світі та Україні.
2. Проаналізувати результати виступів українських спортсменів з пляжного футболу на міжнародних змаганнях.
3. Охарактеризувати умови розвитку пляжного футболу в Україні.
4. Виділити напрямки подальшого розвитку даного виду спорту в нашій країні.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел та інформації мережі Інтернет; порівняння і аналогія; синтез і узагальнення.

Результати дослідження та їх обговорення. В кінці ХХ ст. на пляжах в Бразилії гра в футбол почала користуватися великою популярністю серед населення. У 1992 р. були уніфіковані правила з пляжного футболу, створені команди, і почали проводитися перші турніри з цього виду спорту. В цьому ж році з'явилася Всесвітня організація пляжного футболу (BSWW), під керівництвом якої з 1995 р. почали щорічно проводитися неофіційні чемпіонати світу. У 1998 р. була створена Європейська ліга з пляжного футболу [3].

Сьогодні лідируючі позиції на міжнародній арені з пляжного футболу належать збірним командам Бразилії, Росії, Іспанії, Португалії, Італії, Уругваю. Слід зазначити, що всі ці держави мають вихід до моря. Завдяки своїм територіальним розташуванням країни-лідери мають велику кількість громадських пляжів, що забезпечує масовість в розвитку даного виду спорту [3].

Історія розвитку пляжного футболу в Україні почалася в 2001 р., коли в Києві відбувся перший турнір з цього виду спорту [4]. Наступного року змагання пройшли вже на п'яти пляжах міст України: Києва, Дніпропетровська, Одеси, Кременчука і Запоріжжя. Участь в них взяло понад 50 команд, що стало показником зростаючій популярності та масовості нової пляжної спортивної гри.

Після проведення цих змагань була створена Асоціація пляжного футболу України (АПФУ), в подальшому увійшла до складу Федерації футболу України [4]. Під керівництвом АПФУ в 2003 р. був проведений перший офіційний Чемпіонат України з пляжного футболу, який викликав великий інтерес з боку громадськості та ЗМІ у всіх регіонах його проведення.

У ньому взяло участь 105 команд, а загальна кількість глядачів, які відвідали змагання, склало більше 500 тис. чоловік. У 2004 р. число команд, які беруть участь в Чемпіонаті України з пляжного футболу зросла до 176 команд, а змагання проводилися в 12 містах України.

Інтерес до пляжного футболу в країні зростає завдяки успіхам національних збірних команд на міжнародних аренах. Вперше в 2003 р. наші спортсмени взяли участь в міжнародному турнірі в Португалії, здобувши першу перемогу в своїй історії над командою США. За цим відбувся виступ команди України у відбірковому турнірі чемпіонату Європи 2004 р. Завдяки перемогам над командами Швеції, Нідерландів, Угорщини, Іспанії та Італії, збірна України перемогла лідерів європейського пляжного футболу і посіла третє місце в Чемпіонаті Європи, ставши однією з найсильніших команд [3, 4].

Завдяки цим результатам, вперше в 2005 р. збірна команда України з пляжного футболу взяла участь в чемпіонаті світу в Ріо-де-Жанейро (Бразилія). За підсумками даних змагань українська збірна увійшла до шістки найсильніших команд світу [3].

У наступні роки в Україні активізувалися процеси розвитку пляжного футболу. За п'ять років у нашій країні створені необхідні передумови для подальшого його успішного розвитку:

- АПФУ інвестує значні кошти в розвиток даного виду спорту;
- удосконалюється система організації та проведення національних змагань, створюються Вища і Перша ліги Чемпіонатів України;
- починається підготовка резерву, розвивається дитячо-юнацький спорт, створюється дитяча ліга з пляжного футболу (110 команд; 10 тис. уболівальників);
- відбувається популяризація пляжного футболу в ЗМІ.

Як результат, в 2007 р. збірна України з пляжного футболу стає переможцем Кубка Європи. Згідно з рейтингом BSWW наша команда в 2007 р. увійшла в десятку найсильніших і зайняла 8 місце з 21 можливого.

Результативним став сезон 2010 року – збірна команда України з 30-ти країн-учасниць стала переможцем європейського відбіркового турніру до Чемпіонату світу, в якому, на жаль, вибула на першому етапі змагань. У 2012 р. ситуація повторилася: посівши третє місце на Чемпіонаті Європи, збірна України на Чемпіонаті світу 2013 р. виступила також невдало. В результаті за підсумками минулого сезону Україна зайняла 18 місце в рейтингу [3, 4].

Пляжний футбол увійде в показову частину програми Олімпійських ігор 2016 р. які пройдуть в Бразилії. Включення пляжного футболу в програму Ігор Олімпіад загострить конкуренцію на змаганнях з цього виду спорту, і щоб не втратити хоча б ті позиції, які сьогодні займають спортсмени України, необхідно приділяти його розвитку більшу увагу.

Країни, які популяризують у себе види спорту (дисципліни), які згодом стають олімпійськими, мають переваги перед іншими державами на аренах Олімпійських ігор. Так, наприклад, було з жіночої важкою атлетикою, яку активно розвивала КНР ще до потрапляння цього виду змагань в програму Ігор Олімпіад [1]. Сьогодні китайським важкоатлеткам складно скласти конкуренцію.

Відповідно до реєстру визнаних видів спорту в Україні, пляжний футбол відноситься до групи неолімпійських видів. З метою подальшого розвитку даної групи видів спорту в країні, збереження принципів поетапності та послідовності в підготовці спортивного резерву, раціонального розподілу видатків державного бюджету, подальшого утвердження спортивного іміджу України в міжнародному співтоваристві, з огляду на результати участі спортсменів національних збірних команд з неолімпійських видів спорту в офіційних міжнародних змаганнях "Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту (від 13.07.2011 N 2094) затвердив наказ« Про категорійність неолімпійських видів спорту на 2011-2013 рр. »[2]. Згідно з цим документом визначено критерії розподілу неолімпійських видів спорту за категоріями.

В першу категорію включаються види спорту, що входять до програми Всесвітніх ігор, визнані МОК і СпортАккорд. Другу категорію складають види спорту, що входять до програми Всесвітніх інтелектуальних ігор, Всесвітніх ігор єдиноборств, а також види спорту, в чемпіонатах світу яких беруть участь спортсмени з понад 40 країн світу. У III категорію включаються неолімпійських видів спорту, які не ввійшли в попередні категорії [3]. Слід зазначити, що пляжний футбол в Україні відноситься до III категорії видів спорту. Даний факт свідчить про розвиток пляжного футболу без особливої державної підтримки, що є значним стримуючим фактором у розвитку цього виду спорту в нашій країні. До можливих напрямів подальшого розвитку пляжного футболу в Україні можна віднести: підвищення його категорії; збільшення державного фінансування і пошук інших джерел доходів (наприклад, прийняття Закону про спонсорство, що буде стимулом для приватних структур підтримувати спорт); відкриття відділень з пляжного футболу в дитячо-юнацьких спортивних школах, спеціалізованих навчальних закладах спортивного профілю, центрах олімпійської підготовки, центрах студентського спорту, вищих навчальних закладах; підготовку кадрів; висвітлення спортивних подій за видом спорту в ЗМІ (наприклад, трансляції Всеукраїнських пляжних ігор, Чемпіонатів України з пляжного футболу).

Висновки

1. У розвитку пляжного футболу в Україні можна виділити наступні періоди: 90-і рр. ХХ ст. – зародження і поширення на території країни; 2002-2005 рр. – становлення; з 2006 р. по сьогоднішній день – активний його розвиток.

2. Збірні команди України з пляжного футболу успішно виступають в європейських чемпіонатах. Однак, результати виступів на чемпіонатах світу є невдалими, наші команди не проходять його перші етапи.

3. В Україні розроблені ефективні умови для розвитку пляжного футболу: створена АПФУ, розвивається система національних чемпіонатів, функціонують Дитяча, Перша і Вища ліги, відбувається популяризація пляжного футболу в ЗМІ.

4. З метою подальшого розвитку даного виду спорту в Україні рекомендується: перегляд його категорії; збільшення фінансування; відкриття відділень з пляжного футболу в спортивних закладах різного рівня; вдосконалення кадрової підготовки; висвітлення спортивних подій за видами спорту в ЗМІ.

Перспективи подальших досліджень спрямовані на визначення основних факторів, що обумовлюють розвиток пляжного футболу в країнах-лідерах цього виду спорту (наприклад, Бразилії) з метою подальшого ефективного розвитку пляжного футболу в нашій країні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Платонов В. Н. *Профессиональный спорт* / В. Н. Платонов, С. И. Гуськов. – К.: Олимпийская литература, 2000. – 390 с.

2. Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 13 липня 2011 року «Про категорійність неолімпійських видів спорту на 2011 - 2013 роки».

3. Офіційний сайт Всесвітньої організації пляжного футболу [Електронний ресурс] режим доступу: <http://www.beachsoccer.com/sport/history>

4. Офіційний сайт Федерації футболу України, пляжний футбол [Електронний ресурс] режим доступу: http://www.ffu.org.ua/ukr/teams/teams_beach/

Одержано 29. 04. 2016

ЭКОЛОГИЯ И ИГРЫ XXXII ОЛИМПИАДЫ

Ярмолюк Е.В., кандидат наук по физическому воспитанию и спорту, доцент

Бойко Д.М., аспирант кафедры менеджмента и экономики спорта

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины

В статье представлен анализ экологической составляющей заявки «Токио-2020» города-организатора Игр XXXII Олимпиады, которая будет проходить в Японии в 2020 г.

Ключевые слова: экология, Игры XXXII Олимпиады, природоохранный проект.

Введение. По итогам голосования на 125-й сессии Международного олимпийского комитета в Буэнос-Айресе президент организации Жак Рогге объявил, что столицей летних Олимпийских игр 2020 года станет Токио [4]. Это была вторая попытка японской столицы — в 2009-м при предыдущем голосовании на сессии Международного олимпийского комитета

Токио пришлось пропустить вперед Рио-де-Жанейро. Японцы умеют ждать, и спустя четыре года им не было равных. И в первой, и в победной концепции Страна восходящего солнца сделала ставку на «зеленые» Игры. Она обещает провести самую экологичную Олимпиаду за счет своих внедрений и достижений в области экостроительства и устойчивого развития.

Основная информация касательно реализации природоохранных проектов в процессе подготовки в Играм представлена на официальном сайте Оргкомитета «Токио-2020», в отчетах комиссии МОК «Устойчивость и наследие», а также аналитических отчетах международных экологических организаций.

Цель исследования – проанализировать экологическую политику Организационного комитета Игр XXXII Олимпиады.

Задачи исследования:

- 1) Выявить основные компоненты природоохранной деятельности Оргкомитета «Токио-2020»;
- 2) Охарактеризовать сильные и слабые стороны экологической политики Оргкомитета «Токио-2020».

Материал и методы исследования. Были использованы методы исследования: анализ литературы и документов, контент-анализ, системный анализ.

Результаты исследования и их обсуждение. Опыт проведения зимних Игр в 2010 году в Ванкувере и летних Игр в 2012 году в Лондоне не впервые, но очень ярко продемонстрировал, что, помимо летних и зимних («белых») Олимпиад, появились и «зеленые» Олимпийские игры. Любой другой город-кандидат, для того чтобы получить дополнительные экологические очки в копилку, должен предложить принципы и подходы, не уступающие Ванкуверу и Лондону или даже превосходящие их. Японцы охотно приняли этот вызов.

Кандидатская ставка Токио в 2009 году на Олимпиаду-2016 была основана на приоритетном использовании имеющихся спортивных сооружений, при этом часть из них строилась еще к токийской Олимпиаде 1964 года. Дополнительно к 23 существующим объектам город обещал построить 11 новых объектов — пять из них были бы временными сооружениями с полной утилизацией после Игр. Новые капитальные строения планировалось создавать с применением современных технологий, пассивным потреблением и сохранением энергии, применением возобновляемой энергии солнца, ветра и океана. Все олимпийские объекты были бы объединены в пять кластеров, часть территорий которых имеют рукотворное, отвоеванное у океана происхождение. Город обещал на токийских улицах к Олимпиаде-2016 использовать транспортные средства с минимальными выбросами в атмосферу (электрические, водородные и гибридные автомобили и автобусы).

В 2009 году стратегия устойчивого развития Токио имела три составные части:

- Игры с положительным воздействием на экологию за счет снижения выбросов углерода, «чистого» городского транспорта, утилизации отходов и зеленой окружающей среды;
- «зеленое» градостроительство с применением водных и зеленых коридоров, позволяющих проникновение морского воздуха вглубь города, эффективным использованием воды и ресурсов, созданием красивого городского ландшафта;
- пропаганда экологических мероприятий через систему спорта, образования и подготовки кадров [5].

Самым заметным мероприятием олимпийской заявки Токио к 2016 году стало предложение завершения создания зеленого парка Umi-no-Moti («Морской лес») на насыпной территории 1 тыс. га на океаническом шельфе, где планировались соревнования по конному, велосипедному и гребному спорту [2]. Группу искусственных островов предполагалось соединить с материком мостами и туннелями. Мероприятия по улучшению биологического разнообразия и качества воды в Токийском заливе, посадка около полумиллиона кустов и миллиона деревьев, ландшафтное озеленение, создание травяных игровых площадок в 120 учебных заведениях должны были стать частью олимпийского эконаследия города.

В качестве самого большого объекта нового строительства Токио к 2016 году планировался олимпийский стадион на 100 тыс. зрителей. Для автономного обеспечения электроэнергией его перекрытие предлагалось сделать из солнечных батарей, издали напоминающих огромный компакт-диск [3]. Дополнительно к этому планировалось установить ветряные турбины в огромном парке, прилегающем к стадиону. Помимо заявки на бумаге, город давал практические примеры, как могут выглядеть экоолимпийские игры.

Японский бюджет собственно Олимпиады составит всего 3,424 млрд долларов. Проведение Олимпийских игр принесет Токио по крайней мере 2 млрд долларов прямого дохода: продажа билетов — 776 млн, спонсорство местных компаний — 932 млн, лицензионные поступления от использования бренда Токио-2020—140 млн. [2]. В этих цифрах нет точных доходов от продажи телевизионных прав трансляций, которые контролирует МОК. Кроме этого, будет создано 150 тыс. рабочих мест для местного населения. Ожидается, что экономическая деятельность, связанная с подготовкой Олимпиады, составит около 40 млрд долларов, из которых 40 % оборота и 45 % рабочих мест придется на другие регионы страны, включая северо-восточные территории, пострадавшие от землетрясения и цунами. Большая работа за это время была проведена с населением. Заявочный комитет проводил постоянный мониторинг уровня поддержки

олимпийской заявки, который оценивается и чиновниками МОК при отборе. В январе 2012 года идею проведения Олимпийских игр в стране поддерживало всего 66 % населения, через год эта цифра составляла уже 78 %, а к сентябрю 2013 года достигла максимума в 83 %. Кроме того, среди жителей Токио популярность выросла с 67 % сразу после лондонской Олимпиады до 73 % в январе 2013 года. Это значительный прогресс по сравнению с минимумом в 55 % поддержки заявки на Олимпиаду-2016 [2].

Сделана ставка на новый дизайн возрожденного Национального олимпийского стадиона, который был обнародован в ноябре 2012 г. Британский архитектор иракского происхождения Заха Хадид победила в конкурсе среди 46 финалистов. На стадионе пройдут игры чемпионата мира по регби в 2019 году как главная предолимпийская репетиция. Стоимость полной реконструкции с демонтажем существующего стадиона и увеличением вместимости с 50 до 80 тыс. зрителей составит более 1 млрд долларов. У нового стадиона будет раздвигаемая крыша, что позволит использовать его круглогодично. Национальный стадион изначально построен к Азиатским играм 1958 года и принимал Олимпиаду-1964. В предыдущей заявке-2016 предлагалось возвести новый стадион рядом с Олимпийской деревней на берегу Токийского залива вместимостью 100 тыс. человек и стоимостью 1,3 млрд долларов [3]. Основная критика этого решения была направлена на местоположение: возможность затопления стадиона, окруженного с трех сторон водой, и сложность эвакуации в экстренных случаях.

Явной мировой тенденцией является сокращение вместимости главных олимпийских стадионов для предотвращения появления «белых слонов» и нормальное использование их с частично разобранными трибунами после Олимпиады [2]. Лондонский стадион после 80-тысячного олимпийского максимума первоначально планировалось сократить до вместимости 25–30 тысяч, хотя от футбольных клубов поступали предложения по его аренде в оригинальном или сокращенном до 60 тысяч размере. Совсем ненамного уменьшенный пекинский стадион при вместимости 80 тысяч (при проведении Олимпиады-2008 была 91 тысяча) имеет сложности с заполнением при редких массовых мероприятиях. Местный футбольный клуб отказался от аренды такого гиганта, потому что посещаемость его матчей почти на порядок меньше. Стадион «Птичье гнездо» проводит редкие крупные спортивные и зрелищные события, определенный доход приносят туристические экскурсии. Основное использование до недавнего времени — снежный тематический парк с планами создания крупного торгово-развлекательного центра.

Выбор Токио членами МОК был основан на выводах оценочной комиссии, которая инспектировала города-кандидаты в апреле 2013 года. В отчете комиссии отмечалось, что Токио планирует провести хорошо организованные и безопасные Игры в соответствии с

долгосрочной стратегией городского развития и планами улучшения инфраструктуры Токийского залива, компактно разместит все соревновательные и тренировочные объекты в зоне наследия Игр-1964 (85 % олимпийских соревновательных и 70 % тренировочных объектов будут находиться в радиусе 8 км от Олимпийской деревни или в 20 минутах поездки на транспорте) и нового прибрежного района, создаваемого с уважительным отношением к воде, экологии и биодиверсификации; использовать современную и эффективную систему общественного транспорта, которая не нуждается в дополнительных инвестициях даже для проведения такого масштабного мероприятия.

Наследием токийской Олимпиады станут новые объекты в прибрежной части и использование Олимпийской деревни на 44 гектарах в качестве жилого района и международного центра исследований, мероприятий и проектов сотрудничества в образовании, культуре и спорте. В Токио с пригородами проживает 13 млн жителей. Вместе с окружающими городами-спутниками население Большого Токио составляет 36 миллионов. Современная транспортная система Токио настолько развита, современна и эффективна, что для проведения Олимпиады никакой дополнительной инфраструктуры не нужно. Важно, что городская транспортная система имеет отличную доступность для маломобильных групп населения: 90 % станций железной дороги и 80 % автобусных маршрутов. К шести соревновательным объектам в зоне наследия (включая олимпийский стадион) доступ будет организован рельсовым общественным транспортом. В зону Токийского залива (Олимпийская деревня, пресс-центр и 21 соревновательный объект) транспорт будет организован в виде комбинации метро, пригородных поездов и автобусных шаттлов. Дополнительно будет сделано 317 км выделенных олимпийских линий к стадионам и аэропортам и 290 км приоритетных линий к отдаленным и тренировочным объектам [1].

Оргкомитет «Токио-2020» поставил высокие приоритеты окружающей среды и экологической устойчивости, опираясь на современные стандарты. Внедрение стратегии развития Токио-2020 будет сертифицировано по стандарту ISO 20121 (экологически устойчивое управление мероприятиями). Концентрированное расположение объектов, использование 15 существующих сооружений, разветвленная современная система общественного транспорта послужат минимизации негативного воздействия Игр на окружающую среду. При строительстве особое внимание уделят энергоэффективному проектированию, производству чистой энергии и ресурсоэффективности в целом. Области природной окружающей среды (такие как сформировавшиеся леса) во время олимпийского строительства не затронут. Новые спортивные объекты будут соответствовать высокому уровню японского национального экологического стандарта. Парк общественного транспорта целиком составят средства передвижения с низкими выбросами и малым

расходом топлива. Поставки товаров и услуг, лицензии на использование логотипа Игр и местные спонсоры станут отбираться по принципу устойчивых и легальных источников. «Токио-2020» ставит целью подготовить и провести Игры, нейтральные по выбросу углерода и с нулевыми выбросами на полигоны отходов посредством снижения общего количества мусора и массового применения принципа повторного использования материалов, переработки отходов и восстановления энергии (принцип 3RE — reuse, recycle and recover). И данные подходы намечено применить и на этапе строительства, и в период соревнований, и в олимпийском наследии.

Выводы. Летние Олимпийские игры в Токио должны пройти под девизом «Компактные, экономичные и современные». И если никто не сомневается, что Япония подарит миру «современную Олимпиаду», то заявленные компактность и экономичность наталкиваются на небезграничные возможности Токио.

В победе заявки Токио решающую роль, по мнению многих экспертов, сыграло обещание провести компактные Игры. Планировалось, что удалённость спортивных объектов от Олимпийской деревни не будет превышать восьми километров. Однако уже сейчас муниципалитет Токио столкнулся с трудностями. У организаторов Игр недостаточно средств в рамках заявленного «экономичного» бюджета на строительство новых объектов в «зоне 8-км доступности». Рост издержек связан с последствиями цунами после 11 марта 2011 года и возникшими проблемами в экономике страны в ходе экономического кризиса.

Бюджет на Олимпиаду 2020 в Токио был запланирован в размере 4.5 млрд. дол., из которых 1.5 млрд. дол. должны были пойти на строительство новых объектов [1]. Спустя год после победы в гонке за Олимпийские игры бюджет на спортивные объекты, в результате пересчёта смет, вырос почти в два раза. Пытаясь уложиться в рамки запланированных расходов, организаторы Игр рассматривают идею отказа от строительства новых за счёт модернизации уже имеющихся спортооружений.

В 2015 году премьер-министр Японии Синдзо Абэ потребовал полного пересмотра планов по строительству Олимпийского стадиона в связи с растущим недовольством общественности по поводу его стоимости (около 2 миллиардов долларов). Впоследствии был утвержден новый проект (его стоимость, как ожидается, составит около 1,2 миллиарда долларов). Также, видимо, придётся переместить место проведения соревнований по парусному спорту. Та часть акватории Токийского залива, где должна была пройти олимпийская парусная регата, расположена в подлётной зоне международного аэропорта «Ханэда».

Международный олимпийский комитет считает, что уровень подготовленности Токио к летним Олимпийским играм 2020 года не мог бы быть лучше, чем он есть сейчас, несмотря на некоторые трудности, с которыми столкнулись организаторы Игр.

Перспективы дальнейших исследований. Последующий мониторинг деятельности Оргкомитета «Токио-2020» в рамках охраны окружающей среды, его сотрудничество с правительственными и международными организациями для реализации природоохранных проектов в процессе подготовки и проведения Игр XXXII Олимпиады позволит углубить знания об экологической политике субъектов международного олимпийского движения.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. *Компактность и экономичность Олимпийских игр 2020 в Токио под вопросом, 2014.* - [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://olympdeka.ru/olymp/archive/news/1052.html>
2. *Поляков А. Экологические Игры вместо игр с экологией // Устойчивое развитие, 2013.* – № 11. [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.rugbc.org/assets/files/2540/original/SPC%20November%20Tokyo2020.pdf?1385475499%20title=>
3. *Проект стадиона для летней Олимпиады 2020 года в Токио, 2014.* - [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://econet.ru/articles/10125-proekt-stadiona-dlya-letney-olimpiady-2020-goda-v-tokio>
4. *Sustainability: Japan OCOG, 2016.* - [Online] Available: <https://tokyo2020.jp/en/games/sustainability/>
5. *Tokyo 2020 Olympic and Paralympic Games High-level Sustainability Plan: Japan OCOG, 2016.* - [Online] Available: <https://tokyo2020.jp/en/games/sustainability/data/sus-plan-EN.pdf>

Одержано

30.03.2016р.

У статті представлений аналіз екологічної складової заявки «Токио - 2020» міста - організатора Ігор XXXII Олімпіади, яка буде проходити в Японії в 2020 р.

НОК УКРАЇНИ ТА ОЛІМПІЙСЬКА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ ЯК КЛЮЧОВІ ФІГУРИ В РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В ОЛІМПІЙСЬКОМУ СПОРТІ В УКРАЇНІ

Ярмолюк О.В., кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

Білько Б.Є., аспірант кафедри менеджменту та економіки спорту

Національний університет фізичного виховання та спорту України

В статті наведені основні напрями екологічної політики НОК України та Олімпійської академії України, проаналізовані форми співпраці з урядовими та громадськими організаціями щодо реалізації природоохоронних проектів в олімпійському спорті в Україні.

Ключові слова: *екологічна політика, НОК України, Олімпійська академія України, олімпійський рух.*

Вступ. За останні роки все більш активну роль у розв'язанні екологічних проблем відіграє спортивна спільнота. Одним з пріоритетних напрямів політики суб'єктів олімпійського руху, зокрема національних олімпійських комітетів (НОК) та Олімпійських академій, є природоохоронна діяльність. Про це свідчить наявність комісії «Спорт і навколишнє середовище» в структурі НОКів, проведення міжнародних конгресів та конференцій з цієї проблематики та залучення світових організацій таких як ООН, ЮНЕП, ПРООН для розробки концепцій природоохоронної діяльності в рамках олімпійського спорту в певних країнах. Важливість цього напрямку знайшло відображення в різних екологічних програмах та проектах, які активно впроваджуються НОКами й іншими міжнародними організаціями.

Значний фактичний матеріал про стан і особливості діяльності з охорони довкілля міститься в інформаційних виданнях НОК, зокрема документації комісії «Спорт та навколишнє середовище», а також у наукових статтях, виступах, інтерв'ю засобом масової інформації керівників олімпійського руху Жака Рогге, 2009; Пал Шмідта, 2013; принца Альбера II, 2015; шейха Аль-Сабаха, 2015; Сергія Бубки, 2014.

Теоретичне підґрунтя природоохоронної діяльності формують фахівці таких наукових установ, як Міжнародна та Національні олімпійські академії, Центри олімпійської освіти, Міжнародна академія спортивної науки та технологій, вищі навчальні заклади в галузі ФКіС тощо.

Проте в дослідженнях не реалізований системний підхід до аналізу природоохоронної діяльності в олімпійському спорті на національному рівні. У детальному науковому аналізі потребує вивчення змісту діяльності НОКів та Олімпійських академій з охорони довкілля, як явища, обумовленого не тільки внутрішніми потребами олімпійського руху, а й, насамперед, вимогами сучасного суспільства. Зокрема, недостатньо глибоко досліджені основні напрями природоохоронної діяльності НОКів в різних країнах, форми співпраці НОК з іншими урядовими та неурядовими організаціями щодо розробки та реалізації проектів з охорони довкілля, а також безпосередньо механізм реалізації природоохоронної діяльності в олімпійському спорті. У зв'язку з цим важливо визначити найбільш перспективні форми природоохоронної діяльності НОКів на сучасному етапі та обґрунтувати доцільність їх впровадження в межах олімпійського руху України.

Мета дослідження – узагальнити дані про особливості здійснення природоохоронної діяльності НОК України та Олімпійською академією України.

Задачі дослідження:

- 1) Надати характеристику основних напрямів екологічної політики НОК України та Олімпійської академії України.

2) Проаналізувати форми співпраці НОК України та Олімпійської академії України з урядовими та громадськими організаціями щодо реалізації природоохоронних проєктів в олімпійському спорті в Україні.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел і документів, контент-аналіз, системний аналіз.

Результати дослідження та їх обговорення. Одним із важливих чинників суспільно-політичного, культурного, економічного становлення України як незалежної держави є формування національної структури спорту і, зокрема, Національного олімпійського комітету (надалі – НОК України). Утворення НОК України у 1990 році стало не тільки важливою подією для спортивного життя країни, а й знаменним чинником історичного розвитку держави.

За перше десятиліття функціонування НОК України окреслилися різноманітні напрями діяльності цієї важливої як для сфери спорту, так і для державного розвитку структури. Серед найуспішніших напрямків діяльності НОК відзначимо такі: міжнародне співробітництво, співпраця із засобами масової інформації, охорона довкілля. Зазначимо, що НОК України наприкінці 90-х років ХХ ст. вдалося сформувати вдалу систему фінансового забезпечення своєї діяльності. Налагоджено співпрацю з групою постійних спонсорів, НОК активно бере участь у більшості фінансових програм і проєктів «Олімпійської солідарності».

Комісія «Спорт та навколишнє середовище» НОК України є колегіальним дорадчим органом Виконавчого комітету НОК України, який був створений у 1999 р. у відповідності до Олімпійської Хартії, Статуту НОК України з метою пропаганди та залучення громадян України через спорт до охорони навколишнього середовища, збереженню екології країни, навчання культурі поведінки з природою, бережливого ставлення до неї, удосконаленню співпраці з Комісіями МОК та ЄОК [3].

Основними завданнями Комісії є:

- розгляд на засіданнях питань діяльності НОК України відповідно до напрямків роботи Комісії;
- прийняття рішень з питань, віднесених до компетенції Комісії;
- сприяння залученню представників з інших Комісій у роботі Комісії «Спорт та навколишнє середовище» та робочих груп НОК;
- удосконалення співпраці з комісіям МОК та ЄОК.

В 2015 році між Міністерством екології та природних ресурсів України, НОК України та Комісією «Спорт та навколишнє середовище» НОК України був підписаний Меморандум про партнерство та співробітництво, в рамках якого передбачена співпраця за наступними напрямками:

- 1) виконання екологічних вимог та забезпечення бережливого ставлення до природи під час будівництва, реконструкції спортивних споруд та об'єктів;
- 2) обговорення потенційних ризиків для екології та шляхів їх мінімізації під час підготовки та проведення комплексних спортивних заходів;
- 3) проведення роз'яснювальної роботи серед спортивних керівників щодо питань охорони довкілля, екологічних вимог, яких потрібно дотримуватись під час проведення спортивних заходів;
- 4) співпраця з вищими навчальними закладами, що здійснюють підготовку спеціалістів у галузі фізичного виховання та спорту, у проведенні різноманітних еколого-просвітніх заходів, прикладних досліджень, тощо;
- 5) залучення спортсменів, тренерів та інших спеціалістів у галузі ФВіС до участі у державних, громадських, спортивних та соціальних акціях, присвячених охороні довкілля;
- 6) популяризації екологічних аспектів спорту, будівництва та експлуатації спортивних споруд шляхом публікації статей, виступів у засобах масової інформації.

Так протягом 2015 року, серед основних заходів Комісії, на меті яких ставилася природоохоронна діяльність, можна зазначити наступні:

- участь у нараді Комісії «Охорона довкілля та спорт для всіх» Європейських олімпійських комітетів (Дублін, Ірландія);
- проведення екологічного заходу, присвяченого Всесвітньому дню водних ресурсів, що традиційно проводиться в м. Миколаїв протягом 9 років. В цей день більш ніж 300 місцевих жителів та молодь приєдналася для того, щоб прибрати місцеві парки та сквери;
- організація фото виставки «Вода – джерело життя», на якій водний світ представ у всій своїй красі та різноманітті, не оминаючи й гострі екологічні проблеми. 33 Миколаївські фотографи представили відвідувачам пейзажи, жанрові замальовки, натюрморти, флору та фауну водоймищ;
- організація виставки «Еко природи, еко душі» за результатами конкурсу фото робіт та плакатних малюнків. Він був проведений в трьох вікових категоріях та у двох номінаціях «Плакатний малюнок» і «Репортаж». У конкурсі приймало участь 452 роботи від 68 учасників.

Окремо слід зазначити реалізацію проекту «ТиЛідер. Твори! Вивчай! Перемагай!», що був ініційований та впроваджений НОК України у партнерстві з Програмою розвитку ООН та за підтримки Фондації Кока-Кола в Україні в рамках міжнародної програми New World. Даний проект є яскравим продовженням успішного Всеукраїнського спортивно-масового заходу серед дітей «Олімпійське лелечення», що вже вп'яте проводиться

за ініціативи НОК України. Проект «ТиЛідер» охопив понад 1 000 000 школярів віком від 12 років з 4 000 шкіл по всій Україні [1].

Протягом року учні 5-8 класів з усієї України виборювали право представляти свою область на найголовнішому старті сезону. Змагання проходили в декілька етапів – між класами, школами району, міст, області та включали в себе вікторину та естафету. Найактивніша команда регіону виборювала право на участь у фінальному етапі в Олімпійському таборі, де протягом тижня 300 найспортивніших та найрозумніших дітей проявляли свої інтелектуальні та фізичні здібності. Окрім олімпійсько-спортивної складової, кожен з учнів отримав чудову можливість розкрити свої лідерські якості, навчитись об'єднувати зусилля заради досягнення поставленої мети у збереженні природи та дбайливому ставленні до навколишнього середовища. Під час теоретичних і практичних занять учасники отримували знання, які їм знадобились, щоб взяти участь у написанні проекту, реалізація якого могла б вирішити екологічну проблему в школі, районі чи області, де мешкають учасники. Тож всі бажаючі команди, а їх виявилось вісімнадцять, подали свої проекти, а компетентне журі визначило переможців, кожен з яких отримав по п'ять тисяч доларів на реалізацію свого екологічного задуму. Так, завдяки цьому заходу діти проявили ініціативу, досягли поставлених цілей та принесли користь громаді рідних міст.

Відповідно до рекомендацій Міжнародного олімпійського комітету та за підтримки НОК України, який з перших днів свого заснування надавав велике значення питанням розповсюдження і пропаганди олімпійських цінностей, у 1991 р. було створено Олімпійську академію України (надалі – ОАУ).

Важливе місце в освітній діяльності ОАУ посідають питання екології. Формування всебічних знань про екологічні проблеми, які виникають у зв'язку із проведенням спортивних змагань, у тому числі Олімпійських ігор, а також про шляхи їхнього вирішення є необхідною умовою не лише підготовки фахівців з олімпійського спорту, а й екологічного виховання різних груп населення.

Вітчизняними фахівцями з олімпійського спорту — членами ОАУ — проведено значну роботу щодо формування компоненту олімпійської освіти, у якому висвітлюються проблеми охорони довкілля учасниками олімпійського спорту. Насамперед було здійснено необхідні наукові пошуки з проблем екології. Керівництвом Академії було ініційовано участь молодих учених України у конкурсах Міжнародного олімпійського комітету, переможці удостоювалися грантів для проведення наукових досліджень.

До досліджень екологічних проблем в олімпійському спорті ОАУ були залучені також студенти та магістранти вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту, які виконали серію курсових, дипломних та магістерських робіт. На сьогодні усі без виключення

студенти вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту мають змогу отримати систематизовані знання з екологічних проблем в олімпійському спорті. Це стало можливим завдяки включенню фахівцями кафедри олімпійського і професійного спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України до навчальної програми "Олімпійський спорт" відповідної теми занять. Студенти — майбутні фахівці зі спортивного менеджменту оволодівають знаннями щодо екологічних вимог до будівництва та експлуатації спортивних споруд під час вивчення курсу "Спортивні споруди" [2].

Протягом кожного олімпійського циклу Академія здійснює роботу з метою ознайомлення молоді України з особливостями вирішення екологічних проблем у містах, що приймають Ігри Олімпіад та зимові Олімпійські ігри. Відповідна інформація розміщується у навчальних посібниках, які видаються до чергових Олімпійських ігор та адресуються учням, вчителям загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, гімназій та інших категорій читачів.

Висновки. Утворення НОК України мало неабияке історичне значення для українського спорту. Наслідком утворення цієї організації стала можливість самостійного керівництва розвитком олімпійського руху в країні, безпосередніх контактів з Міжнародним олімпійським комітетом, Міжнародними спортивними федераціями та участі самостійними командами в Олімпійських іграх. Україна отримала право самостійно розпоряджатися коштами, отриманими за програмою «Олімпійської солідарності», укладати контракти зі спонсорами, а одержані кошти спрямовувати на реалізацію екологічних проєктів, охорону довкілля та впровадження концепції сталого розвитку в державі.

З моменту створення Олімпійська академія України бачить свою місію в розвитку і зміцненні олімпійського руху в Україні, духовному збагаченні людей, поширенні обміну цінностями світової культури під знаком ідей і принципів олімпізму.

Перспективи подальших досліджень. Моніторинг діяльності Комісії «Спорт та навколишнє середовище» НОК України та Олімпійської академії України щодо впровадження еколого-просвітницьких проєктів дозволить поглибити теоретичні знання щодо впровадження концепції сталого розвитку в Україні та удосконали екологічну політику в олімпійському русі в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційна сторінка «Олімпійське лелеченя: НОК України, 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lelechenya-noc.org/archives/3793>
2. Охорона довкілля – турбота кожного // Олімпійська Академія України, 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oau-ukr.com/diialnist-oau/olimpiyskiy-sport/okhorona-dovkillia.html>
3. Положення про діяльність Комісії «Спорт та навколишнє середовище» НОК України, 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://noc-ukr.org/about/structures/commissions/environment/regulation/>

Одержано 30. 03. 2016

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ТА СПОРТ У РЕГІОНІ В ПРОЦЕСІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

РАЗВИТИЕ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА В ОДЕССКОМ РЕГИОНЕ

Антипова Ж.И., старший преподаватель кафедры физического воспитания

Гоголева Е.Н., старший преподаватель кафедры физического воспитания

Национальный университет «Одесская юридическая академия»

В статье рассматриваются проблемы физической культуры и спорта в Одесской области. Приводится хронология выступлений спортсменов-одесситов на Олимпийских Играх.

Ключевые слова: физическая культура, спорт, Одесский регион.

Одесса имеет высокий показатель участия в Олимпийских играх. Начиная с 1952 г. Одесса подарила миру 20 олимпийских чемпионов. Организованный спорт появился в Одессе в третьей четверти XIX в., когда начали создаваться спортивные клубы и общества. Так в 1875 г. был создан Черноморский яхтклуб. В 70-х годах XIX века здесь начинает свою работу общество национальных стрелков, при котором была секция гимнастики, на основе которой создается гимнастическое общество (1880 г.). В 1876 г. англичане завезли в наш город футбол, лаун-теннис, на основе которых был создан известный в Одессе клуб ОБАК (Одесский британский атлетический клуб), а в 1888 г. появилось общество велосипедистов-любителей. В 1908 г. был учрежден устав, организованного в 1907 г. аэроклуба. Членом одесского аэроклуба стал известный в городе спортсмен Сергей Уточкин. С.Уточкин был не только гонщиком, он был сильным конькобежцем, фигуристом, первоклассным фехтовальщиком, боксером, яхтсменом, футболистом. Одним из первых русских летчиков был одессит М. Н. Ефимов.

Увлечение футболом также не миновало многих одесситов. В Одессе до сих пор помнят, как играли в футбол Г.Богемский, А.Злочевский, Н.Трусевич, В.Котов и др. Их юность протекала в порту, на шаландах и на футбольных площадках ОБАК. Днем рождения организованного одесского футбола принято считать 12 апреля 1912 г., когда была официально зарегистрирована одесская футбольная лига. А уже через год Одесса стала чемпионом России.

В 1914 году в Одессе насчитывалось 19 спортивных организаций. Им и принадлежала мысль провести в городе спортивные игры, которые были громко заявлены, как первая одесская олимпиада. Она состоялась 20 сентября 1915 г. и включала в себя 25 различных соревнований - легкая атлетика, фехтование на рапирах и эспадронах, перетягивание каната, состязания по лаун-теннису, гимнастике, борьбе, боксу, а также велосипедные гонки. В

заключение состоялся футбольный матч. После закрытия олимпиады всем тремстам участникам были вручены памятные жетоны.

Первые легкоатлетические соревнования в Одессе были проведены в сентябре 1922 г., в этом же месяце прошли соревнования по гребле и тяжелой атлетике. Значительным был рост спортивных кружков. В это время работали такие клубы как совработников, КИМ, РКХ, металлистов, медроботников и др.

В 1923 г. начало свою деятельность общество "Друзей воздушного флота" (ОАВУК). На 5 февраля 1923 г. Всеобуч охватывал физкультурой и спортом 5740 человек, а Военно-морской пункт только в 1924 обучил плаванию, гребле, парусному спорту 5 тысяч человек. В результате такой массовости пришли и спортивные успехи. В течение нескольких лет одесситы удерживали первенство Украины по шахматам, радовали своими достижениями футболисты, тяжелоатлеты, гимнасты, велосипедисты. В 50-х годах XX столетия в Одессе выросли мастера спорта - И. Рыбак, В. Попов, В.Ромадинов, Ю.Мигулев, И. Мер, В. Перепилица, Л. Дробязко, и многие другие.

На Олимпийских играх 1952 г. дебютировала сборная Советского Союза. С тех пор одесситы были в составе всех олимпийских команд, выступавших на летних олимпиадах. Тогда, в Хельсинки, Одесса была представлена легкоатлетом Евгением Вансовичем, стрелками Леонидом Серенко и Юрием Никандровым. Они не заняли высоких мест, даже не вошли в число десяти лучших в своих видах спорта, но проложили путь для следующих поколений.

Мастер стрельбы на траншейном стенде Юрий Никандров на следующей Олимпиаде в Мельбурне (1956) был уже пятым и добился права стартовать также в Риме. И хотя он так и не стал олимпийским чемпионом, добился высоких достижений - двукратный чемпион мира, пятикратный чемпион Европы, двенадцатикратный чемпион СССР, 36-кратный чемпион Украины, 54 раза он выигрывал первенство профсоюзов, занимал призовые места на многих других соревнованиях.

Самой яркой звездой одесского спорта в то время была, безусловно, Маргарита Николаева - Заслуженный мастер спорта, двукратная чемпионка в командном зачете и обладатель кубка СССР в составе команды ЦСК, 13-кратная чемпионка Вооруженных сил СССР. На Олимпиаде в Риме (1960 год) она завоевала 2 золотые олимпийские медали: в опорном прыжке и в командном зачете в составе сборной команды СССР. На Олимпиаде в Токио (1964) за мужскую команду блестяще выступали лучший разыгрывающий мирового волейбола тех лет Георгий Мондзолевский и сильнейший нападающий Эдуард Сибиряков, которые стали чемпионами.

Четыре года спустя, в Мехико, эти мастера были в составе сборной и снова добыли «золото». Вместе с ними отличились молодые одесситы Евгений Лапинский и Виктор Михальчук. Валентина Мишак, Нелли Абрамова и Людмила Гуреева завоевали серебряную медаль в составе волейбольной сборной страны.

Мюнхенская Олимпиада (1972) была необычайно урожайной для одесситов на золотые медали. Ее чемпионами стали Николай Авилов, Яков Железняк, Владимир Семенец, Юлия Рябчинская, а Евгений Лапинский завоевал вторую олимпийскую медаль, на этот раз серебряную.

Николай Авилов, будучи четвертым, на Олимпиаде-68, в Мюнхене набрал в сумме 8454 очков, которые до него не набирал ни один десятиборец. На мюнхенском стрельбище уверенно разил мишень "бегущий кабан" посланец Одессы Яков Железняк. Набрав 569 очков, побив мировой рекорд, он поднялся на высшую ступень олимпийского пьедестала почета. В Мюнхене чемпионом олимпиады в велогонках на тандемах стал одессит Владимир Семенец. Чемпионка Мюнхенской Олимпиады в гребле на байдарке Юлия Рябчинская (Бабак) прошла 500-метровую дистанция за 2 мин. и 3 сек, что явилось неожиданностью для соперниц. Ее имя было мало известно широкому кругу любителей гребли. Она поздно пришла в гребной спорт, но благодаря таланту, упорству и настойчивости в 1970 г. на розыгрыше Кубка СССР финишировала первой, что явилось стартом на олимпийский пьедестал, а, выиграв в финале V спартакиады народов СССР, Юлия Рябчинская завоевала путевку на Олимпиаду-72, где пробил ее звездный час.

В Одессе создан музей и благотворительный фонд, которые носят имя Юлии Рябчинской. Благотворительный фонд помогает ветеранам спорта и занимается проведением соревнований по гребле - Мемориал Юлии Рябчинской.

Легендой одесского спорта стал в 70-е годы каноист Сергей Петренко. Ещё восемнадцатилетним, в 1974 г. он занял высшую ступеньку на пьедестале почета в соревнованиях по гребле на Кубок СССР, затем были победы на престижной международной регате в Румынии и еще одна на чемпионате мира в Мехико. В 19 лет - золотая медаль на чемпионате мира в Югославии. На Олимпиаде-76 в Монреале Сергей Петренко сел в каноэ-двойку и вместе с напарником уверенно выиграл две дистанции 500 и 1000 м, став двукратным олимпийским чемпионом. На этой же олимпиаде волейболистки Ольга Казакова и Любовь Рудовская в составе сборной страны были отмечены серебряными медалями, как и Марина Юрченя в плавании.

Николай Авилов в Монреале участвовал в своей третьей олимпиаде и выиграл там бронзовую медаль. До этого никому из десятиборцев не удавалось добиться такого долголетия в этой сложнейшей олимпийской дисциплине. В Москве (1980) одесситы

были представлены самым большим количеством. Среди легкоатлетов отличилась Надежда Олизаренко. Ее победа с мировым рекордом на дистанции 800 метров была названа в тот год едва ли не главным событием в легкой атлетике. Н.Олизаренко удалось так же завоевать бронзовую медаль на дистанции 1500м. Золотые награды из Москвы привезли баскетболист А.Белостенный и гандболистка Т.Макарец (Кочергина). На Олимпиаде-88 в Сеуле одесский армеец Геннадий Авдеенко стал олимпийским чемпионом по прыжкам в высоту, покорив планку на 238 сантиметровой отметке.

В Барселоне, на Олимпийских играх 1992 г. абсолютной двукратной чемпионкой в спортивной гимнастике стала одесситка Татьяна Гуцу. Именно тогда она впервые в истории гимнастики сделала двойное сальто с выходом в шпагат. Виктор Петренко, бронзовый призер Олимпийских игр-88 в Калгари, стал чемпионом по фигурному катанию Олимпиады-92 в Альбервиле, а Оксана Баюл - чемпионкой по фигурному катанию Олимпиады-94 в Лиллехамере.

В Атланте (1996 г) впервые не было чемпионов из Одессы. Наши земляки завоевали всего одну награду. В турнире по художественной гимнастике «бронзу» добыла Елена Витриченко. На Олимпиаду-2000 в Сидней из Одессы отправилось 15 спортсменов, но только Николай Мильчев привез в родной город золотую олимпийскую медаль, став чемпионом по стендовой стрельбе. Но и серебряная медаль в стрельбе из лука Натальи Бурдейной и бронзовая за тройной прыжок Елены Говоровой подтвердили высочайший класс этих спортсменок. В Афинах (2004 год) Одесса одержала 2 медали. Толкатель ядра Юрий Белоног в остром соперничестве с американцем Адамом Нельсоном выиграл «золото», а штангист Игорь Разоренов стал вторым.

В 2008 году на Пекинской Олимпиаде золото выиграл боксер Василий Ломаченко. Каноист Юрий Чебан был вторым на дистанции 500м. В 2012 году на Олимпиаде в Лондоне Юрий Чебан выиграл золотую медаль на дистанции 200м, а Василий Ломаченко завоевал свою вторую золотую медаль.

Надеемся, что и Олимпиада 2016 года будет удачной для Одесских спортсменов.

В настоящее время перед нашим регионом стоит целый ряд актуальных задач, от правильного решения которых во многом зависит престиж нашего региона и страны на международной спортивной арене. Модернизируются методические программы подготовки спортсменов, делая их более современными и эффективными. Выполнение этих задач позволит добиваться стабильно высоких спортивных результатов, воспитывать молодых спортсменов, обеспечивать достойные условия и предоставлять гарантии спортсменам и тренерам по завершении карьеры в спорте высших достижений.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Ляховецкий М. Первый российский аэроклуб. // Вечерняя Одесса. - 1983. - 26 марта.
2. Низов Е. Двукратная олимпийская чемпионка. // Одесские известия. - 2003. - 5 июля.
3. Серый А. Спортсмен с большой буквы. // Одесские известия. - 2002. - 27 ноября.
4. Швец Г. Волны памяти. // Вечерняя Одесса. - 1979. - 27 января.

Одержано 25. 04. 2016

У статті розглядаються проблеми фізичної культури і спорту в Одеській області. Наводиться хронологія виступів спортсменів - одеситів на Олімпійських Іграх.

РОЗВИТОК МАСОВОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В МІСТІ ХАРКОВІ

Ждамірова Ю.М., студентка 1 курсу кафедри менеджменту фізичної культури

Петренко І. В., старший викладач кафедри менеджменту фізичної культури

Харківська державна академія фізичної культури

В статті розглянуто масові фізкультурно-спортивні та рекреаційні заходи, які проводилися в м. Харкові, починаючи з 2013 року, наведено кількісні показники.

Ключові слова: масова фізична культура, фізкультурно-спортивні та рекреаційні заходи, соціально-спортивний проект.

Вступ. Рівень культури суспільства визначається ступенем розвитку, розкриття та використання індивідуальних людських здібностей. Будучи результатом багатогранної творчої діяльності суспільства, фізична культура успадковує культурні цінності, створені суспільством на попередніх етапах розвитку, і розвиває їх залежно від політичних, економічних, матеріальних можливостей певної історичної епохи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що питання значення та особливості фізкультурно-оздоровчих занять для різних соціальних і вікових верств населення, розробка методичних основ рекреаційної роботи висвітлені в наукових працях О. Жданової, А. Тучака, О. Андрєєвої, В. Зайцева. Однак, на наш погляд, недостатньо приділяється уваги необхідності створення належних умов для залучення широких верств населення до рекреаційно-оздоровчих занять. При цьому особливо важливо підкреслити, що в системі загальнолюдських культурних цінностей рівень здоров'я і фізичної підготовленості населення є однією з головних складових, важливим засобом підвищення соціальної і трудової активності людей, задоволення їх творчих запитів, потреби взаємного спілкування, розвитку дружніх стосунків між народами.

Мета дослідження: вивчення особливостей організації масових фізкультурно-спортивних та рекреаційних заходів.

Результати дослідження та їх обговорення. Незважаючи на те, що в даний час фізична культура, як масове явище перебуває на порівняно низькому рівні (про це свідчать високий рівень захворюваності в країні, спрощення раніше існуючих нормативів, скорочення годин в школах, недостатнє фінансування галузі), Харків є одним з найбільших центрів фізичної культури і спорту в Україні і славно носить ім'я «Спортивної столиці». Спортивні успіхи харків'ян визначаються рівнем розвитку спорту, інтелектуальним потенціалом, культурними і науковими традиціями міста. Спорт, в сучасних умовах розвитку нашої держави, може стати однією із загальнонаціональних ідей, яка здатна об'єднати суспільство і сприяти зміцненню авторитету країни на міжнародній арені [2].

Державними органами управління міста Харкова розвиток сфери фізичної культури і спорту визначено як пріоритетний, що має стратегічне значення [3]. У відповідності з календарними планами Департаменту спортивних іміджевих проєктів та маркетингу та Департаменту у справах сім'ї, молоді та спорту Харківської міської ради, спрямованих на розвиток масової фізичної культури і спорту в місті Харкові, щорічно проводиться велика кількість масштабних фізкультурно-спортивних, рекреаційних заходів та свят. Ці заходи мають різну спрямованість, серед них: змагання з фехтування на візках; фестиваль з інтелектуальних видів спорту «Интелиада»; відкритий чемпіонат з триатлону «KharkivMan»; заходи, спрямовані на підтримку та розвиток різних видів спорту в школах. Основною метою спортивних свят є створення сприятливих умов для розвитку масового спорту, забезпечення права громадян на заняття фізичною культурою і спортом, задоволення потреби населення в оздоровчих послугах за місцем проживання та у місцях масового відпочинку, популяризації здорового способу життя.

Щорічно, до Дня фізичної культури і спорту України, проводиться спортивний ярмарок «Харків - спортивна столиця». Цей унікальний проєкт спрямований на популяризацію здорового способу життя, залучення молоді до спорту. У минулому 2015 році ярмарок відвідало більше 70 000 жителів і гостей міста. Всі учасники спортивного ярмарку могли побачити показові виступи спортсменів, майстер-класи від зірок спорту, взяти участь у флеш-мобі – масової ранкової зарядки, інтерактивно-розважальних конкурсах. Також відвідувачам було представлено більше 50-ти видів спорту, надана інформація про їх діяльність. Захід популяризує фізичну культуру і спорт, знайомлячи населення з існуючими федераціями, видами спорту, діяльністю організацій. У гостей ярмарку була можливість подивитися виступи спортсменів, поспілкуватися з тренерами та представниками федерацій в спеціальних зонах, випробувати деякі види спорту самостійно [1].

«Харківський міжнародний марафон» – щорічний марафон, який у 2013 році внесено в Книгу рекордів України, як найбільш масовий забіг за кількістю зареєстрованих учасників.

Траса, по якій проходить марафон, прокладена по центральних вулицях Першої столиці, охоплюючи основні пам'ятки міста, а старт та фініш розташовані в самому серці Харкова, на одній з найбільших площ Європи – площі Свободи. Мета заходу – популяризувати біг в Україні, об'єднавши професійних бігунів, любителів і початківців з усієї країни. Учасникам пропонується на вибір 5 дистанцій: марафон (42 км), естафета 2x21, естафета 4x10, дистанція 10 км і благодійний забіг (міні-марафон 4,2195 км). Географія і кількість учасників збільшується з кожним роком. Так, в 2015 році в марафоні взяли участь понад 7 тисяч учасників з різних міст України та 11 країн світу, у 2016 році – понад 10 тисяч, з 25 країн світу, а саме: Україна, Росія, Молдова, Німеччина, Польща, Ізраїль, Норвегія, Великобританія, Голландія, Фінляндія, Греція, Туреччина, Марокко, Естонія, США, Перу, Бельгія, Ірак, Саудівська Аравія, Ємен, Судан, Намібія, Азербайджан, Вірменія, Туркменістан [4].

Ще одним не менш цікавим щорічним соціально-спортивним проектом є «Битва корпорацій» – спортивний корпоративний турнір, в якому беруть участь спортсмени-любители, які представляють свою компанію. Всі компанії розподілені по дивізіонам, відповідно до своєї сфери діяльності. Змагання проходять протягом 10 місяців (з вересня по червень). Учасниками проекту є 23 команди, серед яких: центр екстреної медичної допомоги, команда Приватбанку, торгова мережа «Adidas», компанії «Укрнафта», Комунальне підприємство " Харківводоканал» та інші. Команди компаній змагаються в 11 видах спорту: міні-гольф, міні-футбол, волейбол, бадмінтон, стрільба, настільний теніс, стрільба з лука, пляжний волейбол, стрітбол, настільний теніс і легкоатлетичне багатоборство.

З липня 2014 року в місті проводиться соціально- спортивний проект «Я зможу», в якому вже взяли участь понад 1840 осіб. В ході проекту учасників ділять за категоріями: плавання, схуднення, бальні танці, дзюдо, кроссфіт, пол денс, сучасні танці, біг і т. д. Протягом певного часу учасники проекту безкоштовно відвідують тренувальні зали і студії. За правилами щотижня вибувають ті, що показали гірші результати. Особливістю проекту є його відкритість, учасників не розмежовують за віком, вагою, рівнем фізичної підготовленості. Наприклад, за всю історію проекту найменшим учасником була дівчинка у віці 3,5 років («дитяча» категорія), вік «найстаршої» учасниці - 73 роки (категорія «скелелазіння»).

Серед найбільш значущих масових фізкультурно-спортивних та рекреаційних заходів, що відбулися Харкові в минулому році можна також відзначити: 10-й Ювілейний «Велодень – 2015», в якому взяло участь близько 12000 велосипедистів; 30-й міжнародний традиційний легкоатлетичний марафон «Визволення»; дводенний Фестиваль бігу «Strong Run» загальною довжиною близько 60 км; перший фестиваль Харкова з бальних танців під

відкритим небом «Харківський вальс» на якому 1,5 тисячі пар одночасно станцювали вальс на площі Свободи і був встановлений танцювальний рекорд, який зафіксували представники Книги рекордів України.

Висновки. Вивчивши особливості організації та проведення фізкультурно-спортивних, рекреаційних заходів з широкою участю населення всіх вікових категорій, можна констатувати, що в місті Харкові ведеться активна робота по залученню населення до масової фізичної культури і спорту, формування здорового способу життя. Спортивні заходи набувають велику популярність і стають традиційними, підвищуючи тим самим імідж Харкова як спортивної столиці України.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку полягають у виявленні значення спортивного волонтерства при організації та проведенні фізкультурно-спортивних та рекреаційних заходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондар А.С. Участь студентів у спортивному волонтерському русі / А.С. Бондар, І.В. Петренко // Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту: Матеріали III регіональної науково-практичної інтернет-конференції за участю міжнародних спеціалістів. - Харків: ХДАФК, 2015. – С. 186-193.
2. Бондар А.С. Роль спортивного волонтерства у житті студентів вищих навчальних закладів / А.С. Бондар, І.В. Петренко // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків: ХДАФК, 2015. – №6 (50). – С.40-43.
3. Закон України "Про фізичну культуру і спорт" (зі внесеними змінами) №1724-IV від 17.11.2009. / Верховна Рада України. – К., 2009. –36 с.
4. <http://kharkov.dozor.ua>

Одержано 25. 04. 2016

ФІЛОСОФІЯ, ПСИХОЛОГІЯ, СОЦІОЛОГІЯ, ІСТОРІЯ ТА ПРАВО ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

ТІЛОВИХОВНА ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧА ТЕМАТИКА НА ШПАЛЬТАХ ПРАВОСЛАВНИХ КАЛЕНДАРІВ БУКОВИНИ АВСТРО-УГОРСЬКОГО ПЕРІОДУ

Дарійчук С.В., викладач кафедри фізичної культури і основ здоров'я

Завгородня Т.К., доктор педагогічних наук, професор

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Автор статті розглядає та аналізує православні календарі, що виходили накладом громадського товариства «Руська Бесіда» в Чернівцях протягом II половини XIX століття. Проаналізовано деякі статті в цих виданнях, виокремлені їх тіловиховна та здоров'язберігаюча тематика.

Ключові слова: Буковина, преса, тема, аспекти, вправи, жінка, праця.

Постановка проблема та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Проблема виховання здорового молодого покоління та підтримки фізичної активності особистості як ніколи злободенна в нинішньому суспільстві. Нестабільність у всіх сферах діяльності населення та зниження життєвого рівня його більшої частини, воєнні події на сході країни, несприятлива екологічна ситуація негативно впливають на спосіб життя людини. Останнім часом серед українських учених помічено стійкий інтерес до історії вітчизняної педагогіки. Він зумовлений необхідністю перегляду окремих принципових положень, висновків та їх об'єктивної оцінки, приведення до єдиної логічної системи вітчизняної педагогічної думки, відновлення істинної, складної і багатогранної картини історико-педагогічного процесу. Зокрема, почався процес відродження національної педагогічної школи і традицій, повернення незаслужено забутих імен видатних педагогів – учених, методистів і вчителів, громадських діячів, аналізу малодосліджених чи зовсім не досліджених проблем, що дають можливість повернути багато невідомих фактів з минулого вітчизняної науки і культури.

Завдання дослідження: Визначити об'єм здоров'язберігаючої тематики на сторінках перших українських часописів краю.

Виклад основного матеріалу. Початок української преси на Буковині збігся з періодом становлення організованого життя буковинських українців. Як у загальному громадському житті, так і в пресі почалася боротьба в питаннях мови, правопису і загальної організації. На початковому етапі перевагу мали захисники «вченої» церковно-слов'янської мови, етимологічного правопису.

Розглянемо в хронологічній послідовності українські видання краю досліджуваного періоду. Перший український часопис на Буковині почав виходити 2 лютого 1870 року в столиці краю та отримав назву «Буковинська Зоря».

Характерним виданням досліджуваного періоду стали щорічні календарі. Починаючи з 1874 року товариство «Руська бесіда» систематично друкує «Православний руський календар». Це видання редагували відомі буковинські діячі С. Воробкевич, Г. Воробкевич, Калитовський, а з 1885 року О. Попович.

Це історичне видання виходило щорічно до 1918 р. і містило, крім релігійної тематики (свята, розклад молебнів, передрук молитв тощо) багатий літературний та історично-документальний матеріал. В деяких щорічниках такі статті виділені в окрему частину «поучительну та розважальну» [1].

Враховуючи завдання дослідження, зазначимо, що спочатку календарі «Руської Бесіди» виходили штучно-мертвою мовою та були убогі не тільки на белетристику, а й на статті виховного спрямування. Згодом діапазон тематики статей розширився, все більше авторів розглядали проблеми виховання здорового, освіченого, патріотично налаштованого молодого покоління, зокрема тіловиховні та здоров'язберігаючі аспекти.

До таких матеріалів відноситься стаття «Дещо про виховання» невідомого автора. Основною тезою матеріалу визначено постулат про те, що засади виховання в родині починаються в молодій сім'ї, особистий приклад батьків вважається основним чинником щасливої родини: «який тато, такий і син»[4, С.42].

Окрему увагу автор приділяє здоров'ю молоді жінки, і відповідно визначає негативні фактори, а саме: ранній шлюб та материнство, тяжка праця, зокрема під час вагітності, відсутність гігієнічних умов побуту та родинних традицій. Його першою рекомендацією стала теза про недопустимість з боку батьків шлюбу за договором або за багате придане, та обов'язкове виважене рішення дівчини та підтримка її родини.

Ще одну важливу проблему автор піднімає у цій статті. Виховання немовлят, на його думку, це не лише годування та догляд. Він піднімає проблему сільських родин, де маленька дитина залишається без нагляду (автор говорить про роботу в полі - С.Д.) і паралельно розглядає життя такої дитини у місті. Прихильність автора відчуваємо і при аналізі діяльності фребелівських «огорожків» у справі виховання дітей. Зокрема, фізична праця і рухова активність виокремлені як найвпливовіші складові всебічного виховання дітей »[4, С.43].

Велике значення автори статей у цих календарях надавали патріотичному вихованню дітей та молоді. Адже, вказує автор, негативними рисами українського народу є надто покірність, «малодушіє», мовчазність, поступливість. «Саме характеру, жорсткого,

витривалого і сильного, - робить висновок автор, - не вистачає нам. Тут допоможе рухова активність, і не тільки для хлопів, а й для дівчат» [4, С.42-44].

Буковинський православний календар на 1892 рік продовжує традицію, що спостерігалась у минулих щорічниках. Таким матеріалом стали статі «Добрі ради», в яких розглядалися поради щодо використання лікарських рослин (в цьому виданні - кропиву звичайну, васильок, кукурудзу - М.К.), інформацію про небезпечні хвороби і шляхи боротьби із ними, правильне харчування і вживання вітамінів (вживання петрушки взимку та варіанти її заготовки - М.К.), засобів догляду за тілом і волоссям. Остання порада рекомендаційного характеру визначала терміни миття: не менше одного разу на тиждень [2]

«Православний Руський Календар «Руської Бесіди» значно покращав змістом в періоді національного відродження і відіграв значну роль в поширенні українського писаного слова серед населення Буковини. Вже в 1890 р. він появляється тиражем 1500 примірників. Своєю белетристикою, тематизмом та історичною частиною (Поминальний календар славних Русинів) – являється цінним джерелом для дослідів минулого Буковини.

Активний розвиток тематичних матеріалів у виданні буковинських українців розпочався в 1884 році, коли провід українських установ (Руська Бесіда, Руська Рада, Народний Дім) перебрали національно-свідомі одиниці, яких названо в ті часи народцями. Найкраще цю зміну віддзеркалювали два нові періодичні видання: часопис «Буковина» і журнал-магазин «Бібліотека для молодіжі», що почали виходити в 1885 р.

Отже, тіловиховна та здоров'язберігаюча тематика з'являється на сторінках преси краю досліджуваного періоду майже на етапі її заснування. Значну увагу цій темі приділяла українська преса. Навіть видання релігійного спрямування не оминали статті виховного характеру. Особливу увагу приділяли аспектам здорового харчування та гігієнічним навичкам, зокрема дівчат та молодих жінок. У подальших наукових розвідках варто приділити адресну увагу тим засобам масової інформації, які активно пропагували фізичне виховання на своїх шпальтах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Буковинський православний календар на рок переступний 1892. Річник 19. - Чернівці: «Руська Бесіда», 1892. - 101 с.
2. Вашковецький В. Добрі ради / Василь Вашковецький //Буковинський православний календар на рок переступний 1892. Річник 19. - Чернівці: «Руська Бесіда», 1892. - 101 с.
3. Маковей О. Фельетон / Осип Маковей. – Буковина. – Ч.248-250. – 1896. – С.3.
4. О.П. Децо про виховання/ О.П. //Буковинський православний календар на рок переступний 1892. Річник 19. - Чернівці: «Руська Бесіда», 1892. - С.42-44.

СООТНОШЕНИЕ СИЛ НА ОЛИМПИЙСКИХ ИГРАХ ВО ВТОРОМ ПЕРИОДЕ РАЗВИТИЯ

Дорошенко М.О, Юр В.Р, Шклярук Е.П , студенти 3 курсу

Научный руководитель - Нагорная В.О., доцент, к.физ.восп.

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины

На сессии МОК в Париже в 1914 году было принято несколько организационных решений, которые имели большое значение для всего олимпийского движения. Сессия утвердила флаг с пятью переплетенными кольцами, официальными языками МОК установила французский, английский и немецкий, впервые рассмотрела вопрос взаимоотношений МОК с международными федерациями.

Ключевые слова: олимпийские игры, Олимпиада, Международный олимпийский комитет, олимпийское движение.

Цель исследований – изучить исторические аспекты соотношения сил на Олимпийских играх во втором периоде развития (1920-1948 гг.)

Задачи исследования:

1. Осуществить анализ научно-методической литературы по исторической проблеме соотношения сил на Олимпийских играх во период развития 1920-1948 гг.
2. Определить особенности исторических аспектов соотношения сил на Олимпийских играх во втором периоде развития (1920-1948 гг.).

Результаты исследования и их обсуждение. Проведение VI Олимпийских игр 1916 года было поручено Берлину. Но новый стадион в Грюневальде тщетно ожидал участников Игр: разразилась Первая мировая война, и Игры не состоялись.

Только в 1920 году спортсмены вновь смогли собраться на свой олимпийский слет, на этот раз в бельгийском городе Антверпене. В Играх участвовали 2607 спортсменов из 29 стран. Впервые приняли участие в Олимпиаде представители Аргентины, Бразилии, Монако, Чехословакии, Югославии. Спортсмены Советской России не были приглашены на VII Олимпиаду: политический и экономический бойкот, объявленный Советской Республике, был распространен и на спортивные связи.

Официальное открытие Игр состоялось 14 августа, закрытие - 29 августа.

Соревнования длились более четырех месяцев. Состязания фигуристов и хоккеистов начались в апреле, футболистов — в августе - сентябре. По сравнению с предыдущими Играми программа Игр VII Олимпиады несколько расширилась: появились бокс, вольная борьба, стрельба из лука, тяжелая атлетика, регби, поло на лошадях. В программу были включены и два зимних вида — хоккей с шайбой и фигурное катание на коньках.

На спортивных результатах, показанных на Играх 1920, сказались последствия Первой мировой войны. Но во многих видах спорта, даже несмотря на отсутствие спортсменов Германии и ее союзников, были получены высочайшие результаты.

По количеству завоеванных медалей в неофициальном командном зачете первыми стали спортсмены США (41 золотая, 27 серебряных, 27 бронзовых), вторыми оказались спортсмены Швеции (19, 20, 25), третье место заняли спортсмены Великобритании (15, 15, 12).

Столица Франции удостоилась быть первым городом, которому МОК дважды доверил организацию Игр. Несмотря на то что на право проведения Игр VIII Олимпиады претендовали Лос-Анджелес, Прага и Рим, предпочтение было отдано Парижу. Программа Игр была практически той же, что и в Антверпене, за исключением стрельбы из лука, хоккея на траве и зимних видов спорта. Во время показательных выступлений публике были представлены французский бокс, баскская игра в мяч и даже в программе детского праздника встречи по волейболу и баскетболу. Женщины участвовали в соревнованиях по плаванию и прыжкам в воду, теннису и впервые по фехтованию.

На VIII Олимпийских играх было показано много отличных результатов. По легкой атлетике было установлено 8 мировых и 14 олимпийских рекордов, по плаванию – 4 мировых рекорда, причем во всех 11 видах плавания были улучшены олимпийские рекорды. Американцы, которым четыре года назад финны оказали серьезное сопротивление в легкой атлетике и которые очень тяжело переживала неудачу, на этот раз взяли за дело со всей серьезностью. Их легкоатлеты завоевали 12 золотых, 10 серебряных и 10 бронзовых медалей. Два американских атлета сделали "дубль" - завоевали по две золотые медали.

Убедительную победу на этих Играх одержали спортсмены США — 99 медалей (45, 27, 27). Второе место заняла команда Франции — 39 медалей (13, 16, 10), третье — команда Финляндии — 38 медалей (14, 13, 11).

На проведение Игр IX Олимпиады претендовал только один город — Амстердам. МОК удовлетворил эту заявку. По составу участников и программе соревнований Амстердамские Игры мало отличались от Парижских: 3014 спортсменов (в том числе 290 женщин) из 46 стран. После 16-летнего перерыва в Играх приняла участие команда Германии. Впервые приняли участие в Олимпиаде спортсмены Мальты, Панамы и Родезии.

В первый раз в олимпийской программе появились соревнования среди женщин по легкой атлетике - бег на 100 и 800 метров, эстафета 4 x 100 метров, прыжки в высоту, метание диска - и по гимнастике. Все выступления легкоатлеток ознаменовались мировыми рекордами. У мужчин же рекорды, за редким исключением, устояли.

В общем борьба была захватывающей и интересной. Как и на предыдущих Играх, хорошо выступили легкоатлеты Финляндии. Они завоевали пять золотых, пять серебряных и четыре бронзовые медали, выиграли бег на 1500 метров, 5000 метров, 3000 метров с препятствиями и 10000 метров. На последней дистанции первым на финише был Пааво Нурми.

Наибольшее количество призовых мест досталось на IX Олимпийских играх спортсменам США, которые завоевали 22 золотые, 18 серебряных и 16 бронзовых медалей. Но американцы получили зачетные очки только в девяти видах программы из двадцати. Второе место в неофициальном командном зачете заняли представители Германии, получившие зачетные очки в шестнадцати видах программы.

Летом 1932 года внимание мировой спортивной общественности было приковано к США, где с 30 июля по 14 августа в городе Лос-Анджелесе проходили X Олимпийские игры.

37 стран прислали в Лос-Анджелес 1048 спортсменов. По количеству участников это было примерно в два с половиной раза меньше, чем на предыдущих Олимпиадах. Из многих стран в связи с материальными затруднениями не смогли прибыть делегации. Большинство европейских государств ограничилось тем, что послали в Соединенные Штаты только тех спортсменов, на успех которых можно было рассчитывать. Впервые в Играх приняли участие спортсмены Китая и Колумбии.

Программа Игр была такой же, как в Амстердаме, только вместо футбола проводились состязания по стрельбе. Поездка футбольных команд в Америку для многих стран была слишком дорогой, да и популярность футбола в США незначительна.

В большинстве видов спорта на Олимпиаде были показаны высокие результаты. Всего было установлено 90 олимпийских рекордов, из которых 18 превышали мировые. Достижения в плавании и легкой атлетике были все, за исключением прыжков в длину, лучше, чем результаты в Амстердаме на предыдущей Олимпиаде. В легкой атлетике мужчины установили 54 мировых и олимпийских рекорда, а женщины во всех шести видах, включенных в программу, показали 13 результатов выше олимпийских рекордов, из которых 7 - выше мировых.

Соревнования женщин в легкой атлетике закончились убедительной победой американок. Лишь одно чемпионское звание ускользнуло от них. Бег на 100 метров с новым мировым рекордом - 11,9 секунды - выиграла представительница Польши **Станислава Валасевич**.

Хозяева Олимпиады одержали убедительную победу: 103 медали (41 золотая, 32 серебряных, 30 бронзовых). Вторыми были спортсмены Италии — 36 медалей (12, 12, 12), третье место заняли немецкие спортсмены — 21 медаль (4, 12, 5).

На организацию Игр XI Олимпиады 1936 года претендовали 11 городов трех континентов: 9 европейских, причем 4 из них из одной страны - Германии: Берлин, Кельн, Нюрнберг и Франкфурт-на-Майне; столица Венгрии - Будапешт, столица Италии - Рим, столица Ирландии - Дублин и два города из других частей света: египетский - Александрия и аргентинский - Буэнос-Айрес. Впервые за честь организовать Олимпиаду боролось так много городов.

В этом конкурсе победил Берлин, и решение это было принято в 1932 году, то есть за год до прихода нацистов к власти в Германии.

На XI Олимпийские игры съехалось 4066 спортсменов из 49 стран. Впервые были представлены Афганистан, Бермудские острова, Боливия, Коста-Рика, Лихтенштейн, Перу. Самую многочисленную команду выставили хозяева - 406 человек. Они участвовали во всех видах программы и решили любой ценой занять первое место в неофициальном командном зачете.

Спортсмены Германии завоевали пять из семи золотых медалей в гребле академической. Явное преимущество имели немецкие атлеты в конном спорте и в современном пятиборье.

В пяти весовых категориях тяжелоатлетического турнира представителями 5 стран установлены мировые рекорды.

Серьезная подготовка Германии к Играм принесла свои плоды: немецкие спортсмены сумели завоевать первое место — 89 медалей (33 золотые, 26 серебряных, 30 бронзовых). Американская команда заняла второе место — 56 медалей (24, 20, 12), третье итальянские атлеты — 22 медали (8, 9, 5).

Вторая мировая война не позволила провести Игры Олимпиад в 1940 и 1944 гг. Вначале МОК надеялся провести в Лондоне Игры 1944 г. Однако это оказалось невозможным. Город был сильно разрушен и жил в условиях жесткой экономии. Но британское правительство согласилось провести Игры 1948 г.

Они собрали 4099 участников из 59 стран. Германия и Япония, развязавшие войну, приглашения на Игры не получили. Впервые в Олимпиаде участвовали спортсмены Бирмы, Венесуэлы, Гвианы, Ирака, Ирана, Ливана, Пакистана, Пуэрто-Рико, Сингапура, Сирии, Тринидада, Цейлона, Южной Кореи, Ямайки. Многие страны, пострадавшие от фашистской оккупации, не смогли послать в Лондон хорошо подготовленные команды.

Программа Игр XIV Олимпиады 1948 г. включала 20 видов спорта. Женщины соревновались в гимнастике, гребле на байдарках, легкой атлетике, плавании, прыжках в воду, фехтованию.

По спортивным результатам Лондонская Олимпиада не была выдающейся. Война загубила столько молодых талантливых людей, что неоткуда было ждать большого притока достойных атлетов. И все же в ходе соревнований было установлено четыре мировых рекорда: по одному в легкой атлетике и стрельбе и два в тяжелой атлетике. Обновлено было и несколько олимпийских рекордов. У легкоатлетов-мужчин, например, десять из двадцати четырех, а у женщин - шесть из девяти. Более благоприятным было положение в плавании. Мужчины обновили четыре рекорда из шести, а женщины - пять из пяти. Штангисты всех весовых категорий внесли поправки в таблицы олимпийских рекордов.

Единственный олимпийский рекорд по стрельбе установил в Лондоне известный венгерский стрелок из пистолета Карой Такач.

Первое место в неофициальном командном зачете заняли спортсмены США. Они набрали 548 очков и завоевали 38 золотых, 27 серебряных и 19 бронзовых медалей. Вторыми были спортсмены Швеции, третьими - Франции. В ряды сильнейших спортивных держав выдвинулась Венгрия. Представители молодого государства завоевали 10 золотых, 5 серебряных и 12 бронзовых медалей.

Выводы. Этот период охватывает годы между Первой и Второй мировыми войнами и 1946-1948 гг. Политические, экономические и моральные потрясения, которые переживал мир в этот период, самым непосредственным образом отразились и на олимпийском спорте: драматические события сложились вокруг Игр берлинской Олимпиады 1936 г; из-за Второй мировой войны не проводились Игры XII и XIII Олимпиад, которые должны были состояться в 1940 и 1944 г.

Политика МОК в этот период заслуживает серьезной критики, а апогеем морального кризиса МОК стали Игры XI Олимпиады 1936 г. В Берлине.

Несмотря на всю сложность политической ситуации в мире и ее негативное воздействие на спорт, второй период Игр Олимпиад (1920-1948 гг.) можно назвать интенсивным с точки зрения совершенствования международного олимпийского движения – его структуры, организационно-правовых основ, отношений МОК с государствами, НОК, федерациями и др. МОК учел негативный опыт политизации олимпийского движения в 30-х годах XX в. и многое сделал для соблюдения принципов олимпийского спорта, сформулированных Кубертенем.

Следует отметить, что для второго периода Игр Олимпиад характерно активное развитие научных исследований в области спорта, его олимпийской части. Использовались новейшие достижения в области физиологии, анатомии, психологии, педагогики и др. Начали развиваться общая теория спортивной тренировки, теория и методика подготовки

спортсменів в окремих видах спорту, що, безумовно, позитивно впливало на подальше розвиток олімпійського спорту.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Олимпийский спорт: в 2 т./ В.Н. Платонов, М.М. Булатова, С.Н. Бубка [и др.]; под общ. ред. В.Н. Платонова. – К. : Олимп. л-ра, 2009. –Т. I. – 736 с. :ил. – Библиогр. : С. 730–735.
2. Олимпийская энциклопедия / гл. ред. С.П.Павлов. – М.: Сов. Энциклопедия, 1980. – 416 с.
3. Платонов В.Н. Игры Олимпиад. Зимние Олимпийские игры / В.Н.Платонов // Энциклопедия олимпийского спорта: в 5 т. / под. общ. ред. В.Н.Платонова. – К.: Олимп. л-ра, 2002. – Т. I. С 77–338.
4. Платонов В.Н. Олимпийский спорт: 2 т./ В.Н.Платонов, С.Н.Бубка, М.М.Булатова [и др]; под общ. ред В.Н.Платонова. - К.: Олимп. л-ра, 2009. - Т.2. - 696 с.

Одержано 26. 04. 2016

На сесії МОК в Парижі в 1914 році було прийнято кілька організаційних рішень, які мали велике значення для всього олімпійського руху. Сесія затвердила прапор з п'ятьма переплетеними кільцями, офіційними мовами МОК встановила французька, англійська та німецька, вперше розглянула питання взаємин МОК з міжнародними федераціями.

ОСНОВНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЧЕРНІВЕЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Кожокар М.В., викладач кафедри фізичного виховання для природничих факультетів

Стражнікова І.В., доктор педагогічних наук, доцент

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Автор статті розглядає низку чинників, що напряму або опосередковано впливали на розвиток студентських товариств університету, що діяв на Буковині за досліджуваній час. До них, на нашу думку, належали наявність активного громадського руху в краї, і, зокрема, предтечі організованого учнівського (молодіжного) руху, досвід організації студентських товариств в Європі.

Ключові слова: Буковина, виховна, земляцтва, студенти, традиції, університет.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Актуальною проблемою сьогодення є забезпечення всебічного розвитку особистості, формування і вдосконалення основних норм, ідеалів, принципів, цінностей, правил поведінки студентської молоді в системі вищої освіти. Розв'язання завдань національного виховання, набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої моральної та міжнародної культури особистості, формування рис громадянина української держави, розвиненого

духовно, фізично досконалого, із високим рівнем моральної, естетичної, правової, трудової, екологічної культури, вимагає докорінної перебудови виховної роботи у вищих закладах освіти.

Розвиток сучасної педагогічної думки неможливий без осмислення і усвідомлення історичного досвіду. Обізнаність із педагогічними ідеями та освітньою діяльністю видатних діячів минулого та їх творче використання належить до ефективних чинників, що зумовлюють прогрес педагогічної теорії та практики. Використання творчих пошуків та знахідок попередників дозволяє поєднати сучасне з минулим, накреслити основні тенденції майбутнього розвитку, забезпечити єдність та наступність історико-педагогічного процесу.

Особливий інтерес у цьому відношенні становить період кінця ХІХ – перша третина ХХ століття, який характеризується інтенсивними соціально-економічними та культурними перетвореннями, великою кількістю реформаторських процесів у освітній галузі.

Завдання дослідження. Проаналізувати чинники, що впливали на розвиток студентських товариств Чернівецького університету, що діяв за досліджуваній час.

Результати дослідження та їх обговорення. Дослідження виховної діяльності буковинських студентських товариств, потребує аналізу чинників, що впливали на становлення товариського руху студентів Чернівецького університету. Вивчення рукописів, монографій, статутів студентських товариств, їх звітної документації, що зберігається у фондах державного архіву Чернівецької області, аналіз оголошень, статей та іншої інформації на шпальтах регіональної преси досліджуваного періоду дозволяють виокремити низку чинників, що напряду або опосередковано впливали на розвиток студентських товариств університету, що діяв на Буковині за досліджуваній час. До них, на нашу думку, належали наявність активного громадського руху в краї, і, зокрема, предтечі організованого учнівського (молодіжного) руху, досвід організації студентських товариств в Європі.

Історія створення закладу починається з усвідомлення громадськістю і державною владою потреби у заснуванні в краї закладу спрямованого на підготовку фахівців високого рівня. Урядовці і німецькі колоністи, представники торгово-промислових і фінансових сфер Буковини були зацікавлені у створенні «школи» високо кваліфікованих власних кадрів, адже полонізація університетів Кракова і Львова зменшила перспективи навчання в них випускників німецькомовних гімназій Буковини. Проблеми в галузі культури, особливо в освіті, були актуальними в краї досліджуваного періоду, і саме тому неодноразово піднімались у пресі, в громаді та на державному рівні.

Так, 26 березня 1872 року в парламенті країни буковинським депутатом К. Томащуком було порушене питання про організацію університету в Чернівцях. Його аргументи – потреба у центрі підготовки кваліфікованих фахівців, створення потужного осередку німецької

освіти і науки в краї, необхідність презентації турботи держави про освіту власного народу, навіть, того який проживає на крайньому сході Австро-Угорської монархії, а також можливість відзначити 100-річчя приєднання Буковини до неї – стали переконливими для більшості парламентарів. Через пів року, 23 листопада 1872 року доктор К. Томашук вже категорично вимагав підтримку буковинського лантагу у цьому питанні. За їх одностайною підтримкою петиція про заснування університету отримала статус постанови міністерства віросповідань та освіти. 7 грудня 1874 року імператор Франц-Йозеф I схвалив створення Чернівецького університету з філософським, юридичним та теологічним факультетами. Мовою діловодства та викладання визначено німецьку [6, S.29].

Урочисте відкриття цісарсько-королівського імені Франца-Йозефа університету в Чернівцях відбулося 4 жовтня 1875 року. Перший професорсько-викладацький склад закладу налічував 28 осіб і протягом десяти років був стабільним. Його національний склад було представлено 14 німцями, 10 румунами, 4 українцями. А національний склад студентства Чернівецького університету у першому навчальному році був таким: румуни – 53, що складало 25% від загальної кількості студентів, євреї – 51 представник, українці – 41(20%), німці – 31 (15%), поляки – 28 (13%) та 4 студенти інших національностей (2%) [3, С.11].

Історія виникнення перших студентських об'єднань накладається на історію заснування університетів. Вже у 1222 році, за твердженням С. Осачука, зустрічається поділ студентів на «нації» (lat. natio – племя, народ) у Парижському університеті, пізніше у Празі (1348), у Лейпцигу (1409), а згодом у решти середньовічних вишів. Університети Х-ХІІІ ст. характеризувались відкритістю для студентів із інших країн. В цей період слово «іноземець» у сучасному розумінні не використовувалось, а населення розподілялось по релігійному або майновому принципу. По відношенню до групи людей народжених в одному місці, які говорили однією мовою, починають використовувати термін «нація». А у другій половині ХІІ – початку ХІІІ ст. такі земляцтва отримують офіційний статус та закріплену назву «нація». До того часу термін вживався для визначення варварських народів в Римській імперії.

Кожна нація керувалась власним самоуправлінням, головою якої призначався вибраний «прокурор» (римський термін, що означав намісника над територією – М.К.), в обов'язки якого входив захист фінансових і майнових інтересів, вирішувати спірні питання. Найчисленніші за складом «нації» розділялись на секції, які також формувались за регіональними принципом. Наприклад, у 1249 році при Паризькому університеті діяли чотири нації – «Франція», «Англія», «Нормандія» та «Пікардія». Між ними існувало гостре суперництво, в результаті якого масові вуличні бійки були справою звичайною Щоби відрізнити своїх, члени націй стали прикладати різнобарвні стрічки до одержі.

До організаційних основ таких спільнот відносились такі: кожна «нація» намагалась служити месу у «власній» церкві, використовувати збірник спільних правил та обов'язків. Земляцтва допомагали новим членам, соціально-незахищеним – забезпечували фінансування житла, організовували відправку і отримання пошти.

Згодом, «французька» та «англійська» нації були не однорідні етнічно – в до «Франції» належали представники Італії та Іспанії, до «Англії» – німці, скандинави, шотландці. Взагалі, належність до «нації» була престижною відзнакою студенту. Так, польський студент Болонського університету М. Коперник у 1496 році вступив у найвпливовішу у закладі «германську націю».

Аналізуючи виховну діяльність студентських товариств Буковини, ми не можемо абстрагуватись від діяльності університету, як закладу вищої освіти. Тому, опираємось на думку С. Осачука про те, що Чернівецький університет був заснований за зразком західних німецьких університетів, де студентський рух був їх обов'язковою складовою [1, С.88].

В свою чергу, ці німецькі виші зіграли визначну роль в духовному, ідеологічному, культурному житті Європи, адже з одного боку вони були осередком нових думок та настроїв, що сприяло розвитку гуманізму протягом XV-XVII ст., а згодом формуванню реформаторського руху в німецьких землях, а з другого – центром консервативної, ортодоксальної думки та ідеології. Причини такої позиції німецьких університетів необхідно шукати в юридичному положенні, економічних умовах, їх взаємодії із духовною та світською владою в досліджуваній період, у спрямованості змісту, форм і методів навчання [2].

В Австро-Угорській імперії домінувала німецька культурна традиція, що включала в себе копіювання системи вищої освіти. Звичайно, стосунки між різними закладами освіти, зокрема університетами, різні думки щодо засад студентської честі та життя спричинили виокремлення груп студентів, які отримали назви корпусів. Необхідно зазначити, що спільними для них стала відмова від політики та суворе дотримання принципів збереження чоловічої честі і насолода безтурботними студентськими роками [1, С. 87].

Основною метою своєї діяльності такі корпорації передбачали збереження чоловічої честі, насолода студентським життям та збереження корпоративних (буршівських) традицій. До них відносились ігнорування політичних тенденцій та збереження рангової різниці між буршами – студентами старших курсів та фуксами та ренонсами – студентами молодших [4, S. 772-780].

Керівну функцію у таких організацій виконували троє вибраних «шаржистів» з числа студентів старшого курсу. Відзнакою буршівської честі була здебільшого трибарвна

нагрудна стрічка, члени-студенти молодших курсів або не носили стрічок або мали особливу двокольорову [5, S.538].

За твердженням С. Осачука до початку XIX ст. назва «буршеншафт» була синонімом «студентства», але вже у 1815 році стає назвою новоствореної спілки студентів університету у м. Єна. Девізом першої студентської корпорації християнсько-німецького характеру стали слова: «Честь, Свобода, Вітчизна». Створення цієї організації започаткувало окремий напрямок в студентському товариському русі – корпоративний, який згодом поширився по всіх німецьких університетах [1, С. 91]

На нашу думку, причиною такого поширення став притаманний йому порядок – вимога чіткого виконання усталених правил і традицій, підпорядкування молодший старшому, та використання різноманітних форм діяльності.

Висновки. Отже, економічний розвиток краю, що вимагав поліпшення стану підготовки кадрів з вищою освітою, політична зацікавленість влади у відкритті університету, опосередковано впливали на розвиток студентського руху. А основними чинниками впливу на нього визначаємо потужні історично закріплені європейські традиції студентських організацій, які не могли не вплинути на процес швидкого створення таких спілок у Чернівецькому виші.

Перспективи подальших досліджень. Вважаємо за доцільне розглянути у подальших наукових розвідках краю громадський рух населення регіону II половини XIX – початку XX ст. як іншого чинника розвитку виховної діяльності студентських організацій та зростання громадської активності молоді Буковини досліджуваного періоду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Осачук С. *Німці Буковини. Історія товариського руху (друга половина XIX – початок XX ст.)* // Сергій Осачук. – Чернівці: Золоті літаври, 2002. – 288 с.
2. Струков Б. *Экономическое и юридическое положение первых немецких университетов концы XV – начала XVI вв.* // Из истории университетов Европы XIII – XV веков. – Б.Г. Струков. – Воронеж, 1984. – 96 с.
3. *Університет у період перебування Буковини у складі Австро-Угорщини* // Чернівецький університет 1875-1995: *Сторінки історії.* – Чернівці, 1995. – С.11.
4. Geiger L. Kotzebue A. / Ludwig Geiger // *Allgemeine Deutsche Biographie, herausgegeben von der Historischen Kommission bei der Bayerischen Akademie der Wissenschaften.* – Band 16 (1882). – S. 772-780.
5. *Studentenverbindungen* // *Meyers Konversations-Lexikon.* – Auflage.5. – Bd.16. – Leipzig und Wien, 1897. – S.538.
6. Wagner R. *Alma Mater Francisco Josephina die deutschsprachige Nationalitäten Universität in Czernowitz. Festschrift zum 100. Jahrestag ihrer Eröffnung 1875* / Wagner R. – München, 1979. – 427 s.

Одержано 29. 04. 2016

ПРОВЕДЕНИЕ XI ОЛИМПИЙСКИХ ИГР В АТМОСФЕРЕ МИЛИТАРИЗМА И НАЦИЗМА

Котляр А.А. , Мамут Д.Г.

Научный руководитель - Нагорная В.О., кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент.

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины

На организацию Игр XI Олимпиады 1936 года претендовали одиннадцать городов трех континентов: девять европейских, причем четыре из них из одной страны - Германии: Берлин, Кельн, Нюрнберг и Франкфурт-на-Майне; столица Венгрии - Будапешт, столица Италии - Рим, столица Ирландии - Дублин и два города из других частей света: египетский - Александрия и аргентинский - Буэнос-Айрес. Впервые за честь организовать Олимпиаду боролось так много городов. В этом конкурсе победил Берлин, и решение это было принято в 1932 году, то есть за год до прихода нацистов к власти в Германии. Но усиленная подготовка к Играм началась при нацистском режиме.

Ключевые слова: *нацизм, Олимпиада, милитаризм, олимпийское движение.*

Цель исследований – изучить исторические аспекты влияния милитаризма на проведение XI Олимпийских игр.

Задачи исследования:

1. Осуществить анализ научно-методической литературы по исторической проблеме проведения Олимпийских игр в период развития 1936 году.
2. Определить особенности исторических аспектов влияния милитаризма на проведение XI Олимпийских игр.

Результаты исследования и их обсуждение.

Проведение Олимпиады в Берлине давало в руки фашистов такой козырь, которым они не могли не воспользоваться. Стараясь изо всех сил, нацистские пропагандисты из ведомства доктора Геббельса распространяли слухи о миролюбии фашистского государства, и в этом-то всемирный праздник молодежи, по их замыслу, должен был им очень помочь. Еще до начала Игр стало очевидно, в какой атмосфере они пройдут. Германский фашизм решил на деле доказать всему миру правильность своих расовых теорий. Олимпиада должна была стать триумфом светловолосых "сверхчеловеков". Именно они должны были оказаться самыми способными, сильными, быстрыми, ловкими. Для достижения этого были использованы все средства, и всякий зарубежный участник Игр, по замыслу хозяев, должен был пройти такую "обработку", которая повергла бы его в состояние моральной депрессии.

Чтобы затмить все предыдущие Игры по размаху соревнований и числу их участников, на службу Олимпиаде были поставлены министерство иностранных дел и министерство пропаганды. Для привлечения иностранных туристов за границу была брошена целая армия специальных эмиссаров. К проведению Олимпийских игр приурочили созыв в Берлине различных международных конгрессов и совещаний.

В программу напряженной подготовки вошел и целый ряд полицейских мероприятий, осуществленных в Германии с целью скрыть от иностранцев проводимую политику разгрома демократических организаций, репрессий, удушения демократических свобод. Министерство внутренних дел Германии и начальник полиции Берлина издали множество секретных приказов и распоряжений, которыми предписывалось, например, в период с 1 июня по 15 сентября убрать все антисемитские лозунги, запрещалось использовать заключенных на работах, проводившихся поблизости от проезжих дорог...

Становилось все более очевидным, что нацистские заправилы принимают меры к тому, чтобы превратить Олимпиаду в профашистскую демонстрацию. Американский журнал "Крисчен сенчюри" в то время писал, что *"нацисты используют факт проведения Олимпиады в целях пропаганды, чтобы убедить германский народ в силе фашизма, а иностранцев - в его добродетели"*.

Накануне XI Олимпийских игр по всему миру прокатилась волна гневных протестов против проведения Олимпиады в фашистской Германии. В июне 1936 года в Париже состоялась конференция в защиту олимпийских идей, в которой приняли участие представители многих стран. Конференция признала проведение Игр XI Олимпиады в фашистской стране несовместимым с принципами Олимпийских игр и обратилась ко "всем людям доброй воли и друзьям олимпийских идей с призывом бойкотировать гитлеровскую Олимпиаду".

На XI Олимпийские игры съехалось 4066 спортсменов из 49 стран. Впервые были представлены Афганистан, Бермудские острова, Боливия, Коста-Рика, Лихтенштейн, Перу. Самую многочисленную команду выставили хозяева - 406 человек. Они участвовали во всех видах программы и решили любой ценой занять первое место в неофициальном командном зачете. В программу Игр были включены виды спорта, широко распространенные в Германии: гандбол, гребля на байдарках и каноэ, возобновлены соревнования по женской гимнастике. Был организован и конкурс искусств, на котором большинство золотых медалей (5 из 9) присудили немецким участникам. Все это позволило команде Германии занять общее первое место по числу завоеванных медалей.

Несмотря на успех немецкой команды, Олимпийские игры напрочь опрокинули бредовые нацистские расовые теории. Ведь Берлинская Олимпиада, по мнению нацистов,

должна была стать демонстрацией подавляющего превосходства спортсменов арийского происхождения. Планы эти с треском провалились. В команде США по легкой атлетике десять негров заняли шесть первых, три вторых и два третьих места. Лучшим спортсменом Игр был признан знаменитый негритянский атлет, великий спринтер всех времен **Джесси Оуэнс**, и XI Олимпийские игры так и называют - "Олимпиада Джесси Оуэнса", столица арийской расистской идеологии вынуждена была отдать лавры лучшего спортсмена мира темнокожему атлету.

О Джесси Оуэнсе стали слагать легенды еще в те годы, когда он участвовал в соревнованиях. Эти легенды живы до сих пор. Потому что, пожалуй, не было в истории легкой атлетики никого, кто мог бы сравниться с ним. На Олимпиаде в Берлине он завоевал четыре золотые медали, и это считают вершиной его спортивной карьеры. Но могут ли четыре золотые медали затмить своим блеском самый замечательный, по мнению многих, день в истории легкой атлетики - 25 мая 1935 года? Выступая на соревнованиях в городке Анн-Арбор (штат Мичиган), Оуэнс установил пять мировых рекордов и еще один рекорд повторил. События разворачивались так: 15 часов 15 минут - Оуэнс повторяет высшее мировое достижение в беге на 100 ярдов - 9,4 сек; 15 часов 25 минут - в первой и единственной своей попытке на состязаниях по прыжкам в длину он летит на 8 м 13 см; 15 часов 45 минут - 20,3 сек. на дистанции 220 ярдов по прямой, причем по ходу забега у Оуэнса фиксируется рекорд и на 200 м; 16 часов - 22,6 сек. на 220 ярдов с барьерами, плюс опять же записывается в его актив и рекорд на двухсотметровой дистанции. И все это за 45 минут.

Со своими достижениями в спринте Оуэнс был бы призером на Олимпиаде 1964 года, а его рекорд в прыжках в длину продержался двадцать пять лет. И не удивительно, что в недавно созданном в США "Зале легкоатлетической славы" ему уделено немало места и что он был назван "величайшим" во время опроса спортивных журналистов Америки. Когда в Кливленде (штат Алабама) в многодетной негритянской семье родился десятый ребенок Джеймс Кливленд Оуэнс, ничто, кажется, не предвещало того, что он станет великим спортсменом.

В понедельник состоялся финал. Вот он на старте. Неподвижный, сосредоточенный, с отсутствующим взглядом, будто безразличный к тому, что его окружает. Раздается выстрел стартера, и из группы бегунов вырывается "черная молния". Через двадцать метров от линии старта Оуэнс безраздельно властвовал на дорожке. Борьбы не было: Оуэнс в одиночестве несся к золотой медали. Остальные были далеко позади. Когда, улыбающийся, он сходит с пьедестала почета, все взгляды обращаются на ложу Гитлера. Но Оуэнс там не появился. Фюрер не пожелал приветствовать так же, как он приветствовал накануне немецких

спортсменом, иностранцем, да к тому же цветного, пусть даже мирового рекордсмена. Во вторник утром предварительные соревнования в беге на 200 метров и в прыжках в длину. Оуэнс как бы мимоходом покоряет два олимпийских рекорда.

Вечером Гитлер вновь на трибуне. Он надеется увидеть на верхней ступеньке пьедестала почета немецкого легкоатлета, красивого блондина Луца Лонга, поединок которого с Оуэнсом в прыжках в длину был очень упорным. Исход борьбы долгое время оставался неясным. В последней, пятой попытке Лонг совершает великолепный прыжок - 7 метров 87 сантиметров. Олимпийский рекорд, установленный утром Оуэнсом, побит на 4 сантиметра. Под грохот бешеных аплодисментов Лонг вытягивается и вскидывает руку в нацистском приветствии своему фюреру. Когда шум понемногу стихает, все взгляды обращены на Джесси Оуэнса, готовящегося к прыжку. Неподвижный, немного наклонившись вперед, положив руки на колени, он в течение долгих секунд сосредоточивается в полнейшей тишине. Затем стрелой мчится вперед, взлетает над контрольной доской, едва касаясь ее, и летит, да, летит, кажется, будто он планирует в воздухе. Результат фантастический - 8 метров 6 сантиметров! Новый олимпийский рекорд! Гром оваций сотрясает стадион.

В среду - финал забега на 200 метров. Никто не сомневался в победе Джесси Оуэнса. А он перед стартом идет пожать руки своим противникам и по-хорошему пожелать им счастья. И вновь зрители видят этот кошачий прыжок, стремительный бросок вперед, после которого кажется, что его противники стоят на месте. Результат - 20,7 секунды. Новый олимпийский рекорд.

А в воскресенье в финале эстафеты 4 x 100 метров Джесси заработал свою четвертую золотую медаль, установив с товарищами по команде новый мировой рекорд - 39,8 секунды, который был побит лишь через двадцать лет.

Перед Берлинской Олимпиадой нацисты не уставали твердить о превосходстве арийской расы. Успех Оуэнса наглядно доказал всю лживость этих бредней. Вот почему взбешенный фюрер покинул стадион, когда увидел, что негритянский спортсмен завоевал четвертую золотую медаль - больше, чем все "арийские" атлеты, вместе взятые.

Джесси Оуэнс покидал Берлин, увозя с собой, кроме четырех медалей и огромной моральной победы, четыре саженца дуба: каждый победитель получал саженец дуба. Сейчас эти могучие красавцы дубы высотой более девяти метров растут в Кливленде, в саду у родителей Оуэнса, в двух кливлендских школах, где учился Джесси, а последний украшает аллею университета в штате Огайо, где Оуэнс закончил свое образование. Эти дубы постоянно напоминают о немеркнущей славе великого негритянского спортсмена.

Спустя пятнадцать лет после своего триумфа Джесси вновь приехал в Берлин. Он сопровождал тогда знаменитую баскетбольную команду "Гарлем-Глобтроттерс". Когда герой Берлинской Олимпиады вошел во Дворец спорта, все встали, приветствуя его. Впервые Олимпийские игры транслировались по телевидению. Двадцать пять больших экранов были установлены в различных местах в Берлине, и люди могли свободно наблюдать за ходом Олимпийских игр.

Выводы

Несмотря на высокие спортивные результаты и широкое участие спортсменов, XI Олимпийские игры проходили в гнетущей атмосфере милитаризма. Этот факт признает и МОК. В его бюллетене, посвященном 60-летию олимпийского движения, говорится: *"На этих Играх господствовал сильный дух милитаризма и нацизма"*. Через три года началась развязанная гитлеровской Германией мировая война, уничтожившая цвет молодежи многих стран. Политическое содержание Игр 1936 года создало прецедент для Игр Олимпиад времен "холодной войны", которые во многом способствовали достижению той же цели: политические различия между Востоком и Западом превратили Игры ряда Олимпиад периода 1952-1988 годов в своего рода трибуну для демонстрации превосходства "своей" системы и политических амбиций.

В летописи Олимпийских игр против XII и XIII Олимпиад записано: "Не состоялись". Проведению Игр помешала вторая мировая война, разразившаяся через три года после Берлинской Олимпиады. Эта долголетняя и кровопролитная бойня породила столь глубокую ненависть между народами, что возрождение Олимпийских игр казалось почти невозможным. Двенадцать лет не загорался олимпийский огонь. Это были годы, которые каленым железом выжгли отметины на нашей планете, годы, оставившие после себя открытые раны и незаживающие рубцы.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. *Олимпийский спорт: в 2 т./ В.Н. Платонов, М.М. Булатова, С.Н. Бубка [и др.]; под общ. ред. В.Н. Платонова. – К. : Олимп. л-ра, 2009. –Т. I. – 736 с. :ил. – Библиогр. : С. 730–735.*
2. *Олимпийская энциклопедия / гл. ред. С.П.Павлов. – М.: Сов. Энциклопедия, 1980. – 416 с.*
3. *Платонов В.Н. Игры Олимпиад. Зимние Олимпийские игры / В.Н.Платонов // Энциклопедия олимпийского спорта: в 5 т. / под. общ. ред. В.Н.Платонова. – К.: Олимп. л-ра, 2002. – Т. I. С 77–338.*
4. *Платонов В.Н. Олимпийский спорт: 2 т./ В.Н.Платонов, С.Н.Бубка, М.М.Булатова [и др]; под общ. ред В.Н.Платонова. - К.: Олимп. л-ра, 2009. - Т.2. - 696 с.*

Одержано 27. 04. 2016

На організацію Ігор XI Олімпіади 1936 року претендували одинадцять міст трьох континентів: дев'ять європейських, причому чотири з них з однієї країни - Німеччини:

Берлін, Кельн, Нюрнберг і Франкфурт-на-Майні; столиця Угорщини - Будапешт, столиця Італії - Рим, столиця Ірландії - Дублін і два міста з інших частин світу: єгипетський - Олександрія та аргентинський - Буенос-Айрес. Вперше за честь організувати Олімпіаду боролось так багато міст. У цьому конкурсі переміг Берлін, і рішення це було прийнято в 1932 році, тобто за рік до приходу нацистів до влади в Німеччині. Але посилена підготовка до Ігор почалася при нацистському режимі.

ИСТОРИЯ САМБО В УКРАИНЕ

Кравчук И. Н., викладач кафедри фізического виховання

Национальный Университет пищевых технологий

В статье представлены исторические данные о развитии и становлении самбо в Украине.

Ключевые слова: самбо, развитие и становление.

Актуальность. Одним из наиболее распространенных и доступных видов спорта, широко можно использовать как средство физического воспитания людей разного возраста и пола, самбо. Данный вид спорта отличается, прежде всего, высоким уровнем эмоциональности, которая обусловлена динамичностью игры и коллективным характером соревновательной борьбы и поэтому чрезвычайно увлекательным для всех участников игры. Занятия самбо способствуют равномерному развитию всех основных физических качеств: быстроты, выносливости, скоростно-силовых возможностей и координационных способностей. В процессе систематических занятий и участия в соревнованиях по самбо развивается целый ряд психологических свойств: волевые качества, эмоциональная устойчивость и способность к деятельности в коллективе, что также положительно влияет на профессиональную деятельность человека.

Цель работы – изучить особенности истории развития и становления самбо в Украине.

Задачи исследования: выявить предпосылки развития самбо в Украине.

Методы исследования: анализ литературных источников и сети Интернет.

Результаты исследований. Самбо – это специфическое отечественное единоборство, которое обрело популярность во многих странах мира.

Вместе с элементами борьбы самооборона без оружия впитала в себя и нравственные основы народов, которые передали ей часть своей культуры. Эти задатки придали самбо уверенность пройти сквозь не легкие испытания временем, выстоять и укрепиться в них. История самообороны без оружия тесно переплетена с историей СССР, периодом

грандиозных побед. Это живой символ не только преемственности поколений, но и уникальный синтез культуры и философии востока и запада.

В Украине самбо культивируется с 1934 года, когда Роман Школьников, окончив Московский ГЦОЛИФК, где учился у выдающегося преподавателя Василия Ощепкова, был направлен на работу в Харьков, где в местном институте физической культуры стал преподавать на кафедре защиты и нападения. В то же время Р. Школьников преподавал и лыжный спорт.

И все же сердце его навсегда было отдано самбо. По инициативе Школьниковова курс этого вида борьбы был включен в учебную программу всех курсов, а в созданной при институте высшей школе тренеров открылось отделение самбо. Выпускники этой школы, равно как и института, специализировавшиеся в этом виде единоборств, отправлялись на работу по распределению. На Украине сразу же организовывали на местах секции самбо. Причем руководствовались принципом В. Ощепкова: тот, кто имеет своих учеников, не должен сам выступать в состязаниях, а целиком должен сосредоточиться на тренерско-преподавательской деятельности.

Естественно, и Роман Школьников был верен заветам своего выдающегося учителя и, как ни хотелось ему выйти на соревновательный ковер, весь свой опыт, время, усилия отдавал своим воспитанникам. Трудно переоценить плоды его многолетнего самоотверженного труда.

28-29 ноября 1938 года в г. Баку прошла встреча команд пяти городов по борьбе вольного стиля (самбо) (фактически первенство СССР: гг. Москва, Киев, Ленинград, Саратов и Баку). Тепло встретили зрители тяжеловеса-рекордсмена СССР по толканию ядра и штанги А. Канаки (Киев), который и выиграл золотую медаль. В легкой и средней весовых категориях бронзовые медали завоевали Б. Цюпа и В. Зарубин.

В мае 1939 года состоялась традиционная встреча шести городов по борьбе вольного стиля. В соревнованиях приняли участие команды Москвы, Ленинграда, Киева, Саратова, Ростова-на-Дону и Ашхабада. Первое место в полусредней весовой категории завоевал В. Карминов (Киев), который владел самобытными качествами борца, а в тяжелом весе победил И. Штекель (Киев). Сборная команда Киева завоевала 3-е место.

15-18 ноября 1939 года в Ленинграде проводилось первенство СССР по борьбе вольного стиля. В соревнованиях приняли участие 70 борцов из Ленинграда, Москвы, Киева, Харькова, Днепропетровска, Запорожья и других городов. Чемпионом СССР стал харьковский борец Константин Накельский. На этих соревнованиях Украину представляли победители первого республиканского первенства, проведенного за 15 дней до всесоюзных соревнований. Первенство разыгрывалось во всех восьми категориях и проводилось по

круговой системе. Борьба имела оборонно-прикладное значение и получила широкое распространение среди молодежи.

С 28 ноября по 1 декабря 1940 года в г. Москва прошло первенство СССР, в котором приняли участие 60 спортсменов из 11 городов. Чемпионом стал С. Баев (Киев).

В первые дни Великой Отечественной войны Р.А. Школьников ушел на фронт. С 1941 по 1946 год всесоюзные соревнования не проводились. Вернувшись после войны в Харьковский инфизкульт, Школьников стал не только читать лекции, тренировать самбистов, но и сам, преодолевая боль, боролся на ковре, бегал на лыжах. Благодаря упорным тренировкам сумел восстановить двигательные функции раненой ноги, она стала нормально сгибаться и разгибаться. Имя Романа Александровича Школьниковича вновь появилось в протоколах соревнований: он выигрывал первенства Украины.

В 1991 году развал СССР повлек за собой образование автономных Федераций самбо в бывших республиках, а также привел к расколу в международной федерации ФИАС. Образовались две альтернативные федерации – ФИАС и ФМС, которые стали проводить собственные чемпионаты мира и Европы.

В 1992 году в Москве (4-7 июня) проводился чемпионат Европы под эгидой ФИАС, в котором приняли участие 6 стран. Сборная России заняла первое место. В этот же период в Киеве под эгидой ФМС (Всемирная федерация самбо) был проведен чемпионат Европы, в котором приняла участие 21 страна. Сборная команда Украины заняла первое место.

9-15 ноября 1993 года в г. Кстово (Россия) на чемпионате мира состоялся объединительный конгресс под эгидой ФИАС. Президентом был избран Томоюки Харимаи (Япония).

Федерация самбо Украины входит в Международную и Европейскую федерации самбо. На сегодняшний день в состав членов Федерации самбо Украины входят представители 25 регионов страны, в числе которых 125 спортивных организаций, состоящих из 21 000 спортсменов-самбистов. Среди ведущих спортсменов страны за последние 20 лет 48 чемпионов мира, 63 чемпиона Европы, 35 обладателей Кубка мира, 49 заслуженных мастеров спорта Украины, 63 мастера спорта Украины международного класса, 2 210 мастеров спорта Украины. В тренерском корпусе насчитывается 45 заслуженных тренеров Украины. И в этом заслуга слаженной работы спортсменов, тренерско-судейского состава, специалистов в области спорта и административного штата ФСУ, а также целого коллектива энтузиастов из государственных, общественных, коммерческих структур, которым небезразлична судьба украинского самбо.

Выводы. Изучение особенностей развития и становления самбо в Украине, способствует популяризации его среди людей как одного из средств физического воспитания и форм

физической активности, что обусловлено отсутствием жестких требований в отношении спортивного инвентаря и широкой вариативностью условий проведения занятий по самбо при сохранении позитивных воздействий на физические кондиции.

Перспективы дальнейших исследований заключаются в изучении особенностей развития систем соревнований по самбо международного уровня.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Журавлёв, М. Система САМБО: сб. документов и материалов, 1933–1944 / М. Журавлёв. – М., 2003.
2. Лукашева, М.Н. Родословная САМБО / М.Н. Лукашева. – М.: Физкультура и Спорт, 1986.
3. Шулика, Ю.А. Боевое САМБО и прикладные единоборства / Ю.А. Шулика. – Ростов н/Д : Феникс, 2004.
4. Электронный ресурс. – Режим доступа: <http://fight.uazone.net/history/sambo.html>
5. Электронный ресурс. – Режим доступа: http://www.sambo.net.ua/?code=1_2&id=4

Одержано 21. 04. 2016

У статті представлені історичні дані про розвиток і становлення самбо в Україні.

ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ТА КОМЕРЦІОНАЛІЗАЦІЯ СПОРТИВНИХ ІГОР В УКРАЇНІ

Павлюк І.С., кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

Долинніна М.М., старший викладач кафедри фізичного виховання

Національний університет харчових технологій

В статті проаналізовані особливості функціонування гандболу в Німеччині, обґрунтовані передумови його професіоналізації і комерціалізації, а також перспективи розвитку в Україні.

Ключові слова. Гандбол, професіоналізація, комерціалізація.

Постановка проблеми. Демократизація олімпійського руху, допуск спортсменів-професіоналів до Олімпійських ігор сприяли модифікації сучасного спорту, системи його управління та підготовки спортсменів. Окрема держава, як базовий рівень функціонування спорту має свої особливості, що пов'язані з соціально-економічними і правовими відносинами, а також змінами, що відбуваються у суспільстві. Разом з тим, загальним для усіх суб'єктів є залежність формування національної системи спорту від процесів, що пов'язані з розвитком певного виду спорту в світі [3]. В Україні також ведуться пошуки шляхів реорганізації та вдосконалення системи спорту згідно до вимог сьогодення. Проте відсутність методології розвитку спорту ускладнює зазначені процеси. На сьогоднішній день процес професіоналізації спорту вищих досягнень відбувався в умовах несформованості загального бізнесового середовища нашої держави, критичного зниження

купівельної спроможності пересічного громадянина. Зниження фінансування спорту з боку держави, обумовило те, що визначальним джерелом доходів стала спонсорська допомога. Найбільш актуальною ця проблема виявилась у командних видах спорту, в т.ч. і гандболі [1,3]. Проте, сьогодні в Україні відсутня підтримка та сприятлива регулятивна політика пільг для спонсорів, а спортивні організації можуть приносити спонсорам лише емоційну віддачу. Найголовніше, що масовий дитячо-юнацький спорт, який, окрім виконання своєї прямої соціальної функції, має бути базою для спорту вищих досягнень, знаходиться у складному стані, що складнює ситуацію і низький розвиток матеріально-технічної бази, а також відсутність сучасних спортивних споруд.

Мета дослідження – визначити особливості функціонування спортивних ігор (на прикладі гандболу) на міжнародному рівні, у провідних країнах, а також передумови його професіоналізації та комерціалізації і перспективи розвитку в Україні.

Задачі дослідження:

1. Аналіз організаційної системи гандболу в Німеччині.
2. Визначення шляхів професіоналізації та комерціалізації гандболу в Україні.

Методи дослідження.

- аналіз літературних джерел; нормативно-правових та регламентуючих документів;
- метод аналізу, синтезу та порівняння;
- соціологічні методи: опитування, бесіда, інтерв'ювання.

Результати досліджень та їх обговорення. Спорт являє собою невід'ємну частину способу життя суспільства, що визначає його структуру, зміст, функції, а також характер і спрямованість. Визначення ролі спорту залежить від завдань, які ставить перед ним суспільство, історичних умов, а також від свідомої діяльності людей, які його організують і використовують в своїх цілях. На даному етапі розвиток гандболу тісно пов'язаний з такими соціальними інститутами як політика, економіка, культура, наука, засоби масової інформації тощо. На сучасному етапі відзначається взаємодія олімпійського та професійного спорту, що здійснюється шляхом залучення талановитих і видатних спортсменів у професіонали, а також спільна участь спортсменів у змаганнях.

За спортивним і фінансовим показникам Німеччина займає лідируючі позиції на світовій арені. Клуби країни мають в своєму розпорядженні ресурси для запрошення найсильніших гандболістів світу, інвестують засоби в залучення уболівальників і розробку маркетингових програм. (Так, в Німеччині держава в особі федерального уряду, уряду Земель бере безпосередню участь у розвитку спорту в країні, проте спортивний рух очолюють громадські організації - Німецька спортивна рада (ДСБ) і Національний олімпійський комітет Німеччини. Сполучною ланкою між державою й спортом є німецька спортивна

конференція. Низовою ланкою організаційної структури спорту Німеччини є спортивний клуб. Спортивні клуби поєднуються в Конфедерацію клубів і спортивні конфедерації Земель, які у свою чергу, поєднуються в спортивні федерації, і, нарешті, у ДСБ [1,2].

Бундеслига в Німеччині (HBL GmbH) є членом Німецької гандбольної федерації (ДХБ) незалежною юридичною особою і згідно договору з ДХБ проводить змагання. Федеральна Бундеслига є вищою лігою в клубній системі і являє собою професійну лігу. В структурі Бундеслиги два дивізіони - Бундеслига 1 і Бундеслига 2 (зони - «Північ» і «Південь»). В Бундеслизі 1 чемпіонат проводиться за круговою схемою (без плей-офф). Сезон завершується «Матчем Всіх зірок». В Бундеслизі 2 чемпіонат проходить за аналогічною схемою. Бундеслигу поповнюють клуби, що виступають в регіональних змаганнях, які проводяться суб'єктами ДХБ. ДХБ також займається розвитком гандболу в країні і організацією власних заходів.

Проте професіоналізація німецького гандболу відзначається й на більш низькому рівні та знаходить своє проявлення в укладанні контракту між клубом і гравцем. Контракти укладаються терміном від 1 року до 3 роки.

Для підвищення рівня майстерності гандболістів, а також централізації підготовки в Німеччині створені центри підготовки спортсменів високого класу, які функціонують при участі Федерального комітету сприяння спорту вищих досягнень, ДСБ і відділу спорту вищих досягнень НОК (рис.1)[1].

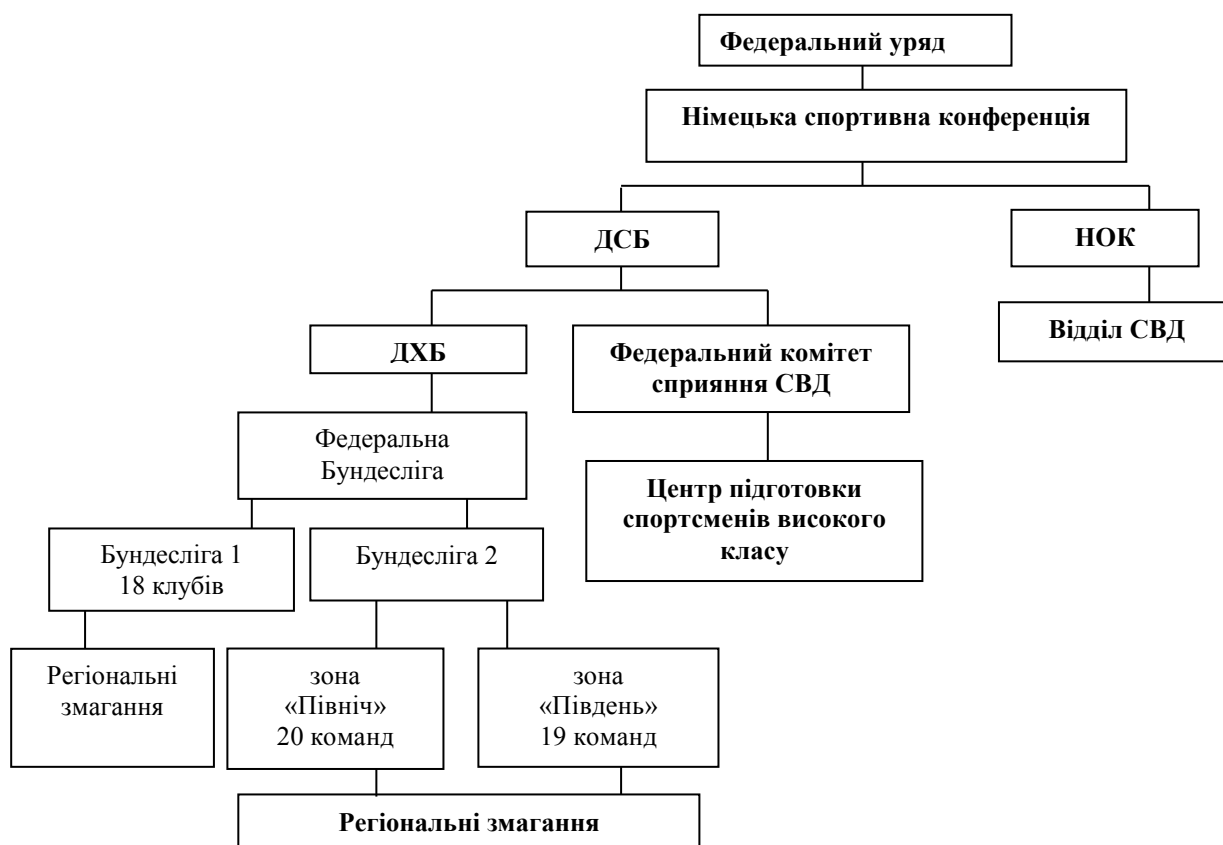

Рис.1. Система підготовки гандболістів у Німеччині

Таким чином, організаційно-управлінська система гандболу в Німеччині побудована за принципом особистої участі держави в розвитку гандболу. Система підготовки гандболістів являє собою єдину вертикально-інтегровану систему, у якій відзначається централізація процесу підготовки. Розподіл гандболу на олімпійський й професійний напрям здійснюється за таким критерієм, як рівень майстерності спортсменів. У результаті цього в Німеччині функціонує єдина система змагань, а професійний гандбол являє собою спорт вищих досягнень. Також слід зазначити, що для всієї системи німецького гандболу характерна його професіоналізація.

Слід зазначити, що для Європейського гандболу характерне програмування підготовки спортсменів, в найсильніших європейських чемпіонатах використовуються методики по підготовці гравців і клубів, розроблені провідними фахівцями з Радянського Союзу. В Україні ці напрацювання практично не застосовуються враховуючи стан матеріально-технічної бази гандболу. Основний контингент гандбольних тренерів країни був сформований ще в радянських часів. Молодих фахівців не приваблюють умови для праці. Дитячо-юнацький гандбол також знаходиться в непростому фінансовому положенні. Не вистачає тренувальних майданчиків, немає засобів на закупівлю інвентарю і поїздки на міжнародні змагання, які проводяться у великій кількості в європейських країнах.

В Україні організаційно-управлінська система гандболу є сформованою системою олімпійського спорту, основними тенденціями розвитку якої є професіоналізація і комерціалізація. Показники розвитку спорту вищих досягнень гандболу в країні обумовлюють необхідність реорганізації і вдосконалення зазначеної системи.

В Україні права на проведення чемпіонату України одноосібно належать ФГУ, а організацією чемпіонату займається Комісія з організації і проведенню змагань, яка входить в структуру ФГУ. Основною умовою виступів клубів в Чемпіонаті України є виплата внеску за участь і відсутність заборгованостей перед ФГУ. Основна проблема сучасного українського гандболу – відсутність стабільного фінансування системи виду спорту (організаційних структур, клубів, змагань, дитячо-юнацького спорту, суддівства, інфраструктури, реклама і маркетинг).

В жодному регіоні України клубний гандбол цілеспрямовано не розвивається, професійний гандбол не популярний серед представників регіональних властей і великого бізнесу.

Висновки. Аналіз соціально-економічних і політичних умов в Україні, тенденцій розвитку гандболу на міжнародному й національному рівнях визначили, що основними напрямками реорганізації й удосконалення системи організації й керування гандболом є: необхідне створення професійної гандбольної ліги України, організованої відповідно до

досвіду провідних країн світу, яка буде функціонувати за згодою з ФГУ; державне фінансування, а також залучення регіональних і приватних джерел фінансування, спонсорів; розробка Цільової програми розвитку гандболу спрямованої на створення нових професійних клубів і виховання в них талановитих гравців і тренерів; підвищення результатів у міжнародних змаганнях всіх рівнів; сприяти створенню професійних клубів у різних регіонах країни, залученню нових джерел фінансування і розвитку інфраструктури; об'єднання навколо клубів програми розвитку дитячо-юнацького.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Павлюк І.С., *Организационные основы развития игровых видов спорта в Украине (на примере гандбола): дис. ... канд. наук по физ. воспитанию и спорту : 24.00.01. - Киев. - 2008. - 188 с.*
2. Павлюк І.С. *Проблеми комерціалізації та професіоналізації гандболу на теренах України// Молода спортивна наука України: зб. наук. пр. – Львів, 2007. вип. 11 Т.3*
3. *Профессиональный спорт : [Учебник для студентов высших учебных заведений физ. воспитания и спорта] / Под общей ред. С.И.Гуськова, В.Н.Платонова. – К.: Олимпийская литература, 2000. – 392 с.*

Одержано 03. 04. 2016

УКРАЇНСЬКІ РАДЯНСЬКІ СПОРТИВНІ ТРАДИЦІЇ

Салтан Н. М., кандидат історичних наук, доцент

Салтан О. М., кандидат історичних наук, доцент

Харківська державна академія фізичної культури

У статті розглянуто проблему формування радянських спортивних традицій. Зазначено, що вони були покликані сформувати нову радянську людину. Автори виділяють виділити дві особливості спортивних традицій. Перша пов'язана із залученням до спортивної діяльності якнайбільшої маси представників молодого покоління. Друга – це пристосовування спорту до радянської ідеології.

Ключові слова: *СРСР, спортивні традиції, ідеологія.*

Вступ. Традиції виступають однією з складових духовного життя людини та суспільства. Первісне розуміння традиції як певного елемента етнічної культури набуває нового розширеного змісту. Сучасний науковий світ розглядає традиції крізь призму суспільних відносин, які включають в себе всі існуючі соціальні інститути, в тому числі і спортивну сферу.

Увага до традиції як до історичної конструкції в європейській історіографії виникла у 80-х рр. ХХ ст.[7]. Вітчизняна історична наука лише зараз, шукаючи шляхи подолання методологічної кризи, що виникла внаслідок руйнації марксистського розуміння історичного процесу, починає займатися проблемами інтелектуальної історії. Питання

формування спортивних традицій українськими науковцями розглядаються побіжно, в рамках вивчення окремих питань з історії фізичної культури та спорту [6].

Мета, матеріал і методи дослідження. Дана історична розвідка ставить за мету, спираючись на документи навчальних і спортивних організацій а також на місцеву пресу, розглянути процес становлення радянських спортивних традицій. Методами дослідження виступають загальнонаукові методи логіки (аналіз, синтез, тощо).

Результати дослідження та їх обговорення. Під традиціями слід розуміти низку практик ритуального чи символічного характеру, які часто обумовлюються канонічними правилами й намагаються прищепити певні цінності та норми поведінки шляхом повторюваності цих процесів.

Важливість такого явища як традиція для радянської бюрократичної машини є свідченням існування в структурі обласних рад спеціальної комісії з радянських традицій, святах та обрядів. У рамках їх діяльності комісії були розроблені різні заходи в рамках яких засобами мистецтва та спорту пропагували ідеї марксизму-ленінізму, перевагу соціального способу життя, пріоритету колективного над індивідуальним [3, Арк. 5-22]. Було розроблено комплекс заходів який складався з наступних елементів: свята, трудові свята, свята календарного циклу, обрядові тематичні вечори, конкурси та змагання. Однією із складових цих процесів були й спортивні заходи.

На нашу думку можна виділити дві особливості спортивних традицій. Перша пов'язана із залученням до спортивної діяльності якнайбільшої маси представників молодого покоління. Друга – це пристосування спорту до радянської ідеології.

Еріх Гобсбаум відзначає, що традиції належать до трьох типів які взаємонакладаються: а) ті, що встановлюють або символізують соціальну спільноту; б) ті, що встановлюють або легітимізують інституції, статус чи владні зв'язки; в) ті, чиєю основною метою була соціалізація, прищеплення переконань, систем цінностей та правил поведінки [7, с. 9]. За цими критеріями радянські спортивні традиції ставали своєрідно емблемою, яка була наочним прикладом переваг соціалістичної системи, яка встановлюючи все нові і нові рекорди вкотре мала довести свою універсальність та досконалість в порівнянні з антагоністичними країнами Заходу. Водночас фізична культура і спорт в СРСР подавалась радянською пропагандою як всеохоплююча сфера буття суспільства під патронатом мудрого вождя і турботливої більшовицької партії.

Спортивні традиції СРСР були щільно пов'язані із порівняно недавнім історичним новоутворенням – «радянською спільнотою». Більше 170 млн. мешканців колишньої Російської імперії, які представляли більше 100 народів та національних груп були втягнуті в

експеримент із соціальної інженерії – формування радянської людини. Людини, яка б відкинула своє історичне «рабське» минуле та стала свідомим громадянином країни Рад.

На відміну від світової тенденції, яка визначає одним із основних завдань традицій – встановлення зв'язку з минулими для історичної легітимізації останньої, радянські спортивні традиції лише деякою мірою виконували це завдання. Радянське суспільство знаходилося в антагонізмі до всього капіталістичного світу, а тому протиставляло себе тому, що було пов'язано із минулими порядками. Виключенням були окремі події з античної історії, а також події що епізодично відтворювали процес класової боротьби. Український дослідник історії вітчизняного спорту Ю. Тимошенко, розглядаючи заснування комплексу вправ «Готовий до праці та оборони» наводить приклад такої ідеї: «Водночас, із метою обґрунтувати доцільність і логічність їх появи, у радянському науковому дискурсі усталився підхід, за яким спорт, нібито, зародився як підготовка ще античного воїна й у ГПО пропонувалося бачити продовження тої традиції» [6, с. 301]. Дослідник бачить тут свідому підміну понять, обґрунтовуючи свою думку тим фактом, що «комплекс ГПО був позбавлений будь – якої символічності ... Жертовність, звичайно ж, присутня — всі 30-ті – 40-ві роки пронизані нею. Але це не поетична (патетична) жертовність «героя» (грецькою «герой») означало рівний богам, «напівбог»), а жертовність — відданість воїна, яка в античному світі була сама собою зрозумілою» [6, с. 301]. На нашу думку ідея правонаступництва радянського спорту виходить із античної ідеї ідеалістичного образу людини, в якій гармонічно поєднувалися високі моральні принципи із фізичною досконалістю.

Радянський Союз перебував у фазі перманентного протистояння ворожому капіталістичному оточенню. Виходячи з цього у радянському суспільстві формувався культ захисника Вітчизни. З введенням у 1931 – 1932 рр. всесоюзного спортивного комплексу «Підготовлений до праці й оборони» стала ідея поєднання спортивної та військової складової фізичної підготовки і набула значної популярності серед радянської молоді. Харківський хімік Б. М. Красовицький у власних спогадах зазначає: «... Ті, хто відпрацював нормативи комплексу, одержував значок з такою ж назвою. Кожна молода людина, насамперед комсомолец, повинен був мати цей значок» [5, с.78]. Фактично в суспільстві створювався культ сильної людини, яка могла в будь-який час встати на захист державних інтересів, а виконання цих нормативів робило її повноцінним членом суспільства, сприяло підвищенню соціального статусу. Таким чином, десятки мільйонів молодих людей було втягнуто у військову підготовку. Глобальна міжнародна розрядка кінця 1980-х рр. та завершення «холодної війни» фактично поховали багатоборство ГТО як масовий вид спорту, перетворивши його на спорт для фахівців силових структур.

Радянські спортивні традиції з'явилися в перші роки більшовицької влади. Перший спортивний парад, що мав демонструвати фізичний потенціал молодої радянської держави було проведено у травні 1919 р. Парад загонів військової підготовки трудящих проходив у Москві на Червоній площі, а приймав його особисто Володимир Ленін. Паради і змагання відбулися у цілому ряді міст, зокрема Петрограді, Харкові та Рязані. Слід наголосити, що в травні 1919 р. на території колишньої Російської імперії тривала громадянська війна. Противниками більшовиків в той час були білогвардійські війська на півдні під керівництвом А. Денікіна, сході адмірала О. Колчака, на північному заході з військами генерала М. Юденича та ін. Незважаючи на загальнодержавний мобілізаційний стан, кремлівське керівництво усвідомлювало важливість пропагандистських спортивних перформенсів, які виступали засобом впливу на масову суспільну свідомість. Вочевидь ще в ті роки радянські марксистичні дали установку на використання спорту в якості пропедевтичного етапу військової підготовки. Цим шляхом рухалась і Німеччина, яка згідно умов Версальського договору позбавлялася права мати велику боєздатну армію. Тому спорт (як в Німеччині так і в СРСР) виступав в формі закамouflьованої воєнної підготовки широких верств населення. Саме мілітаристична складова, на довгі роки затвердилась в якості однієї з основних складових фізичної культури радянського суспільства. Як приклад: встановлення парашутних вишок навіть у звичайних парках відпочинку, не кажучи вже про аероклуби, винайдення нових видів спорту пов'язаних із військовою підготовкою, систематичні військово-спортивні змагання, обов'язкове складання нормативів зі стрільби, кидання гранати, знання основ медицини, тощо.

Як відомо, більшовики політизували спортивну роботу і саме вони першими намагалися використати її для поширення власної ідеології. З цією метою створювався Червоний Спортивний Інтернаціонал – відображення III Інтернаціоналу у фізкультурній сфері й один із засобів політичної боротьби за домінування в європейському робітництві.

Фізична культура та спорт стали органічною частиною радянського суспільного життя, частиною пропагандистської машини, спрямованої на формування суспільної свідомості. Так, до всесоюзного дня «Здоров'я» (з 1939 р. проводився 18 липня, а з 1948 р., коли СРСР вступив до Всесвітньої організації здоров'я – 7 квітня) традиційно приурочувалися спортивні марафони, туристичні походи та ін.

Радянське спортивне свято взагалі стало незамінною складовою ідеологічної машини, яка керувала всім і вся. Адже демонстрація успіхів радянських спортсменів і фізкультурників не тільки викликала почуття гордості й співпричетності, але і сприяла самовизначенню людей саме як радянського народу. Зазвичай, риторичні промови на честь відкриття та завершення спортивних свят були одноманітними. Громадянська патетика зводилась до

формування класу пролетаріату, який (згідно Марксу) мав стати могильщиком капіталізму. Зважаючи на те, що саме пролетаріату відводилась особлива месіанська роль у встановленні нового суспільного ладу – соціалізму, цей суспільний прошарку мав вступити в безкомпромісний двобій з буржуазією. Здійснення ним світової революції потребувало докладання неабияких фізичних зусиль в рамках класової боротьби. Фактично йшла мова про війну планетарного масштабу. Таким чином, мова йшла про штучне клонування надлюдини, універсального високоморального воїна, який мав бути готовий покласти своє життя в зарадки щастя усього трудового народу. Фізична загартованість, здатність до самопожертви ставали засобами «духу воїна», який навіть у мирний час демонструючи тілесну досконалість демонстрував абсолютну перевагу над представниками експлуататорських класів. В цьому сенсі тренування ставали способом вироблення героїчних якостей, а змагання наочною демонстрацією базових спортивних якостей, використання яких дозволяло досягти перемоги і отримати титул чемпіона, тобто переможця. Саме перемога ставала самоціллю всіх зусиль спортсменів, які в мирний час перемагали на спортивних майданчиках, а в воєнний – на полі бою.

Своєрідною формою політичної реклами ставали спортивні свята, що виступали не лише як самостійна одиниця масової культури, а й яскравим доповненням святкувань інших «визначних дат». Всесоюзна спартакіада 1928 року (розпочалася 12 вересня 1928 р.) була присвячена не лише десятиріччю зародженню фізкультурного руху, а й першому п'ятирічному плану. Головні події відбувалися у Москві: спортивні на стадіоні «Динамо», а парад на Червоній площі. Масова частина свята передбачала агітацію і пропаганду ідей фізичної культури і спорту серед населення у вигляді проходжень, парадів, карнавалів, інсценізацій, виступів школярів, пропагандного бігу, всесоюзного зіркового веломотопробігу, водних демонстрацій, народних ігор, гулянь [1, с. 18].

Майже до кожного радянського свята (1 та 9 травня, Великий Жовтень, річниця, ювілеї знаменних подій та ін.) були приурочені спортивні паради та різноманітні спортивні заходи: спартакіади, зимові і літні свята фізкультури всесоюзного, всереспубліканського чи місцевого значення, профспілкові свята фізкультури, тижні фізкультури тощо.

Паради різних масштабів відбувалися на відкритих стадіонах та спортивних майданчиках, ними опікувалися місцеві органи влади. Так, у Харкові протягом 1920-х – на поч. 1930-х рр. було проведено більше сотні спортивних свят.

Різнманітні спортивні заходи проводили також і добровільні спортивні товариства, які фактично зосереджували у собі керівництво аматорським радянським спортом. Наприклад, Харківська обласна рада студентського добровільне спортивне товариство «Буревісник» до Дня перемоги (9 травня) зазвичай організовувало туристичні походи

«Місцями бойової слави» до селища Соколово у Харківській області, до місць партизанської слави у Брянських лісах, до районів де тримали оборону радянські солдати у Криму.

Часто до радянських свят проводилися масові спортивні змагання. Так, у 1966-1967 рр. в спартакіаді на честь «50-річчя Великої Жовтневої Соціалістичної революції» лише у Харківській області прийняли участь 400 тис. осіб [2, Арк. 39].

Спортсмени змагалися як з олімпійських, так із не олімпійських видів спорту. Часто такі спортивні змагання не мали спортивної цінності, головне їх завдання полягало у іншому: у залученні значної кількості молодих людей до сфери фізичної культури та спорту, які виступали згідно постанов ЦК КПСС важливою ділянкою виховної роботи серед населення. Так, наприклад, постанова ЦК КП(б)У «Про заходи по дальшому поліпшенню позашкільної роботи з дітьми» прийнята в 1946 р., зобов'язувала вчителів забезпечити щорічне проведення традиційних зимових і літніх шкільних, районних, міських і обласних фізкультурних змагань школярів.

Не обійшла спорт й інша радянська традиція – добровільне взяття фізкультурниками на себе певних зобов'язань, що присвячувалося певній політичній події чи історичній даті. Такі дії супроводжувалися типовою радянською риторикою. Наприклад, Балаклійський районний комітет із фізичної культури та спорту в 1969 р. до 100-річчя з дня народження В. І. Леніна постановив: «Відзначити цю славетну дату в житті народів нашої Батьківщини новими успіхами у праці, навчанні та спорті, та будемо боротися за виконання наступних показників у спортивно-масові роботи: мати фізкультурників 16500 з них спортсменів масових розрядів 2000 чол., а I розряду 23 чол., майстрів спорту 1 чол. ... (повний перелік нараховує більше двох десятків показників – прим. авт.) [4, Арк. 15].

Висновки. Розглянувши проблему формування радянських спортивних традицій треба зазначити, що ще на початку існування радянської влади спорт із елітного хобі перетворюється на масове заняття, до якого залучалися представники переважно молодого покоління. У тоталітарному суспільстві спортивна сфера передусім ... політичним потребам, що наклало свій відбиток на традиції: проведення різного роду спортивних заходів майже до кожного радянського свята, урочисту риторичну промову, колективну практику взяття на себе зобов'язань, пов'язаних із політичними чи історичними подіями, тощо.

Перспективи подальших досліджень. Подальші перспективи дослідження пов'язані з детальним вивченням питання спортивних традицій у більш широких хронологічних межах, передусім із формуванням спортивних традицій у незалежній Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Вестник физической культуры.* – 1928. – №9. – С. 18.
2. *Державний архів Харківської області (далі ДАХО).* Ф. Р – 3838. Оп. 12. Од. зб. 851.

3. ДАХО Ф. Р – 3858. Оп. 14. Од. зб. 2710.

4. ДАХО Ф. Р – 5757. Оп. 2. Од. зб. 228.

5. Красовицький Б. М. Столичний Харків – город моеї юности / Б. М. Красовицький. – Х. : Фоліо, 2004. – 224 с.

6. Тимошенко Ю. О. Історичні умови та специфіка розвитку спорту й фізичного виховання в радянській Україні в 20 – 40-ві роки ХХ ст./ Тимошенко Ю. О. – К. : ТОВ «НВП»Інтерсервіс», 2014. – 446 с.

7. *The Invention of Tradition. Edited by Eric Hobsbawm and Terence Ranger.* – Cambridge University press. – 1983. – 320 p.

Одержано 29. 04. 2016

ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАХІДНОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ

Стражнікова І.В., доктор педагогічних наук, доцент

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім.В.Стефаника»

У статті актуалізуються розвідки з конкретної педагогічної проблеми, її осмислення в регіональному вимірі з огляду загальних та особливих тенденцій.

Ключові слова: *регіон, фізичне виховання, розвиток, спортивний рух, товариства, здоровий спосіб життя.*

Вступ. Теорія і практика виховання — важлива складова педагогічної науки. Будучи складним, багатограним поняттям воно розглядається як суспільне явище, діяльнісний процес, внутрішньо структурована система, як цінність, вплив, взаємодія тощо.

Фундаментальні українські та зарубіжні дослідження кінця ХХ - початку ХХІ ст. (І. Бех, Б. Бітінас, С. Карпенчук, Л. Коваль, Ю. Руденко, М. Стельмахович, О. Сухомлинська та ін.) дають достатнє уявлення про сутність, структуру, теорію виховання та її методіку. Вони становлять необхідну методологічну базу для його вивчення в історичній ретроспективі та для аналізу доробку історико-педагогічної науки з даної проблеми.

Мета дослідження – здійснення історіографічного аналізу досліджень Західного регіону України з питань фізичної культури та спорту.

Тематичну палітру та внутрішню змістову структуру педагогічних досліджень, присвячених вихованню як конкретно-історичному явищу, детермінованих комплексом суспільних чинників, окреслюють і головні компоненти теорії виховання - починаючи від його категоріально-понятійного апарату й завершуючи визначенням структури, особливостей, рушійних сил, суперечностей, етапів, управлінських механізмів, інших аспектів цього процесу, що має свої функції, форми, методи, засоби, інші елементи реалізації.

Ускладнює аналіз наукового доробку з даної проблеми вивчення фізичного виховання у розрізі й на перетині різних наукових галузей: теорії та історії педагогіки, соціальної педагогіки, етнопедагогіки, теорії фізичного виховання і спорту, медицини (фізіологія, гігієна), історії, культурології тощо, які зі своїх позицій визначають його зміст, мету й інші параметри. Водночас слід підкреслити нерівномірність представлення розвитку фізичного виховання на окремих землях регіону. Значну увагу науковці приділили його розвою на Буковині, в Галичині, в загальноосвітніх школах регіону, а відносно Волині й Закарпаття ця тема розроблена гірше.

Певні раціональні зерна про розвиток фізичної культура і спортивного руху, якщо абстрагуватися від ідеологічних нашарувань, можна відшукати в радянських студіях, які висвітлюють їхній розвиток не лише до 1939 р., а й за доби соціалістичних перетворень. Щоправда вони не стосуються дидактично-виховних аспектів цієї проблеми, а розкривають зрушення щодо масового залучення юнаків і дівчат до занять спортом, для чого створювалася і відповідна матеріальна база. Тому проблема фізичного виховання за радянського періоду також повинна стати предметом спеціальних історико-педагогічних досліджень.

З позицій історико-педагогічної значущості результатів досліджень першочерговий інтерес становлять дослідження про систему фізичного виховання молоді, зокрема в народних школах Буковини у 1869-1918 рр. та в загальноосвітніх закладах Галичини у другій половині XIX — на початку XX ст. і Західної України за міжвоєнного періоду. Представлений в них аналіз творчого доробку західноукраїнських педагогів з теорії та практики фізичного виховання молоді розширюють і поглиблюють спеціальні роботи Е. Дорошенка та А. Окопного, які розглядають це питання у загальноукраїнському масштабі стосовно періоду другої половини XIX — першої половини XX ст.

У своїй сукупності цей доробок окреслює головні підходи і загальну модель дослідження фізичного виховання учнівської молоді. Передумови його розвитку визначаються широким колом чинників: природно-кліматичні умови; вплив європейської педагогічної думки і практики тілесного загартування; зростання національної самосвідомості; процеси модернізації усіх сфер суспільного життя тощо. Науковці відстежують зміни, що відбулися наприкінці XIX — початку XX ст. серед педагогів і громадськості у розумінні фізичної культури, яка вже не зводилася до набору фізичних вправ, а включала санітарно-гігієнічне забезпечення та комплекс заходів з підтримки фізичної активності людини. Фізичне виховання дітей стало розглядатися як важливий компонент становлення особистості, який не лише підтримує її життєдіяльність, а й зміцнює

духовно, запобігає нервовому і розумовому перевантаженню. На такому тлі точилися дискусії щодо змісту, методів, форм його проведення.

Розвиток фізичного виховання на західноукраїнських землях у другій половині XIX — 30-х рр. XX ст. науковці розглядають як загальнодержавну проблему, котру регулювали спеціальні урядові й адміністративні органи та регламентували нормативні акти, що визначали зміст, методи, форми, засоби його здійснення у шкільних закладах різних типів. З таких позицій відзначимо роботу О. Цибанюк [4], яка, вивчаючи проблему управління системою фізичного виховання школярів на Буковині, розробила її структурну модель, розкрила функціонування її органів та кадрове і технічне забезпечення тощо. У праці В. Мужичка [3] здійснено порівняльний аналіз законодавчої бази фізкультурно-спортивної роботи з учнями загальноосвітніх шкіл Буковини, Галичини та Закарпаття, показана їхня специфіка, яка за міжвоєнного періоду зумовлювалася перебуванням регіонів у різних державно-політичних системах. З таких позицій науковці характеризують її програмове та методичне забезпечення, зіставляють проекти і розробки українських педагогів альтернативні державним, що містили національні компоненти фізичного виховання учнів.

Науковці досить ґрунтовно розкрили не тільки програмове забезпечення, зміст і структуру уроків, але й спеціальних занять та позаурочних й позакласних форм фізичного виховання у початкових і середніх школах окремих регіонів. У ряді праць розвиток фізичної культури розглядається через призму соціальної педагогіки, котра трактує фізичне виховання з позицій оздоровлення дітей, що перебувають під опікою соціально-педагогічних інституцій. Спеціально репрезентативні дослідження О. Вацеби, Б. Трофим'яка, інших науковців висвітлюють розвиток фізичної культури через призму організаційно-ідеологічного становлення західноукраїнського спортивного руху наприкінці XIX - 30-х рр. XX ст., до якого зараховують численні як спеціалізовані тіловиховні товариства і клуби з різних видів спорту, так і молодіжні об'єднання, що переслідували широке коло виховних завдань. Вони забезпечили перехід від стихійних до організованих форм фізичного виховання та стали основою позашкільної роботи з молоддю. Розкриваючи арсенал методів і форм їх діяльності, науковці з різних позицій доводять масовість фізкультурно-спортивного руху та його роль у розвитку професійного спорту та масовому оздоровленні молоді.

Через більшість досліджень з проблем фізичного виховання молоді наскрізно проходить народознавчий компонент, що проявляється у з'ясуванні науковцями ролі народних ігор, природних й інших засобів у спільній діяльності з сім'єю в загартуванні та оздоровленні молоді. Цікавими і продуктивними є спеціальні студії як, наприклад, робота Г. Воробей. Дослідниця, виходячи з етнографічних, психофізичних, інших критеріїв, розробила класифікацію народних ігор та забав у фізичному загартуванні молодших

школярів Прикарпаття, розкрила феномен «гарту», як результат тілесно-духовних випробувань людини та на цій основі запропонувала власні модель і програму впровадження народних ігор і забав у сучасну систему початкової освіти [1].

Зважаючи на стан і перспективи удосконалення фізичного виховання на початку XXI ст. логічним і доцільним виглядає підготовка експериментальних досліджень з урахуванням регіонального компоненту освіти. В якості прикладу, відзначимо роботу М. Молнар про формування програмно-методичного забезпечення означеного напрямку виховання у молодшій школі Закарпатської області. Воно органічно поєднує як загальнодержавні засади, так й етносоціальні, природно-кліматичні, інші особливості регіону, що визначають зміст і спрямованість комплексної стратегії формування здорового, фізично активного та морально й ідейно загартованого зростаючого покоління.

Аналіз історико-педагогічних робіт, як і праць з теорії і методики фізичного виховання школярів (О. Винничук, Б. Шиян, ін.) відображає спільні та особливі риси розвитку даного напрямку виховання у Західному та Східному регіонах України. Підстави для зіставлення підходів до його вивчення дають і праці про розвиток фізичного виховання молоді в Україні за міжвоєнного періоду. Попри різні суспільно-політичні умови та масштаби фізкультурно-спортивного руху, науковці в обох випадках зосереджують увагу на притаманних йому процесах і явищах: його «мілітаризація» і державна зарегламентованість; прогалини у підготовці педагогічних кадрів; виключна роль громадського чинника у розвитку масової фізкультури; її ідейна спрямованість, яка в одному випадку проявлялась у формуванні національних, а в другому — радянських ідеалів тощо. Зіставлення результатів цих досліджень спонукає до висновку, що фізичне виховання у Західному регіоні виглядало змістовнішим, розмаїтішим, позаяк розвивався за різних державно-політичних режимів під впливом західноєвропейського, внутрішнього міжетнічного та українського етнокультурного чинників.

Отже, у вивченні історико-педагогічних аспектів фізичного виховання у Західному регіоні України виразно домінують підходи, згідно з якими воно розглядається як спеціально організований процес розвитку фізичних і морально-вольових якостей людини та оволодіння нею систематизованими знаннями, фізичними вправами та способами їх самостійного використання упродовж життя. В літературі переважає підхід до визначення мети фізичного виховання як задоволення потреби окремих державних систем чи етноспільнот у формування всебічно розвиненої особистості, готової до продуктивної праці й захисту своєї Батьківщини. Поряд із тілесним удосконаленням зміст фізичного виховання тісно пов'язувався із завданнями національного поступу. Дослідження засвідчують нові ознаки формальної сторони фізичної культури, що проявлялося у динамічній зміні систем рухів;

видів фізичної підготовки, спорту і змагань; еволюції типів занять з фізичного виховання тощо.

Важливою складовою теорії і практики зарубіжної та вітчизняної фізичної культури і фізичного виховання вважається формування здорового способу життя та культури здоров'я особистості. На межі ХХ-ХХІ ст. здоров'язберігаюча культура виокремилась у самостійну галузь знань. Її психолого-педагогічний, як і філософсько-соціологічний та медико-біологічний напрями досліджуються через призму таких поширених понять, як «освіта здоров'я», «валеологічна освіта», «педагогіка здоров'я», «здоров'язберігаюча компетентність» та ін. Будучи синкретними за змістом і тісно пов'язаними з іншими науковими напрямами, ці дефініції претендують на право номінувати окремі галузі педагогічної науки, що покликані вивчати стан і розвиток теорії й практики навчання та виховання здоров'я на різних етапах людської життєдіяльності. Теоретико-методологічне обґрунтування даної проблеми сучасними вченими має важливе значення для аналізу присвяченої їй історико-педагогічної літератури.

Насамперед відзначимо доробок М. Лук'янченка [2], який у контексті широкої історичної ретроспективи становлення і розвитку педагогіки здоров'я в Україні розкриває її головні здобутки на західноукраїнських землях, що пов'язані з розробкою національної системи виховання, у тому числі й фізичного, та діяльністю молодіжних товариств «Пласт», «Сокіл», «Луг», «Січ». Цікавим є визначення «національно-демократичної» виховної ідеології педагогіки здоров'я міжвоєнного періоду, яка полягала у пошуку нових форм навчання і виховання, здатних забезпечити формування в учнів ставлення до здоров'я, як пріоритетної цінності. За змістовим наповненням вона протиставляється радянській моделі здоров'я, яка нівелювала особистісні цінності на догоду «прагненням трудящих мас».

До розробки даної теми О. Волошина підходить з позиції розвитку валеологічної освіти на західноукраїнських землях у 20-30-х рр. ХХ ст., ще раз підтвердивши, що у зазначений період її зміст майже ототожнювався з удосконаленням фізичного виховання. Оригінальними виглядають авторські узагальнення ідей і поглядів тодішніх педагогів на питання виховання здорового способу життя в учнівській молоді, а загалом дослідниця у традиційному ключі з'ясовує зміст, методи, форми валеологічної освіти, акцентуючи на таких її напрямках, як антиалкогольний рух, діяльність молодіжних організацій і дошкільних літніх закладів, масове просвітництво тощо. Між тим, ці питання вже достатньо висвітлювалися науковцями, зокрема ґрунтовно досліджено західноукраїнський антиалкогольний рух.

Висновки. За останнє десятиліття активізувалося вивчення етнопедагогічного аспекту формування здорового способу життя учнівської молоді України, зокрема і Західного регіону

наприкінці XIX - 30-х рр. XX ст. Це знайшло прояв у дисертаційних і монографічних роботах та численних статейних публікаціях.

Перспективи подальших досліджень. Науковці зосередилися на з'ясуванні змісту виховання здорового способу життя у навчальній, позакласній і позашкільній роботі, яка взаємопов'язувала наукові знання та різні складники традиційно-звичаєвої культури українців — починаючи від піклування про чистоту і загартовування тіла й завершуючи традиціями рухової активності, раціонального харчування, додержання санітарно-гігієнічних норм, засудження шкідливих звичок тощо. Тому невід'ємними складовими таких студій є аналіз народознавчо-валеологічного компоненту у навчальній літературі, а також у діяльності національних громадських організацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Воробей Г. В. Народні ігри та забави у фізичному загартовуванні молодших школярів різних етнографічних груп Прикарпатського краю: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.01 "Загальна педагогіка та історія педагогіки" / Г. В. Воробей. – К., 1997. – 20 с.
2. Лук'янченко М. І. Теоретико-методологічні засади розвитку педагогіки здоров'я в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук: спец. 13.00.01 "Загальна педагогіка та історія педагогіки" / М. І. Лук'янченко. - Луганськ, 2012. - 40 с.
3. Мужичок В. О. Педагогічні засади організації фізкультурно-спортивної роботи в загальноосвітніх школах Західної України (1919-1939 рр.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.01 "Загальна педагогіка та історія педагогіки" / В. О. Мужичок. - Тернопіль, 2011. – 20 с.
4. Цибанюк О. Управління системою фізичного виховання школярів на Буковині (друга половина XIX – початок XX століття): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.01 "Загальна педагогіка та історія педагогіки" / О. Цибанюк. – Івано-Франківськ, 2008. – 20 с.

Одержано 11. 04. 2016

ПИТАННЯ ФІЛОСОФІЇ, ПСИХОЛОГІЇ І СОЦІОЛОГІЇ ЗДОРОВ'Я, ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Фідірко М. О., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичного виховання

Нікітченко М. Б., старший викладач кафедри фізичного виховання

Національний університет «Одеська юридична академія»

Для вивчення феномена здоров'я наука диференціює поняття фізичного, психічного, соціального і духовного, але у реальному житті майже завжди існує інтегральний вплив цих складових.

Ключові слова: фізична культура, спорт, гармонійне формування особистості.

З фізичною культурою прямо або опосередковано мають справу абсолютно всі люди. Більш того, ці «зіткнення» настільки часті, що яку б сферу людської діяльності ми не

розглядали, там обов'язково будуть присутні хоча б окремі елементи фізичної культури. Мова йде не тільки про удосконаленість і реалізацію рухового потенціалу, а й про знання, завдяки яким суттєво розширюються горизонти застосування засобів фізичної культури.

По мірі розвитку фізичної культури та спорту стало очевидним, що їх соціальне значення дуже багатогранне і що вони можуть бути придатними для задоволення різноманітних потреб особистості та суспільства. В наш час спорт широко представлений у системі освітнього виховання підростаючого та дорослого поколінь, в комплексі соціальної охорони здоров'я, в різноманітних сферах культурного спілкування і міжнародних відносин, а також у ряді інших сфер. Все це дає підстави говорити про спорт, як про багатофункціональне явище, яке слугує для створення умов формування людини, гармонійного поєднання в собі духовного багатства, моральної чистоти і фізичної досконалості.

Безпосередньо фізичну культуру і спорт можна розглядати в різних аспектах, тому метою нашої роботи є описання цього явища з точки зору філософії, психології і соціології.

Почнемо з філософії спорту, яка не відразу сформувалася в рамках наук, що вивчають спортивну сферу. Протягом тривалого часу в науковому аналізі явищ на першому плані перебували біологічні, фізіологічні, анатомічні та педагогічні проблеми. В деякій мірі це було виправдано логікою реального розвитку сфери фізичного виховання і спорту, а також логікою їх пізнання. Поки спорт мав локальну сферу дії, а його розвиток проходив в межах, в яких можна було управляти без спеціальних знань, складалося враження, що можна обійтися без наукового аналізу пов'язаних з ним філософських проблем або в кращому випадку обмежитись окремими міркуваннями з приводу цих питань. Ситуація почала змінюватися в міру все більш широкого розвитку фізичного виховання і спорту та наукових досліджень в цій сфері. Перетворення спорту в кінці XIX - початку XX ст. в соціальне явище світового масштабу, призвело до зростання його авторитету і впливу в світі, на різні пов'язані з ним кризові ситуації. Виникла потреба теоретичної самосвідомості цього складного соціального феномена, його глибокого філософського аналізу.

Всі зазначені вище фактори сприяли становленню філософії спорту, починаючи з 1920-х рр. З'являються наукові публікації, в яких робляться спроби спеціального філософського аналізу спорту та інших, тісно пов'язаних з ним явищ. Становленню філософії спорту сприяло створене в 1972 р. Міжнародного філософського товариства з дослідження спорту, яке в даний час носить назву «Міжнародна асоціація філософії спорту».

Філософія спорту виділяє свій особливий предмет дослідження. Його основна мета - дати теоретичний, науково обґрунтований аналіз фундаментальних передумов різноманітних форм діяльності людини (пізнавальної, практичної та ін.) в сфері спорту.

Такий специфічний підхід філософії спорту до дослідження явищ даної сфери відрізняє її від інших дисциплін, наприклад від психології спорту.

Спорт займає велике місце у житті сучасного суспільства. Він не лише забезпечує всебічний фізичний розвиток людини, а й сприяє вихованню його морально-вольових якостей. Види спорту різноманітні, але вони вимагають не тільки спортивних змагань, а і систематичного тренування. Розробка ефективних методів спортивного тренування неможлива без вивчення, з одного боку, характерних рис і закономірностей спортивної діяльності, з другого – особистості спортсмена як суб'єкта цієї бурхливої діяльності. Поруч з іншими науками психологія спорту покликана дати аналіз найважливіших сторін спортивної роботи і тим допомогти раціональному рішенню багатьох пов'язаних із нею практичних питань.

Важливою психологічною особливістю людини молодого віку є її впевненість у благополуччі свого здоров'я, відчуття величезного запасу сил і витривалості. Студентський вік можна назвати заключним етапом поступального вікового розвитку психофізіологічних і рухових можливостей організму. Молоді люди в цей період мають великі можливості для напруженої навчальної і фізичної діяльності. Ось чому фізична культура і спорт стають для них найважливішим засобом зміцнення здоров'я, природою, біологічною основою для формування особистості, ефективної навчальної праці, оволодіння наукою і професією.

Основна мета психології спорту - вивчення психологічних закономірностей специфічної діяльності спортсменів і команд, а також розробка психологічно обґрунтованих методів спортивного тренування. Для успішного виступу на змаганнях недостатньо високого рівня фізичної, технічної і тактичної підготовленості. У спорті вищих досягнень все більшого значення набуває психологічна підготовленість. У цій підготовці важливу роль починають грати різні психічні процеси і стани, зростає значення психологічних факторів. Високі вимоги до змагальної діяльності спортсменів, напруження спортивної боротьби і екстремальність її умов породжують нові завдання, які можуть вирішуватися в рамках психології спорту.

При дослідженні спорту і всіх пов'язаних з ним явищ соціологія спорту виділяє також свій предмет дослідження. Головна пізнавальна мета соціологічного аналізу явищ сфери спорту полягає в тому, щоб визначити їх місце в загальному «механізмі» функціонування і розвитку соціальної системи, їх соціальний статус і соціальні функції, зв'язок з іншими соціальними явищами. Використання зазначених вище понять дозволяє конкретизувати цю мету соціологічного дослідження, визначити пов'язані з нею завдання і виявити соціальний характер аналізованого явища сфери спорту.

Рішення даного завдання передбачає використання таких соціологічних понять, як «соціальна система», «соціальна структура», «соціальна діяльність», «соціальна дія», «соціальний інститут», «соціальна організація», «соціальні відносини», «соціальний процес» та ін. Система цих понять як раз і дозволяє всебічно та повно охарактеризувати соціальну природу досліджуваного явища. З цим завданням соціології спорту пов'язане широке коло проблем. Так, наприклад, при аналізі різних явищ сфери спорту мова йде про те, щоб з'ясувати, наскільки правомірно приписувати їм статус соціальної діяльності. Це питання є одним з основних при соціологічному аналізі не тільки спорту і занять фізичними вправами, а також фізичної культури, окремих їх елементів, форм, різновидів, моделей - спорту вищих досягнень, «спорту для всіх» і т.д. Важливе значення при соціологічному дослідженні сфери спорту має оцінка різних явищ цієї сфери «спорту для всіх», Олімпійських ігор та ін. як особливих форм і видів соціального руху, а також уточнення цілей і завдань цього руху, його ідеалів і цінностей.

При уточненні соціальної природи фізичного виховання, спорту, спортивних організацій, спортивного видовища, олімпійського руху та інших об'єктів сфери спорту виникає також проблема їх оцінки та аналізу як соціальних інститутів і організацій. Важливе значення має з'ясування пов'язаних з ними соціальних відносин і процесів. Йдеться, наприклад, про взаємини між спортсменами, тренера зі спортсменами, між спортивними командами, між спортсменами і не спортсменів, між різними спортивними організаціями і т.д.

В рамках проблематики соціологічного аналізу спорту важливе місце займають також проблеми, пов'язані з такими формами соціальних відносин, як кооперація і змагання, різні форми конфліктів та засоби їх вирішення, прояви націоналізму, агресивності і насильства в спортивній сфері, особливо в міжнародному спорті, ті соціальні фактори, які сприяють цьому.

Висновки. Таким чином, доводимо до висновку, що фізична культура та спорт - це складова частина загальної культури суспільства, вона як багатогранне суспільне явище, спрямована на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей людини з метою гармонійного формування її особистості. Фізична культура та спорт є важливим засобом підвищення соціальної, психологічної і трудової активності людей, задоволення їх моральних, естетичних та творчих запитів, життєво важливої потреби взаємного спілкування, розвитку дружніх стосунків між народами і зміцнення миру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бальсевич В.К. Интеллектуальный вектор физической культуры человека: к проблеме развития физкультурного знания // Теория и практика физ. культуры. 1991, № 7, с. 37-41.
2. Гунько П.М. Фізична підготовленість студентів, які займаються різними видами рухової діяльності / П.М.Гунько // Актуальні проблеми фізичної культури та спорту: Зб.наук.праць /Гол.ред.В.О.Дрюков. – К.: ДНДІФКС, 2005. - №8-9 – 101с.
3. Максименко С. Д. Практика психологічного обґрунтування заходів пропагування серед молоді здорового способу життя /С.Д.Максименко, О. Кокун //Практична психологія та соціальна робота. – 2010. – № 9. – С. 11–14.
4. Сутула В. О. Забезпечення фізичного здоров'я різних верств населення - основна соціальна функція фізичної культури / В. О. Сутула // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. - 2011. - № 4. – 123с.
5. Федоров, А.И. Социально-педагогический мониторинг здоровья и физической активности подростков: учебное пособие / А.И. Федоров, К.Ш. Исергенов. – Кустанай: Академия КУИС МВД РК; Челябинск: УралГУФК, ЧГНОЦ УрО РАО, 2012. – 72 с.

Одержано 25. 04. 2016

ОСОБЛИВОСТІ РЕГЛАМЕНТУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ УСТАНОВ, ЩО ЗАЙМАЛИСЬ ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ І СПОРТОМ РУМУНІЇ П ПОЛОВИНИ XX СТ

Цибанюк О.О., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичного виховання для природничих факультетів

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Автор статті розглянула додаток до закону №29 від 29 грудня 1967 щодо розвитку діяльності з фізичного виховання і спорту», основним змістом якого стала класифікація типів установ, що займаються фізичним вихованням і спортом в Румунії, окреслений персонал таких установ, а також визначені нормативні критерії для персоналу спортивних клубів, асоціацій і центрів.

Ключові слова: закон, Румунія, спортивний клуб, установи, фізичне виховання.

Вступ. Модернізація українського соціуму постає як практична потреба сучасного етапу державотворення, як завдання конкурентноспроможного входження до європейського і світового соціокультурного простору, ствердження в ньому в якості привабливого, перспективного, прогнозованого, а тому і надійного партнера.

Проблеми розвитку нашого суспільства, негативні наслідки, що були зумовлені цими проблемами, не знайшли адекватного відображення у суспільній свідомості, як проблеми загальнонаціонального значення. Громадська думка та соціальна практика здебільшого ігнорують можливості фізичної культури і спорту у вирішенні багатьох важливих соціально-

економічних проблем. Проте, для всіх освітян та фахівців галузі стає очевидним, що актуальною нині є потреба глибокого реформування фізкультурної освіти та фізичного виховання підростаючого покоління у відповідності із національно-ідейними цінностями та світовою динамікою.

В цьому сенсі актуальною постає проблема вивчення теорії та практики фізкультурної освіти в країнах Європейського Союзу, оскільки наукове обґрунтування подібної проблематики диктується сучасними тенденціями оптимізації або навіть реформування навчально-виховного процесу. Фізкультурна освіта та фізичне виховання повинні відбуватись з урахуванням і на основі державних особливостей розвитку культури і спорту, що є системою орієнтирів і поглядів на роль, організацію та функціонування сфери вищезазначеної галузі на довгостроковий період з урахуванням розвитку держави та світового досвіду.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивчення досвіду європейських країн в галузі фізичного виховання і спорту представлено низкою праць педагогів, фахівців галузі тощо. Аспекти реформування фізичного виховання в постсоціалістичних країнах вивчали Г. Арделян, Г. Богданов, А. Карпов, З. Кузнецов, О. Куц. Фізкультурно-оздоровчий роботі, підготовці учителів фізичного виховання в Польщі присвячене дослідження Е. Вільчковського, організації навчального процесу з фізичного виховання у школах Чехословаччини вивчали М. Зверев, І. Наумчук, Б. Сабіткін. Питання фізичного виховання в Румунії, а саме методика проведення занять з дітьми старшої дошкільної групи дитячих садочків досліджували А. Ніку і Е. Гібу, в загальноосвітніх школах та ліцеях соціалістичного часу – І. Попеску.

Мета дослідження – проаналізувати зміст додатку до закону №29 від 29 грудня 1967 року щодо розвитку діяльності з фізичного виховання і спорту.

Результати дослідження. Декілька попередніх досліджень присвячено аналізу одного із найпотужніших законів, що на протязі більше чим 20-ти років регламентував всі аспекти системи фізичного виховання і спорту Румунії, а саме закону №29 від 29 грудня 1967 щодо розвитку діяльності з фізичного виховання і спорту [1].

Розглянемо додаток 3 до цього законодавчого акту, основним змістом якого стала класифікація типів установ, що займаються фізичним вихованням і спортом в Румунії, окреслений персонал таких установ, а також визначені нормативні критерії для персоналу спортивних клубів, асоціацій і центрів [3].

Організація фізичного виховання і спорту за законом здійснювалась в трьох типах установ: а) спортивного характеру, б) радах з питань фізичного виховання і спорту, в) інших тощо.

До установ спортивного характеру відносились: асоціації; клуби; республіканські центри підготовки національних команд; центри для початківців; тренувальні центри.

До третьої групи відносились спортивні бази та їх адміністрації, спортивні комплекси, центри спортивного обслуговування, центри надання спортивних послуг, економічне підприємство, яке адмініструє спортивні бази в м. Бухаресті.

З метою чіткого розмежування понять розглянемо кожна з цих груп. За законом 1967 року спортивними асоціаціями є громадські організації з правом юридичної особи, в яких здійснюється фізичне виховання, які сприяють розвитку масового спорту і спорту вищих досягнень. Адресно вони могли створюватись в установах, навчальних закладах, військових установах, масових громадських організаціях, міністерствах та в інших центральних і місцевих органах, а також в містах і селах з чисельністю. Мінімальна кількість членів для створення асоціації, за вимогами закону 1967 року – 50 членів. Спортивні асоціації підпорядковуються державним органам і громадським організаціям, які виконують завдання в сфері фізичного виховання і спорту, а також Національній раді з питань фізичного виховання і спорту. Керівництво спортивними асоціаціями здійснювали ради, обрані на генеральних зборах або на конференціях. Відповідно закону 1967 року рада спортивної асоціації складалась з голови, заступника голови, секретаря і членів тощо.

Спортивні асоціації, які нараховували понад 3000 членів або 5 секцій з різних видів спорту, мали можливість наймати додатковий персонал, зокрема секретаря або бухгалтера.

Спортивні клуби – це громадські організації з правом юридичної особи, які спрямовані на розвитку спорту вищих досягнень та створюються в навчальних закладах, військових та інших установах, масових громадських організаціях, міністерствах та в інших центральних і місцевих органах, а також в містах і селах.

Спортивні клуби підпорядковані міністерствам, центральним і місцевим органам і організаціям, яким належать, так і Національній раді з питань фізичного виховання і спорту (НРФВС).

Умовами створення клубу стали наявність 60 спортсменів (дорослих, юнаків і дітей) з одного виду спорту, або 150 спортсменів з двох і більше видів спорту. Крім того, НРФВС може надати дозвіл на створення спортивних клубів з меншою чисельністю членів.

Як і асоціації спортивні клуби керувались радами, обраними на генеральних зборах або на конференціях. Виконавче керівництво здійснювало бюро клубу, склад якого тотожний до бюро асоціації.

Республіканський центр підготовки національних команд це спеціалізована установа з правом юридичної особи, що підпорядкована НРФВС та забезпечує підготовку національних команд з метою досягнення найвищих результатів. В такому центрі забезпечений медично-

науковий і медично-спортивний контроль за підготовкою спортсменів, організована політична і виховна робота з спортсменами і технічними кадрами та забезпечені всі необхідні умови для ефективної підготовки спортсменів.

В Центрі організовані підрозділи за видами спорту і видами праці (навчальний, технічний та економічно-фінансовий), республіканський центр підготовки національних команд керується директором.

З метою ефективного використання фахівців, матеріальної бази, а також для більш тісного зв'язку між науковими дослідженнями і практичною підготовкою спортсменів вищих досягнень, Республіканський центр, центр наукової підготовки і технічної документації і центр спортивної медицини здійснюють свою діяльність під керівництвом ради, до складу якої входять представники всіх трьох центрів. Головою цієї ради призначався директор Республіканського центру підготовки національних команд.

Центри для початківців – це установи створені з метою ознайомлення дітей, молоді або дорослих з різними видами спорту. А тренувальні центри – організації занять для груп спортивного удосконалення.

Центри для початківців і тренувальні центри функціонували при спортивних асоціаціях, клубах, місцевих радах з питань фізичного виховання і спорту, адміністраціях спортивних баз тощо. Умовами створення визначені кількість осіб: центри для початківців мінімум 30 осіб, а тренувальні центри – 20 спортсменів.

До другої групи установ, що здійснювали організацію фізичного виховання і спорту Румунії відносились місцеві ради з питань фізичного виховання і спорту створювались в кожному повіті, місті, селищі, селі і в секторах столиці країни Бухарест. В склад цих рад входили члени, обрані на фаховій конференції відповідної адміністративно-територіальної одиниці, досвідчені спеціалісти, представники державних органів і громадських організацій, які працюють в сфері фізичного виховання і спорту. Для управління радою члени ради обирали виконавче бюро у складі голова, перший заступник, заступники, секретарі і члени.

Положення закону 1967 року враховували навантаження на місцеві ради з питань фізичного виховання і спорту, тому надавали можливість оплачувати роботу наступним посадовцям: в повітових радах і радах м. Бухареста: першому заступнику, 1-2 секретарям і бухгалтеру; а в міських, селищних радах і секторах м. Бухареста першому заступнику.

Крім того, в залежності від об'єму, складності, важливості і специфіки діяльності організаційна структура цих установ включала функціональні структури – бюро та практичної діяльності – відділи з видів спорту, спортивні гуртки, методичні кабінети, кабінети спортивної медицини (спортивні асоціації, клуби і центри підготовки національних

команд) та комісії з видів спорту, комісії з проблем спеціальності, методичні кабінети (місцеві ради з питань фізичного виховання і спорту).

Згідно норм закону, секції з видів спорту організуються для здійснення навчально-тренувальної діяльності та можуть організовуватися: в спортивних асоціаціях із кількістю 10 осіб; в спортивних клубах із кількістю не менше 30 спортсменів (дорослих, юних або дітей), які беруть участь в офіційних змаганнях. В центрах підготовки спортсменів такі норми розраховані відповідно спортсменів - членів національних команд: Республіканському центрі підготовки національних команд – 10; в тренувальних центрах – 20 спортсменів групи інтенсивної спортивної підготовки. Спортивні гуртки організуються в спортивних асоціаціях при наявності 5 бажаючих.

Методичні кабінети, створені в закладах, забезпечували удосконалення та розвиток управлінської діяльності шляхом створення інформаційно-методичної бази на підставі спортивних, технічних, виховних, фізіологічних і психологічних інновацій з метою підвищення ефективності фізичного виховання, масового спорту і спорту вищих досягнень, а також для підвищення професійної кваліфікації спеціалістів і технічного персоналу. Такі кабінети організуються при закладах першої та другої групи для роботи із з науковцями і практиками: тренерами, вчителями, медиками, інженерами, біохіміками, соціологами, психологами тощо.

Комісії з видів спорту, створені при місцевих радах з питань фізичного виховання і спорту і мали громадський характер, організували і здійснювали підготовку змагальної діяльності у вибраному виді спорту. Відповідно, комісії з проблем спеціальності – це спільний робочий орган, що створений у спортивній установі, який займається питаннями індивідуального спорту, підготовки і підвищення кваліфікації кадрів, пропаганди і виховання, спортивного обладнання і матеріалів, будівництва спортивних баз тощо.

Кабінети спортивної медицини створювались і функціонували згідно положень Декрету № 296/1973 про визначення єдиних норм щодо структури санітарних установ.

Висновки. Вище викладене дозволяє зробити висновок про те, що в Румунії протягом досліджуваного періоду була створена потужна система регламентування всіх аспектів фізичного виховання і спорту. Щоправда, така цілісність та об'ємність була досягнута шляхом систематичного опрацювання та реструктурування документів. Досвід такого системного підходу традиційно була використана у подальших законодавчих актах, зокрема у законі №69 2000 року. Надалі, на нашу думку, варто розглянути закони, що регламентують систему фізичного виховання і спорту сучасної Румунії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Цибанюк О.О. Створення і розвиток фізичного виховання Румунії: регламентування і засади (XI – 40-ві pp. XX ст.) / Цибанюк О.О. // *Theory and methods of educational management*. – 1 (17). – 2016.
2. Dan Cernovodeanu, *Știința și arta heraldică în România*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1977.
3. Lege Nr. 29 din 29 decembrie 1967 Republicata cu privire la dezvoltarea activității de educație fizică și sport // *Buletinul oficial nr. 40 din 11 mai 1977*.

Одержано 30. 04. 2016

ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

БАСКЕТБОЛ И ЕГО ПУТЬ К ОЛИМПИЙСКИМ ИГРАМ

Шутова С. Е., кандидат наук по физическому воспитанию и спорту, доцент

Батьковская А. М., студентка

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины

Динамичность развития баскетбола, его притягательность и популярность явились важным критерием для включения его в программу Олимпийских игр.

Ключевые слова: баскетбол, Олимпийские Игры, федерация, лига.

Введение. В настоящее время современный спорт характеризуется исключительно интенсивным развитием и непрекращающимся ростом спортивных достижений. Причинами являются - нарастание темпов достижений и ускорение общественного прогресса. Все это находит конкретное выражение в одном из самых существенных и ярких социальных явлений – Олимпийских играх.

Соревновательная деятельность в условиях Олимпийских игр является для современного спортсмена источником самоутверждения, моральной силы, философии успеха. Спортивная деятельность учит членов социума демократичности, толерантности, профессионализму, умению конкурировать, побеждать и проигрывать, конфликтовать и сотрудничать между собой, что соответствует ценностям современного Олимпийского движения [1].

Известно, что основные ценности современного олимпийского движения, ориентируясь на идеи гуманизма, впервые сформулировал и обосновал Пьер де Кубертен, которому как отмечается в Олимпийской хартии, принадлежит концепция современного олимпизма. Сформулированные Кубертенем ценности олимпийского движения постоянно упоминаются в официальных документах и выступлениях его руководителей, а также в научных публикациях [2].

Олимпийское движение, в последнее время, приобрело особое значение как социальное и спортивное явление. Олимпийские игры вызывают большое внимание

общества, спортивных деятелей, общественных организаций и международных средств массовой информации. А так же особенно повысился научный интерес к исследованиям вопросов, связанных с олимпийским движением как в Украине, так в странах СНГ [1, 3].

Одним из важнейших компонентов олимпийского спорта является программа Олимпийских игр, и от нее зависят привлекательность и популярность тех видов спорта, которые входят в ее перечень [1].

Цель исследований – определение предпосылок для развития популяризации баскетбола и введения его в программу Олимпийских игр.

Задачи исследований:

1. Проследить хронологию событий, повлиявших на введение баскетбола в программу Олимпийских игр.
2. Выявить украинских баскетболистов и их результаты участия в Олимпийских играх.

Методы исследований.

1. Обзор и анализ научно-методической литературы.
2. Методы математической статистики.

Результаты исследований и их обсуждение.

Важнейшей причиной для возрождения Олимпийских игр явилось интенсивное развитие в XIX веке. соревновательного спорта. Из гимнастического движения его например, постепенно отделялись различные его виды, что приводило к образованию спортивных кружков и секций. Наблюдалось это в странах, где существовали популярные гимнастические школы, имеющие свои традиции, специалистов, материальную базу, - в Германии, Швеции, Франции, Австро-Венгрии [2, 4].

Так, родиной баскетбола являются Соединенные Штаты Америки. Игра была придумана в конце XIX века в учебном центре Христианской молодежной ассоциации в Спрингфилде, штат Массачусетс США доктором Джеймсом Нейсмитом, как возможность оживить занятия в помещении для групп студентов, недовольных содержанием обязательных занятий по физическому воспитанию в зимний период в спортивном зале. Постепенно игра стала приобретать популярность. В США 1894 г. были опубликованы первые официальные правила игры, по которым начали проводить соревнования.

Организация соревнований требовала разработки спортивных правил, унификации спортивного инвентаря, подготовки судей и т.д. Начали формироваться спортивные союзы, ассоциации, федерации которые брали на себя руководство развитием вида спорта, организацию и проведение соревнований [3, 4]. Одной из таких федераций является международная федерация баскетбола (FIBA). Организация была образована 18 июня 1932

года на первой международной конференции национальных баскетбольных ассоциаций состоявшейся в Женеве, Швейцария.

Наступил период, когда появилась необходимость координации деятельности федераций по различным видам спорта привела к образованию структур, которые могли бы управлять развитием спорта как на общегосударственном уровне, так и на международном [2]. Стали проводиться международные соревнования. В 1919 году состоялся первый международный баскетбольный турнир между армейскими командами США, Италии и Франции.

Газетные и журнальные издательства принимали активное участие в организации и проведении международных соревнований. Благодаря им соревнования быстро приобретали популярность, стали привлекать большое количество зрителей [2, 4].

Прибыльность сферы спорта стала очевидна и для самих издателей: освещение ярких спортивных событий резко повысило популярность газет и журналов, увеличило их тиражи. Иногда возникала конкуренция между спортивными федерациями и издательствами, стремившимися играть основную роль в организации популярных соревнований. Борьба за зрителя велась и в профессиональном баскетболе, где в борьбу вступали несколько лиг. Так, в 1909 г. были организованы две лиги: Гудсинская Лига и Восточная Лига.

Таким образом, создавались объективные предпосылки для возникновения и реализации идеи проведения комплексных спортивных соревнований, похожих на те, которые проводились 776 г. до н. е. Создавалась среда в спорте для образования Международного олимпийского комитета и проведения Игр первой Олимпиады современности.

Считается, что баскетбол родился (1891 г.) практически одновременно с Олимпийскими играми (1896 г.). Вскоре началась компания включения нового вида спорта в программу Олимпийских игр. В 1904 году на Играх III Олимпиады в Сент-Луисе был организован показательный баскетбольный турнир. Однако, не смотря на громкое название – «Первый чемпионат мира по баскетболу», - эти соревнования нельзя было назвать даже международными: все пять команд, которые приняли участие в турнире, представляли США. Первыми официальными соревнованиями, проведенными ФИБА после своего создания (1932 г.), был организован ею в мае 1935 г. в Женеве первый чемпионат Европы среди мужчин, в котором приняли участие 10 команд, которые были классифицированы, по результатам этих соревнований, в таком порядке: 1 – Латвия; 2 – Италия; 3 – Чехословакия; 4 – Швейцария; 5 – Франция; 6 – Бельгия; 7 – Италия; 8 – Болгария; 9 – Венгрия; 10 – Румыния. Первым чемпионом Европы признана команда Латвия.

Объединенными усилиями основателя Американской Ассоциации тренеров Ф. Аллена и генерального секретаря ФИБА В. Джонса удалось добиться включения баскетбола в программу Игр Олимпиады 1936 г. в Берлине.

Первыми олимпийскими чемпионами среди украинских баскетболистов стали киевские спортсмены в составе сборной СССР Анатолий Поливода и Сергей Коваленко на Играх XX Олимпиады 1972 г. в Мюнхене (табл. 1).

Таблиця 1

Чемпионы Олимпийских Игр с участием украинских баскетболистов - мужчин

Год	Место проведения	1-е место	2-е место	3-е место	4-е место
<u>1972</u>	 Мюнхен	 СССР	 США	 Куба	 Италия
<u>1988</u>	 Сеул	 СССР	 Югославия	 США	 Австралия

Со временем к участию Олимпийских Игр были допущены женские команды (Монреаль – 1976), олимпийскими чемпионками стали киевская динамовка Наталия Климова и Раиса Курвякова – «Сталь» (Днепропетровск) (табл. 2).

Таблиця 2

**Чемпионы Олимпийских Игр с участием украинских баскетболисток -
женщин**

Год	Место проведения	1-е место	2-е место	3-е место	4-е место
<u>1976</u>	 Монреаль	 СССР	 США	 Болгария	 Польша
<u>1980</u>	 Москва	 СССР	 Болгария	 Югославия	 Венгрия
<u>1996</u>	 Атланта	 США	 Бразилия	 Австралия	 Украина

Украинские баскетболисты – участники Олимпийских игр:

1960. 26.08—10.09. XVII Игры. Рим. Воспитанник команды СКИФ Киев Альберт Вальтин (4 игры, 19 очков).

1964. 11.10—23.10. XVIII Игры. Токио. Мужчины. 16 команд. 1. США. 2. СРСР. 3. Бразилия. В составе команд СРСР выступал игрок команды «Будивельник» Киев Николай Баглей (7 игр, 59 очков).

1968. 13.10—25.10. XIX Игры. Мехико. Мужчины. 16 команд. 1. США. 2. Югославия. 3. СРСР. В составе сборной СРСР выступали представители команды «Будивельник» Киев Сергей Коваленко (8 игр, 42 очков) и Анатолий Поливода (9 игр, 101 очко).

1972. 27.08—09.09. XX Игры. Мюнхен. Мужчины. 16 команд. 1. СРСР. 2. США. 3. Куба. В составе сборной СРСР выступали Сергей Коваленко (7 игр, 18 очков) и Анатолий Поливода (8 игр, 78 очков).

1976. 18.07—27.07. XXI Игры. Монреаль. Мужчины. 11 команд. 1. США. 2. Югославия. 3. СРСР. В составе сборной СРСР выступали игроки киевского «Будивельника» Александр Сальников (6 игр, 64 очков) и Владимир Ткаченко (7 игр, 83 очков). Женщины. 6 команд. 1. СРСР. 2. США. 3. Болгария. В составе сборной СРСР выступали Раиса Курвьякова с команды «Сталь» Днепропетровск (4 игр, 22 очка) та динамовка Киева Наталия Климова (4 игры, 34 очка).

1980. 20.07—30.07. XXII Игры. Москва. Мужчины. 12 команд. 1. Югославия. 2. Италия. 3. СРСР. В составе сборной СРСР выступали игроки киевского СКА Александр Сальников (8 игр, 50 очков), а также Александр Белостенный (8 игр, 76 очков) и Владимир Ткаченко (7 игр, 94 очка) из киевского «Будивельника». Женщины. 12 команд. 1. СРСР. 2. Болгария. 3. Югославия.

1984. 29.07—10.08. XXIII Игры. Лос-Анджелес. Команды Советского Союза участие не принимали. Мужчины. 24 команды. 1. США. 2. Испания. 3. Югославия. Женщины. 16 команд. 1. США. 2. Южная Корея. 3. Китай.

1988. 17.09—30.09. XXIV Игры. Сеул. Мужчины. 12 команд. 1. СРСР. 2. Югославия. 3. США. В составе сборной СРСР выступали Александр Белостенный и Александр Волков («Будивельник» Киев), Валерий Гоборов (СКА Киев). Женщины. 12 команд. 1. США. 2. Югославия. 3. СРСР.

1992. 26.07— 08.08. XXV Игры. Барселона. Мужчины. 12 команд. 1. США. 2. Хорватия. 3. Литва. 4. СНГ. В составе сборной СНГ выступали игроки киевского «Будивельника» Александр Белостенный, та Александр Волков, а также Виктор Бережной ЦСКА (Москва). Женщины. 12 команд. 1. СНГ. 2. Китай. 3. США. В составе сборной команды СНГ выступали Елена Жирко и Марина Ткаченко («Динамо» Киев).

1996. 19.07— 4.09. 1996. XXVI Игры. Атланта. Мужчины. 12 команд. 1. США. 2. Югославия. 3. Литва. Женщины. 12 команд. 1. США. 2. Бразилия. 3. Австралия. 4. Украина.

Состав команды Украины: Виктория Буренок, Виктория Парадиз, Виктория Лелека, Оксана Довгалюк, Елена Жирко, Руслана Кириченко, Людмила Назаренко, Елена Оберемко, Диана Садовникова, Наталия Сильянова, Марина Ткаченко, Ольга Шляхова. Ст. тренер — В. И. Рыжов [4, 5].

Выводы.

Проследив хронологию событий от момента появления баскетбола как нового вида занятий физической культурой до его введения как нового вида спорта в программу Олимпийских игр, следует отметить, что этому предшествовали ряд предпосылок:

- развитие соревновательного спорта, отдельно от гимнастического движения;
- формирование спортивных союзов, ассоциаций, лиг, федераций;
- необходимость координации деятельности федераций на общегосударственном и международном уровне.

Украинские баскетболисты и баскетболистки за всю историю Олимпийских игр дважды занимали первое место, соответственно в 1972 г., 1988 г. и 1976 г. 1980 г.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Платонов В. Н. Программа Олимпийских игр: история становления и современное состояние, противоречия и перспективы // Наука в олимпийском спорте. – 2013. - №4. – С. 60-71.
2. Платонов В. Н., Гуськов С. И. Олимпийский спорт / В. Н. Платонов, С. И. Гуськов. - К.: Олимпийская литература, 1994. - Т.1 - 496 с.
3. Поплавський Л.Ю. Баскетбол / Л.Ю. Поплавський – К.: Олімпійська література, 2004. – 447с.
4. Сушко Р.О. Жіночий баскетбол України. Аналітичний погляд крізь призму БК «Динамо» Київ / Р.О. Сушко, А.П. Волошин // . – Київ.: «МП Леся», 2012. – 252 с.
5. Энциклопедия современного олимпийского спорта / гл. ред. В. Н. Платонов. – К. : Олимп. лит., 1998. – 599 с.

Одержано 29. 04. 2016

Динамічність розвитку баскетболу , його привабливість і популярність стали важливим критерієм для включення його в програму Олімпійських ігор .

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ
В КОНТЕКСТІ 25-РІЧЧЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ ІV РЕГІОНАЛЬНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
м. Харків, 11-13 травня 2016 р.**

**СТРАТЕГИЧЕСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ РАЗВИТИЕМ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРОЙ И
СПОРТА**

В КОНТЕКСТЕ 25-ЛЕТИЯ НЕЗАВИСИМОСТИ УКРАИНЫ
**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ ІV РЕГИОНАЛЬНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ ИНТЕРНЕТ-
КОНФЕРЕНЦИИ
С МЕЖДУНАРОДНЫМ УЧАСТИЕМ
г. Харьков, 11-13 мая 2016 г.**

**STRATEGIC MANAGEMENT OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS
DEVELOPMENT IN THE CONTEST OF THE 25TH ANNIVERSARY OF
INDEPENDENCE OF UKRAINE**

**THE COLLECTION OF IV REGIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL INTERNET
CONFERENCE WITH INTERNATIONAL ATTENDEES
April 11-13, 2016**

Відповідальний за випуск: І. Г. Хомко, А. С. Бондар
Коригування: С. О. Стадник, І. Г. Хомко
Комп'ютерне верстання: І. Г. Хомко

Українською, англійською та російською мовами

Формат 60x84/16. Ум.-друк. арк. 29,6. Обл.-вид. арк. 26,0.

Тираж 50 пр. Зам. № 2016-14.